

Betænkning
om
en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Bind III

Afsluttende overvejelser
Endelige udkast til lovforslag
Sammenfatning af hørings svar over bind I og II

Det Administrative Bibliotek
Slotsholmsgade 12
1216 København K

Afgivet af en arbejdsgruppe nedsat af Straffelovrådet

Betænkning nr. 1181
1989-90

Publikationen kan købes i boghandelen eller hos
Statens Informationstjeneste
Postboks 1103, 1009 København K.
Telefon 33 92 92 28 - Postgirokonto ni. 1 09 14 25.
Ved fremsendelse af check eller ved indbetaling
på giro til Statens Informationstjeneste
undgås ekspeditionsgebyr.

Det Administrative Bibliotek
Statens Informationstjeneste
1216 København K.

ISBN 87-502-8020-6 (kpl.)

ISBN 87-503-8304-3 (bd. 3)

Ju 00-217-bet.

Anstalten ved Herstedvester

INDHOLDSFORTEGNELSE.

Bind I

I. Indledning.	Side
1. Forord.....	13
2. Arbejdsgruppens nedsættelse, kommissorium og sammensætning ..	15
3. Arbejdsgruppens tilrettelæggelse og gennemførelse af sit arbejde ...	19
II. International og fremmed ret.	
4. International ret.....	25
4.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	25
4.2. International ret.....	25
5. Fremmed ret.....	27
5.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	27
5.2. Straffuldbydelse i Sverige og Norge.....	27
III. Almindelige spørgsmål vedrørende en lov om fuldbyrdelse af straf mv.	
6. Formålet med en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	33
6.1. Lovregulering af straffuldbydelsen og vurdering af straffuldbydelsens indhold.....	33
6.2. Loven som vejledning for de dømte.....	34
7. Området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	35
7.1. Arbejdsgruppens kommissorium mv.....	35
7.2. Det strafferetlige sanktionssystem.....	35
7.3. Arbejdsgruppens overvejelser.....	36
7.4. Sammenfatning af arbejdsgruppens overvejelser om området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	38
8. Kompetencespørgsmål i forbindelse med fuldbyrdelse af straf mv. .	41
8.1. Gældenderet.....	41
8.2. Særligt om kriminalforsorgen.....	42
8.3. Arbejdsgruppens overvejelser.....	44
IV. Fængselsstraffe.	
9. Almindelige bestemmelser.....	47
9.1. Indledning.....	47
9.2. Begrebet fængselsstraf.....	47

9.3.	Hovedprincipperne for selve fuldbyrdelsen af frihedsstraf	48
9.4.	Spørgsmålet om indsattes betaling af udgifterne ved straffuldbyrdelsen	51
10.	Straffuldbyrdelsens iværksættelse	55
10.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	55
10.2.	Gældenderet	55
10.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	56
11.	Udsættelse og benådning	59
11.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	59
11.2.	Gældenderet	59
11.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	63
12.	Beregning af straffetiden	65
12.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	65
12.2.	Gældende ret	65
12.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	68
13.	Valg af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner	71
13.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	71
13.2.	Gældenderet	71
13.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	85
14.	Generelle spørgsmål om indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen	103
14.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	103
14.2.	Gældenderet	103
14.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	107
15.	Vejledning og planlægning i forbindelse med straffuldbyrdelsen	109
15.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	109
15.2.	Gældenderet	109
15.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	110
16.	Indsattes medindflydelse på tilværelsen i afsoningsinstitutionen	111
16.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	111
16.2.	Gældenderet	111
16.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	114
17.	Indsattes ret til deltagelse i politiske beslutninger mv.	117
17.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	117
17.2.	Gældenderet	117
17.3.	Arbejdsgruppens overvejelser og forslag	118

18.	Indsattes forenings- og forsamlingsfrihed	119
18.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	119
18.2.	Gældenderet	119
18.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	120
19.	Indsattes ret til deltagelse i gudstjenester mv.....	121
19.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	121
19.2.	Gældenderet	121
19.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	121
20.	Indsattes yringsfrihed	123
20.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	123
20.2.	Gældenderet	123
20.3.	Arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	126
21.	Privatretlige rettigheder og pligter (navnlig vedrørende egne penge og genstande)	131
21.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	131
21.2.	Gældenderet	131
21.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	134
22.	De indsattes ret til brevveksling og telefonering	137
22.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	137
22.2.	Gældenderet	137
22.3.	Arbejdsgruppens overvejelser.....	140
23.	Indsattes ret til besøg	141
23.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	141
23.2.	Gældenderet	141
23.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	143
24.	De indsattes beskæftigelse ved arbejde, undervisning og uddannelse	145
24.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	145
24.2.	Gældenderet	145
24.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	155
25.	Forsorgsmæssig bistand.....	165
25.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	165
25.2.	Gældenderet	165
25.3.	Arbejdsgruppens overvejelser	170
26.	Sundhedsmæssig bistand	173
26.1.	Arbejdsgruppens kommissorium	173
26.2.	Gældenderet	173
26.3.	Justitsministeriets Sundhedsudvalg	176

26.4	Arbejdsgruppens overvejelser	180
27.	Fritiden	183
27.1	Arbejdsgruppens kommissorium	183
27.2	Gældenderet	183
27.3	Beskæftigelsesudvalgets overvejelser	185
27.4	Arbejdsgruppens synspunkter	185
28.	Udgang	189
28.1	Arbejdsgruppens kommissorium	189
28.2	Gældenderet	189
28.3	Tidligere overvejelser om udgang	202
28.4	Arbejdsgruppens overvejelser	207
29.	Visitation	215
29.1	Arbejdsgruppens kommissorium	215
29.2	Gældenderet	215
29.3	Særligt om indgreb over for varetægtsarrestanter og om Strafferetsplejeudvalgets overvejelser om disse indgreb	216
29.4	Arbejdsgruppens overvejelser	218
30.	Magtanvendelse	221
30.1	Arbejdsgruppens kommissorium	221
30.2	Gældenderet	221
30.3	Arbejdsgruppens overvejelser	222
31.	Udelukkelse fra fællesskab	225
31.1	Arbejdsgruppens kommissorium	225
31.2	Gældenderet	225
31.3	Arbejdsgruppens overvejelser	226
32.	Anvendelse af sikringsmidler (håndjern og sikringscelle)	229
32.1	Arbejdsgruppens kommissorium	229
32.2	Gældenderet	229
32.3	Arbejdsgruppens overvejelser	231
33.	Disciplinærstraffe	235
33.1	Arbejdsgruppens kommissorium	235
33.2	Gældenderet	235
33.3	Arbejdsgruppens overvejelser	239
34.	Konfiskation	245
34.1	Arbejdsgruppens kommissorium	245
34.2	Gældenderet	245
34.3	Arbejdsgruppens overvejelser	246

35.	Indsattes betaling af erstatning for skadeforvoldelse under straffuldbyrdelsen.....	249
35.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	249
35.2	Gældenderet.....	249
35.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	249
36.	Strafafbrydelse.....	251
36.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	251
36.2	Gældenderet.....	251
36.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	254
37.	Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.....	255
37.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	255
37.2	Gældenderet.....	255
37.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	260
38.	Løsladelse.....	265
38.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	265
38.2	Gældenderet.....	265
38.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	275
39.	Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.....	283
39.1	Arbejdsgruppens kommissorium.....	283
39.2	Gældenderet.....	283
39.3	Arbejdsgruppens overvejelser.....	284
V.	Bødestraffe.	
40.	Fuldbyrdelse af bødestraf.....	287
40.1.	Arbejdsgruppens kommissorium.....	287
40.2.	Gældenderet.....	287
40.3.	Arbejdsgruppens overvejelser.....	290
VI.	Betingede domme.	
41.	Om gennemførelsen af betingede domme.....	295
41.1.	Arbejdsgruppens kommissorium.....	295
41.2.	Gældenderet.....	295
41.3.	Arbejdsgruppens overvejelser.....	299
VII.	Forvaring.	
42.	Fuldbyrdelse af forvaring.....	305

42.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	305
42.2. Gældenderet.....	305
42.3. Arbejdsgruppens overvejelser.....	308

VIII. Fælles bestemmelser for fuldbyrdelse af straf mv.

43. Forvaltningsretlige regler for sagsbehandling i forbindelse med fuldbyrdelse af straffe mv.....	313
43.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	313
43.2. Gældenderet.....	313
43.3. Arbejdsgruppens overvejelser.....	321
44. Erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.....	323
44.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	323
44.2. Gældenderet.....	323
44.3. Arbejdsgruppens overvejelser.....	324
45. Klageregler mv.....	327
45.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	327
45.2. Gældenderet.....	327
45.3. Straffelovrådets overvejelser.....	332
45.4. Arbejdsgruppens overvejelser.....	332

IX. Økonomiske og administrative konsekvenser.

46. Økonomiske og administrative konsekvenser af arbejdsgruppens forslag.....	345
---	-----

Bind II

X. Resumé af arbejdsgruppens overvejelser og forslag.

47. Resumé af arbejdsgruppens overvejelser og forslag.....	359
47.1. Forord.....	359
47.2. Betænkningens afsnit I. Indledning.....	359
47.3. Betænkningens afsnit II. International og fremmed ret.....	360
47.4. Betænkningens afsnit III. Almindelige spørgsmål vedrørende en lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	361
47.5. Betænkningens afsnit IV. Fængselsstraffe.....	362
47.6. Betænkningens afsnit V. Bødestrafte.....	379
47.7. Betænkningens afsnit VI. Betingede domme.....	380
47.8. Betænkningens afsnit VII. Forvaring.....	380
47.9. Betænkningens afsnit VIII. Fælles bestemmelser for	

fuldbyrdelse af straf mv.....	381
47.10. Betænkningens afsnit IX. Økonomiske og administrative konsekvenser.....	383
47.11. Betænkningens afsnit XI. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	384
47.12. Betænkningens afsnit XII. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. ..	384
XI. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	385
XII. Arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.	491
XIII. Bilag til bind I og II.....	495
Bilag 1. Uddrag af borgerlig straffelov og retsplejeloven.....	499
Bilag 2. Bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf .	507
Bilag 3. De Europæiske Fængselsregler (vedtaget af Ministerkomiteen den 12. februar 1987).....	515
Bilag 4. Lag om Kriminalvård i Anstalt, Sverige, 1974.....	533
Bilag 5. Brottsbalken, kap. 37., Sverige.....	543
Bilag 6. Lov nr. 7 af 12. desember 1958 om fængselsvesenet, Norge.....	545
Bilag 7. Utkast til ny fængselslov i Norge (afgivet af et udvalg i december 1988).....	563
Bilag 8. Justitsministeriets notat af 7.juni 1989 om adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad.....	571
Bilag 9. Justitsministeriets notat af 8. maj 1989 med overslag over det talmæssige omfang af klager, som efter lovforslaget vil kunne indbringes for retten.....	579

For så vidt angår de administrative bestemmelser, der i øvrigt er omtalt i betænkningen, er der løbende henvist til bestemmelsens placering i Kriminalforsorgens Cirkulæresamling (KC).

Bind III.

XIV. Indledning til bind III. Høringen over bind I og II. Arbejdsgruppens afsluttende overvejelser.	
48. Indledning til bind III.....	601
49. Høringen over betænkningens bind I og II.....	603

49.1. Høringsproceduren.....	603
49.2. Arbejdsgruppens gennemgang og sammenfatning af de indkomne høringssvar mv.....	607
50. Arbejdsgruppens bemærkninger i anledning af de modtagne høringssvar mv.....	609
50.1. Indledning.....	609
50.2. Arbejdsgruppens generelle bemærkninger.....	609
50.3. Arbejdsgruppens kommentarer vedrørende de enkelte bestemmelser i udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	611
50.4. Arbejdsgruppens kommentarer vedrørende de enkelte bestemmelser i udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	629
51. Spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte .	631
51.1. Arbejdsgruppens kommissorium.....	631
51.2. Gældenderet.....	631
51.3. Arbejdsgruppens overvejelser.....	636
XV. Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	643
XVI. Arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennem- førelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.....	749
XVII. Bilag til bind III.....	755
Bilag 10. Arbejdsgruppens sammenfatning af de bemærkninger, som de hørte myndigheder mv. har fremsat til de enkelte bestemmelser i de to foreløbige lovudkast.....	757

AFSNIT XIV.

INDLEDNING TIL BIND III HØRINGEN OVER BIND I OG II ARBEJDSGRUPPENS AFSLUTTENDE OVERVEJELSER

/

Kapitel 48. Indledning til bind III.

48.1. Straffelovrådets arbejdsgruppe vedrørende en lov om fuldbyrdelse af straf mv. blev nedsat i juni 1985. Arbejdsgruppens opgave har været at forberede Straffelovrådets arbejde med spørgsmålet om en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppen afgav i oktober 1989 bind I og II af denne betænkning nr. 1181 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Bind I og II indeholder arbejdsgruppens overvejelser vedrørende spørgsmålet om en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. samt arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. og forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

48.2. Efter aftale med Straffelovrådet blev betænkningens bind I og II straks sendt til udtalelse hos en række myndigheder mv. Som der nærmere er redegjort for i kapitel 3, punkt 3.3. i betænkningens bind I, var det hensigten med denne høringsrunde, at arbejdsgruppen skulle sammenfatte de indkomne høringssvar i en særskilt redegørelse, der så skulle sendes til Straffelovrådet tillige med en angivelse af de ændringer i arbejdsgruppens to lovudkast, som høringssvarene måtte give anledning til.

Ved afgivelsen af bind I og II var det endvidere forudsat, at arbejdsgruppen i forbindelse med behandlingen af de indkomne høringssvar skulle drøfte og tage endelig stilling til spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte. Der henvises herom til kapitel 3, punkt 3.4. i betænkningens bind I.

48.3. Arbejdsgruppen har nu afsluttet sin gennemgang af de indkomne høringssvar og sine overvejelser om nødvendigheden af et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte.

Arbejdsgruppen har fundet det hensigtsmæssigt at redegøre for den gennemførte høring og for arbejdsgruppens afsluttende overvejelser ved udsendelse af et bind III af betænkning nr. 1181 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Det er her ved endvidere fundet hensigtsmæssigt at fortsætte den inddeling i afsnit og kapitler samt den paginering, der er lagt til grund ved udarbejdelsen af bind I og II.

Dette bind III indeholder i kapitel 49 en redegørelse for den gennemførte høring over bind I og II. Kapitel 50 indeholder de bemærkninger og de ændringer i arbejdsgruppens to lovudkast, som høringssvarene og arbejdsgruppens videre drøftelser har givet anledning til. I kapitel 51 redegøres dog særskilt for arbejdsgruppens videre drøftelser og endelige stillingtagen til spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte.

Bind III afsluttes med en samlet gengivelse - i afsnit XV og XVI - af arbejdsgruppens to lovudkast med de ændringer, som det afsluttende arbejde har givet arbejdsgruppen anledning til. Ændringer i forhold til de foreløbige lovudkast er markeret ved en lodret streg i marginen.

48.4. I forbindelse med udarbejdelsen af betænkningens bind III har arbejdsgruppen afholdt 4 møder. Arbejdsgruppen har dermed afholdt i alt 43 møder.

Under arbejdet med udarbejdelsen af bind III er der ikke foretaget ændringer i arbejdsgruppens sammensætning eller af arbejdsgruppens sekretariat.

Tekstbehandlingsopgaverne i forbindelse med udarbejdelsen af betænkningens bind III er udført af overassistent Gitte Kristensen, Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Med afgivelsen af bind III af betænkning nr. 1181 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv. har arbejdsgruppen afsluttet sit arbejde.

København, den 2. februar 1990.

Bjarne Christensen (formand)	Ilse Cohn	Lisbeth Victor Hansen
Ole Hansen	Jørgen Langkilde	Claus Larsen
Søren Søltoft Madsen	Vagn Nedergaard	Fritjof Stern Nielsen
William Rentzmann	Birgitte Vestberg	
Lemmy Fialin (sekretær)	Lise Koch (sekretær)	Claes Nilas (sekretær)

Kapitel 49. Høringen over betænkningens bind I og II.

49.1. Høringsproceduren.

49.1.1. Arbejdsgruppen har anmodet følgende myndigheder mv. om en udtalelse:

Præsidenten for Østre Landsret
Præsidenten for Vestre Landsret
Præsidenten for Københavns Byret
Præsidenten for Retten i Århus
Præsidenten for Retten i Odense
Præsidenten for Retten i Ålborg
Retten i Glostrup
Retten i Nyborg
Retten i Horsens
Retten i Svendborg
Den Danske Dommerforening
Dommerfuldmægtigforeningen
Rigsadvokaten
Rigspolitechefen
Politidirektøren
Samtlige politimestre (arrestinspektører)
Foreningen af politimestre i Danmark
Politifuldmægtigforeningen
Dansk Kriminalpolitiforening
Dansk Politiforbund
Kulturministeriet
Socialministeriet
Sundhedsministeriet
Advokatrådet
Kriminalpolitisk Forening (KRIM)
Samtlige statsfængsler
Samtlige kriminalforsorgens afdelinger
Samtlige kriminalforsorgens pensioner
Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører
Dansk Fængselsforbund
Kriminalforsorgsforeningen
HK. Landsklubben for Kriminalforsorgen.

I forbindelse med høringen af kriminalforsorgens institutioner er det af arbejdsgruppen tilkendegivet, at det af arbejdsgruppen er forudsat, at de indsatte

og beboerne på Kriminalforsorgens pensioner skal gives mulighed for at gøre sig bekendt med arbejdsgruppens overvejelser og forslag og for samlet eller enkeltvis at afgive en særskilt udtalelse herom.

49.1.2. I arbejdsgruppens høringsskrivelse hedder det i øvrigt bl.a.

"Straffelovrådet nedsatte i juni 1985 en arbejdsgruppe med den opgave at forberede rådets overvejelser af spørgsmålet om en særlig lov om straf-fuldbyrdelse.

Arbejdsgruppen har nu afgivet vedlagte betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv. I overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium indeholder betænkningen bl.a. et udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Som der nærmere er redegjort for i betænkningens kapitel 3, er det aftalt med Straffelovrådet, at arbejdsgruppens betænkning med de deri indeholdte udkast til lovforslag skal udsendes til høring af arbejdsgruppen. De indkomne høringssvar vil af arbejdsgruppen blive sammenfattet i en særskilt redegørelse og fremsendt til Straffelovrådet sammen med en angivelse af de ændringer i arbejdsgruppens lovudkast, som høringssvarene måtte give anledning til. Som der særligt er redegjort for i betænkningens kapitel 3, punkt 3.4., vil arbejdsgruppen samtidig tage stilling til spørgsmålet om nødvendigheden af i lovudkastet at medtage et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse særligt farligt indsatte.

Arbejdsgruppen skal på den anførte baggrund anmode om en udtalelse om betænkningen og de deri indeholdte udkast til lovforslag. Samtidig skal man anmode om, at eventuelle bemærkninger så vidt muligt knyttes til de enkelte bestemmelser i arbejdsgruppens lovudkast.

Det bemærkes, at det af arbejdsgruppen er forudsat, at de indsatte og beboerne på kriminalforsorgens pensioner skal gives mulighed for at gøre sig bekendt med arbejdsgruppens overvejelser og forslag og for samlet eller enkeltvis at afgive en særskilt udtalelse herom.

Af hensyn til det videre arbejde med udarbejdelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. skal arbejdsgruppen anmode om, at udtalelser afgives *senest den 15. december 1989*, såfremt udtalelserne skal indgå i den ovenfor nævnte særskilte redegørelse til Straffelovrådet om de indkomne høringssvar.

Der vedlægges endvidere en fortegnelse over de myndigheder m.v., der er anmodet om at afgive en udtalelse om betænkningen."

Som det fremgår af høringsskrivelsen, blev høringsfristen fastsat til den 15. december 1989. Denne høringsfrist er fastsat af hensyn til Straffelovrådets generelle arbejdsplan for 1990 og med det sigte at undgå en yderligere forsinkelse af arbejdet med udarbejdelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppen har på denne baggrund ikke fundet mulighed for at forlænge denne frist over for nogen af de hørte myndigheder eller organisationer. Arbejdsgruppen har

imidlertid på forespørgsler om forlængelse af fristen tilkendegivet, at høringsudtalelser, der fremkommer så sent, at de ikke kan indgå i arbejdsgruppens afsluttende overvejelser, vil blive videresendt til Straffelovrådet, således at udtalelserne kan indgå i grundlaget for rådets drøftelser af spørgsmålet om en lov om fuldbyrdelse af straf mv.

49.1.3.1 grundlaget for arbejdsgruppens afsluttende drøftelser er herefter indgået høringsudtalelser og tilkendegivelser fra følgende myndigheder mv.:

Præsidenten for Østre Landsret
Præsidenten for Vestre Landsret
Præsidenten for Københavns Byret
Præsidenten for Retten i Århus
Præsidenten for Retten i Odense
Præsidenten for Retten i Ålborg
Kriminalretten i Glostrup
Den Danske Dommerforening
Dommerfuldmægtigforeningen
Rigsadvokaten
Rigspolitichefen
Politidirektøren
Statsadvokaten for København
Statsadvokaten i Sønderborg
Politimesteren i Assens
Politimesteren i Esbjerg
Politimesteren i Fredericia
Politimesteren i Grenå
Politimesteren i Helsingør
Politimesteren i Herning
Politimesteren i Hillerød
Politimesteren i Holbæk
Politimesteren i Hobro
Politimesteren i Randers
Politimesteren i Roskilde
Politimesteren i Vejle
Politimesteren i Århus
Foreningen af politimestre i Danmark
Politifuldmægtigforeningen
Dansk Kriminalpolitiforening
Dansk Politiforbund
Kulturministeriet
Socialministeriet
Sundhedsministeriet
Advokatrådet
Københavns Fængsler

Statsfængslet i Gribskov
Anstalten ved Herstedvester
Statsfængslet ved Horserød
Statsfængslet i Jyderup
Statsfængslet på Kragsskovhede
Statsfængslet Kærshovedgård
Statsfængslet Møgelkær
Statsfængslet ved Nr. Snede
Statsfængslet i Nyborg
Statsfængslet Renbæk
Statsfængslet i Ringe
Statsfængslet ved Sdr. Omme
Statsfængslet på Søbysøgård
Statsfængslet i Vridsløselille
Afdelingen for samfundstjeneste
Afdelingen i Esbjerg
Afdelingen i Haderslev
Afdelingen i Hillerød
Afdelingen i Holstebro
Afdelingen i Kolding
Afdelingen i København Nord
Afdelingen i København Vest
Afdelingen i København Øst
Afdelingen i Roskilde
Afdelingen i Rødovre
Afdelingen i Søborg
Afdelingen i Viborg
Afdelingen i Ålborg
Afdelingen i Århus Nord
Afdelingen i Århus Syd
Medarbejdere og beboere på Ungdomspension Skejby
Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører
Dansk Fængselsforbund
Kriminalforsorgsforeningen
Fængselspræsteforeningen
Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet,
Dansk Socialrådgiverforening
Talsmandsgruppen fra Københavns Fængsler
To indsatte fra Arresthuset i Århus
Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup
Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg
Talsmændene fra Statsfængslet Renbæk
Talsmandsformanden fra Statsfængslet ved Sdr. Omme
Indsatte fra Statsfængslet på Søbysøgård
Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille

Arrestforvareren ved Arresthuset i Frederikssund
Arrestforvareren ved Arresthuset i Randers

49.2. Arbejdsgruppens gennemgang og sammenfatning af de indkomne høringssvar mv.

49.2.1. Arbejdsgruppen har foretaget en nøje gennemgang af samtlige udtalelser.

I forbindelse med denne gennemgang har arbejdsgruppen - som aftalt med Straffelovrådet - udarbejdet en sammenfatning af de indkomne høringssvar. Denne sammenfatning er gengivet nedenfor for så vidt angår de mere principielle bemærkninger til spørgsmålet om udarbejdelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf mv. og til arbejdsgruppens foreløbige lovudkast. For så vidt angår de mere konkrete bemærkninger til de enkelte bestemmelser i arbejdsgruppens foreløbige lovudkast har arbejdsgruppen udarbejdet en særlig sammenfatning, der gives nedenfor i afsnit XVII som bilag 10 til arbejdsgruppens betænkning.

Arbejdsgruppen er opmærksom på, at sammenfatningen af de mange høringssvar selvsagt vil indebære en forenklet og mere summarisk gengivelse af de ofte omfattende og detaljerede udtalelser, ligesom udtalelser fra forskellige myndigheder mv. vil blive gengivet samlet, når udtalelserne er udtryk for en fælles holdning til de enkelte spørgsmål.

For at sikre, at den enkelte udtalelse i fuldt omfang og med alle dens nuancer også kan indgå i grundlaget for det fortsatte arbejde med udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv., har arbejdsgruppen besluttet, at alle høringssvar i deres fulde omfang skal videresendes til Straffelovrådet sammen med dette afsluttende bind af arbejdsgruppens betænkning.

49.2.2. Principielle bemærkninger til spørgsmålet om udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Blandt de myndigheder mv., der har udtalt sig om valget mellem en lovregulering og en administrativ regulering af straffuldbyrdelsen, er der en næsten fuldstændig tilslutning til indførelse af en lovregulering, som generelt antages at ville kunne indebære en klar forbedring af retsstillingen for kriminalforsorgens klientel.

49.2.3. Principielle bemærkninger til arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Det er en gennemgående holdning i de generelle udtalelser om lovforslaget, at en gennemførelse af dette vil indebære en klar forbedring af retsstillingen for de indsatte og for kriminalforsorgens øvrige klientel. De mange kommentarer, der er fremsat til lovforslaget, har derfor i det væsentlige karakter af uddybende og

præciserende bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

I hovedparten af de udtalelser, der er afgivet af repræsentanter for de indsatte, beklages det dog, at lovforslaget indeholder en række fravigelige regler. Dette vil efter de indsattes opfattelse kunne indebære, at kriminalforsorgen vilkårligt vil kunne begrænse de indsattes rettigheder. Bl.a. på denne baggrund foreslår nogle talsmænd, at Justitsministeriet udarbejder en vejledning til de indsatte om disses rettigheder i forbindelse med en gennemførelse af loven.

For så vidt angår lovforslagets bestemmelser om kriminalforsorg i frihed indeholder udtalelserne en stort set fuldstændig tilslutning til arbejdsgruppens forslag til regler om gennemførelse af tilsyn og særvilkår i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom.

Der er generelt tilslutning til arbejdsgruppens forslag om, at de indsatte skal kunne påklage visse afgørelser til en instans uden for kriminalforsorgen. De myndigheder mv., der udtaler sig imod eller nærer betænkelighed ved dette forslag, peger især på forslagets økonomiske konsekvenser sammenholdt med arbejdsgruppens tilkendegivelse om, at det er den overvejende opfattelse i arbejdsgruppen, at der ikke er grundlag for at antage, at der ikke under den gældende ordning gives klagesagerne en grundig og rigtig sagsbehandling. For så vidt angår valget af ny klageinstans er der klar tilslutning til arbejdsgruppens forslag om, at sagerne skal kunne indbringes for domstolene og ikke for et særligt klagenævn.

49.2.4. Principielle bemærkninger til arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Det pågældende lovudkast har især givet anledning til bemærkninger for så vidt angår arbejdsgruppens forslag om afskaffelse af de indsattes pligt til at betale afsoningsomkostninger. Blandt de myndigheder mv., der har udtalt sig om dette spørgsmål, er der en næsten fuldstændig tilslutning til en gennemførelse af arbejdsgruppens forslag.

Kapitel 50. Arbejdsgruppens bemærkninger i anledning af de modtagne høringsvar mv.

50.1. Indledning.

Som der nærmere er redegjort for i betænkningens kapitel 3, punkt 3.3., og foran i kapitel 48 er det aftalt med Straffelovrådet, at arbejdsgruppen sammenfatter de indkomne høringsvar i en særskilt redegørelse og fremsender denne til Straffelovrådet sammen med en angivelse af de ændringer i arbejdsgruppens lovudkast, som høringsvarene måtte give anledning til.

I kapitel 49 og i bilag 10 til denne betænkning har arbejdsgruppen sammenfattet dels de mere generelle bemærkninger til spørgsmålet om en lovregulering af straffuldbyrdselsen og til arbejdsgruppens to lovudkast, dels de mere konkrete bemærkninger til de enkelte bestemmelser i arbejdsgruppens to lovudkast.

I dette kapitel angives de bemærkninger og de ændringer i arbejdsgruppens lovudkast, som høringen og drøftelserne af de mange høringsvar mv. har givet arbejdsgruppen anledning til.

50.2. Arbejdsgruppens generelle bemærkninger.

Arbejdsgruppen har haft udbytte af det store arbejde, der er udført i forbindelse med afgivelsen af de mange høringsudtalelser mv. og er opmærksom på, at høringsfristen har stillet særlige krav til tilrettelæggelsen og gennemførelsen af arbejdet i forbindelse med afgivelsen af høringsvarene. Arbejdsgruppen skal derfor på ny understrege, at høringsfristen bl.a. er fastsat med det sigte at undgå en yderligere forsinkelse af arbejdet med udarbejdelsen af en lovregulering.

Som det fremgår af arbejdsgruppens sammenfatning af de modtagne høringsvar mv., er det arbejdsgruppens opfattelse, at høringsvarene generelt er positive over for forslaget om indførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. og over for de principper, der af arbejdsgruppen er lagt til grund ved udarbejdelsen af lovforslagene. Det er arbejdsgruppens opfattelse, at denne generelt set positive holdning også bør tages i betragtning ved vurderingen af de mere konkrete kommentarer, der er fremsat til de enkelte bestemmelser i arbejdsgruppens lovudkast.

Som der er redegjort for i kapitel 49, punkt 49.2.3. er det dog i hovedparten af de udtalelser, der er afgivet af repræsentanter for de indsatte, beklaget, at arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. indeholder en række fravigelige regler.

Foranlediget af disse udtalelser skal arbejdsgruppen understrege, at baggrunden for anvendelse af fravigelige bestemmelser i lovudkastet er den opfattelse, at ufravigelige regler gennemgående måtte antages at ville føre til en ubegrundet skærpelse af straffuldbyrdselsen for mange af de dømte. Der henvises herom til arbejdsgruppens bemærkninger i kapitel 6, punkt 6.2.

I en række udtalelser er der peget på, at arbejdsgruppens flertal selv har givet

udtryk for den opfattelse, at der ikke er grundlag for at antage, at der ikke under den gældende ordning gives klagesagerne en grundig og rigtig sagsbehandling, og at de eksisterende bevillingsmæssige vanskeligheder inden for justitsvæsenet ikke mindst på denne baggrund bør tillægges afgørende betydning ved afgørelsen af, om arbejdsgruppens forslag til indførelse af domstolskontrol i visse sager skal gennemføres.

Arbejdsgruppen skal i anledning af disse udtalelser først bemærke, at arbejdsgruppens forslag om udvidelse af klageadgangen især må ses som en følge af den mere principielle opfattelse, at kriminalforsorgen træffer afgørelser af så indgribende karakter for enkeltpersoner, at disse bør have adgang til at indbringe sagen til prøvelse hos en myndighed uden for kriminalforsorgen. En sådan opfattelse er efter arbejdsgruppens opfattelse i overensstemmelse med den tendens, der i de senere år har været i retning af at indføre særlige retssikkerhedsgarantier på områder, hvor afgørelserne har særligt indgribende betydning. Efter arbejdsgruppens opfattelse er denne tendens udtryk for et krav om retssikkerhed også i den forstand, at et givet regelsæt skal være således indrettet, at det ikke alene fører til en retfærdig og uvildig behandling af den enkelte, men også - og i særdeleshed ved meget indgribende afgørelser - giver den enkelte grundlag for at tro på, at vedkommende får en sådan retfærdig og uvildig behandling.

Arbejdsgruppen skal dernæst bemærke, at man ved afgivelsen af betænkningen har været opmærksom på de bevillingsmæssige vanskeligheder og på den indflydelse, som disse vanskeligheder må tillægges ved afgørelsen af, om arbejdsgruppens forslag skal gennemføres. Der henvises herom til betænkningens kapitel 46, punkt 46.3.

Arbejdsgruppen skal i øvrigt for god ordens skyld bemærke, at arbejdsgruppen efter sit kommissorium er anmodet om at overveje indførelse af en ny form for klageadgang for domfældte, og det ville efter arbejdsgruppens opfattelse ikke være i overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium, såfremt arbejdsgruppen havde afvist at udarbejde et forslag til en sådan ny klageadgang allerede af ressourcemæssige grunde. Arbejdsgruppen har derfor valgt at udarbejde et sådant forslag med fornøden hensyntagen til de synspunkter, som alle medlemmer af arbejdsgruppen har fundet burde tillægges vægt ved en eventuel gennemførelse af en udvidet klageordning.

Arbejdsgruppen er naturligvis opmærksom på, at selve den omstændighed, at der er udarbejdet et regelsæt om en udvidet klageadgang, i sig selv - og vel ikke mindst i tider med mindretalsregeringer - kan lette en gennemførelse af sådanne regler, også uden at der sikres en tilfredsstillende bevillingsmæssig dækning for merudgifterne. Så meget desto mere er det imidlertid efter arbejdsgruppens opfattelse af værdi, at alle arbejdsgruppens medlemmer har deltaget i udformningen af det nævnte regelsæt, således at dette ikke er udtryk for opfattelsen hos enkelte medlemmer af arbejdsgruppen, men i betydeligt omfang fremtræder som en for alle medlemmer acceptabel løsning.

Arbejdsgruppen har endelig i forbindelse med sine afsluttende drøftelser af klagereglerne fundet det rigtigst udtrykkeligt at fremhæve bestemmelsen i § 1, stk. 1, 2. punktum, i lov om folketingets ombudsmand. Bestemmelsen indebæ-

rer, at folketingets ombudsmand ikke kan tage stilling til forhold fra forvaltningens side, når disse forhold er bedømt eller behandlet af domstolene. Indførelsen af den foreslåede adgang til domstolsprøvelse af visse afgørelser inden for kriminalforsorgen indebærer derfor en begrænsning i ombudsmandens hidtidige behandling af sager inden for dette område.

Arbejdsgruppen skal understrege, at man ikke har tilsigtet nogen begrænsning af ombudsmandens virksomhed, udover hvad der følger af den nævnte bestemmelse.

Arbejdsgruppen er imidlertid opmærksom på, at folketingets ombudsmand på lovgivningsområder, hvor der foreligger en særlig adgang til domstolsprøvelse, i praksis har henvist klagere til at udnytte denne prøvelsesadgang og dermed afstået fra at behandle klagen. En tilsvarende praksis inden for kriminalforsorgens område vil indebære, at ombudsmanden vil henvise indsatte til at udnytte den foreslåede domstolsprøvelse i stedet for selv at behandle klagen over kriminalforsorgen.

Arbejdsgruppen forudsætter, at der i forbindelse med klagevejledning til de indsatte redegøres for disse forhold.

Arbejdsgruppen vil ikke kunne afvise, at forslaget om indførelse af domstolsprøvelse også i øvrigt vil kunne påvirke ombudsmandens praksis med hensyn til behandling af sager inden for straffuldbyrdesområdet. Arbejdsgruppen finder imidlertid ikke, at dette i givet fald kan tillægges afgørende betydning for en gennemførelse af forslaget om domstolsprøvelse.

50.3. Arbejdsgruppens kommentarer vedrørende de enkelte bestemmelser i udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

I det følgende anføres de kommentarer og ændringsforslag, som høringsudtalelserne mv. til de enkelte bestemmelser i lovforslaget har givet arbejdsgruppen anledning til. For så vidt angår de udtalelser mv., der ikke har givet arbejdsgruppen anledning til at foreslå ændringer af det foreløbige lovudkast, har arbejdsgruppen som udgangspunkt ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at kommentere disse udtalelser, idet der herved typisk ville være tale om en gentagelse af de synspunkter, som arbejdsgruppen allerede har anført i betænkningens bind I og II.

Ad § 3:

På baggrund af rigsadvokatens udtalelse har arbejdsgruppen fundet det rigtigst at præcisere i bemærkningerne til lovforslagets § 3, at de hensyn, der i øvrigt begrundet anvendelsen af frihedsstraf, selvsagt også må indgå i de afgørelser, som kriminalforsorgen træffer i forbindelse med fuldbyrdelsen af fængselsstraffe. Arbejdsgruppen skal herved understrege, at visse af disse hensyn - for eksempel den generalpræventive virkning og retshåndhævelses hensyn - må tillægges aftagende betydning i takt med, at tidspunktet for løsladelse nærmer sig.

Ad §4:

Foranlediget af udtalelsen fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen bemærke, at det allerede følger af § 4, stk. 1, i arbejdsgruppens foreløbige lovudkast, at en indsat skal bevare alle sine almindelige borgerlige rettigheder i det omfang, som udøvelsen af disse ikke forhindres af selve frihedsberøvelsen. Det er i øvrigt arbejdsgruppens vurdering, at dette princip også må lægges til grund ved fortolkningen af, i hvilket omfang bestemmelserne i grundloven umiddelbart vil kunne påberåbes af indsatte.

Ad §6:

Arbejdsgruppen har i sit foreløbige lovudkast anvendt udtrykket "beskæftigelse" dels som synonym for arbejde, dels som et overordnet begreb for den indsattes deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdsen (§ 37). Arbejdsgruppen finder det hensigtsmæssigt at bevare udtrykket "beskæftigelse" som et samlet udtryk for de godkendte aktiviteter, som den indsatte har ret og pligt til at udføre under straffuldbyrdsen. Arbejdsgruppen har derfor i § 6 og en række andre steder i lovforslaget præciseret den tilsigtede anvendelse af udtrykket "beskæftigelse".

Ad §7:

Foranlediget af en udtalelse fra talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup har arbejdsgruppen fundet det rigtigt - som ønsket af talsmandsgruppen - at markere i lovforslaget, at en indsat, der er varetægtsfængslet i arresthus efter dom, og som skal udstå straffen i et fængsel, snarest muligt skal overføres til dette. Arbejdsgruppen har fundet det mest hensigtsmæssigt at præcisere denne forudsætning i bemærkningerne til lovforslagets § 21, idet denne bestemmelse nærmere regulerer valget mellem anbringelse i fængsel eller arresthus.

Ad §9:

Foranlediget af udtalelser fra statsfængslerne ved Horserød, i Gribskov og i Jyderup og Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører har arbejdsgruppen tydeliggjort, at det i overensstemmelse med gældende praksis skal være muligt at afvise dømt, der møder stærkt påvirkede til straffuldbyrdsen eller møder forud for eller efter tilsigelsestidspunktet. For så vidt angår personer, der møder stærkt beruset, vil de pågældende efter omstændighederne kunne blive overleveret til politiet og indsat i detention, indtil de er i en sådan tilstand, at straffuldbyrdsen kan påbegyndes. For så vidt angår fremmøde på et forkert tidspunkt forudsættes dette alene at kunne føre til afvisning i mere ekstreme pladssituationer.

Ad § 12:

Er en person idømt flere fængselsstraffe, er det arbejdsgruppens opfattelse, at disse straffe som udgangspunkt skal fuldbyrdes i forlængelse af hinanden. For at sikre, at dette også vil kunne ske, foreslår arbejdsgruppen, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdsen eller benådning ikke tillægges opsættende

virkning, såfremt den dømte allerede er ved at afsone en anden straf. Den pågældende vil imidlertid have mulighed for at få tilladelse til straffabrydelse, såfremt betingelserne herfor er opfyldt.

Ad § 14:

Arbejdsgruppen har efter fornyet overvejelse ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for generelt at pålægge kriminalforsorgen at foretage straffetidsberegning før det tidspunkt, da den indsatte efter lovforslagets § 15 skal gøres bekendt med beregningen. Arbejdsgruppen har derfor foretaget en ændring af lovforslagets § 14, således at det nu blot fremgår af bestemmelsen, at kriminalforsorgen har pligt til at foretage straffetidsberegningen. Samtidig har arbejdsgruppen fundet det rigtigst at lade ordet "ordinær" udgå af selve lovbestemmelsen som overflødig.

Ad § 15:

Hvis den dømte er varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrdelsen af fængselsstraffen efter lovforslagets § 8 for påbegyndt den dag, dommen er afsagt. At en straffedom er endelig, vil i praksis ofte først kunne konstateres efter nogen tid, og det forekommer herefter mest rigtigst at ændre bestemmelsen i lovforslagets § 15 således, at den dømte skal gøres bekendt med kriminalforsorgens straffetidsberegning snarest muligt, efter at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen er iværksat.

Arbejdsgruppen skal tilføje, at man fortsat finder det ønskeligt, at oplysningerne om straffetiden meddeles den dømte så hurtigt som muligt. Arbejdsgruppen forudsætter særligt, at konkrete forespørgsler fra dømte besvares snarest muligt også i de tilfælde, hvor spørgsmålet rejses, før fængselsstraffen er iværksat.

Ad § 16:

Da en ændring af straffetidsberegningen også kan tænkes i forhold til dømte på fri fod, er "indsatte" ændret til "dømte" i lovforslagets § 16.

Ad § 18:

Arbejdsgruppen kan tiltræde et forslag fra rigsadvokaten om forenkling af lovforslagets bestemmelser om fradrag i straffetiden for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen. Bestemmelsen er derfor ændret således, at fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling gøres obligatorisk. Ændringen af bestemmelsen indebærer endvidere, at sådant fradrag skal foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har varet, med tillæg af 50% oprundet til nærmeste hele antal dage. Med dette forslag om forhøjet fradrag har arbejdsgruppen endvidere tilsigtet at imødekomme en udtalelse fra talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup, som peger på, at uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling normalt finder sted under former, der er mere restriktive end under straffuldbyrdelse.

Det er ved bestemmelsen forudsat, at varetægtssurrogater, der er forbundet med frihedsberøvelse, også skal føre til det foreslåede fradrag.

Det forenklede forslag indebærer bl.a., at det bliver uden betydning, om den uberettigede frihedsberøvelse tillige har været uforskyldt og derfor kunne have ført til erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93a.

Ad § 20:

Arbejdsgruppen har foretaget en rent sproglig ændring.

Ad § 21:

Arbejdsgruppen har i stk. 2 foretaget en rent sproglig ændring.

Efter forslag fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører og statsfængslerne ved Horserød og i Jyderup foreslår arbejdsgruppen, at anbringelse i arresthus også kan ske for at forebygge brandstiftelse. Modsat har arbejdsgruppen ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at fastholde, at også forebyggelse af trusler om vold skulle kunne begrunde anbringelse i arresthus i stedet for fængsel.

Arbejdsgruppen har i stk. 4 tydeliggjort, at udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, er forhold, der kan tale for fuldbyrdelse af straffen i arresthus, hvis den dømte selv ønsker dette.

Når arbejdsgruppen i bemærkningerne til § 21 har ændret "beskæftigelses-, uddannelses- og fritidsmuligheder" til: "beskæftigelses- og fritidsmuligheder" er dette ikke udtryk for nogen realitetsændring, men alene for en mere konsekvent anvendelse af udtrykket "beskæftigelse", jfr. herved tillige lovforslagets § 37.

Der henvises i øvrigt til ovenstående bemærkninger ad § 7.

Ad § 22:

Arbejdsgruppen skal først understrege, at affattelsen af § 22 og den tilknyttede bestemmelse i § 25 bl.a. er sket med hensyntagen til forslaget om udvidet klageadgang. Foranlediget af udtalelser fra bl.a. Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen derfor understrege, at der med affattelsen af § 22, stk. 2, ikke er tilset nogen øget anbringelse af dømte i lukket fængsel. Arbejdsgruppen har tværtimod kunnet tilslutte sig den gældende praksis og den udvikling, som denne praksis er udtryk for, i retning af øget anbringelse af dømte i åbent fængsel. For at præcisere denne opfattelse foreslår arbejdsgruppen det tydeliggjort, at fuldbyrdelsen af straffen altid skal ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt.

Arbejdsgruppen er enig i, at der efter de gældende regler ofte ikke vil være lejlighed til at tage stilling til, om betingelserne for overførsel fra lukket til åbent fængsel er opfyldt. Arbejdsgruppen skal imidlertid understrege, at en gennemførelse af lovforslaget vil nødvendiggøre, at der tages stilling hertil, da afgørelse herom vil kunne få betydning ved en eventuel senere afsoning. Arbejdsgruppen finder det imidlertid også generelt ønskeligt, at det løbende overvejes, om betingelserne for at overføre en indsat fra lukket til åbent fængsel måtte være opfyldt,

idet det efter arbejdsgruppens opfattelse er en del af kriminalforsorgens forpligtelse at arbejde for, at en indsat vil kunne opfylde betingelserne for overførsel til åbent fængsel. Arbejdsgruppen må derfor tage afstand fra den opfattelse, at en indsat - som foreslået af Statsfængslet i Jyderup - altid bør have ret til at afsone sin straf i et lukket fængsel.

I overensstemmelse med et forslag fra Statsfængslet ved Horserød har arbejdsgruppen i bemærkningerne til § 22, stk. 5, præciseret, at arbejds- og uddannelsesmæssige forhold kan være eksempler på de i bestemmelsen nævnte "personlige forhold".

Et mindretal (Lisbeth Victor Hansen) foreslår, at stk. 5 affattes med samme ordlyd som §21, stk. 4, nr. 2, og §26, nr. 6: "...særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor".

Et andet mindretal (Søren Søltøft Madsen) er enig i kriminalforsorgens forpligtelse til at arbejde for, at en indsat vil kunne opfylde betingelserne for overførsel til åbent fængsel. En sådan overførsel vil af langt de fleste indsatte opfattes som et gode.

Imidlertid findes der et formentlig ret lille antal indsatte, som ikke ønsker at afsone i et åbent fængsel, fx fordi de frygter ikke at kunne modstå fristelsen til at undvige, hvis de ved anbringelse i et åbent fængsel får reel mulighed herfor, ligesom der utvivlsomt findes indsatte, der ønsker at afsone helt eller delvis uden fællesskab med medindsatte. Dette ønske, der i øvrigt imødekommes i lovforslagets § 32, stk. 2, kan imidlertid i praksis kun gennemføres i et meget begrænset omfang i åbne fængsler.

Dette mindretal finder derfor i overensstemmelse med udtalelser fra Statsfængslet i Jyderup og til dels Statsfængslet ved Sdr. Omme, at en indsat bør have ret til at afsone i et lukket fængsel, uden at der behøver at være anden grund her til, end den pågældendes eget ønske. Mindretallet foreslår derfor, at ordene "hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor" i flertallets forslag til § 22, stk. 5, udgår.

Mindretallet skal i øvrigt påpege, at gennemførelsen af flertallets forslag vil kunne medføre, at en indsat, der ønsker at afsone i et lukket fængsel, men som har fået afslag herpå, har mulighed for at kvalificere sig til at få sit ønske opfyldt ved at begå grovere disciplinærforseelser. Og efter mindretallets opfattelse må en sådan fremgangsmåde anses for uheldig.

Ad § 23:

I stk. 1 har arbejdsgruppen gennemført en præcisering af udtrykket "beskæftigelse", ligesom man efter forslag fra Statsfængslet i Jyderup udtrykkeligt har nævnt helbredsmæssige forhold som en omstændighed, der skal tillægges betydning ved valget af afsoningsinstitution.

Efter forslag fra Statsfængslet Renbæk har arbejdsgruppen foretaget en redaktionel opdeling af bestemmelsen i stk. 2, nr. 3, i det foreløbige lovudkast.

Foranlediget af en udtalelse fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille har arbejdsgruppen ændret bestemmelsen i stk. 2, nr. 5, i det foreløbige lovudkast - stk. 2, nr. 6, i det endelige lovudkast - således at der sker

en præcisering af de situationer, hvor (andre) særlige forhold udtagelsesvis gør det påkrævet at fravige nærhedskriteriet.

Arbejdsgruppen skal - foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Jyderup - understrege, at der ikke i lovforslaget er hjemmel til "automatisk" at anbringe unge mænd, der er under 23 år, og som skal afsone i lukket fængsel, i Statsfængslet i Ringe. Der er derimod hjemmel til at anbringe sådanne dømte i Statsfængslet i Ringe efter en konkret vurdering af, om betingelserne i stk. 2, nr. 3 eller 4, i det endelige lovudkast er opfyldt.

Arbejdsgruppen skal i forbindelse hermed pege på, at det efter gældende praksis alene er praktisk muligt at lade kvinder fuldbyrde fængselsstraffe i enkelte af fængslerne. Arbejdsgruppen finder det ønskeligt, at der sker en forstærkelse af bestræbelserne på at lade det geografiske nærhedsprincip få reel betydning også for kvinder, der skal afsone straffen i et fængsel.

Ad § 24:

Foranlediget af udtalelser fra statsfængslerne i Jyderup og ved Sdr. Omme skal arbejdsgruppen gentage, at man anser det for en væsentlig opgave for kriminalforsorgen at medvirke til, at indsatte, der er anbragt i lukket fængsel, skal kunne overføres til åbent fængsel. Som ovenfor nævnt er arbejdsgruppen derfor ikke enig i, at en indsat altid skal have ret til at afsone straffen i et lukket fængsel. Arbejdsgruppen er derimod indforstået med, at det må indgå i overvejelserne om tvungen overførsel til åbent fængsel, såfremt en sådan overførsel uundgåeligt må forventes at føre til, at den indsatte vil "gennemtrumfe" en tilbageførsel til lukket fængsel efter reglerne i lovforslagets § 25.

Et mindretal (Lisbeth Victor Hansen) foreslår, at § 24, stk. 2, 1. punktum, affattes med samme ordlyd som §21, stk. 4, nr. 2, og §26, nr. 6: "... særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor".

Et andet mindretal (Søren Søltøft Madsen) foreslår, at ordene "hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor" i flertallets forslag til § 24, stk. 2, udgår. Der henvises herved til dette mindretals bemærkninger til § 22, stk. 5.

Ad § 25:

Foranlediget af udtalelser fra talsmandsgruppen fra Statsfængslet i Jyderup, Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører og en række statsfængsler skal arbejdsgruppen først understrege, at der i forslaget ikke er tilset nogen udvidelse i antallet af overførsler af indsatte fra åbent til lukket fængsel. Om arbejdsgruppens generelle holdning til valget mellem anbringelse i åbent og lukket fængsel henvises til bemærkningerne ovenfor ad § 22. Arbejdsgruppen har i øvrigt tydeliggjort denne opfattelse ved affattelsen af stk. 2 og har endvidere i bemærkningerne til denne bestemmelse understreget, at det er forudsat, at Direktoratet for Kriminalforsorgen sikrer en ensartet praksis i de forskellige institutioner også med hensyn til anvendelsen af denne bestemmelse.

På baggrund af de anførte udtalelser har arbejdsgruppen besluttet at præcisere bestemmelsen i stk. 1, nr. 2, således at denne nu alene omfatter de situationer,

hvor den indsatte sigtes for at have indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer. Såfremt den indsatte i øvrigt måtte blive sigtet for grovere strafbare forhold eller have begået andre grove disciplinære forhold, fx udeblivelse efter udgang, vil spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel herefter skulle afgøres efter bestemmelsen i stk. 3. Det bemærkes i den forbindelse, at afgørelser efter denne bestemmelse er omfattet af forslaget om en udvidet klageadgang.

Et mindretal (Lisbeth Victor Hansen) foreslår, at § 25, stk. 6, affattes med samme ordlyd som § 21, stk. 4, nr. 2, og § 26, nr. 6: "... særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor".

Et andet mindretal (Søren Søltoft Madsen) foreslår, at ordene "hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor" i flertallets forslag til § 25, stk. 6, udgår. Der henvises herved til dette mindretals bemærkninger til § 22, stk. 5.

Ad § 26:

Arbejdsgruppen er uenig med Statsfængslet i Jyderup, der i sin udtalelse giver udtryk for, at overførsel til ensartet afsoningsinstitution af uddannelsesmæssige grunde kun bør kunne finde sted, såfremt den indsatte selv ønsker dette. Arbejdsgruppen skal herved understrege, at man finder det i overensstemmelse med formålsbestemmelsen i lovforslagets § 3 at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse ved at overføre den pågældende til den institution, hvor der er mulighed for at yde den indsatte en særlig pædagogisk bistand.

I overensstemmelse med et forslag fra Statsfængslet Renbæk har arbejdsgruppen foretaget en redaktionel opdeling af bestemmelsen i § 26, nr. 2, i det foreløbige lovforslag.

Foranlediget af udtalelsen fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen henlede opmærksomheden på, at bestemmelsen i det foreløbige lovforslags § 26, nr. 4 - § 26, nr. 5, i det endelige lovudkast - er omfattet af forslaget om udvidet klageadgang, jfr. herved § 107, nr. 6.

Bestemmelsen i § 26, nr. 4, i det foreløbige lovforslag foreslås i øvrigt affattet i overensstemmelse med bestemmelsen i lovforslagets § 21, stk. 3, nr. 1.

Ad § 27:

Arbejdsgruppen har i bemærkningerne til denne bestemmelse foretaget nogle ændringer i konsekvens af den ændrede inddeling af § 26, nr. 2, i det foreløbige lovudkast.

Ad § 28:

Foranlediget af udtalelsen fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen understrege, at bestemmelsen i § 28, stk. 1, nr. 1, er omfattet af forslaget om udvidet klageadgang, jfr. § 107, nr. 8.

Bestemmelsen i stk. 4, nr. 1, er ændret i overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse i lovforslagets § 21, stk. 4, nr. 1.

Et mindretal (Lisbeth Victor Hansen) foreslår, at § 28, stk. 4, nr. 2, affattes med samme ordlyd som § 21, stk. 4, nr. 2, og § 26, nr. 6: "... særlige familiemæssige

ge eller andre personlige forhold taler derfor".

Ad § 31:

Foranlediget af en udtalelse fra talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen bemærke, at man ikke finder grundlag for at begrænse planlægningen til selve strafudståelsen. Arbejdsgruppen skal imidlertid understrege, at den foreslåede bestemmelse forudsætter et samarbejde mellem institutionen og den indsatte. Arbejdsgruppen tillægger et sådant samarbejde stor betydning, bl.a. fordi det er med til at understrege den indsattes medansvar for sin egen situation. Bestemmelsen forudsætter imidlertid, at den indsatte vil medvirke ved planlægningen.

Ad § 32:

Foranlediget af udtalelser fra talsmandsgruppen fra Københavns Fængsler og Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen bemærke, at den foreslåede bestemmelse i stk. 3 har som sit udgangspunkt, at man kan afsone straffen sammen med indsatte af modsat køn. Arbejdsgruppen har imidlertid ikke fundet, at der var praktisk grundlag for at foreslå regler om en egentlig ret til afsoning i fællesskab med indsatte af modsat køn.

Arbejdsgruppen skal i tilknytning hertil imidlertid understrege, at man anser det for ønskeligt, at fx ægtefæller, der samtidig skal afsone straf, som udgangspunkt får mulighed for at afsone straffen sammen.

Arbejdsgruppen er ikke enig med beboere og medarbejdere på Ungdomspension Skejby eller med Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet, der foreslår, at indsattes frivillige afsoning uden fællesskab med andre indsatte bør begrænses til maksimalt 7 dage. Arbejdsgruppen finder ikke grundlag for at fastsætte nogen tidsmæssig begrænsning af retten til at afsone uden fællesskab med andre indsatte. Arbejdsgruppen understreger imidlertid, at det er en væsentlig opgave for institutionen at finde frem til baggrunden for et ønske om frivillig udelukkelse fra fællesskab. Institutionen har pligt til at medvirke til, at alle indsatte kan afsone straffen under tålelige forhold, og et ønske om frivillig udelukkelse fra fællesskab kan være tegn på, at den pågældende indsatte ikke har sådanne forhold.

Ad § 33:

I overensstemmelse med forslag fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører, Statsfængslet i Jyderup, talsmandsgrupperne fra Københavns Fængsler og Statsfængslet i Nyborg og Fængselspræsteforeningen har arbejdsgruppen i stk. 2 indføjet en bestemmelse om, at alle indsatte er valgbare som talsmænd, og at valg af talsmænd skal foregå ved hemmelige, skriftlige afstemninger.

Arbejdsgruppen finder endvidere, at det bør være overladt til de indsattes afgørelse, hvorvidt en fælles talsmand skal vælges af alle indsatte eller af talsmændene. Såfremt de indsatte beslutter, at de alle skal deltage i valget af fælles talsmand, indebærer dette ikke nogen ret til afholdelse af fælles valg møder. Ar-

bejdsgruppen kan anbefale, at der afholdes sådanne valgmøder, men er også af den opfattelse, at der kan være situationer, hvor hensynet til institutionens varetagelse af sine ordens- og sikkerhedsmæssige opgaver gør det nødvendigt ikke at tillade afholdelsen af sådanne valgmøder.

Foranlediget af en udtalelse fra talsmandsgruppen fra Statsfængslet i Nyborg skal arbejdsgruppen bemærke, at institutionen efter arbejdsgruppens opfattelse ikke kan afskedige en talsmand. En talsmand er imidlertid omfattet af samme regler som andre indsatte og vil derfor kunne blive faktisk forhindret i at udøve sit hverv fx i tilfælde af udelukkelse fra fællesskab med andre indsatte.

Arbejdsgruppen har tiltrådt et forslag fra Statsfængslet i Vridsløselille, hvorefter bestemmelsens stk. 3 er affattet således, at de indsatte ikke har ret til at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Foranlediget af en udtalelse fra Foreningen af politimestre i Danmark skal arbejdsgruppen bemærke, at arresthusene vil være forpligtet til at gøre de indsatte bekendt med reglerne om medindflydelse og til at medvirke til en gennemførelse af disse regler, såfremt de indsatte i arresthuset måtte ønske dette.

Ad § 34:

I overensstemmelse med et forslag fra Statsfængslet ved Horsørød har arbejdsgruppen foretaget en sproglig ændring af bestemmelsen i stk. 3.

Ad § 36:

Foranlediget af en udtalelse fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører skal arbejdsgruppen bemærke, at det er arbejdsgruppens udgangspunkt, at hvervet som redaktør af et informationsblad som udgangspunkt er en godkendt aktivitet, der indebærer en opfyldelse af beskæftigelsespligten efter lovforslagets § 37 i det omfang, som er nødvendigt af hensyn til varetagelsen af hvervet. Omfanget af redaktørens arbejdsopgaver vil afhænge af institutionens og informationsbladets karakter og bør fastlægges efter de bestemmelser, der forudsættes udstedt i medfør af lovforslagets § 36, stk. 3. Såfremt en redaktør ikke overholder de fastsatte vilkår, vil institutionen kunne nægte at godkende varetagelsen af redaktørhvervet som en godkendt aktivitet. Institutionen vil derimod ikke kunne afskedige den pågældende som redaktør. Den pågældende vil derfor i sin fritid fortsat kunne varetage dette hverv. Det skal i øvrigt understreges, at redaktøren af de indsatte blad skal udpeges af de indsatte.

Ad § 37:

Arbejdsgruppen har foretaget en rent sproglig ændring af overskriften til §§ 37-40, idet undervisning må anses for omfattet af udtrykket "uddannelse".

Arbejdsgruppen har i øvrigt foretaget en sproglig forenkling af bestemmelsen i stk. 2, 2. punktum.

Foranlediget af en udtalelse fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen bemærke, at beskæftigelsespligten efter

arbejdsgruppens lovforslag ikke vil føre til, at et større antal indsatte vil være udelukket fra fællesskab med andre indsatte over længere perioder. Efter arbejdsgruppens forslag, der er i overensstemmelse med forslagene fra det såkaldte beskæftigelsesudvalg, skal arbejdsvægring som udgangspunkt alene kunne sanktioneres med økonomiske virkemidler, og ikke som efter gældende ret også med udelukkelse fra fællesskab med andre dømte i fritiden.

Ad § 38:

Arbejdsgruppen har foretaget nogle sproglige ændringer af hensyn til anvendelsen af begrebet "beskæftigelse".

I forbindelse med bestemmelsen i stk. 2, sidste punktum, skal arbejdsgruppen præcisere, at kriminalforsorgens varetagelse af sine sikkerhedsmæssige opgaver kan begrunde en fravigelse af kravene til indretning af arbejdspladser. Det samme gælder de eksisterende bygningsmæssige forhold, der i mange tilfælde kun vanskeligt og med store udgifter til følge vil kunne bringes i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningens krav.

Arbejdsgruppen har herefter fundet det mere hensigtsmæssigt at affatte bestemmelsen således, at kriminalforsorgens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige og i bemærkningerne til bestemmelsen at præcisere, at dette krav indebærer, at institutionens særlige arbejdspladser så vidt muligt skal være indrettet i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen.

Ad § 40:

Arbejdsgruppen har præciseret, at det ved bestemmelsen er forudsat, at indsatte, der har indtægtsgivende selvforskaftet arbejde i institutionen (som "anden godkendt aktivitet") eller indtægtsgivende arbejde uden for institutionen, alene skal have udbetalt vederlag efter § 40 svarende til dækning af kostforplejning og andre ydelser, der tidligere blev ydet gratis af institutionen.

Ad § 41:

Foranlediget af en udtalelse fra Foreningen af fængselsinspektører og vice-fængselsinspektører har arbejdsgruppen præciseret i stk. 3, at retten til dagligt at tilbringe mindst en time i frisk luft kan bortfalde, såfremt udøvelsen af denne ret ville være uforenelig med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn.

Ad § 42:

Arbejdsgruppen har foretaget en sproglig ændring af bestemmelsen.

Ad § 46:

Foranlediget af en udtalelse fra talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg skal arbejdsgruppen bemærke, at ordinering af antabus også efter de gældende regler i hvert enkelt tilfælde skal foretages af en læge.

Ad § 49:

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Ringe har arbejdsgruppen ændret bestemmelsen i stk. 3 således, at indhentelse af forudgående tilladelse til besøg ikke er obligatorisk, men at institutionen kan træffe bestemmelse herom.

I nogle udtalelser vedrørende bestemmelsen i § 49, stk. 5, er det foreslået at udskille denne bestemmelse til en selvstændig paragraf, idet den nuværende placering i en bestemmelse om besøg ikke findes hensigtsmæssig.

I udtalelser fra Statsfængslerne i Jyderup og Vridsløselille, på Kragsskovhede og ved Sdr. Omme og fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører er det endvidere foreslået, at en afgørelse, hvorefter en indsat nægtes tilladelse til at have sit barn hos sig under straffuldbyrdelsen, skal kunne indbringes for domstolene.

I anledning af disse udtalelser skal arbejdsgruppen først bemærke, at man for så vidt er enig i, at det kunne overvejes at udskille bestemmelsen til en selvstændig paragraf. Arbejdsgruppen har dog ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at gennemføre en sådan udskilning i sit lovforslag, idet man har lagt afgørende vægt på, at den foreslåede bestemmelse både omfatter besøg i videre omfang end efter de almindelige besøgsregler og et mere fast ophold med overnatning i institutionen. Med henblik på at tydeliggøre dette forhold har arbejdsgruppen imidlertid foreslået, at muligheden for besøg i videre omfang end sædvanligt henføres til bestemmelsens stk. 2, og at bestemmelsens stk. 5 herefter alene vedrører børns ophold i institutionen sammen med den indsatte.

Arbejdsgruppen finder det væsentligt, at den foreslåede adgang til at have sit barn hos sig i institutionen ikke fører til en øget anbringelse af børn i afsoningsinstitutioner i de tilfælde, hvor man - som i gældende praksis - kan undgå dette ved at udstationere den indsatte, overføre den indsatte til afsoning uden for fængsel eller arresthus i medfør af lovudkastets § 73 (straffelovens § 49, stk. 2), eller eventuelt benåde den pågældende. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør selv små børn kun have fast ophold i en afsoningsinstitution, hvis der ikke er mulighed for at anbringe den indsatte andetsteds, hvis barnet er under 3 år, og hvis det i øvrigt må antages at være bedst for barnet at være sammen med den indsatte - også under hensyn til forholdene i den pågældende afsoningsinstitution eller i en anden tilsvarende afsoningsinstitution.

Arbejdsgruppen har med henblik på at tydeliggøre denne opfattelse ændret affattelsen af stk. 5 således, at det nu af bestemmelsen fremgår, at en indsat har ret til at have sine børn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet. Arbejdsgruppen har dog samtidig i bemærkningerne til bestemmelsen anført, at bestemmelsens affattelse ikke er til hinder for, at også ældre børn kan forblive eller være hos den indsatte under afsoningen.

Arbejdsgruppen finder ikke tilstrækkeligt grundlag for at foreslå, at en afgørelse, hvorefter den indsatte nægtes ret til at have barnet hos sig i institutionen, skal omfattes af den foreslåede domstolsprøvelse.

Et mindretal (Søren Søltøft Madsen og Lisbeth Victor Hansen) finder i overensstemmelse med udtalelser fra Statsfængslerne i Jyderup, i Vridsløselille, på Kragsskovhede og ved Sdr. Omme samt Foreningen af fængselsinspektører og vi-

cefængselsinspektører, at et afslag på, at en indsat kan have sit barn under 3 år hos sig under afsoningen, bør kunne indbringes for domstolene. Dels fordi et sådant afslag kan få store og langtrækkende konsekvenser for både den indsatte og barnet. Og dels fordi domstolene, der har en betydelig erfaring i sager om forældremyndighed, må antages at være bedre egnet end kriminalforsorgen til at foretage en helhedsvurdering af, hvad der er bedst for barnet.

Lisbeth Victor Hansen peger på, at f.s.v. et særligt klagenævn indføres, vil formanden for dette være en dommer, der således har den nævnte erfaring i sager om forældremyndigheden.

Ad § 51:

Foranlediget af udtalelser fra talsmandsgruppen fra Statsfængslet i Jyderup og fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen bemærke, at politiet efter retsplejelovens § 772, stk. 1, altid har ret til at gennemse breve til og fra en varetægtsarrestant. Dette gennemsyn af brevene kan ikke kræves forelagt retten. Retten skal derimod efter bestemmelsen godkende tilbageholdelse af et brev.

Foranlediget af en udtalelse fra kriminaldommeren i Glostrup skal arbejdsgruppen for det første præcisere, at adgangen for institutionen til at foretage stikprøvevis gennemlæsning af breve til eller fra indsatte alene er ophævet i de situationer, hvor institutionen ikke har konkret mistanke om misbrug af retten til brevveksling.

Arbejdsgruppen er endvidere enig med kriminaldommeren i Glostrup i, at politiet, såfremt det af hensyn til efterforskningen i en straffesag ønsker åbning, gennemlæsning og standsning af en strafafsoners brevveksling, er henvist til at gå frem efter reglerne i retsplejelovens kapitel 71 om indgreb i meddelelseshemmeligheden. Såfremt afsoningsinstitutionen ved sin gennemlæsning efter § 51, stk. 2, af den indsattes brevveksling bliver opmærksom på et muligt strafbart forhold, er institutionen berettiget til at videregive denne mistanke om formodet kriminalitet til politiet, jfr. herved kapitel 43, punkt 43.2.2.8. Kan eller vil politiet herefter ikke tilbageholde brevet i medfør af retsplejelovens regler, skal brevet udleveres til den indsatte eller afsendes, medmindre institutionens leder efter § 51, stk. 3, beslutter at tilbageholde eller tilbagesende brevet af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde, herunder i tilfælde af, at den formodede kriminalitet tillige vil indebære en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerhed i institutionen. I de tilfælde, hvor brevet skønnes uegnet til afsendelse eller udlevering af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde, har arbejdsgruppen i øvrigt fundet det rigtigst at begrænse den periode, hvori orientering til den indsatte om tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen af brevet kan undlades, til 4 uger, idet en sådan periode skønnes tilstrækkelig for institutionen til at undersøge sagen nærmere og træffe de fornødne modforanstaltninger.

Ad § 53:

Foranlediget af udtalelser fra talsmandsgruppen fra Københavns Fængsler, Fængselspræsteforeningen og Statsfængslet i Jyderup har arbejdsgruppen æn-

dret bestemmelsens affattelse, således at eftersætningen i stk. 1 "herunder i tilfælde, hvor forbindelsen gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes" - udgår.

Foranlediget af udtalelser fra talsmandsgrupperne fra Statsfængslerne i Jyderup og Nyborg og fra beboere og medarbejdere på Ungdomspension Skejby, Kriminalforsorgsforeningen og Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet skal arbejdsgruppen bemærke, at man gerne ser opstilling af mønttelefoner både i åbne og lukkede fængsler. Arbejdsgruppen skal imidlertid understrege, at opstilling af en mønttelefon ikke indebærer en ret til ukontrolleret adgang til telefonen. Arbejdsgruppen skal i den forbindelse henvise til sine bemærkninger i betænkningens kapitel 22, punkt 22.3. om kontrol i forbindelse med telefonsamtaler fra lukkede fængsler.

Ad § 55:

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen præcisere, at den foreslåede adgang til at nægte indsatte kontakt til pressen af hensyn til at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen indebærer en indskrænkning af denne adgang i forhold til gældende ret, jfr. anvendelsen af ordet "åbenbar".

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Ringe har arbejdsgruppen fundet det rigtigst også i lovteksten at præcisere, at der i særlige tilfælde kan være tale om at nægte den indsatte kontakt til pressen af hensyn til den indsatte selv. Arbejdsgruppen skal herved især pege på navnlig helt unge indsatte og på psykisk stærkt afvigende indsatte.

Ad § 56:

Foranlediget af udtalelser fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører, Statsfængslet ved Horsørød og statsfængslerne i Jyderup, Nr. Snede og Vridsløselille skal arbejdsgruppen bemærke, at den omhandlede bestemmelse alene vedrører institutioners adgang til at visitere den indsatte og dennes opholdsrum for effekter. Bestemmelsen er således ikke til hinder for, at institutionen til varetagelse af sine ordens- og sikkerhedsmæssige opgaver undersøger andre lokaliteter for effekter eller gennemgår den indsattes opholdsrum for beskadigelser af vinduesarmatur (tremmer og lignende) og andre bygningsdele. Arbejdsgruppen skal endvidere præcisere, at bestemmelsen i stk. 1 indeholder en ikke udtømmende opregning af de tilfælde, hvor der kan foretages visitation. Afgørende herfor er efter bestemmelsen alene, om sådan visitation findes nødvendig for at sikre overholdelse af ordensbestemmelser eller iagttagelse af sikkerhedshensyn.

Foranlediget af udtalelser fra beboere og medarbejdere på Ungdomspension Skejby og fra Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet skal arbejdsgruppen bemærke, at man ikke har fundet grundlag for at foreslå en bestemmelse om, at indsatte altid skal overvære visitation af eget opholdsrum. I de tilfælde, hvor visitationen indebærer en fuldstændig gennemgang af den indsattes effekter i opholdsrummet, bør institutionen efter arbejdsgruppens op-

fattelse enten lade den indsatte overvære denne visitation eller gennemgå visitationen og dens resultat med den indsatte umiddelbart efter dens foretagelse.

Ad § 58:

Foranlediget af en udtalelse fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen understrege, at udelukkelse fra fællesskab kun må iværksættes, når sådan udelukkelse er nødvendig, og at udelukkelse fra fællesskab under visse nærmere betingelser er omfattet af arbejdsgruppens forslag til udvidelse af klageadgangen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 51 om arbejdsgruppens overvejelser vedrørende spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte.

Ad § 60:

Foranlediget af en udtalelse fra Fængselspræsteforeningen har arbejdsgruppen i bemærkningerne til § 60 udtrykkeligt anført, at institutionerne bør være opmærksom på den særlige krænkelse, der kan være forbundet med at være belagt med håndjern under ophold sammen med andre mennesker i offentlige venteværelser mv.

Ad § 61:

Arbejdsgruppen har ved de fornyede overvejelser fundet det rigtigst, at det direkte af bestemmelsen fremgår, at en læge hurtigst muligt skal tilkaldes ved hensættelse af en indsat i sikringscelle. Arbejdsgruppen skal herved understrege, at også lægetilsynet gerne ønskes gennemført snarest muligt, men at afgørelse heraf er lægens i det enkelte tilfælde.

Foranlediget af en udtalelse fra talsmandsgruppen fra Statsfængslet i Nyborg skal arbejdsgruppen præcisere, at hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader, og at tøjet derfor kun bør aftages den indsatte i det omfang, som dette findes nødvendigt. Arbejdsgruppen skal endvidere præcisere, at den forudsætter anvendelse af fast tilsyn med indsatte, der i sikringscelle er tvangsfikseret med bælte.

Ad § 62:

Foranlediget af en udtalelse fra kriminaldommeren i Glostrup skal arbejdsgruppen understrege, at man i betænkningens kapitel 33, punkt 33.3.5. har udtalt, at der i forbindelse med udarbejdelse af administrative forskrifter om afgrænsningen af sager, der (alene eller tillige) skal behandles af politiet, skal skabes sikkerhed for en ensartet afgrænsning mellem disciplinærstraffesystemet og det almindelige strafferetlige system.

Foranlediget af en udtalelse fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen bemærke, at det i betænkningens kapitel 33, punkt 33.3.3. er anført, at alle lokalt fastsatte bestemmelser om disciplinærstraf skal tilsendes Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen), således at der herved vil kunne sikres en rimelig ensartethed i grundlaget for anven-

delsen af disciplinærstraffe i de enkelte institutioner også for overtrædelser af lokalt fastsatte bestemmelser.

Ad § 63:

Foranlediget af en udtalelse fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille skal arbejdsgruppen bemærke, at strafcelle i mere end 7 dage også "ved andre grove eller gentagne forseelser", jfr. lovforslagets § 63, stk. 2, nr. 6, er omfattet af forslaget til en udvidet klageadgang.

Foranlediget af en udtalelse fra talsmandsgruppen fra Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen bemærke, at bøde og strafcelle også efter gældende praksis vil kunne ikendes i forening for samme disciplinærforseelse.

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet på Kragshovede skal arbejdsgruppen bemærke, at indsmugling, besiddelse eller indtagelse af receptpligtig medicin er omfattet af bestemmelsen i § 63, stk. 2, nr. 3, i det omfang, den pågældende medicin er omfattet af lovgivningen om euforiserende stoffer.

Foranlediget af udtalelser fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører, Statsfængslet Renbæk og Statsfængslet ved Nr. Snede skal arbejdsgruppen bemærke, at man efter fornyet overvejelse ikke i det i udtalelserne anførte har fundet tilstrækkeligt grundlag for at foreslå udgangskarantæne indført som en disciplinærstraf.

Ad § 64:

Foranlediget af udtalelser fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører og statsfængslerne i Gribskov og ved Horserød har arbejdsgruppen i § 64, stk. 2, præciseret, at en ikendt bøde kan indeholdes i den indsatte vederlag efter § 40.

Ad § 65:

Foranlediget af udtalelser fra Fængselspræsteforeningen, talsmandsgruppen fra Københavns Fængsler og Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen bemærke, at spørgsmålet om udelukkelse af en indsat fra deltagelse i gudstjeneste må afgøres efter bestemmelsen i § 34 også i de tilfælde, hvor den indsatte udstår strafcelle.

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Gribskov har arbejdsgruppen i bemærkningerne til § 65, stk. 2, tilføjet, at det ved bestemmelsen er forudsat, at institutioner, der som fx visse åbne fængsler ikke har en særlig afdeling til fuldbyrdelse af strafcelle, kan lade den indsatte udstå disciplinærstraffen ikke blot i et arresthus, men også i et andet åbent fængsel.

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet ved Horserød skal arbejdsgruppen bemærke, at det allerede af bemærkningerne til § 65, stk. 3, fremgår, at der vil kunne være mulighed for lempelse i den udelukkelse fra fællesskab, der er udgangspunktet efter § 65, stk. 2.

Ad § 68:

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen

bemærke, at justitsministeren efter lovforslagets § 68, stk. 2, skal fastsætte nærmere regler om institutionernes behandling af sager om konfiskation. Det er ved lovforslaget ikke udelukket at justitsministeren i den forbindelse kan bestemme, at visse typer af effekter skal behandles efter lov om hittegods.

Foranlediget af en udtalelse fra fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille (vedrørende lovforslagets § 107, nr. 15) skal arbejdsgruppen bemærke, at det ved bestemmelsen om konfiskation er forudsat, at destruktion mv. af det konfiskerede først sker, når konfiskationssagen er endeligt afgjort. Den umiddelbare afgørelse har derfor karakter af beslaglæggelse med henblik på konfiskation.

Ad § 69:

Foranlediget af en udtalelse fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører skal arbejdsgruppen bemærke, at den foreslåede bestemmelse alene giver adgang til tvungen modregning for udgifter, der er forvoldt ved skade på person eller ting som følge af en erstatningspådragende adfærd fra den indsatte side. Såfremt der i øvrigt måtte opstå behov for, at institutionen forskudsvis udreder beløb, som den indsatte er ansvarlig for, bør institutionen i forbindelse med udlægget aftale med den indsatte, at beløbet afdrages ved indeholdelse i den indsatte vederlag efter lovforslagets § 40.

Ad § 71:

Foranlediget af en udtalelse fra statsfængslerne i Jyderup og ved Horserød har arbejdsgruppen i den ikke udtømmende opregning i lovforslagets § 71, stk. 1, nr. 1, tilføjet omstændigheder af helbredsmæssig karakter.

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet ved Horserød skal arbejdsgruppen bemærke, at forudgående tilladelse til opdeling af straffuldbyrdelsen af arbejdsgruppen er karakteriseret som udsættelse og således skal behandles efter de herom gældende regler, der er mindre restriktive end reglerne om strafafbrydelse.

Ad § 73:

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet i Jyderup skal arbejdsgruppen præcisere, at "pædagogisk indsats" er omfattet af udtrykket "særlig behandling" i den foreslåede bestemmelse.

Med det sigte at understrege forslagene om en vis udvidelse, henholdsvis en betydelig udvidelse af den faktiske anvendelse af reglerne om anbringelse af domfældte i behandlingsinstitutioner mv. har de pågældende medlemmer af arbejdsgruppen - foranlediget af en udtalelse fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører - fundet det rigtigst at affatte bestemmelsens stk. 1, nr. 3, således, at "afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus".

Arbejdsgruppen har i bemærkningerne til bestemmelsen understreget, at der også tilsigtes at være hjemmel til at anbringe indsatte med mindreårige børn uden for fængsel eller arresthus, også selv om denne anbringelse særligt

måtte være motiveret af hensynet til, hvad der er bedst for barnet.

Ad § 75:

Foranlediget af udtalelser fra Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører og Statsfængslet ved Horserød har arbejdsgruppen tydeliggjort bestemmelsen.

Ad § 77:

Foranlediget af en udtalelse fra kriminalforsorgens afdeling i Rødovre skal arbejdsgruppen erklære sig enig i, at den i stk. 2 omhandlede planlægning så vidt muligt bør være udarbejdet på tidspunktet for løsladelsen, jfr. arbejdsgruppens bemærkninger herom i betænkningens kapitel 38, punkt 38.3.3.2. og anvendelsen af ordet "senest" i den foreslåede bestemmelse.

Ad § 82:

Arbejdsgruppen har tydeliggjort, at kompetencen i henhold til straffeloven er tillagt justitsministeren.

Ad § 103:

Foranlediget af en udtalelse fra Statsfængslet ved Horserød har arbejdsgruppen i bemærkningerne til § 103 anført nogle eksempler på bestemmelsens anvendelsesområde.

Ad § 107:

Arbejdsgruppen har i indledningen til § 107 præciseret, at de afgørelser, der er omfattet af domstolsprøvelsen, er endelige administrative afgørelser, der er truffet af justitsministeren. En afgørelse, der er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder, vil efter lovforslagets § 106 være en endelig administrativ afgørelse, såfremt afgørelsen ikke påklages til justitsministeren inden 2 måneder. En sådan endelig administrativ afgørelse er altså ikke omfattet af adgangen til domstolsprøvelse.

I forbindelse med de tidsmæssige betingelser i § 107, nr. 4 og 9, for domstolsprøvelse af visse afgørelser om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel og om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, har arbejdsgruppen for det første præciseret, at "straffetiden" omfatter perioden fra påbegyndelsen af fuldbyrdelsen af fængselsstraffen og til det beregnede tidspunkt for løsladelse efter udståelse af hele straffen, jfr. lovforslagets § 14, nr. 1. For det andet har arbejdsgruppen ændret forudsætningen om, at der skal være forløbet "halvdelen af straffetiden" til "halvdelen eller 8 år af straffetiden", således at bestemmelserne også kan få betydning for indsatte, der er idømt fængsel på livstid (eller forvaring).

Arbejdsgruppen har endvidere foretaget en konsekvensændring i § 107, nr. 6. Endvidere er bestemmelsen i § 107, nr. 12, om domstolskontrol med visse tilfælde af udelukkelse fra fællesskab ændret på baggrund af forslaget om indførelse af en skærpet form for udelukkelse fra fællesskab. Der henvises herom til kapitel

51 og § 58 i arbejdsgruppens endelig udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Et mindretal (Lisbeth Victor Hansen og Søren Søltøft Madsen) foreslår, at en afgørelse efter § 49, stk. 5, hvorefter en indsat er nægtet tilladelse til at have sine børn under 3 år hos sig i institutionen, skal kunne domstolsprøves.

Ad § 108:

Foranlediget af udtalelser fra kriminaldommeren i Glostrup, Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører, statsfængslerne i Jyderup og ved Horsørød har arbejdsgruppen præciseret værnetingsreglerne i § 108, således at indbringelse af sagen også kan ske for byretten i den retskreds, hvor den institution, som oprindeligt har truffet afgørelse i klagesagen, er beliggende. Samtidig har arbejdsgruppen indføjet en mulighed for retten til at henvise sagen til en af de andre byretter, som efter lovforslagets § 108 kan behandle sagen.

Foranlediget af en udtalelse fra kriminaldommeren i Glostrup skal arbejdsgruppen bemærke, at nærmere afgørelse om sagernes behandling ved byretter med mere end en dommer forudsættes fastsat i overensstemmelse med bestemmelserne i retsplejelovens §§ 16a og 17.

Ad § 109:

Foranlediget af udtalelsen fra Advokatrådet har arbejdsgruppen præciseret, at klagesagen skal indbringes for retten "uden unødigt ophold".

Ad § 110:

Foranlediget af udtalelser fra præsidenten for Østre Landsret, præsidenten for Københavns Byret, kriminaldommeren i Glostrup og Den Danske Dommerforening har arbejdsgruppen ændret bestemmelsen således, at det ikke længere er retten selv, der skal drage omsorg for sagens oplysning. Det foreslås nu, at bevisfortegnelse fremsendes af Direktoratet for Kriminalforsorgen i forbindelse med sagens indbringelse for retten. Det foreslås endvidere, at retten selv kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere bevismidler, hvilket fx kan tænkes i forbindelse med en begæring herom fra den indsatte eller dennes eventuelle advokat. Det foreslås endeligt, at bestemmelsen affattes således, at retten kan bestemme, at sagen skal behandles skriftligt. Det er således fortsat forudsat, at det i en række tilfælde vil være muligt at afgøre sagen alene på grundlag af det skriftlige materiale.

Nogle medlemmer af arbejdsgruppen (Ilse Cohn, Ole Hansen, Vagn Nede-gaard, Fritjof Stern Nielsen og William Rentzmann) er ikke overbevist om nødvendigheden af at ændre arbejdsgruppens foreløbige lovudkast på dette område og gøre mundtlig behandling til hovedreglen. Disse medlemmer finder det tvivlsomt, om fordelene ved en sådan ordning opvejer det betydelige ressourceforbrug, fx til transport og bevogtning af indsatte i forbindelse med retsmøder, som må forventes at blive en følge af en sådan ordning. Selvom disse medlemmer ville have foretrukket en mere neutral regel, har de imidlertid lagt vægt på, at repræsentanterne for den øvrige del af retssystemet nu har været enige om, at retspleje-

lovens almindelige princip om mundtlighed bør være hovedreglen, og man har derfor ikke villet afgive dissens på dette punkt.

Arbejdsgruppen er enig i, at en beslutning om, at en sag skal behandles mundtligt, ofte vil indebære merudgifter for kriminalforsorgen i forbindelse med fremstilling af den indsatte i retten. Såfremt der anordnes mundtlig behandling i et noget videre omfang end forudsat ved udarbejdelsen af arbejdsgruppens foreløbige lovudkast, vil der derfor kunne blive tale om væsentlige merudgifter navnlig for kriminalforsorgen i forhold til arbejdsgruppens oprindelige skøn.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har i den forbindelse tilkendegivet over for arbejdsgruppen, at der vil kunne blive tale om væsentlige merudgifter, som alene for kriminalforsorgen meget vel kan ligge i størrelsesordenen af 6-8 mill. kr. årligt - udover de merudgifter, som alene er forbundet med en domstolsprøvelse med skriftlig retsbehandling.

Ad § 112:

Foranlediget af en udtalelse fra kriminaldommeren i Glostrup har arbejdsgruppen i § 112 og bemærkningerne til denne bestemmelse tydeliggjort, at visse af afgørelserne efter § 107 vil være af en sådan karakter, at de ikke på ny vil kunne indbringes for retten i medfør af § 112.

Ad kapitel 20:

I forbindelse med lovforslagets bestemmelser om ikrafttræden har arbejdsgruppen overvejet behovet for at medtage en overgangsregel, hvorefter tidligere udstedte administrative forskrifter fortsat er gyldige efter lovens ikrafttræden, indtil de bliver erstattet af nye bestemmelser.

Da behovet for en sådan regel vil afhænge af den periode, der er til rådighed fra lovens vedtagelse til dens ikrafttræden, og da dette tidsrum af gode grunde er ukendt for arbejdsgruppen, har arbejdsgruppen ikke fundet tilstrækkelig anledning til at medtage en overgangsregel med det nævnte indhold.

50.4. Arbejdsgruppens kommentarer vedrørende de enkelte bestemmelser i udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Ad § 2:

Foranlediget af en udtalelse fra rigsadvokaten skal arbejdsgruppen bemærke, at man for så vidt er enig i, at (de resterende) sager efter retsplejelovens § 998 bør behandles på samme måde som sager efter § 107, nr. I, i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. Arbejdsgruppen har dog efter sit kommissorium ikke fundet grundlag for at foreslå en affattelse af retsplejelovens § 998 i overensstemmelse hermed.

Kapitel 51. Spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte.

51.1. Arbejdsgruppens kommissorium.

I dette kapitel behandler arbejdsgruppen spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte. Som der nærmere er redegjort for i kapitel 3, punkt 3.4. i betænkningens bind I har arbejdsgruppen af tidsmæssige grunde måtte udskyde den videre drøftelse og endelige stillingtagen til dette spørgsmål til behandling i forbindelse med arbejdsgruppens gennemgang af de indkomne høringsvar.

Arbejdsgruppens kommissorium indeholder ingen særskilte bemærkninger vedrørende det nævnte spørgsmål.

51.2. Gældende ret.

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, udsendte den 2. maj 1989 (ikke indsat i kriminalforsorgens cirkulæresamling) følgende cirkulæreskrivelse om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte indsatte:

"Cirkulæreskrivelse om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte indsatte.

Denne cirkulæreskrivelse gælder for visse nærmere bestemte indsatte, der er dømt for farlig kriminalitet, og som under indsættelsen er undveget eller har forsøgt at undvige ved hjælp af personfarlige metoder, og som fortsat antages at frembyde en undvigelsesrisiko.

Cirkulæreskrivelsen gælder for disse indsatte under ophold i særligt sikrede afsnit i lukkede fængsler eller særligt sikrede celler i udvalgte arresthuse.

Bestemmelsen om, at en indsat er omfattet af reglerne i nærværende cirkulæreskrivelse, træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter samråd med repræsentanter for kriminalforsorgens lukkede institutioner.

Behovet for at opretholde bestemmelsen herom tages regelmæssigt op til overvejelse.

Overførsel mellem de pågældende institutioner vil normalt ske med 2-6 måneders mellemrum.

Med henblik på at kompensere for den begrænsede kontakt til medindsatte mv. forudsættes det, at der er hyppig personalekontakt til de indsatte, der placeres under dette regelsæt, og at de celler, hvori de skal opholde sig, så vidt muligt skal være større end normalt og indrettes med bedre udstyrsstandard.

I institutionen behandles den indsatte med de nedenfor anførte begrænsninger efter reglerne i Justitsministeriets bekendtgørelse af 21. juni 1973 om fuldbyrdelse af frihedsstraf med tilhørende cirkulærer. Under ophold i arresthuse finder reglerne om udståelse af frihedsstraf i lukket an-

stalt anvendelse.

For så vidt angår varetægtsarrestanter sker behandlingen efter reglerne i Justitsministeriets bekendtgørelse af 12. september 1978 om ophold i varetægtsfængsel.

I tilslutning hertil fastsættes følgende bestemmelser vedrørende personer, der udstår frihedsstraf eller forvaring. Bestemmelserne finder med de fornødne afvigelser også anvendelse for varetægtsarrestanter.

1. Anbringelse i enrum.

Den indsatte er udelukket fra enhver form for fællesskab med andre indsatte, medmindre direktoratet konkret tillader begrænset fællesskab med nærmere bestemte indsatte.

2. Repræsentation mv.

Såfremt den indsatte ønsker at lade sig repræsentere eller bistå i medfør af forvaltningslovens § 8, skal den pågældende fuldmægtig godkendes af direktoratet. Dette gælder dog ikke, hvis fuldmægtigen er advokat.

3. Beskæftigelse.

Den pågældende skal så vidt muligt anvises varieret arbejde. Ved valget af arbejde og arbejdsredskaber skal tages de fornødne sikkerhedshensyn. Eventuel ansøgning om selvstudium og selvforskaffet arbejde bør imødekommes i videre omfang end sædvanligt.

Arbejdet skal så vidt muligt foregå i andet opholdsrum.

4. Udlevering og køb af effekter.

Institutionen stiller alle nødvendige effekter til rådighed, herunder TV-apparat, radio og compact-disc afspiller samt udvidet celleudstyr.

Der kan herudover kun udleveres enkelte beklædningsgenstande og effekter, der let kan visiteres.

5. Besøg.

Tilladelse til besøg gives af direktoratet. Der vil normalt kun blive givet besøgstilladelse til ægtefælle/samlever, forældre og børn.

Den indsattes person visiteres før og efter besøg.

Besøgende visiteres med hånddetektor. Håndbagage, effekter eller nydelsesmidler må ikke medtages af den besøgende.

Ethvert besøg skal overværes, medmindre andet konkret bestemmes af direktoratet.

6. Brevveksling.

Breve til og fra den indsatte gennemlæses.

Konvolutter, hvori breve til den indsatte har været fremsendt, udleveres ikke.

Breve til og fra de i § 9 og § 10, stk. 1, nr. 2 og 3 i cirkulære om de indsattes adgang til brevveksling og besøg mv. nævnte myndigheder m.fl. er undtaget fra disse bestemmelser.

7. Gårdtur.

Gårdtur skal foregå særskilt på varierende tidspunkter og under konstant opsyn.

8. Kontakt med personer tilknyttet Kriminalforsorgen.

Kontakt med andre ansatte end institutionens daglige personale kræver særlig tilladelse af institutionens leder.

9. Visitation mv.

Visitation af den indsatte person og opholdsrum skal ske mindst 1 gang om dagen på skiftende tidspunkter. Før og efter ophold i andre rum mv. skal der foretages visitation af vedkommende lokalitet.

Kostforplejning, boglån, rengøring, tøjbytning og lignende skal ske på en sådan måde, at kontakt til andre indsatte ikke kan forekomme.

10. Tilsyn.

Den indsatte skal observeres på vekslende tidspunkter.

11. Kontakt med pressen.

Spørgsmålet om besøg af repræsentanter for tv, radio og pressen forelægges direktoratet.

12. Udgang.

Ethvert spørgsmål om ledsaget udgang forelægges direktoratet.

Uledsaget udgang tillades ikke.

13. Overførsel.

Ved overførsel til en anden institution medsendes en beskrivelse af de fravigelser fra cirkulæreskrivelsen, der er foretaget og om de behandlingsmæssige foranstaltninger, der er iværksat.

14. Transport.

Institutionen skal udarbejde forholdsordre for det tilfælde, at indsatte skal transporteres til tandlæge, sygehus mv. For så vidt angår arresthusene foretages transporten ved politiets foranstaltning. I andre tilfælde kan transporten foretages eller overvåges af politiet.

15. Dagbog.

Der føres særlig dagbog over al kontakt med den indsatte.

16. Særlig forholdsordre.

Institutionen skal udarbejde særlig forholdsordre for det tilfælde, at den indsatte iværksætter undvigelse.

17. Fravigelser.

Fravigelser fra disse bestemmelser kan kun foretages af direktoratet.

18. Ikrafttræden.

Denne cirkulæreskrivelse træder i kraft straks".

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, har i et notat af 1. september 1989 redegjort nærmere for baggrunden for cirkulæreskrivelsen af 2. maj 1989. I Justitsministeriets notat hedder det:

"Der er i de senere år gennemført en række foranstaltninger med henblik på at begrænse muligheden for undvigelse fra de lukkede fængsler.

Det er herigennem lykkedes at nedbringe antallet af undvigelse "over muren".

Den sædvanlige disciplinære reaktion vil være strafcelle. Herudover kan indsatte enrumsanbringes i overensstemmelse med reglerne i cirkulære af 14. september 1978 om adgangen til at anbringe indsatte i enrum, så længe der er undvigelsesrisiko.

I efteråret 1988 undveg tre indsatte, som bl.a. på grund af tidligere undvigelse havde været underkastet sådanne særlige individuelt begrundede sikkerhedsforanstaltninger. Undvigelse blev bl.a. gennemført under anvendelse af meget alvorlige trusler på liv og helbred med pistol over for fængselspersonalet. Disse undvigelse og en lignende undvigelse fra et sjællandsk arresthus gjorde det nødvendigt at overveje, hvilke foranstaltninger der kunne træffes for at sikre, at disse særligt farlige personer ikke kommer i besiddelse af våben, der kan bruges til en undvigelse.

Problemet vedrører således brug af våben og lignende i forbindelse med undvigelse. Personalet i fængslerne er ikke bevæbnede og bør ikke være det, ligesom det er uacceptabelt, at indsatte kommer i besiddelse af våben. Direktoratet fandt det herefter fornødent at fastsætte regler, der kan begrænse indsmugling af våben. Følgende muligheder indgik i direktoratets overvejelser i sagen: En væsentlig stramning af reglerne for udgang og besøg mv. for alle indsatte i de lukkede anstalter og arresthusene, indretning af særligt flugtsikre fængsler, enrumsanbringelse af de pågældende indsatte efter de almindelige regler på grund af flugtfare (jfr. ovenfor) eller indretning af nogle få særligt sikrede celler.

Da der efter direktoratets opfattelse er meget få indsatte, der har en sådan farlighed, der nødvendiggør anvendelse af mere indgribende sikkerhedsforanstaltninger, fandt man det urimeligt at stramme reglerne over for alle øvrige indsatte i de lukkede institutioner, ligesom man ikke fandt tilstrækkeligt grundlag for at indrette et særligt sikret fængsel (bunker). Erfaring fra udlandet viser, at regimet i sådanne institutioner vil blive ekstremt restriktivt, og at personalebemandingen derfor også må være ekstrem høj. Hertil kommer, at når den pågældende først er placeret i en sådan sikkerhedsafdeling, er det meget vanskeligt at blive overført til det normale fængselsregi.

Den løsning, man valgte, og som har været drøftet i Folketingets Retsudvalg, var at forbeholde nogle særligt sikrede celler i de lukkede anstalter og

enkelte arresthuse til de pågældende indsatte. De særlige restriktioner begrænses således til en meget lille gruppe indsatte, mens ordningen på den anden side - som nærmere beskrevet nedenfor - giver de pågældende bedre faciliteter og muligheder, end der findes på en almindelig enrumsafdeling, hvilket skyldes, at restriktionerne i de her omtalte tilfælde typisk vil være af længere varighed. De restriktioner, der er tale om, ville alle kunne gennemføres i medfør af de allerede eksisterende regler. Direktoratet fandt det dog både af hensyn til de institutioner, som huser de pågældende og af hensyn til de indsatte selv, hensigtsmæssigt at samle reglerne i en skrivelse.

Den 2. maj 1989 udsendes derfor en cirkulæreskrivelse om behandlingen af disse særlige indsatte.

Det er i skrivelsen præciseret, at reglerne kun gælder for indsatte, der er dømt for farlig kriminalitet, og som under indsættelsen er undvejet eller har forsøgt at undvige ved hjælp af personfarlige metoder, og som fortsat antages at frembyde en undvigelsesrisiko.

Afgørelsen om, at en indsat er omfattet af reglerne, træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen efter samråd med repræsentanter for Kriminalforsorgens lukkede institutioner. 4 personer er for tiden omfattet af det særlige regelsæt, der indebærer, at de pågældende er udelukket fra alt fællesskab med andre indsatte, medmindre andet konkret bestemmes af direktoratet. Udgangspunktet er, at de så vidt muligt anbringes to og to i de lukkede anstalter, således at de har mulighed for et vist fællesskab med hinanden. Overførsel mellem de pågældende institutioner vil normalt ske med 2-6 måneders mellemrum.

Som kompensation for en sådan afskæring fra det almindelige fællesskab og begrænsning i de pågældendes kommunikationsmuligheder i øvrigt er det forudsat, at der skal være høj grad af personalekontakt med de pågældende, og at de celler, hvor de skal opholde sig, så vidt muligt skal være større end normalt og være forsynet med ekstraudstyr. Direktoratet har i skrivelse af 26. juni 1989 truffet bestemmelse om, hvilket ekstraudstyr der skal være i opholdsrummene; det drejer sig fx om farve-tv, radio, compactdisc-afspiller og skrivemaskine.

Det er endvidere foreskrevet, at eventuel ansøgning om selvstudium og selvforskaffet arbejde bør imødekommes i videre omfang end sædvanligt.

Der vil blive gjort bestræbelser på at få de pågældende tilbageført til normalt fængselsregi. Direktoratet vil nøje holde sig orienteret om de pågældendes afsoningsforhold bl.a. ved aflæggelse af kvartårslige besøg på de respektive institutioner med henblik på at overveje gradvise lempelser i afsoningen. Herudover er det en forpligtelse for det personale, der har kontakt med de pågældende, at drøfte situationen med dem og være opmærksom på muligheden for lempelser. Bl.a. til brug herfor er det fastsat, at der skal føres en særlig dagbog over al kontakt med den indsatte.

Det tilføjes, at der for visse af de anbragte allerede er gennemført begrænsede lempelser vedrørende fællesskab på gårdtur, uoverværet besøg mv.

Det bemærkes, at spørgsmålet om behandling af denne særlige gruppe, herunder spørgsmålet om domstolsprøvelse af de beslutninger, der træffes vedrørende disse indsatte, vil blive overvejet i forbindelse med den straf fuldbyrdelseslov, som en arbejdsgruppe under Straffelovrådet for tiden er ved at udarbejde forslag til. Det er direktoratets opfattelse, at placering under det nævnte regime skal kunne prøves ved domstolene.

Det bemærkes endeligt, at det i De Europæiske Fængselsregler fra 1987 er forudsat, at farlige indsatte kan holdes helt eller delvis afsondret fra andre indsatte. Derfor henstilles det (artikel 67, stk. 3), at man træffer alle rimelige og praktisk mulige foranstaltninger til at imødegå de ulemper, som følger heraf, herunder ved jævnligt at tage situationen op til ny vurdering".

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, har over for arbejdsgruppen oplyst, at 4 indsatte - heraf to varetægtsarrestanter - indtil nu har været omfattet af det særlige regelsæt i henhold til cirkulæreskrivelsen af 2. maj 1989.

51.3. Arbejdsgruppens overvejelser.

51.3.1. Arbejdsgruppens foreløbige drøftelse af spørgsmålet.

I kapitel 3, punkt 3.4. i betænkningens bind I er redegjort nærmere for arbejdsgruppens foreløbige drøftelse af spørgsmålet om nødvendigheden af et særligt regelsæt om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte (farlige) indsatte. Det hedder herom:

"Under den ... foreløbige drøftelse .. har nogle medlemmer af arbejdsgruppen givet udtryk for, at de finder det ønskeligt, at der i en lov om fuldbyrdelse af straf mv. medtages regler, der fx i form af en bemyndigelse til justitsministeren giver mulighed for at fastsætte et særligt regelsæt om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte indsatte, der er dømt for farlig kriminalitet, og som under indsættelsen er undvejet eller har forsøgt at undvige ved hjælp af personfarlige metoder, og som fortsat antages at frembyde en undvigelsesrisiko. Disse medlemmer har samtidig peget på den mulighed, at en beslutning om omfattelse af sådanne særlige regler skal kunne indbringes for domstolene, og at en sådan domstolsprøvelse skal træde i stedet for domstolsprøvelse af de enkelte indgreb over for den indsatte.

Andre medlemmer af arbejdsgruppen har... givet udtryk for den opfattelse, at det også efter arbejdsgruppens foreløbige udkast til lov om fuldbyrdelse af straf mv. vil være muligt at gennemføre en straffuldbyrdelse med meget restriktive afsoningsforhold. Disse medlemmer, der er enige i, at der i forhold til nogle ganske få særligt farlige indsatte kan være behov for særligt restriktive afsoningsforhold, er derfor umiddelbart af den opfattelse, at der ikke er behov for et særligt generelt regelsæt, men at de nødvendige restriktive afsoningsforhold vil kunne gennemføres ved en kon-

kret vurdering af hvert enkelt af de indgreb, der er hjemmel til efter lovudkastet og med mulighed for den indsatte til at påklage sådanne indgreb i overensstemmelse med lovforslagets almindelige bestemmelser om klageadgang“.

51.3.2. Høringen over bind I og II.

Spørgsmålet om nødvendigheden af i lovudkastet at medtage et særligt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse særligt farlige indsatte er berørt i en række af de udtalelser, der er afgivet i forbindelse med arbejdsgruppens høring over betænkningens bind I og II. Talsmandsgrupperne i statsfængslerne i Jyderup og Nyborg og i Københavns Fængsler tager skarp afstand fra anvendelsen af de såkaldte "superceller".

Fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille finder, at der bør vedtages en særskilt og ufravigelig lov om restriktioner over for særligt farlige indsatte, og at der i forbindelse hermed bør indføres en tidsbegrænsning på 3 måneder for anbringelse i en såkaldt "supercelle".

Kriminalforsorgsforeningen udtaler, at anbringelse i særligt sikrede celler ikke bør kunne foretages.

Fængselspræsteforeningen og Statsfængslet i Jyderup foreslår, at anbringelse af indsatte i særligt sikrede celler ikke må ske uden domstolsafgørelse.

Anstalten ved Hørstedvester finder det ønskeligt, at der i loven medtages regler, der fx i form af en bemyndigelse til justitsministeren giver mulighed for at fastsætte et særligt regelsæt for afsoningsforholdene for visse, nærmere bestemte indsatte. Anstalten finder endvidere, at en beslutning om omfattelse af sådanne særlige regler skal kunne indbringes for domstolene, og at en sådan domstolsprøvelse skal træde i stedet for domstolsprøvelse af de enkelte indgreb over for den indsatte.

Medarbejdere og beboere på Ungdomspension Skejby og Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet finder ikke, at der er behov for et særligt generelt regelsæt vedrørende afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte farlige indsatte.

Politimesteren i Randers finder det ønskeligt, at der i loven tages stilling til, hvorledes gruppen af særligt farlige indsatte skal afgrænses og til de særlige regler, der bør gælde for behandlingen af denne gruppe indsatte.

Advokatrådet finder det som udgangspunkt betænkeligt, at der anordnes særligt sikrede celler for en gruppe af indsatte. Rådet erkender, at der kan være behov for at træffe særlige foranstaltninger over for en meget lille gruppe af indsatte, men rådet finder det væsentligt, at der af retssikkerhedsmæssige grunde i hvert enkelt tilfælde foretages en konkret vurdering af, hvilke foranstaltninger der er behov for, således at der ikke træffes flere foranstaltninger end nødvendigt. Såfremt man imidlertid finder, at der bør fastsættes et særligt regelsæt om særligt undvigelsestruede indsatte, finder rådet det afgørende, at der tillige indføres en prøvelsesadgang for en afgørelse herom. Rådet finder endelig, at denne domstolsprøvelse ikke alene bør omfatte spørgsmålet om, hvorvidt den indsatte

opfylder betingelsen for at være undvigelsestruet, men tillige de indgreb, der i denne forbindelse er anordnet over for vedkommende.

51.3.3. Udtalelser fra Retslægerådet og Sundhedsstyrelsen.

Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen har i anden anledning indhentet udtalelser fra Retslægerådet og Sundhedsstyrelsen om afsoningsforholdene for de pågældende indsatte.

Retslægerådet har i en skrivelse af 27. december 1989 udtalt, at der rådet bekendt ikke foreligger nogen videnskabelig undersøgelse, der som foreslået i 1979 af Retslægerådet kunne belyse en risiko for psykisk skadevirkning af isolationsfængsling. Rådet er således stadig uden mulighed for at tage stilling til, med hvilken hyppighed psykiske skader - fx i form af kortvarige psykoser eller på anden måde - optræder, når isolationsanbringelse finder sted under varetægtsarrestation eller afsoning. Rådet skal give til kende, at rådet ganske som fremført af Den almindelige danske Lægeforening ikke vil kunne afvise, at længere tids isolation af indsatte i fængsel kan medføre alvorlige psykiske skadevirkninger, - såkaldte "fængselspsykoser" ses således i forbindelse med alle afsoningsformer, men må antages at ville være hyppigere hos isolerede end hos ikke isolerede. Hyppigheden må antages at kunne reduceres ved hyppig personalekontakt, der muligt burde beskrives nøjere i det gældende regelsæt.

Sundhedsstyrelsen har i skrivelse af 26. januar 1990 bl.a. udtalt følgende:

"Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, således som det fremgår af Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 2. maj 1989, at man med henblik på at kompensere for den begrænsede kontakt til medindsatte mv. forudsætter, at der er hyppig personalekontakt til de indsatte, der placeres under det pågældende regelsæt, og at de celler, hvori de pågældende indsatte skal opholde sig, så vidt muligt skal være større end normalt og indrettes med bedre udstyrsstandard.

Efter Sundhedsstyrelsens opfattelse kan det ikke afvises, at anbringelse i isolation gennem længere tid kan have alvorlige skadevirkninger for den indsatte.

Den omhandlede ordning skønnes, når andres velfærd og miljøet i fængslerne tages i betragtning, at udgøre et mindre indgreb end andre mulige foranstaltninger.

Der foreligger ikke for Sundhedsstyrelsen oplysninger, der kan befrygte så svære risici for alvorlige helbredsforringelse, at Sundhedsstyrelsen på det foreliggende grundlag skal udtale sig imod ordningen.

Sundhedsstyrelsen har endvidere noteret sig, at det af notatet af 1. september 1989 vedrørende baggrunden for cirkulæreskrivelsen af 2. maj 1989 om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte indsatte fremgår, at der vil blive gjort bestræbelser på at få de pågældende tilbageført til normalt fængselsregi, at direktoratet nøje vil holde sig orienteret om de pågældendes afsoningsforhold, bl.a. ved aflæggelse af kvartårige besøg på de respektive institutioner, og at der videre herudover er en forpligtelse

for det personale, der har kontakt med de pågældende at drøfte situationen med disse og være opmærksom på mulighed for lempelser. Det er i forbindelse hermed fastsat, at der skal føres en nøje dagbog over al kontakt med den indsatte. Sundhedsstyrelsen finder således, at der i reglerne er indlagt en kontrol af, hvordan reglerne forvaltes.

Sundhedsstyrelsen har videre i det omhandlede notat noteret sig, at der for visse af de anbragte allerede er gennemført begrænsede lempelser vedrørende fællesskab på gårdtur, uoverværet besøg mv. og endvidere bemærket sig det beskedne antal, som er underkastet ordningen.

Sundhedsstyrelsen er enig i, at man bør følge ordningen nøje, herunder med henblik på eventuelle justeringer af reglerne".

Det fremgår i øvrigt af Sundhedsstyrelsens skrivelse, at styrelsen har anmodet Dansk Psykiatrisk Selskab om en udtalelse. I en udtalelse af 12. december 1989 fra Dansk Psykiatrisk Selskab hedder det bl.a.:

"Indledningsvis må Dansk Psykiatrisk Selskab fastslå, at spørgsmålet af principielle grunde er vanskeligt at besvare. Dette skyldes, at Dansk Psykiatrisk Selskab må tilslutte sig det af Den almindelige danske Lægeforening i Ugeskrift for Læger 03.04.1989 fremsatte synspunkt om, at det ikke kan afvises, at anbringelse i isolation gennem længere tid kan have alvorlige skadevirkninger for den indsatte. Tokyo deklARATIONEN af 1975 hindrer læger i at tillade, billige eller deltage i menneskelig eller nedværdigende behandling. Løsrevet set kan det være tvivl underkastet, om den beskrevne særlige isolation med intensive observationer og ekstremt retrikutive, uforudsigelig samt skiftende social kontakt er omfattet af de i deklARATIONEN omhandlede begreber. Hermed kan det desuden være tvivl underkastet, om læger kan gøre andet end at misbillige ordningen. Det stillede spørgsmål er desuden svært at besvare, alene af den grund, at Dansk Psykiatrisk Selskab savner erfaringsgrundlag for at udtale sig sagkyndigt i den specifikke sag.

Dansk Psykiatrisk Selskab er opmærksom på, at man fra andre synsvinkler ikke udelukkende kan anlægge en lægeetisk synsvinkel på spørgsmålet om meget personfarlige fangers forhold. Der kan formentlig argumenteres for, at den foreslåede ordning, når andres velfærd og miljøet i fængslerne betragtes, udgør et mindre indgreb end andre mulige foranstaltninger.

Konklusionen må fra Dansk Psykiatrisk Selskabs vedkommende blive, at selskabet, ud fra lægelige grunde, ikke kan billige den foreslåede ordning.

Omvendt foreligger fra Selskabet ikke oplysninger, der på forhånd giver anledning til at befrygte så svære risici for alvorlig helbredsforringelse, at man aktivt vil tage skridt til ad lægefaglig vej, at søge ordningen forhindret. Det kan anbefales, at ordningen, såfremt den måtte blive gennemført, følges meget nøje, og at den i påkommende tilfælde ændres. Afslutningsvis skal på ny henvises til det i ovennævnte udtalelse fra Den almindelige danske Lægeforening anførte, herunder vedrørende bestemmelserne om

lægers arbejdsvilkår. Dansk Psykiatrisk Selskab kan i det hele tilslutte sig Lægeforeningens udtalelse.

Sagen har været forelagt Dansk Psykiatrisk Selskabs retspsykiatriske gruppe og selskabets bestyrelse".

51.3.4. Arbejdsgruppens videre overvejelser og endelige stillingtagen til spørgsmålet.

Såvel efter gældende bestemmelser som efter § 58 i arbejdsgruppens foreløbige lovforslag kan en indsat udelukkes fra fællesskab med andre indsatte, hvis en sådan udelukkelse er nødvendig for at forebygge undvigelse.

For de indsatte, der tillige er omfattet af Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 2. maj 1989 om afsoningsforholdene for visse nærmere bestemte indsatte, gælder endvidere, at udelukkelsen fra fællesskab gennemføres ved anbringelse i særligt sikrede celler under særligt tæt tilsyn fra personalet og med hyppig overførsel mellem forskellige lukkede fængsler og arresthuse. I tilknytning til denne skærpede form for udelukkelse fra fællesskab med andre indsatte er sædvanligvis truffet bestemmelse om en række foranstaltninger med hensyn til den pågældendes beskæftigelse, besiddelse af effekter, besøg, brevveksling, kontakt med pressen, udgang mv.

Arbejdsgruppen har indledningsvis noteret sig baggrunden for indførelsen af cirkulæreskrivelsen af 2. maj 1989 og kan tiltræde, at det ikke er fundet tilrådeligt at indrette et særligt sikret fængsel eller at indføre bevæbning af personalet i kriminalforsorgens institutioner. Arbejdsgruppen er endvidere enig i, at de nødvendige foranstaltninger til imødegåelse af undvigelsessituationer med anvendelse af våben og lignende ikke bør gennemføres ved generelle skærper af afsoningsforholdene for alle indsatte eller store grupper af indsatte.

Arbejdsgruppen er herefter fortsat enig i, at det for at undgå de nævnte helt specielle undvigelsessituationer er nødvendigt, at nogle ganske få indsatte i perioder er underkastet en meget tæt kontrol. Arbejdsgruppen kan tiltræde, at dette sker ved at udelukke dem fra fællesskab med andre indsatte og ved hyppigt at overføre dem mellem forskellige fængsler og arresthuse, idet planlægningen og gennemførelsen af en undvigelse vanskeliggøres i væsentlig grad ved sådanne hyppige skift af opholdssted.

Arbejdsgruppen finder det rigtigst, at det i forslaget til en lov om fuldbyrdelse af straf mv. markeres, at der i nogle helt specielle situationer er adgang til at gennemføre en sådan skærpet form for udelukkelse fra fællesskab med andre indsatte. Ved den nærmere afgrænsning af denne adgang til at træffe bestemmelse om en særlig skærpet form for udelukkelse fra fællesskab har arbejdsgruppen ikke fundet grundlag for at udvide anvendelsesområdet i forhold til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 2. maj 1989.

For så vidt angår spørgsmålet om hvilke indgreb og foranstaltninger, som kriminalforsorgen i øvrigt kan beslutte i forhold til de pågældende indsatte, er det arbejdsgruppens udgangspunkt, at straffuldbyrdelsen også for disse indsatte ikke bør gennemføres med strengere midler end nødvendigt. Arbejdsgruppen har derfor ikke fundet grundlag for i lovforslaget at opstille et særligt regelsæt om

afsoningsforholdene for de pågældende indsatte. Arbejdsgruppen finder således, at de nødvendige restriktive afsoningsforhold må gennemføres ved en konkret vurdering af nødvendigheden af hvert enkelt indgreb eller foranstaltning.

Arbejdsgruppen skal understrege, at man forudsætter, at den indsatte får hyppig personalekontakt og celle med høj udstyrsstandard, såfremt den konkrete vurdering af nødvendigheden af de enkelte indgreb fører til restriktive afsoningsforhold af den art, der er fastsat i cirkulæreskrivelsen af 2. maj 1989.

Arbejdsgruppen forudsætter særligt, at der i administrative forskrifter sker en nærmere præcisering af den forudsatte personalekontakt. Arbejdsgruppen forudsætter endvidere, at de celler, hvori de pågældende indsatte skal opholde sig, så vidt muligt skal være større end normalt og som nævnt indrettet med bedre udstyrsstandard.

Såfremt det herefter undtagelsesvis bestemmes, at en udelukkelse fra fællesskab skal gennemføres på den ovenfor nævnte skærpede måde, bør beslutningen herom straks kunne indbringes for domstolene, uanset om beslutningen vedrører en sammenhængende periode på mere end 4 uger, jfr. herved § 107, nr. 12, i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. Såfremt afgørelsen opretholdes ved domstolsprøvelsen, indebærer dette bl.a. en godkendelse af, at den indsatte hyppigt kan overføres mellem særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige fængsler og arresthuse. I overensstemmelse med § 112 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. indebærer dette yderligere, at en særskilt klage over en sådan overførsel herefter tidligst vil kunne indbringes for retten efter § 107, nr. 5, 6 eller 8, når der er forløbet 6 måneder fra rettens godkendelse af den skærpede udelukkelse fra fællesskab.

Der henvises i øvrigt til § 58 i arbejdsgruppens endelige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

AFSNIT XV

ARBEJDSGRUPPENS ENDELIGE UDKAST TIL FORSLAG TIL LOV OM FULDBYRDELSE AF STRAF MV.

Afsnit I. Indledende bestemmelser.

Kapitel 1. Lovens område og den centrale myndighed.

Lovens område.

§ 1. Efter reglerne i denne lov fuldbyrdes

- 1) fængselsstraffe,
- 2) bødestrafte,
- 3) betingede domme, og
- 4) forvaring.

Den centrale myndighed.

§ 2. Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de i § 1 nævnte straffe mv.

Afsnit II. Fængselsstraffe.

Kapitel 2. Almindelige bestemmelser.

§ 3. Fuldbyrdelse af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse.

§ 4. En indsat må under fuldbyrdelsen af fængselsstraf ikke pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen.

Stk. 2. En indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af institutionens opgaver.

§ 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde mv.

§ 6. En person, der er idømt fængselsstraf, har også før straffuldbyrdelsens iværksættelse ret til at få nærmere rådgivning hos kriminalforsorgen om sine arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med fuldbyrdelsen.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af den i stk. 1 nævnte rådgivning.

Kapitel 3. Straffuldbyrdelsens iværksættelse.

§ 7. Fuldbyrdsen af en fængselsstraf skal påbegyndes snarest muligt.

§ 8. Er den dømte varetægtsfængslet efter endelig dom, anses fuldbyrdsen af fængselsstraffen for påbegyndt den dag, dommen er afsagt.

§ 9. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, indkaldes den pågældende til fuldbyrdsen af fængselsstraffen. Indkaldelse sker efter nærmere regler fastsat af justitsministeren.

Stk. 2. Søger den dømte om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen, skal ansøgningen så vidt muligt imødekommes.

Stk. 3. Fuldbyrdsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Kapitel 4. Udsættelse og benådning.

§ 10. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at fuldbyrdsen af en fængselsstraf eller en del af denne skal udsættes, når

- 1) hensynet til den dømte, herunder dennes arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold, taler afgørende herfor, og
- 2) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod udsættelse af straffuldbyrdelsen.

§ 11. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning. Justitsministeren kan i forbindelse hermed bestemme, at kun ansøgninger, der indgives inden udløbet af bestemte frister, tillægges opsættende virkning efter § 12.

§ 12. Søger den dømte rettidigt om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning, skal straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen.

Stk. 2. Såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller benådning, skal straffuldbyrdelsen kun udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt denne indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning.

Stk. 3. Er den dømte varetægtsfængslet efter dom eller ved at afsone en anden

straf, har en ansøgning om udsættelse eller benådning ikke opsættende virkning som nævnt i stk. 1.

§ 13. Udsættelse af straffuldbyrdelsen betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Udsættelse kan endvidere betinges af, at den dømte i øvrigt overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.

Stk. 2. Såfremt den dømte ikke overholder de vilkår, der er fastsat i forbindelse med en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrdelsen, kan tilladelsen tilbagekaldes, således at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen herefter skal påbegyndes snarest muligt.

Kapitel 5. Beregning af straffetiden.

§ 14. Kriminalforsorgen skal ved en beregning af straffetiden fastlægge

- 1) tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, og
- 2) tidspunktet for eventuel prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. straffelovens § 38, stk. 1.

§ 15. Den dømte skal gøres bekendt med straffetidsberegningen snarest muligt efter, at fuldbyrdelsen af frihedsstraffen er iværksat.

§ 16. Såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres, foretager kriminalforsorgen en omberegning af straffetiden. Den dømte skal snarest gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

§ 17. Skal den dømte afsone flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden, foretages straffetidsberegningen som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe.

§ 18. Ved beregningen af straffetiden foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til mentalundersøgelse. *Stk. 2.* Ved beregningen af straffetiden skal der endvidere foretages fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen. Fradrag foretages med et antal dage svarende til det antal påbegyndte døgn, som frihedsberøvelsen har været med tillæg af 50% og oprundet til nærmeste hele antal dage. Fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling under straffuldbyrdelsen foretages dog kun i de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, jfr. § 70.

§ 19. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om straffetidsberegningen.

Kapitel 6. Valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Institutioner.

§ 20. Fængselsstraf fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

Stk. 2. Fængselsstraf kan dog efter reglerne i § 73 om overførsel til særlig institution mv. i særlige tilfælde fuldbyrdes i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

Anbringelse i fængsel eller arresthus.

§ 21. Fængselsstraf fuldbyrdes normalt i fængsel.

Stk. 2. Kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus i det omfang, som er nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.

Stk. 3. Fængselsstraf kan endvidere fuldbyrdes i arresthus, hvis

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at den dømtes farlighed eller kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse, vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer,
- 2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte, eller
- 3) det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i Vestre Hospital.

Stk. 4. Fængselsstraf kan i øvrigt kun fuldbyrdes i arresthus, hvis den dømte selv ønsker det og

- 1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller
- 2) særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Anbringelse i åbent eller lukket fængsel.

§ 22. Fuldbyardelse af straf i fængsel sker normalt i åbent fængsel.

Stk. 2. Fuldbyardelse af straffen skal dog ske i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere, eller den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke I var opfyldt. Fuldbyardelsen af straffen skal imidlertid også i disse tilfælde ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den dømte.

Stk. 3. Fuldbyardelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel, hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil

- 1) undvige, eller
- 2) begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. Fuldbyrnelsen af straf i fængsel kan endvidere ske i Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.

Stk. 5. Fuldbyrkelse af straf i fængsel kan endvidere ske i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Valget af afsoningsinstitution.

§ 23. Fængselsstraf skal, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den dømtes hjemsted. Ved afgørelsen af i hvilket åbent eller lukket fængsel eller i hvilket arresthus den dømte skal anbringes, skal der endvidere tages hensyn til den dømtes egne ønsker navnlig vedrørende arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssige forhold.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1, 1 pkt. kan fraviges

- 1) ved kortvarig fængselsstraf,
- 2) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
- 3) af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra medindsatte,
- 4) af hensyn til muligheden for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
- 5) af hensyn til muligheden for at forebygge overgreb på indsatte og andre, eller
- 6) af hensyn til muligheden for at forhindre, at den indsatte undviger eller forsøges befriet.

Overførsel af indsatte fra lukket til åbent fængsel.

§ 24. En indsat i et lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når

- 1) de i § 22, stk. 3 og 4, og § 25, stk. 3 og 4, nævnte grunde for ophold i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge, eller
- 2) overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig.

Stk. 2. Overførsel til åbent fængsel kan dog undtagelsesvis undlades efter den indsatte eget ønske, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor. Overførsel til åbent fængsel kan endvidere undlades, hvis den resterende straffetid er ganske kort.

Overførsel af indsatte fra åbent til lukket fængsel.

§ 25. En indsat i et åbent fængsel skal overføres til lukket fængsel, når den pågældende

- 1) er undvejet eller har forsøgt herpå, eller
- 2) er sigtet for at have indsmuglet eller handlet med euforiserende stoffer.

Stk. 2. Overførsel til lukket fængsel skal dog i de i stk. 1 nævnte tilfælde undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte.

Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan endvidere overføres til lukket fængsel, når der efter de nu foreliggende oplysninger er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte ved fortsat ophold i åbent fængsel vil

- 1) undvige, eller
- 2) begå grovere strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i åbent fængsel.

Stk. 4. En indsat i åbent fængsel kan endvidere overføres til Anstalten ved Herstedvester, såfremt det efter de lægelige oplysninger må anses for nødvendigt at anbringe den dømte i denne institution.

Stk. 5. Under behandlingen af spørgsmålet om overførsel til lukket fængsel kan den indsatte midlertidigt anbringes i arresthus, når der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne for overførsel er opfyldt. Såfremt den indsatte samtykker heri, kan anbringelsen i stedet ske i lukket fængsel. Vedrører spørgsmålet overførsel efter stk. 4 til Anstalten ved Herstedvester, kan den midlertidige anbringelse altid ske i denne institution.

Stk. 6. En indsat i åbent fængsel kan endvidere efter eget ønske overføres til lukket fængsel, hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor.

Overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner.

§ 26. En indsat kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler og mellem arresthuse

- 1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner,
- 2) af hensyn til muligheden for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte,
- 3) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand,
- 4) hvis den indsatte har udøvet vold mod medindsatte eller personale,
- 5) hvis der er bestemte grunde til at antage, at den indsattes farlighed og kriminalitet gør det nødvendigt for at forebygge undvigelse, brandstiftelse, vold mod medindsatte eller personale eller handel med euforiserende stoffer, eller
- 6) hvis den indsatte selv ønsker det og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor.

Overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel.

§ 27. En indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når betingelserne i § 21, stk. 3 og 4, eller § 28, stk. 2, ikke længere er opfyldt. Overførsel kan dog undlades, hvis reststraffen er kortvarig.

Stk. 2. En indsat i et arresthus kan endvidere overføres til fængsel

- 1) af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner, eller
- 2) af hensyn til muligheden for at yde den indsatte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand.

Stk. 3. Afgørelsen af, om en overførsel efter stk. 1 eller 2 skal ske til åbent eller lukket fængsel, træffes efter bestemmelserne i § 22, jf. §§ 24 og 25.

Overførsel af indsatte fra fængsel til arresthus.

§ 28. En indsat i et fængsel kan overføres til arresthus, hvis

- 1) der er bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil undvige, udøve vold mod medindsatte eller personale eller indsmugle eller handle med euforiserende stoffer, og det må anses for nødvendigt for at forhindre den indsatte i at begå forhold af denne karakter,
- 2) det må anses for nødvendigt for at beskytte den indsatte mod overgreb fra medindsatte, eller
- 3) det må anses for nødvendigt af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner.

Stk. 2. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til Vestre Hospital, hvis det må anses for nødvendigt for at yde den indsatte lægelig bistand.

Stk. 3. En indsat i et åbent fængsel kan for et bestemt tidsrum af højst 8 uger overføres til et arresthus, såfremt denne overførsel træder i stedet for en overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1 eller 3.

Stk. 4. En indsat i et fængsel kan endvidere overføres til arresthus, hvis den indsatte selv ønsker det og

- 1) har udgang til arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet, eller
- 2) familiemæssige eller andre personlige forhold i særlig grad taler derfor.

Valget af ny afsoningsinstitution.

§ 29. Ved afgørelse om overførsel efter §§24-28 finder bestemmelserne i § 23 tilsvarende anvendelse.

Administrative bestemmelser.

§ 30. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse og overførsel

efter §§ 21 - 29.

Kapitel 7. Indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen.

Vejledning og planlægning.

§ 31. En indsat skal snarest efter at være anbragt i institutionen vejledes af denne om sine rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under strafudståelsen.

Stk. 2. Institutionen skal endvidere i samarbejde med den indsatte snarest efter indsættelsen udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den indsattes forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Stk. 3. Justitsministeren kan fastsætte regler, hvorved bestemmelsen i stk. 2 kan begrænses i forhold til indsatte, der alene skal udstå en kortvarig straf.

Fællesskab.

§ 32. En indsat skal så vidt muligt have adgang til fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden eller med begrænset fællesskab.

Stk. 3. Såfremt den indsatte selv ønsker det og forholdene tillader det, fuldbyrdes fængselsstraf uden fællesskab med indsatte af modsat køn, bortset fra fællesskab i arbejdstiden.

Stk. 4. I øvrigt kan fængselsstraf kun fuldbyrdes uden fællesskab efter reglerne i §§ 58-59.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af fællesskab efter stk. 1 i henholdvis åbent fængsel, lukket fængsel og arresthus, herunder om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten og om indsattes adgang til at kunne aflåse eget opholdsrum.

Medindflydelse.

§ 33. En indsat skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Stk. 2. På hver afdeling eller for bestemte grupper af indsatte vælges en talsmand. Alle indsatte kan vælges som talsmand. Alle de indsatte eller talsmændene har ret til at vælge en fælles talsmand. Valg af talsmænd og fælles talsmand foregår ved skriftlige, hemmelige afstemninger, der kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Møder mellem institutionens le-

delse og alle indsatte eller grupper af indsatte kan kun træde i stedet for drøftelser mellem ledelse og talsmænd, såfremt de indsatte ikke ønsker at vælge talsmænd.

Stk. 3. De indsatte har ikke ret til at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner eller sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes medindflydelse.

Deltagelse i gudstjenester mv.

§ 34. En indsat har ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Såfremt ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, kan institutionens leder dog nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester.

Stk. 2. En indsat har ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund.

Stk. 3. Indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor.

Egne penge og genstande.

§ 35. En indsat har ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen, medmindre dette er uforeneligt med institutionens varetagelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge.

Udgivelse af blad.

§ 36. Der skal gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte hertil.

Stk. 2. Institutionens leder har adgang til på forhånd at gennemlæse de indsattes blad og kan forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler, såfremt sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet, eller såfremt indholdet groft forulemper enkeltpersoner.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler til gennemførelse af bestemmelserne i stk. 1 og 2, herunder om fastsættelse af vilkår for støtte til bladudgivelsen og om mulighed for inddragelse af denne støtte, såfremt de fastsatte vilkår ikke overholdes.

I Arbejde og uddannelse mv.

§ 37. En indsat har ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, uddannelse eller anden godkendt aktivitet.

Stk. 2. Justitsministeren kan, hvor praktiske eller andre særlige hensyn gør det nødvendigt, fastsætte regler, hvorefter bestemmelsen i stk. 1 fraviges for bestemte institutioner eller bestemte grupper af indsatte. Indsatte skal dog så vidt muligt tilbydes beskæftigelse.

§ 38. Valget af beskæftigelse træffes i hvert enkelt tilfælde på grundlag af en samlet vurdering af den indsatte forhold.

Stk. 2. Ved afgørelser efter stk. 1 skal der så vidt muligt tages hensyn til den indsatte eget ønske og til den indsatte muligheder for at opnå arbejde eller uddannelse uden for fængslet. Den indsatte skal vejledes om mulighederne for ved undervisning eller anden uddannelse at afhjælpe manglende skolekunderskaber eller mangel på erhvervsmæssig eller anden uddannelse. Institutionens arbejdspladser skal være indrettet således, at arbejdsforholdene for de indsatte er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarlige.

§ 39. Justitsministeren fastsætter nærmere regler for de indsatte beskæftigelse.

§ 40. En indsat skal for beskæftigelsen have udbetalt vederlag. Vederlag skal også udbetales til indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse, til indsatte, der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, samt til indsatte, der efter § 37, stk. 2, er uden beskæftigelse.

Stk. 2. En indsat, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, skal alene have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder og kan ved senere udbetaling af vederlag efter stk. 1 pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om vederlag.

Fritiden

§ 41. En indsat skal i videst muligt omfang selv varetage praktiske opgaver vedrørende sine personlige forhold, herunder madlavning, rengøring mv.

Stk. 2. Institutionen skal i videst muligt omfang tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden.

Stk. 3. En indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft, medmindre dette vil være uforeneligt med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn.

Forsorgsmæssig bistand.

§ 42. Institutionen skal vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes arbejdsmæssige, uddannelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på

- 1) at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse og
- 2) at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen.

Stk. 2. Institutionen skal i forbindelse med sin virksomhed efter stk. 1 formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand.

Sundhedsmæssig bistand.

§ 43. En indsat har ret til lægebehandling og anden sundhedsmæssig bistand.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen og justitsministeren kan godkende, at indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt den indsatte ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling. Behandlingen skal ske i overensstemmelse med reglerne fastsat efter den nævnte lovgivning for sådan behandling.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sundhedsmæssig bistand til indsatte.

Kapitel 8. Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen.

Udgang.

§ 44. En indsat kan få tilladelse til udgang, når

- 1) udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller andre behandlingsmæssige hensyn,
- 2) der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straffuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen, og
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt taler imod udgangstilladelsen.

Stk. 2. Ved vurderingen af risikoen for misbrug af udgangstilladelsen skal det tillægges særlig vægt, hvis den indsatte

- 1) er dømt for farlig kriminalitet og ikke har været løsladt i tiden mellem dom og strafudståelse,

- 2) under strafudståelsen er undvejet eller har forsøgt herpå,
- 3) under strafudståelsen er udeblevet fra en tidligere udgang eller i øvrigt har misbrugt en tilladelse til udgang, eller
- 4) under en tidligere strafudståelse har foretaget handlinger som nævnt i nr. 2 og 3, uden at betingelserne for uledsaget udgang senere blev fundet opfyldt.

§ 45. Tilladelse til udgang gives for et bestemt tidsrum, der medregnes til straffetiden.

§ 46. Tilladelse til udgang betinges af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen.

Stk. 2. Tilladelsen kan endvidere betinges af andre vilkår, som findes formåls-tjenlige for at undgå misbrug, herunder, at den indsatte under udgangen

- 1) ledsages af personale fra institutionen,
- 2) overnatter i arresthus, fængsel eller en af kriminalforsorgens pensioner,
- 3) med mellemrum giver møde hos kriminalforsorgen eller hos politiet eller undergiver sig lignende kontrolforanstaltninger, eller
- 4) undergiver sig vilkår som nævnt i straffelovens § 57.

§ 47. En tilladelse til udgang kan tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis

- 1) den indsatte sigtes for strafbart forhold begået under udgang, udebliver fra udgang eller i øvrigt overtræder de vilkår, der er fastsat for udgangstilladelsen i medfør af § 46, eller
- 2) nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage, at den indsatte vil misbruge den meddelte udgangstilladelse.

§ 48. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om tilladelse til udgang. Det kan i forbindelse med sådanne regler bestemmes, at tilladelse til udgang først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen.

I Besøg m.v.

§ 49. En indsat har ret til mindst ét ugentligt besøg, der skal være af mindst en times varighed og så vidt muligt af to timers varighed.

Stk. 2. Der kan i den enkelte institution gives tilladelse til besøg i videre omfang end nævnt i stk. 1, herunder til besøg af den indsattes børn.

Stk. 3. Institutionen kan bestemme, at de besøgende skal indhente forudgående tilladelse fra institutionen til at besøge den indsatte. Det kan gøres til et vilkår for en besøgstilladelse, at den besøgende lader sin yderbeklædning og medbragte effekter undersøge.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om begrænsninger i de indsattes ret til besøg ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, herunder om

gennemførelse af besøg under overværelse af personale i institutionen.

Stk. 5. En indsat har ret til at have sit barn under 3 år hos sig i institutionen, hvis dette er bedst for barnet. De nærmere regler om gennemførelsen af denne ret fastsættes af justitsministeren.

Stk. 6. Institutionens leder fastsætter i øvrigt de nærmere regler om besøgenes afvikling.

§ 50. En udenlandsk indsat har ret til samtale med hjemlandets diplomatiske eller konsulære repræsentanter. Justitsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Brevveksling.

§ 51. En indsat har ret til brevveksling.

Stk. 2. Gennemlæsning af breve til og fra den indsatte kan alene ske, hvis dette af institutionen skønnes påkrævet af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen.

Stk. 3. I tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted, kan et brev efter bestemmelse af institutionens leder tilbageholdes, såfremt det skønnes uegnet til afsendelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Af tilsvarende grunde kan et tilsendt brev, som skønnes uegnet til udlevering, tilbagesendes. Den indsatte skal gøres bekendt med tilbageholdelsen eller tilbagesenderen af brevet. Orientering til den indsatte kan dog undlades i indtil 4 uger i det omfang, hvori formålet med tilbageholdelsen eller tilbagesendelsen ellers ville forspildes.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af indsattes ret til brevveksling.

§ 52. En indsat har ret til ukontrolleret brevveksling med justitsministeren, direktøren for kriminalforsorgen, domstolene, herunder Den særlige Klageret, anklagemyndigheden og politiet, Folketingets Ombudsmand, medlemmer af Folketinget, Den europæiske Menneskerettighedskommission og advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om ukontrolleret brevveksling og kan herunder fastsætte regler om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder.

Telefonsamtaler.

§ 53. En indsat har i det omfang, det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler. Adgangen til at føre telefonsamtaler kan nægtes eller betinges af, at telefonsamtalen påhøres eller aflyttes af personale i institutionen, hvis dette findes

nødvendigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller af hensyn til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Såfremt telefonsamtalen påhøres eller aflyttes, skal den anden part gøres bekendt hermed.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om indsattes adgang til at føre telefonsamtaler.

Aviser, bøger mv.

§ 54. En indsat skal have mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv.

Stk. 2. En indsat har ret til at låne bøger og tidsskrifter gennem det offentlige biblioteksvæsen.

Stk. 3. Der skal så vidt muligt gives udenlandske indsatte mulighed for at læse aviser, tidsskrifter, bøger mv. på deres eget sprog.

Kontakt til pressen.

§ 55. En indsat har ret til at lade sig interviewe af pressen. Justitsministeren kan dog ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen, for i særlige tilfælde at beskytte den indsatte selv eller for i øvrigt at modvirke en åbenbar krænkelse af retsfølelsen fastsætte regler om begrænsninger i indsattes adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen.

Stk. 2. En indsat må ikke lade sig fotografere af pressen på institutionens område, medmindre institutionens leder har givet samtykke hertil.

Kapitel 9. Indgreb overfor den indsatte.

Visitation og fotografering.

§ 56. Institutionen kan undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i sit opholdsrum eller på sin person, hvis en sådan visitation er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages, herunder

- 1) når den indsatte indsættes i institutionen,
- 2) hvis den indsatte mistænkes for uretmæssig besiddelse af effekter,
- 3) før og efter besøg, eller
- 4) før og efter fravær fra institutionen eller opholdsafdelingen.

Stk. 2. Visitation må dog ikke gennemføres, hvis det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være

et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Visitation, der indebærer afklædning, må så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. En egentlig legemsundersøgelse må kun foretages under medvirken af en læge. Lægen tager stilling til, om indgrebets gennemførelse under hensyn til den hermed forbundne smerte og risiko samt den indsattes tilstand er lægeligt forsvarligt.

Stk. 4. Institutionen har ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering.

Magtanvendelse

§ 57. Institutionen kan anvende magt overfor en indsat, hvis dette er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold, betvinge voldsom modstand eller for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse,
- 2) for at hindre undvigelse eller standse undvegne, eller
- 3) for at gennemtvinge en påbudt foranstaltning, når øjeblikkelig gennemførelse af denne er nødvendig, og den indsatte afviser eller forsætligt undlader at følge personalets anvisninger herom.

Stk. 2. Magtanvendelse må dog ikke gennemføres, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Magtanvendelse kan omfatte brug af håndkraft (greb, puf), skub samt brug af stav og tåregas af godkendt type.

Stk. 4. Magtanvendelse skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Der skal gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse, medmindre det i den konkrete situation findes åbenbart unødvendigt.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelse af magt overfor indsatte.

Udelukkelse fra fællesskab.

§ 58. Institutionen kan udelukke en indsat fra fællesskab med andre indsatte, hvis en sådan udelukkelse er nødvendig

- 1) for at forebygge undvigelse, fortsat strafbar virksomhed eller voldsom adfærd,
- 2) for at gennemføre foranstaltninger, der er nødvendige af sikkerhedshensyn eller påkrævet for at gennemføre en almindelig sundhedskontrol eller forebygge smittefare, eller
- 3) fordi den indsatte udviser en grov gentagen eller utilladelig adfærd, som er åbenbart uforenelig med fortsat ophold i fællesskab med andre indsatte.

Stk. 2. Såfremt der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne i stk. 1 er opfyldt, kan institutionen endvidere midlertidigt udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte, mens spørgsmålet om udelukkelse behandles.

Stk. 3. En indsat, der udelukkes fra fællesskab, isoleres i opholdsrum på særlig afdeling eller i eget opholdsrum. Hvis den indsatte afsoner en straf for grov kriminalitet under anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder og under fuldbyrdelsen af straffen eller under en forudgående varetægtsfængsling er undvejet eller har forsøgt at undvige ved anvendelse af våben eller andre personfarlige metoder, kan det dog bestemmes, at isolationen skal gennemføres på skift i særligt sikrede afsnit og opholdsrum i forskellige lukkede fængsler og arresthuse, såfremt der er en særlig bestyrket mistanke om, at den indsatte på ny vil forsøge at undvige ved anvendelse af personfarlige metoder.

Stk. 4. Under udelukkelsen fra fællesskab har den indsatte ret til dagligt at tilbringe mindst én time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler derimod. Under isolation i særligt sikret afsnit eller opholdsrum skal institutionen føre et særligt indgående tilsyn med den indsatte.

Stk. 5. Udelukkelse af en indsat fra fællesskab skal straks bringes til ophør, når betingelserne for sådan udelukkelse ikke længere er opfyldt. Institutionen skal uanset begæring herom fra den indsatte løbende og mindst én gang om ugen overveje spørgsmålet om helt eller delvis at bringe udelukkelsen fra fællesskab til ophør.

Stk. 6. Udelukkelse fra fællesskab må ikke foretages, hvis udelukkelsen efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 7. Udelukkelsen fra fællesskab skal gennemføres så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 8. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udelukkelse af indsatte fra fællesskab med andre indsatte.

§ 59. Bestemmelserne i § 58 om udelukkelse fra fællesskab omfatter ikke institutionens bestemmelser om

- 1) at en indsat kortvarigt af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde skal opholde sig i eget opholdsrum, eller
- 2) at en indsat, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, skal opholde sig i eget opholdsrum eller på andet anvist opholdssted i arbejdstiden.

Sikringsmidler (håndjern og sikringscelle).

Håndjern.

§ 60. Institutionen kan belægge en indsat med håndjern, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand,

- 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse, eller
- 3) for at hindre undvigelse.

Stk. 2. Håndjern må dog ikke anvendes, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Anvendelse af håndjern skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anvendelsen af håndjern, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der belægges med håndjern.

Sikringscelle.

§ 61. Institutionen kan hensætte en indsat i en sikringscelle og herunder tvangsfiksere den indsatte ved anvendelse af bælte, hånd- og fodremme samt handsker, hvis et sådant indgreb er nødvendigt

- 1) for at afværge truende vold eller betvinge voldsom modstand, eller
- 2) for at hindre selvmord eller anden selvbeskadigelse.

Stk. 2. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering må dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 3. Hensættelse i sikringscelle og tvangsfiksering skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Under hensættelse i sikringscelle gælder § 41, stk. 3 ikke.

Stk. 4. Ved hensættelse af en indsat i sikringscelle skal institutionen straks tilkalde en læge til foretagelse af tilsyn med den indsatte. Hensættelse af en indsat i sikringscelle i mere end 1 uge kræver godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om godkendelse af sikringsceller og om anvendelsen af sikringsceller og tvangsfiksering, herunder om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle.

Kapitel 10. Disciplinærstraf, konfiskation og indeholdelse af erstatningsbeløb.

Disciplinærstraf

§ 62. Indsatte kan af institutionens leder eller den, som lederen bemyndiger her til, ikendes disciplinærstraf

- 1) ved overtrædelse af § 4, stk. 2 i denne lov,

- 2) ved unddragelse eller forsøg på unddragelse af fortsat strafudståelse,
- 3) ved overtrædelse af straffelovgivningen, når overtrædelsen tillige indebærer en selvstændig krænkelse af orden eller sikkerheden i institutionen,
- 4) ved overtrædelse af administrative forskrifter fastsat af justitsministeren, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf, og
- 5) ved overtrædelse af forskrifter fastsat af institutionens leder, når det i forskrifterne er bestemt, at overtrædelse kan medføre disciplinærstraf.

§ 63. Som disciplinærstraf kan anvendes advarsel, bøde og strafcelle.

Stk. 2. Strafcelle kan dog kun anvendes som disciplinærstraf

- 1) ved undvigelse eller forsøg herpå,
- 2) ved udeblivelse efter udgang,
- 3) ved indsmugling, besiddelse eller indtagelse eller forsøg herpå af euforiserende stoffer eller alkohol,
- 4) ved indsmugling, besiddelse eller forsøg herpå af våben og andre personfarlige genstande,
- 5) ved vold eller trusler om vold mod medindsatte eller personale, og
- 6) ved andre grove eller gentagne forseelser.

Stk. 3. Justitsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at strafcelle midlertidigt kan anvendes som disciplinærstraf i en bestemt institution i videre omfang end nævnt i stk. 2.

Stk. 4. Disciplinærstraffe i form af bøde og strafcelle kan ikendes i forening. Fuldbyrddelsen af sådanne disciplinærstraffe kan endvidere helt eller delvis undlades på betingelse af, at den indsatte i en bestemt periode ikke begår strafbart forhold eller en ny disciplinærforseelse.

§ 64. Ved ikendelse af bøde som disciplinærstraf fastsættes bødens størrelse under hensyn til overtrædelsens art og omfang. Bøden kan dog højst udgøre et beløb svarende til 1 uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, som er beregnet til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. En ikendt bøde kan indeholdes i den indsattes vederlag efter § 40. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

§ 65. Ved ikendelse af strafcelle som disciplinærstraf fastsættes varigheden af strafcelle under hensyn til overtrædelsens art og omfang til et tidsrum af højst 1 uge. Ved undvigelse eller forsøg herpå eller ved grovere disciplinærforseelser i øvrigt kan strafcelle dog ikendes i indtil 4 uger.

Stk. 2. En indsat, der udstår strafcelle, anbringes i særlig afdeling eller eget opholdsrum og er udelukket fra fællesskab i institutionen. Den indsatte har ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om udståelse af strafcelle.

Forhørscele.

§ 66. Hvis der er begrundet mistanke om, at en indsat har overtrådt bestemmelser, der må antages at medføre strafcelle som disciplinærstraf, kan den indsatte anbringes i forhørscele, hvis det er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen.

Stk. 2. Anbringelse i forhørscele må ikke udstrækkes i længere tid, end undersøgelsen nødvendiggør, og kan højst ske i 5 dage.

Stk. 3. Den tid, som en indsat har været anbragt i forhørscele fradrages i udståelsen af strafcelle.

Stk. 4. Anbringelse i forhørscele, sker efter samme regler som udståelse af strafcelle.

§ 67. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af disciplinærsager.

Konfiskation.

§ 68. Institutionen kan træffe bestemmelse om konfiskation af penge og genstande, der

- 1) er ulovligt indført, erhvervet eller tilvirket i institutionen, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold,
- 2) søges indsmuglet til indsatte, medmindre de tilhører nogen, der ikke er ansvarlig for det ulovlige forhold, eller
- 3) findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om konfiskation.

Indeholdelse af erstatningsbeløb.

§ 69. Såfremt den indsatte under fuldbyrdelsen har forvoldt skade på person eller ting ved en erstatningspådragende adfærd, kan institutionen bestemme, at erstatningsbeløbet skal indeholdes i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Den indsatte skal dog mindst have udbetalt en ydelse til dækning af personlige fornødenheder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb.

Kapitel 11. Strafafbrydelse.

Strafafbrydelse ved undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling mv.

§ 70. Fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes, hvis den indsatte

- 1) undviger, udebliver efter udgang eller i øvrigt selvforskyldt unddrager sig strafudståelsen, eller
- 2) anholdes eller varetægtsfængsles i mindst 24 timer.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1., herunder om fra hvilket tidspunkt strafafbrydelsen regnes.

Tilladelse til strafafbrydelse.

§ 71. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade, at en straffuldbyrdelse midlertidigt afbrydes, når

- 1) ganske særlige omstændigheder af fx arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbyrdelsen,
- 2) fare for misbrug ikke antages at foreligge, og
- 3) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse.

Stk. 2. Tilladelse til strafafbrydelse gives for et bestemt tidsrum og på vilkår, at den pågældende i strafafbrydelsesperioden ikke begår strafbart forhold.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om strafafbrydelse efter stk. 1., herunder om adgangen til at fastsætte yderligere vilkår for strafafbrydelse samt om tilbagekaldelse af tilladelse til strafafbrydelse, såfremt fastsatte vilkår for tilladelsen ikke overholdes.

Genoptagelse af straffuldbyrdelsen.

§ 72. Straffuldbyrdelsen genoptages, når den indsatte på ny giver møde, pågribes med henblik på fortsat straffuldbyrdelse eller overgår til fortsat straffuldbyrdelse.

Kapitel 12. Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

§ 73. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan bestemme, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

- 1) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv.,
- 2) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus, og
- 3) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel eller arresthus.

Stk. 2. Anbringelse i institution mv. uden for fængsel eller arresthus betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Anbringelsen kan endvidere betinges af, at den dømte overholder nærmere fastsatte vilkår, herunder undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel og arresthus, herunder om tilbageførsel eller overførsel til fængsel og arresthus, såfremt fastsatte vilkår for anbringelsen ikke overholdes.

Kapitel 13. Løsladelse.

Tidspunkt for løsladelsen.

§ 74. Løsladelse sker efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om det nærmere tidspunkt for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt, herunder i tilfælde, hvor en fremrykning er begrundet i væsentlige beskæftigelsesmæssige eller andre særlige hensyn.

Beslutning om prøveløsladelse.

§ 75. Såfremt den straf, der fuldbyrdes, giver mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1, skal afgørelse om sådan prøveløsladelse træffes på et sådant tidspunkt, at en eventuel prøveløsladelse kan ske straks efter udståelse af to tredjedele af straffen og i øvrigt i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til § 74, stk. 2. Såfremt den indsatte ikke prøveløslades på dette tidspunkt, skal spørgsmålet om senere prøveløsladelse jævnlige overvejes, jfr. § 85.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om prøveløsladelse.

Gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår ved prøveløsladelse.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 76. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 39, stk. 2, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 77. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den prøveløsladte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den prøveløsladte og senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 78. Vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den prøveløsladte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelsen af tilsynet.

Stk. 2. Den prøveløsladte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.

Stk. 3. Den prøveløsladte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den prøveløsladte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 4. Den prøveløsladte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 79. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksættes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den prøveløsladte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.

Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 80. Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige

forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 81. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthyppeghed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 82. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den prøveløsladte undtager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den prøveløsladte forskrifter, der er fastsat efter § 79, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt vilkårsovertrædelsen begrundes en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den prøveløsladte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 4. Justitsministeren skal efter modtagelsen af de i stk. 2 og 3 nævnte indberetninger snarest træffe afgørelse om eventuel reaktion som følge af vilkårsovertrædelsen, jf. herved straffelovens § 40, stk. 2 eller 3.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 83. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning og ved strafafbrydelse mv.

§ 84. Bestemmelserne i §§ 76-83 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 40a, ved strafafbrydelse, eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov.

Kapitel 14. Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.

§ 85. Spørgsmålene om tilladelse til udgang, løsladelse på prøve, overførsel til fortsat straffuldbyrdelse i en anden institution og andre væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte skal af institutionen jævnligt tages op til overvejelse, uanset om den indsatte anmoder herom.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om institutionernes pligt til sagsbehandling som nævnt i stk. 1.

Afsnit III. Bødestrafte.

Kapitel 15. Fuldbyrdelse af bødestrafte.

§ 86. En bøde skal betales til politiet, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 87. Justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, kan tillade henstand med betalingen af en bøde eller afdragsvis betaling af denne, såfremt den, som bøden er pålagt, er ude af stand til at betale bøden rettidigt, men må formodes ikke at savne evne eller vilje til at betale, når der indrømmes en passende tid dertil.

§ 88. Betales en bøde ikke frivilligt, skal politiet søge at inddrive bøden ved tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens bestemmelser om udlæg for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret.

§ 89. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om opkrævning af bøder.

§ 90. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder.

§ 91. Forvandlingsstraffen for en bøde, der ikke betales eller eftergives, fuldbyrdes efter reglerne i lovens afsnit II.

Afsnit IV. Betingede domme.

Kapitel 16. Om gennemførelsen af betingede domme.

Almindelige bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv.

§ 92. Tilsyn og andre vilkår (særvilkår), der er fastsat med hjemmel i straffelovens § 57, jfr. § 56 og § 58, gennemføres af kriminalforsorgen, medmindre andet er bestemt i afgørelsen.

§ 93. Tilsynsmyndigheden skal vejlede den betinget dømte om de rettigheder og pligter, som tilsynet og eventuelle særvilkår indebærer, herunder om virkninger af vilkårsovertrædelse. Vejledningen skal om nødvendigt gentages senere under tilsynet.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden skal endvidere i samarbejde med den dømte og snarest efter tilsynets iværksættelse udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Denne plan skal jævnligt sammenholdes med den dømtes forhold i tilsynsperioden og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Tilsyn mv. af kriminalforsorgen.

§ 94. Vilkår om tilsyn indebærer, at den betinget dømte skal holde sig i kontakt med kriminalforsorgen efter dennes nærmere bestemmelse, herunder møde hos kriminalforsorgen eller modtage dennes besøg. Den betinget dømte skal endvidere overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen i øvrigt fastsætter til gennemførelse af tilsynet.

Stk. 2. Den betinget dømte skal overholde særvilkår, herunder de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret.

Stk. 3. Den betinget dømte skal give kriminalforsorgen oplysning om bopæl og beskæftigelse. Er der tillige fastsat særvilkår, skal den betinget dømte yderligere give kriminalforsorgen sådanne oplysninger, som gennemførelsen af særvilkåret nødvendiggør.

Stk. 4. Den betinget dømte skal på begæring dokumentere afgivne oplysninger.

§ 95. Kriminalforsorgen skal i tilsynsperioden holde sig underrettet om den betinget dømtes forhold, herunder om den pågældendes bopæl og beskæftigelse.

Stk. 2. Kriminalforsorgen skal påse, at ubetingede særvilkår iværksettes og overholdes. Kriminalforsorgen skal endvidere holde sig underrettet om sådanne særlige forhold hos den betinget dømte, der kan medføre iværksættelse af betingede særvilkår eller ændring eller ophævelse af allerede iværksatte særvilkår.

Stk. 3. Kriminalforsorgen skal fastsætte de forskrifter, der er nødvendige til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår.

§ 96. Kriminalforsorgen skal tilbyde den betinget dømte vejledning og bistand med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Kriminalforsorgen skal i denne forbindelse formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der kan yde bistand efter anden lovgivning.

§ 97. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår, herunder om tilsynets iværksættelse, om kontakthypighed og om samarbejde med andre myndigheder mv.

Vilkårsovertrædelse.

§ 98. Kriminalforsorgen skal træffe foranstaltninger med henblik på at genetablere tilsynet og sikre overholdelsen af særvilkår, såfremt den betinget dømte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af et særvilkår.

Stk. 2. Overtræder den betinget dømte forskrifter, der er fastsat efter § 95, stk. 3, eller gør den pågældende sig i øvrigt skyldig i vilkårsovertrædelse, herunder i unddragelse af tilsyn eller gennemførelse af et særvilkår, skal kriminalforsorgen afgive indberetning herom til anklagemyndigheden, såfremt vilkårsovertrædelsen begrunder en nærliggende risiko for kriminalitet.

Stk. 3. Overtræder den betinget dømte i øvrigt forskrifter eller vilkår, skal kriminalforsorgen give den pågældende et pålæg om at overholde forskrifterne og vilkårene. Er der tidligere givet pålæg i anledning af tilsvarende overtrædelse, afgives indberetning til anklagemyndigheden.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse, herunder om foranstaltninger efter stk. 1, om afgivelse af indberetninger efter stk. 2 og 3, og om meddelelse af pålæg efter stk. 3.

Tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

§ 99. Justitsministeren kan efter forhandling med vedkommende minister fastsætte nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Gennemførelse af tilsyn mv. ved betinget benådning.

§ 100. Bestemmelserne i §§ 92-99 finder tilsvarende anvendelse ved tilsyn og særvilkår, der er fastsat ved betinget benådning i de tilfælde, der er omfattet af straffelovens § 61a.

Afsnit V. Forvaring.

Kapitel 17. Fuldbyrdelse af forvaring.

§ 101. Forvaring fuldbyrdes efter reglerne i denne lovs afsnit II om fuldbyrdelse af fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring, herunder om behandlingen af sager vedrørende tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Afsnit VI. Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe mv.

Kapitel 18. Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

§ 102. En indsat har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a, såfremt den indsatte uforskyldt har

- 1) udstået fængselsstraf i for lang tid,
- 2) været anbragt i strafcelle, forhørsstue eller sikringscelle, eller
- 3) været udelukket fra fællesskab.

§ 103. Den, der under fuldbyrdelse af straf mv. har været udsat for andre uforskyldte indgreb end de i § 102 nævnte, kan tillægges erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018a.

§ 104. Krav om erstatning i medfør af § 102 eller § 103 skal fremsættes overfor kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Fremsættes kravet efter udløbet af denne frist, kan det dog behandles, såfremt overskridelsen findes undskyldelig.

§ 105. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af krav om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Kapitel 19. Klageregler mv.

Administrativ klageadgang.

§ 106. Afgørelser, der i henhold til denne lov er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder eller af politiet, kan påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Klage til justitsministeren skal iværksættes inden to måneder efter, at afgørelsen er meddelt den dømte. Justitsministeren kan i særlige tilfælde bortse fra overskridelse af denne frist.

Stk. 3. En klage til justitsministeren har ikke opsættende virkning, medmindre justitsministeren eller den, der har truffet afgørelsen, træffer bestemmelse herom.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om klagevejledning og om behandlingen af klagesager.

Domstolsprøvelse.

| § 107. Endelige administrative afgørelser, der er truffet af justitsministeren, kan inden 14 dage efter, at afgørelsen er meddelt den dømte, af denne kræves indbragt til prøvelse for retten, hvis der er tale om

- 1) en afgørelse efter § 14 eller § 16 om straffetidsberegning, medmindre klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, jf. retsplejelovens § 998,
- 2) en afgørelse efter § 21, stk. 3, nr. 1 eller 2 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus,
- 3) en afgørelse efter § 22, stk. 3 om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel,
- 4) en afgørelse efter § 24, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel, hvis
 - a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i det lukkede fængsel,
 - b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,
 - c) der resterer mere end 60 dage af straffetiden, og
 - d) den indsatte har gennemført en uledsaget udgang uden misbrug af udgangstilladelse,
- 5) en afgørelse efter § 25, stk. 3 om overførsel fra åbent til lukket fængsel,
- 6) en afgørelse efter § 26, nr. 5 om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner,
- 7) en afgørelse efter § 27, stk. 1 om nægtelse af overførsel fra arresthus til fængsel, hvis
 - a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen i arresthus, og
 - b) der resterer mere end 60 dage af straffetiden,
- 8) en afgørelse efter § 28, stk. 1, nr. 1 og 2 eller efter § 28, stk. 3, jf. § 25, stk.

- 3 om overførsel fra fængsel til arresthus,
- 9) en afgørelse efter § 44 om nægtelse af tilladelse til uledsaget udgang, hvis
 - a) der er forløbet 6 måneder fra indsættelsen uden nogen uledsaget udgang eller 6 måneder fra seneste uledsagede udgang, og
 - b) der er forløbet halvdelen eller 8 år af straffetiden,
 - 10) en afgørelse efter § 49 om nægtelse af tilladelse til besøg af nære pårørende eller lignende nærstående, hvis nægtelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 8 uger,
 - 11) en afgørelse efter § 51 om tilbageholdelse af et brev,
 - 12) en afgørelse efter § 58 om udelukkelse fra fællesskab, såfremt udelukkelsen fra fællesskab
 - a) omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, eller
 - b) skal gennemføres i særligt sikret afsnit eller opholdsrum i forskellige fængsler og arresthuse,
 - 13) en afgørelse efter § 61 om hensættelse i sikringscelle, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 1 døgn,
 - 14) en afgørelse efter § 62 om disciplinærstraf i form af straffecelle i mere end 7 dage,
 - 15) en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr.,
 - 16) en afgørelse efter § 69 om indeholdelse af erstatningsbeløb over 1.000 kr.,
 - 17) en afgørelse efter § 75 om nægtelse af prøveløsladelse i henhold til straffelovens § 38, stk. 1,
 - 18) en afgørelse efter § 82, stk. 4 om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen i henhold til straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, eller
 - 19) en afgørelse efter § 104 om nægtelse af erstatning efter § 102 i anledning af uforskyldt udståelse af fængselsstraf i for lang tid, anbringelse i straffecelle, forhørsrelle eller sikringscelle eller udelukkelse fra fællesskab.

§ 108. Indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Er den indsatte senere overført til en anden institution, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Er den dømte ikke frihedsberøvet, indbringes sagen for byretten i den retskreds, hvor den dømte bor eller opholder sig. Har den dømte ikke kendt bopæl eller opholdssted, indbringes sagen for Københavns Byret.

Stk. 2. Efter begæring kan retten tillade, at en indbragt sag overflyttes til en anden ret, der er lovligt værneting efter stk. 1, når dette på grund af vidners bopæl, den indsattes løsladelse eller af anden særlig grund skønnes hensigtsmæssigt til sagens fremme.

Stk. 3. Afgørelse af, om sagen skal henvises eller ikke, træffes ved kendelse. En kendelse, hvorved sagen henvises, kan ikke indbringes for højere ret.

| § 109. Sagen indbringes for retten uden unødigt ophold af Direktoratet for Kriminalforsorgen, der fremsender sagens akter med oplysning om den påklagede

afgørelse, en kort redegørelse for de omstændigheder, der påberåbes, samt sagens bevisligheder.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om sagernes indbringelse for retten.

§ **110.** Retten kan stille krav om tilvejebringelse af yderligere bevismidler. Retten kan bestemme, at sagen skal behandles skriftligt. Er den dømte ikke frihedsberøvet og udebliver den pågældende uden at oplyse lovligt forfald, afgør retten, om afgørelsen kan prøves uden den dømtes tilstedeværelse, eller om sagen skal afvises eller udsættes.

Stk. 2. Såfremt retten finder det fornødent, beskikker den en advokat for den dømte, medmindre denne selv har antaget en sådan.

Stk. 3. Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces. Retten kan, når der efter den dømtes forhold og sagens omstændigheder i øvrigt er særlig anledning dertil, pålægge den dømte helt eller delvis at betale sagens omkostninger.

Stk. 4. Sagens indbringelse for retten har ikke opsættende virkning, medmindre retten træffer bestemmelse herom.

§ **111.** Retten afgør ved kendelse, om sagen skal afvises, eller om afgørelsen skal stadfæstes, ændres eller ophæves.

Stk. 2. Kendelsen kan påkæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. Bestemmelsen i retsplejelovens § 398, stk. 2, 3. pkt. finder dog kun anvendelse, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

§ **112.** Såfremt afgørelsen opretholdes, kan spørgsmålet på ny indbringes for retten, når der er forløbet 6 måneder fra kendelsens afsigelse. Afgørelser efter § 107, nr. 1, 5, 6, 8, 14-16, 18 og 19 kan dog ikke på ny indbringes for retten.

§ **113.** Bestemmelserne i §§ 107-111 finder tilsvarende anvendelse ved klage fra andre end indsatte over en afgørelse efter § 68 om konfiskation af værdier over 1.000 kr. hos den pågældende.

Kapitel 20. Ikrafttræden mv.

§ **114.** Loven træder i kraft den

§ **115.** Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

1. Indledning.

1.1. Lovforslaget indeholder et forslag til en særskilt lov om fuldbyrdelse af straffe og visse andre strafferetlige retsfølger. Lovforslaget indebærer dermed, at et retsområde, der hidtil i det væsentlige har været reguleret administrativt, fremtidig skal reguleres ved lov.

Lovforslaget og den administrative praksis, der tilsigtes gennemført på grundlag af lovforslagets bestemmelser, indebærer endvidere en række ændringer af de gældende administrative regler om, hvorledes en straf mv. fuldbyrdes.

Lovforslaget indeholder endelig forslag til en udvidelse af dømtes adgang til at klage over afgørelser, der træffes af kriminalforsorgsmyndighederne.

1.1.1. Lovforslaget er udarbejdet af en arbejdsgruppe, der er nedsat af Straffelovrådet i juni 1985 med henblik på forberedelsen af rådets overvejelser af spørgsmålet om en særlig lov om straffuldbyrdelse. I arbejdsgruppen har deltaget repræsentanter for domstolene, politi og anklagemyndighed, kriminalforsorgen og Justitsministeriet samt advokater med dagligt arbejde som forsvarere i straffesager.

Arbejdsgruppen afgav i oktober 1989 bind I og II af betænkning nr. 1181/1989 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Disse 2 bind indeholder arbejdsgruppens overvejelser vedrørende spørgsmålet om indførelse af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. samt arbejdsgruppens foreløbige udkast til bl.a. forslag til lov om fuldbyrdelse af straf m.v.

Efter aftale med Straffelovrådet og Justitsministeriet blev de 2 bind af arbejdsgruppens betænkning med tilhørende udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. straks udsendt til høring hos myndigheder og organisationer mv.. I forbindelse med høringen af kriminalforsorgens institutioner var det forudsat, at der blev givet de indsatte og beboerne på kriminalforsorgens pensioner lejlighed til at afgive særskilte udtalelser over betænkningen og det foreløbige lovudkast.

Denne høringsrunde er nu afsluttet, og arbejdsgruppen har på grundlag af høringsvarene mv. foretaget en række ændringer i lovudkastet, der med afgivelsen af et bind III til betænkningen endeligt afgives til Straffelovrådet.

1.2.1 januar 1985 afholdt Justitsministeriet en kriminalpolitisk konference, hvor der fra flere sider blev givet udtryk for ønsket om en lovregulering på området for straffuldbyrdelse.

I de senere år har der endvidere flere gange bl.a. i Folketinget været rejst spørgsmål om udarbejdelse af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Således fremsatte partiet Venstre Socialisterne (VS) den 5. februar 1985 18 beslutnings- og lovforslag vedrørende kriminalpolitiske spørgsmål, ligesom partiet Socialistisk Folkeparti den 14. november 1985 fremsatte et forslag til folketingsbeslutning om en kriminalpolitisk reform (B 43). Behandlingen i Folketinget af disse forslag har vist et bredt ønske om udarbejdelse af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

1.3. *Den gældende retstilstand* er baseret på ganske få bestemmelser i straffeloven og en meget omfattende administrativ regulering. Arbejdsgruppen har i sin betænkning nærmere beskrevet gældende ret i betænkningens enkelte kapitler, ligesom disse indeholder en nærmere redegørelse for arbejdsgruppens overvejelser og forslag vedrørende de enkelte straffuldbyrdelsesspørgsmål. Ved udarbejdelsen af bemærkninger til udkastet til lovforslag har arbejdsgruppen på den baggrund fundet det forsvarligt i vidt omfang blot at henvise til de pågældende kapitler i betænkningen og så undlade en gentagelse af betænkningens beskrivelse af gældende ret og arbejdsgruppens synspunkter og forslag.

2. Generelle synspunkter.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 6 gennemgået formålet med udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Et hovedformål er i lovreger at opstille de overordnede retningslinier og principper for fuldbyrdelsen af straffe mv. og i forbindelse hermed at foretage en nøje og samlet vurdering af den måde, hvorpå fuldbyrdelsen i praksis bør foregå. Et andet hovedformål er, at en sådan lov skal kunne tjene til vejledning for bl.a. dømte og deres pårørende om straffuldbyrdelsens indhold. Med henblik herpå opstilles i lovforslaget en række hovedregler vedrørende de enkelte straffuldbyrdelsesspørgsmål. I forbindelse hermed skal det understreges, at arbejdsgruppen ikke har fundet det hensigtsmæssigt at opstille ufravigelige regler, idet håndhævelsen af et princip herom efter arbejdsgruppens opfattelse generelt ville medføre skærpede fuldbyrdelsesvilkår for hovedparten af de dømte af hensyn til kriminalforsorgens muligheder for at kunne fastholde gennemførelsen af straffuldbyrdelsen også overfor nogle relativt få, men svært belastede dømte. Arbejdsgruppen har i stedet lagt vægt på at præcisere betingelserne for fravigelse af lovens regler og på at øge og understrege kravet til begrundelse ved sådanne fravigelser. I forbindelse hermed skal det endelig nævnes, at arbejdsgruppen stiller forslag om en udvidet klageadgang netop ved en række afgørelser, som i skærpende retning indebærer en fravigelse af lovens hovedregler på nogle meget væsentlige og indgribende områder.

3. Ændring af anden lovgivning.

Arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. indebærer bl.a. behov for ændring eller ophævelse af bestemmelser i navnlig straffeloven og retsplejeloven. Med henblik herpå har arbejdsgruppen yderligere udarbejdet et udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af straf mv. Dette lovforslag er indeholdt i betænkningens afsnit XII.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 46 redegjort nærmere for de administrative og økonomiske konsekvenser af arbejdsgruppens forslag. Det fremgår heraf, at arbejdsgruppens forslag alene antages at ville medføre økonomiske eller administrative konsekvenser af betydning i forbindelse med forslagene om ophævelse af indsattes pligt til at betale for afsoningsomkostningerne og om udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne.

Forslaget om ophævelse af pligten til at betale afsoningsomkostninger skønnes at ville indebære årlige mindreindtægter på ca. 8-10 mill.kr., mens forslaget om udvidet klageadgang vil indebære et merarbejde for kriminalforsorgen og for domstolene, herunder især byretterne i de retskredse, hvor kriminalforsorgens lukkede institutioner er beliggende, og landsretterne. Arbejdsgruppen finder det ikke velbegrunderet at tilvejebringe de til gennemførelsen af den udvidede klageadgang nødvendige ressourcer, der alene til sagernes behandling for byretterne skønnes at ville udgøre årlige merudgifter på ca. 5 mill.kr. og et årligt personaleforbrug svarende til ca. 12 årsværk, gennem tilsvarende forringelser på andre områder.

Arbejdsgruppen har i øvrigt peget på, at anordning af mundtlig forhandling i videre omfang end forudsat ved arbejdsgruppens foreløbige lovudkast vil kunne påføre navnlig kriminalforsorgen væsentlige merudgifter i forhold til det anførte skøn.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til afsnit I. Indledende bestemmelser.

Til lovforslagets titel og til § 1.

Lovforslagets § 1 vedrører spørgsmålet om området for en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 7.

Arbejdsgruppen foreslår, at loven skal omfatte fuldbyrdelse af fængselsstraffe, bødestrafte, betingede domme og forvaring. Denne afgrænsning af lovens anvendelsesområde fremgår af lovforslagets § 1.

Vedrørende fængselsstraffe skal det bemærkes, at arbejdsgruppens lovudkast er udarbejdet under den forudsætning, at der stilles forslag om ophævelse af hæftestrafpen og om sænkning af fængselsstraffens nuværende minimum på 30 dage.

Vedrørende bødestrafte skal det bemærkes, at fuldbyrdelsen af sådanne straffe er omfattet af lovforslaget, uanset om bøden er fastsat ved dom eller vedtaget inden- eller udenretligt. Tvangsbøder er derimod ikke omfattet af lovforslaget, idet sådanne bøder ikke er en strafferetlig retsfølge, selv om de kan omsættes til en frihedsstraf efter § 17 i lov om ikræfttræden af borgerlig straffelov m.m.

Vedrørende forvaring skal det bemærkes, at lovforslaget omfatter forvaring idømt efter straffelovens § 70 eller straffelovens § 68 sidste punktum, jf. § 70 samt forvaring ikendt i medfør af straffelovens § 72, jf. § 68, sidste punktum, jf. § 70.

Lovforslagets bestemmelser om fuldbyrdelse af de anførte straffe mv. skal ses i sammenhæng med straffelovens bestemmelser, idet arbejdsgruppens lovudkast yderligere er udarbejdet under den forudsætning, at bestemmelser om strafarterne og betingelserne for deres anvendelse, om betingelserne for prøveløsladelse og om reaktioner ved overtrædelse af vilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelse eller betinget dom fortsat skal findes i den borgerlige straffelov.

Det følger af den anførte afgrænsning af lovforslagets område, at lovforslaget ikke omfatter fuldbyrdelsen af alle strafferetlige retsfølger. Lovforslaget omfatter således fx ikke retsfølger fastsat i henhold til straffelovens § 68, 1. og 2. pkt. og § 69 overfor psykisk afvigende personer. Dette skyldes navnlig, at foranstaltninger overfor sådanne personer i vidt omfang skal gennemføres inden for det almindelige hospitalsvæsen og efter de regler, der gælder for behandlingen af patienter i dette system.

Til § 2.

Lovforslagets § 2 vedrører spørgsmålet om, hvilken myndighed der varetager

den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af straf mv. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 8.

I den foreslåede bestemmelse præciseres det, at den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af de straffe mv., der omfattes af lovforslaget, varetages af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen er et direktorat under justitsministeren og varetager ledelsen af den samlede kriminalforsorg, der foruden direktoratet omfatter kriminalforsorgens anstaltssystem og kriminalforsorgen i frihed.

Kriminalforsorgens anstaltssystem omfatter for tiden 16 større fængsler mv., 2 fængselsafdelinger og 47 arresthuse. Kriminalforsorgen i frihed omfatter for tiden 23 lokale afdelinger samt 8 pensioner.

Ud over de arbejdsopgaver, som kriminalforsorgen varetager ved fuldbyrdelsen af de retsfølger, der foreslås omfattet af loven, varetager kriminalforsorgen visse arbejdsopgaver i forbindelse med fuldbyrdelsen af andre strafferetlige retsfølger. Som eksempler herpå kan nævnes tilsyn med psykisk afvigende personer, der er idømt foranstaltninger i henhold til straffelovens §§ 68 og 69, og med personer, der er meddelt tiltalefrafald i medfør af retsplejelovens §§ 723-723a.

Kriminalforsorgen varetager endvidere en række arbejdsopgaver i forbindelse med straffesagernes behandling før endelig dom. Som de mest praktiske eksempler herpå kan nævnes gennemførelsen af varetægtsfængslinger, udarbejdelsen af personundersøgelser i henhold til retsplejelovens § 808 og vejledning af og (frivillige) tilsyn med personer, der er sigtet for strafbart forhold.

Kriminalforsorgen deltager herudover i kriminalpræventivt arbejde både vedrørende enkeltpersoner og på et mere generelt plan. Der henvises herom til kapitel 8, pkt. 8.2.4. i arbejdsgruppens betænkning.

Til afsnit II Fængselsstraffe.

Lovforslagets afsnit II vedrører spørgsmålet om fuldbyrdelsen af fængselsstraffe. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens afsnit IV. Lovforslaget er i overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium udarbejdet under den forudsætning, at der stilles forslag om afskaffelse af hæftestraffen og nedsættelse af fængselsstraffens nuværende minimum på 30 dage.

Til kapitel 2. Almindelige bestemmelser.

Lovforslagets kapitel 2 indeholder nogle grundlæggende bestemmelser om fuldbyrdelsen af fængselsstraf. § 3 vedrører således spørgsmålet om hovedformålene med selve fuldbyrdelsen af en fængselsstraf, og § 4 omhandler det principielle udgangspunkt for de rettigheder og pligter, som en indsat har under fuldbyrdelsen af en fængselsstraf. I § 5 behandles spørgsmålet om institutioner til af-

soning af en fængselsstraf, og i § 6 behandles spørgsmålet om rådgivning til personer, der idømmes en fængselsstraf.

Til § 3.

Lovforslagets § 3 vedrører spørgsmålet om hovedformålene med selve fuldbyrdelsen af en fængselsstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 9.

Arbejdsgruppen foreslår, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal ske med fornøden hensyntagen såvel til frihedsberøvelsens gennemførelse som til behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Denne målsætning er i overensstemmelse med gældende ret.

At sikre gennemførelsen af frihedsberøvelsen er en af de opgaver, der traditionelt samlet betegnes som kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed. Denne opgave indebærer nærmere, at kriminalforsorgen skal forebygge og forhindre, at en indsat undviger. Om de midler, som kriminalforsorgen har til løsning af denne opgave, henvises nærmere til kapitel 9 pkt. 9.3.2.1.

At hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse betegnes traditionelt som kriminalforsorgens behandlingsmæssige virksomhed. Om denne virksomhed henvises til kapitel 9, pkt. 9.3.2.2.

Det er ved forslaget til § 3 forudsat, at kriminalforsorgen skal udføre sine sikkerhedsmæssige og behandlingsmæssige opgaver samtidig. Dette kan i praksis betyde, at der må foretages en afvejning imellem to sæt af modstående hensyn. I denne afvejning må selvsagt også inddrages de øvrige hensyn, som i almindelighed begrunder anvendelsen af fængselsstraf. Denne nærmere afvejning af de forskellige hensyn kan for de behandlingsmæssige opgavers vedkommende indebære, at behandlingsmæssigt set optimale løsninger i visse situationer ikke er mulige. For de sikkerhedsmæssige hensyn indebærer denne afvejning imidlertid også, at det ved vurderingen af disse hensyn må tages i betragtning, at kriminalforsorgens behandlingsmæssige virksomhed er et ligestillet middel til opnåelse af den overordnede målsætning, som for kriminalforsorgen som for det øvrige justitsvæsen er at begrænse kriminaliteten.

Til § 4.

Lovforslagets § 4 vedrører spørgsmålet om det almindelige udgangspunkt for indsattes rettigheder og pligter under straffuldbyrdelsen. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 14.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås i *stk. /*, at en indsat under fuldbyrdelsen af en fængselsstraf ikke må pålægges andre begrænsninger i sin tilværelse end sådanne, der er fastsat ved lov eller er en følge af selve frihedsberøvelsen. Dette udgangspunkt indebærer, at indsatte skal have adgang til at udøve deres almindelige borgerlige rettigheder i det omfang, som frihedsberøvelsen ikke i sig selv afskærer dem derfra. Dette udgangspunkt er i overensstemmelse med det forhold, at en frihedsberøvelse alene tilsigtes at indebære et indgreb i lokal-friheden for den enkelte dømte.

Det anførte udgangspunkt i *stk. 1* har selvstændig betydning i det omfang, der

ikke ved lov eller i administrative forskrifter er taget særskilt stilling til den indsatte muligheder for under straffuldbyrdelsen at udøve nærmere angivne rettigheder. I sådanne tilfælde fører den foreslåede bestemmelse til, at den indsatte kan udøve disse rettigheder på linie med andre borgere, medmindre en gennemførelse af selve frihedsberøvelsen indebærer en begrænsning i mulighederne for udøvelsen af de pågældende rettigheder.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* indebærer, at en indsat skal efterkomme de anvisninger, som gives af institutionens personale i forbindelse med varetagelsen af de opgaver, som institutionen skal udføre i henhold til lovforslagets bestemmelser og administrative forskrifter fastsat med hjemmel i lovforslaget.

Til § 5.

Lovforslagets § 5 vedrører spørgsmålet om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13. Den foreslåede bestemmelse vedrører endvidere spørgsmålet om erstatning til indsatte for følger af ulykkestilfælde mv. under straffuldbyrdelsen.

Den foreslåede bestemmelse indeholder i *stk. 1* en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om indretningen af institutioner til fuldbyrdelse af fængselsstraf. Det er ikke i lovforslaget fundet hensigtsmæssigt nærmere at præcisere de krav, som der bør stilles til sådanne institutioner, bl.a. fordi det i praksis har vist sig, at hensynet til en rimelig hurtig afvikling af idømte fængselsstraffe kan begrunde, at man midlertidigt indretter afsoningsinstitutioner uden de sædvanlige muligheder for beskæftigelse, undervisning mv.

Som det fremgår af lovforslagets kapitel 6 om valg af afsoningsinstitution mv., forudsættes afsoningsinstitutioner at være opdelt i åbne og lukkede institutioner.

Ved en lukket institution (lukkede fængsler og arresthuse) forstås efter praksis en institution, hvor de indsatte tilstedeværelse søges sikret ved ringmur, tv-overvågning mv. og en relativ høj grad af personaletæthed. Ved en åben institution (åbne fængsler) forstås en institution, hvor de indsatte tilstedeværelse alene søges sikret ved regler for de indsatte ophold og færden, herunder muligheden for overførsel til fortsat strafudståelse i lukket institution.

I lovforslagets kapitel 12 er det forudsat, at indsatte ligesom efter gældende ret kan anbringes i eller overføres til (fortsat) fuldbyrdelse af fængselsstraffen i en institution uden for det sædvanlige afsoningssystem (fængsler og arresthuse). Blandt sådanne institutioner er kriminalforsorgens pensioner, der samtidig anvendes til ophold for betinget dømte, prøveløsladte mfl.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* træder i stedet for bestemmelsen i straffelovens § 45, hvorefter "fanger... skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde". Nærmere regler herom er i henhold til straffelovens § 45 fastsat ved kongelig anordning nr. 514 af 11. oktober 1978 om erstatning til indsatte i kriminalforsorgens institutioner for følger af ulykkestilfælde mv. Efter denne anordning yder staten erstatning med udgangspunkt i reglerne i lov om arbejdsskadeforsikring. Der er ved lovforslaget ikke tilsigtet nogen indholdsmæssig ændring af de

regler, der er fastsat ved den nævnte kongelig anordning.

Til § 6.

Lovforslagets § 6 vedrører spørgsmålet om dømtes ret til også før straffuldbyrdelsen iværksættes at få nærmere rådgivning hos kriminalforsorgen om deres beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold i forbindelse med straffuldbyrdelsen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at kriminalforsorgen har pligt til at yde den nævnte rådgivning, der bl.a. vil kunne omfatte en nærmere vejledning om mulighederne for udsættelse af straffuldbyrdelsen, uddannelsesmæssige muligheder under straffuldbyrdelsen og formidling af kontakt til det almindelige sociale system med hensyn til forsorgsmæssig støtte til den dømtes familie under straffuldbyrdelsen.

Til kapitel 3. Straffuldbyrdelsens iværksættelse.

Lovforslagets kapitel 3 behandler spørgsmålet om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for henholdsvis dømte, der er varetægtsfængslet efter endelig dom, og dømte på fri fod. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 10.

Til § 7.

Såvel hensynet til retshåndhævelsen som hensynet til den dømte tilsiger normalt, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf påbegyndes snarest muligt efter straffedommen. Dette væsentlige princip fastslås i lovforslagets § 7.

I praksis påbegyndes straffuldbyrdelsen særligt hurtigt, såfremt retten har bestemt, at den dømte skal varetægtsfængsles eller forblive varetægtsfængslet efter straffedommen, indtil fuldbyrdelsen kan iværksættes. Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter dommen, hvilket er det almindelige, vil straffuldbyrdelsen efter kriminalforsorgens tilsigelsespraksis normalt tidligst blive påbegyndt 3-4 måneder efter straffedommen. Denne tilsigelsesfrist er begrundet i såvel administrative hensyn som hensynet til den domfældtes muligheder for at tilrettelægge sine forhold før og under afsoningen på en måde, der begrænser utilsigtede følger af en straffuldbyrdelse. For særlige grupper af dømte, herunder voldsdømte, er fastsat indkaldelsesregler, der tilsigter en særlig hurtig påbegyndelse af afsoningen.

Kriminalforsorgens nuværende tilsigelsespraksis er efter arbejdsgruppens opfattelse velbegrundet og tager fornøden hensyn til såvel de dømte som til administrative forhold. Der tilsigtes således ikke med den foreslåede bestemmelse nogen ændring af denne praksis.

Til § 8.

Lovforslagets § 8 vedrører spørgsmålet om straffuldbyrdelsens iværksættelse over for dømte, der er varetægtsfængslet efter endelig dom. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 10, pkt. 10.2.1.3.

Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med de administrative regler, der er fastsat i henhold til retsplejelovens § 997, stk. 4. Spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt, har betydning for straffetidsberegningen, jf. herom bemærkningerne til bestemmelserne i lovforslagets kapitel 5 om beregning af straffetiden.

Iværksættelse af straffuldbyrdelsen overfor dømte, der er varetægtsfængslet efter domsafsigelsen, forudsætter, at dommen er endelig, hvilket kræver ankefrafald eller udløb af ankefristen uden anke. jf. retsplejelovens § 999, stk. 1. Da bl.a. beskæftigelses- og uddannelsesmulighederne er bedre under straffuldbyrdelsen end under varetægtsfængsling, foreslår arbejdsgruppen i sit udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af straf mv. bestemmelsen i retsplejelovens § 999 ændret, således at iværksættelse af straffuldbyrdelsen skal ske, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig.

Til § 9.

Lovforslagets § 9 vedrører spørgsmålet om straffuldbyrdelsens iværksættelse overfor dømte, der ikke er varetægtsfængslet efter endelig dom. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 10, pkt. 10.2.1.2.

Er den dømte ikke varetægtsfængslet efter endelig dom, skal den pågældende indkaldes til fuldbyrdelse af fængselsstraffen. Om indkaldelsesfrister henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 7. Det kan i indkaldelsen anføres, at den dømte ikke har krav på at blive modtaget til straffuldbyrdelse, såfremt vedkommende møder for tidligt eller for sent eller i beruset tilstand.

Det forekommer, at dømte ansøger kriminalforsorgen om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen. Hensynet til den dømte tilsiger i sådanne tilfælde, at ansøgningen så vidt muligt imødekommes, og dette princip fastslås i den foreslåede bestemmelse i *stk. 2*.

Tilladelse til særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen vil i visse tilfælde kunne give vanskeligheder, såfremt sædvanlig administrativ praksis skal følges med hensyn til placering af den dømte i en bestemt afsoningsinstitution eller i en særlig afdeling i en sådan. Det er derfor forudsat ved bestemmelsen, at en imødekommelse af den dømtes ønske om særlig hurtig påbegyndelse af straffuldbyrdelsen efter omstændighederne vil kunne medføre, at den dømte placeres uafhængigt af almindelige fordelingsprincipper, jf. lovforslagets § 23.

I *stk. 3* fastslås det, at fuldbyrdelsen af fængselsstraffen anses for påbegyndt, når den dømte modtages eller anholdes med henblik på straffuldbyrdelsens iværksættelse. Tidspunktet for straffuldbyrdelsens påbegyndelse har særlig betydning for straffetidsberegningen, jf. bemærkningerne til lovforslagets kapitel 5 om beregning af straffetiden.

Til kapitel 4. Udsættelse og benådning.

I lovforslagets kapitel 4 behandles spørgsmålene om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om benådning for fængselsstraffen. Disse spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 11.

Til § 10.

Lovforslagets § 10 vedrører spørgsmålet om, hvornår fuldbyrdelsen af en fængselsstraf eller en del af denne kan udsættes. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i kapitel 11, pkt. 11.3.

Den foreslåede bestemmelse indeholder hjemmel for justitsministeren eller den, som ministeren bemyndiger dertil, til at bestemme, at straffuldbyrdelsen skal udsættes. I bestemmelsen er opregnet de hensyn, der i særlig grad vil kunne tale for en udsættelse af straf fuldbyrdelse ved afgørelsen af en ansøgning herom. Tilladelse til udsættelse med straffuldbyrdelsen forudsætter, at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod en sådan udsættelse. Ved vurderingen heraf skal der fortsat lægges vægt på straffens længde, kriminalitetens art og risikoen for ny kriminalitet.

Er den dømte varetægtsfængslet efter straffedommen, vil løsladelse før straffuldbyrdelsen påbegyndes kun kunne ske efter politiets eller rettens bestemmelse.

Har en dømt påbegyndt fuldbyrdelsen af en frihedsstraf, vil de hensyn, der kunne have talt for en udsættelse af straffuldbyrdelsen, i visse tilfælde kunne begrunde en afbrydelse af straffuldbyrdelsen. Der henvises herom til lovforslagets § 71.

En ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen skal afgøres ved en afvejning af på den ene side hensynet til den dømte og på den anden side hensynet til retshåndhævelsen. Uanset at hensynet til retshåndhævelsen som nævnt i bemærkningerne til lovforslagets § 7 normalt taler for, at straffuldbyrdelsen skal påbegyndes snarest muligt, har arbejdsgruppen ikke fundet grundlag for at foreslå ændring af de nuværende administrative regler vedrørende udsættelse med fuldbyrdelsen af en frihedsstraf.

Den foreslåede bestemmelse træder sammen med bestemmelsen i lovforslagets § 12 i stedet for nuværende regler i retsplejelovens § 1001, der derfor foreslås ændret i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende fuldbyrdelse af straf mv.

Til § 11.

Lovforslagets § 11 indeholder hjemmel for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen og om den administrative behandling af sager om benådning.

Den foreslåede bemyndigelse giver for så vidt angår sager om udsættelse af straffuldbyrdelsen bl.a. hjemmel til at fastsætte nærmere administrative forskrifter om, hvornår udsættelse bør tillades. En tilsvarende adgang til at regule-

re, hvornår benådning bør gives, er derimod ikke indeholdt i den foreslåede bestemmelse. Dette skyldes, at benådningsretten efter grundlovens § 24 ikke nærmere kan reguleres ved lov. Den foreslåede bestemmelse vedrører således for så vidt angår sager om benådning alene spørgsmålet om den nærmere tilrettelæggelse af den administrative behandling af sådanne sager.

I lovforslagets § 12 er det foreslået, at en ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning normalt skal bevirke, at straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen. Med henblik på at modvirke at ansøgning om udsættelse eller om benådning indgives umiddelbart før straffuldbyrdelsens påbegyndelse med det ene formål at få straffuldbyrdelsen udsat (tillagt ansøgningen opsættende virkning), foreslås det i lovforslagets § 11, 2. punktum, at justitsministeren kan fastsætte bestemmelser om, at kun ansøgninger, der indgives inden udløbet af bestemte frister, tillægges opsættende virkning efter lovforslagets § 12. Det er ved den foreslåede bestemmelse forudsat, at de dømte orienteres herom i forbindelse med indkaldelsen til straffuldbyrdelse, samt at der skal være mulighed for at tillægge en sent indgiven ansøgning opsættende virkning, såfremt det findes undskyldeligt, at ansøgning ikke er indgivet tidligere, fx i tilfælde, hvor en ansøgning grundes på nye oplysninger.

Til § 12.

Lovforslagets § 12 vedrører spørgsmålet om udsættelse af straffuldbyrdelsen på behandlingen af en ansøgning om udsættelse eller om benådning.

I *stk. 1* foreslås som hovedregel, at en rettidig, jf. lovforslagets § 11, ansøgning om udsættelse med straffuldbyrdelsen eller om benådning skal bevirke, at straffuldbyrdelsen udsættes, indtil der er truffet afgørelse i sagen. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med gældende ret.

I *stk. 2* foreslås som undtagelse fra reglen i *stk. 1*, at straffuldbyrdelsen ikke udsættes på behandlingen af den nye ansøgning, såfremt den dømte tidligere har fået straffuldbyrdelsen udsat eller har fået afslag på en ansøgning om udsættelse eller om benådning. Denne regel er begrundet i hensynet til at modvirke, at en dømt ubegrundet skal kunne få straffuldbyrdelsen udsat blot ved løbende at indgive ansøgninger om udsættelse eller om benådning. Opsættende virkning vil imidlertid kunne være velbegrundet, såfremt en ny ansøgning indeholder nye væsentlige oplysninger, hvis rigtighed så vidt muligt er konstateret, eller der i øvrigt skønnes at være særlig grund til at afvente afgørelsen af den nye ansøgning. Bestemmelsen indeholder derfor tillige en regel om, at der i sådanne tilfælde skal tillægges den nye ansøgning opsættende virkning, således at straffuldbyrdelsen udsættes på behandlingen af den nye ansøgning.

I *stk. 3* fastslås det, at en ansøgning om udsættelse eller benådning ikke kan tillægges opsættende virkning, hvis ansøgningen vedrører en dømt, der er varetægtsfængslet efter dom. Denne regel er begrundet i, at en udsættelse af straffuldbyrdelsen vil forudsætte en løsladelse fra varetægtsfængslingen, og at bestemmelse om løsladelse af varetægtsarrestanter skal træffes af retten eller af politiet efter retsplejelovens regler og ikke af kriminalforsorgen efter reglerne i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Bestemmelsen udelukker således ikke, at

en ansøgning om udsættelse eller benådning indgivet af en dømt, der er varetaget fængslet efter dom, kan føre til, at den pågældende løslades afretten eller politiet. Det er derfor forudsat, at en sådan ansøgning indebærer, at spørgsmålet om løsladelse forelægges for retten. I stk. 3 fastslås det endvidere, at ansøgninger heller ikke har opsættende virkning, hvis den dømte allerede er ved at afsone en anden straf. Denne regel er begrundet i, at flere straffe efter arbejdsgruppens opfattelse som udgangspunkt bør fuldbyrdes i forlængelse af hinanden.

Det er i øvrigt med den foreslåede bestemmelse forudsat, at justitsministeren i de administrative regler, der forudsættes fastsat med hjemmel i lovforslagets § 11, kan bestemme, at ansøgninger om udsættelse eller benådning skal tillægges opsættende virkning i et omfang, der rækker videre end § 12. Det vil således fx kunne bestemmes, at ansøgning, der indgives fra visse andre end den dømte, skal kunne tillægges opsættende virkning på samme måde som en ansøgning fra den dømte selv.

Til § 13.

Lovforslagets § 13 vedrører spørgsmålet om, hvilke betingelser der kan fastsættes for en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrnelsen.

Det foreslås i *stk. 1*, at en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrnelsen altid betinges af, at den dømte ikke begår strafbart forhold. Det foreslås endvidere, at en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrnelsen kan betinges af andre vilkår, herunder at den pågældende undergiver sig tilsyn af kriminalforsorgen. Det følger af tilladelsens karakter, at de pågældende vilkår alene har virkning for perioden, indtil straffuldbyrnelsen påbegyndes.

I *stk. 2* foreslås det præciseret, at manglende overholdelse af de vilkår, der er fastsat i forbindelse med en tilladelse til udsættelse af straffuldbyrnelsen, kan betyde, at tilladelsen tilbagekaldes. Sker dette, forudsættes fuldbyrdelsen af fængselsstraffen at blive iværksat snarest muligt. I den forbindelse vil der kunne bortses fra de sædvanlige indkaldelsesfrister, der anvendes af kriminalforsorgen, jf. herom bemærkningerne til lovforslagets § 7.

Til kapitel 5. Beregning af straffetiden.

I lovforslagets kapitel 5 behandles spørgsmålet om den nærmere beregning af den straf, som skal fuldbyrdes i henhold til en dom om ubetinget fængselsstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 12.

Til § 14.

Lovforslagets § 14 vedrører nogle beregninger, som kriminalforsorgen skal foretage af straffetiden. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 15, hvorefter kriminalforsorgen har pligt til at gøre den dømte bekendt med straffetidsberegningen senest i forbindelse med straffuldbyrnelsens iværksæt-

telse.

De beregninger, som kriminalforsorgen efter lovforslagets § 14 skal foretage, er dels en beregning af tidspunktet for løsladelse efter udståelse af hele straffen, dels en beregning af tidspunktet for en eventuel ordinær prøveløsladelse efter udståelse af 2/3 af straffen, jf. herved straffelovens § 38, stk. 1.

Til § 15.

Lovforslagets § 15 vedrører kriminalforsorgens forpligtelse til at gøre den dømte bekendt med straffetidsberegningen, jf. lovforslagets § 14.

De nærmere regler om gennemførelsen af orienteringen om straffetidsberegningen forudsættes fastsat administrativt med hjemmel i lovforslagets § 19. Det forudsættes herved, at konkrete forespørgsler skal besvares snarest muligt også i de tilfælde, hvor straffuldbyrdelsen endnu ikke er iværksat.

Til § 16.

Lovforslagets § 16 vedrører spørgsmålet om omberegning af straffetiden, såfremt straffuldbyrdelsen afbrydes eller forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres.

For så vidt angår spørgsmålet om afbrydelse af straffuldbyrdelsen henvises til lovforslagets kapitel 11 og betænkningens kapitel 36. Som det disse steder er anført, vil afbrydelse af straffen kunne ske dels ved den indsattes undvigelse, udeblivelse, varetægtsfængsling mv., dels efter særlig tilladelse fra kriminalforsorgen.

Som et eksempel på tilfælde, hvor forudsætningerne for straffetidsberegningen i øvrigt ændres, kan nævnes senere beslutning om samtidig fuldbyrdelse af flere fængselsstraffe i forlængelse af hinanden.

I bestemmelsens 2. *punktum* er det fastslået, at den dømte snarest skal gøres bekendt med den ændrede straffetidsberegning.

Til § 17.

Den foreslåede bestemmelse vedrører spørgsmålet om straffetidsberegningen i de tilfælde, hvor flere fængselsstraffe skal afsones i umiddelbar forlængelse af hinanden. I overensstemmelse med gældende ret foreslås det, at straffetidsberegningen i disse tilfælde foretages som en samlet beregning, der omfatter alle de pågældende straffe. De nærmere regler om sådan straffetidsberegning forudsættes fastlagt administrativt i medfør af bestemmelsen i lovforslagets § 19.

Til § 18.

Lovforslagets § 18 vedrører spørgsmålet om den nærmere beregning af straffetiden i tilfælde, hvor den dømte har været anholdt eller varetægtsfængslet mv. under behandlingen af den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen, eller under behandlingen af andre straffesager.

I *stk. 1* fastslås det, at der ved beregningen af straffetiden skal foretages fradrag efter straffelovens § 86, stk. 1 for anholdelse, varetægtsfængsling og indlæggelse til metalundersøgelse. De nærmere regler om, hvornår der skal foreta-

ges fradrag, skal således efter lovforslaget fortsat findes i straffelovens § 86. Der henvises herom nærmere til betænkningens kapitel 12, pkt. 12.3.

Mens stk. 1 vedrører fradrag ved beregningen af straffetiden for anholdelse eller varetægtsfængsling mv. i den sag, der har ført til straffuldbyrdelsen, vedrører *stk. 2* spørgsmålet om tilsvarende fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling før eller under straffuldbyrdelsen. Den foreslåede bestemmelse indebærer, at anholdelse eller varetægtsfængsling i sager, der ikke føres igennem til domfældelse, skal føre til fradrag i den aktuelle straffuldbyrdelse. Fradraget for uberettiget anholdelse og varetægtsfængsling foreslås forhøjet med 50% i forhold til fradrag efter straffelovens § 86. Fradrag for uberettiget anholdelse og varetægtsfængsling under straffuldbyrdelsen forudsætter, at den uberettigede frihedsberøvelse fører til strafafbrydelse, jfr. lovforslagets § 70. Det er efter lovforslaget uden betydning, om den uberettigede frihedsberøvelse har været uforholdt og dermed ville kunne føre til erstatning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 a.

Til § 19.

Lovforslagets § 19 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om straffetidsberegningen. For så vidt angår spørgsmålet om klage over straffetidsberegningen henvises til lovforslagets § 107, nr. 1, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til kapitel 6. Valget af afsoningsinstitution og senere overførsel mellem afsoningsinstitutioner.

Bestemmelserne i lovforslagets kapitel 6 regulerer afgørelsen af, i hvilken institution (fængsel eller arresthus) den dømte skal anbringes ved påbegyndelsen af straffuldbyrdelsen. Endvidere indeholder kapitlet bestemmelser om adgangen til senere at overføre indsatte mellem fængsler og arresthuse.

De nævnte spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13.

De foreslåede bestemmelser er i det væsentlige i overensstemmelse med gældende ret, der for så vidt angår anbringelse i og overførsel mellem institutionerne bygger på administrative regler og praksis. Lovudkastet indeholder dog på visse punkter præciseringer i forhold til gældende ret.

Til § 20.

Lovforslagets § 20 indeholder en angivelse af de institutioner mv., hvori fængselsstraf kan fuldbyrdes. Det følger af bestemmelsen, at fængselsstraf normalt skal fuldbyrdes i fængsel eller i arresthus.

En nærmere beskrivelse af kriminalforsorgens institutioner til fuldbyrdelse af frihedsstraf findes i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.1.

Udtrykket fængselsstraf og reglerne om fuldbyrdelse heraf omfatter tillige fuldbyrdelse af frihedsstraffe, der som forvandlingsstraf træder i stedet for bødestraf, jf. herved lovforslagets § 91. Lovforslaget er endvidere udarbejdet under den forudsætning, at hæftestrafpen afskaffes.

Om fuldbyrdelse af forvaring henvises der til lovforslagets kapitel 17.

Udtrykket fængsel omfatter de eksisterende åbne og lukkede anstalter, herunder Anstalten ved Herstedvester. Udtrykket arresthus foreslås bibeholdt som betegnelse for varetægtsinstitutionerne, herunder Københavns Fængsler.

Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen kan ske efter reglerne i lovforslagets § 73, der afløser den gældende regel i straffelovens § 49, stk. 2.

Det er ikke fundet hensigtsmæssigt i lovforslaget at medtage særlige bestemmelser om den nærmere indretning af institutioner til fuldbyrdelse af fængselsstraf. Der henvises i stedet til lovforslagets § 5, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om indretningen af institutioner under kriminalforsorgen til fuldbyrdelse af fængselsstraf og om sådanne institutioners opdeling i åbne og lukkede institutioner.

Til § 21.

Lovforslagets § 21 vedrører spørgsmålet, om fuldbyrdelsen af en fængselsstraf skal påbegyndes i fængsel eller i arresthus. Arbejdsgruppen behandler dette spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.2.

Det fastslås i *stk. 1*, at fængselsstraf normalt skal fuldbyrdes i fængsel. Arresthuse er særligt indrettet med henblik på at fungere som varetægtsinstitutioner og har kun begrænsede beskæftigelses- og fællesskabsmuligheder i modsætning til et fængsel, der er særligt indrettet med henblik på fuldbyrdelsen af frihedsstraffe. Det er ved bestemmelsen forudsat, at en indsat, der er varetægtsfængslet i arresthus efter endelig dom, snarest muligt skal overføres til det statsfængsel, hvor straffen skal fuldbyrdes.

Uanset at afsoning af fængselsstraf i arresthus således må antages at være mere belastende end afsoning af fængselsstraf i et fængsel, er det dog i en række tilfælde fundet nødvendigt at tillade afsoning af fængselsstraf i arresthus. Bestemmelserne i *stk. 2-4* tager sigte på disse tilfælde.

I *stk. 2* foreslås det, at kortvarig fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus af hensyn til udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet. En sådan anvendelse af arresthusene er i overensstemmelse med gældende praksis og er begrundet i, at det kun ved en sådan udnyttelse af kriminalforsorgens samlede afsoningskapacitet er muligt at undgå såkaldte "venterpukler". Hensynet til at undgå uhenigtsmæssigt lange ventetider på afsoning er så væsentligt, at det fortsat bør kunne begrunde, at kortvarige fængselsstraffe fuldbyrdes i arresthus i det omfang, som hensynet til udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet gør det nødvendigt. Det er i den forbindelse ikke fundet hensigtsmæssigt nærmere at lovfæste, hvad der skal forstås ved kortvarig fængselsstraf. Det findes tilstrækkeligt, at arresthuse efter den foreslåede bestemmelse kun kan benyttes til fuldbyrdelse af fængselsstraffe i det omfang, som de kapacitetsmæssige hensyn gør det

nødvendigt.

I *stk. 3* angives yderligere nogle tilfælde, hvor fængselsstraf kan fuldbyrdes i arresthus uanset manglende samtykke fra den dømte. Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, nr. 1* indebærer i forhold til gældende ret en udvidelse af adgangen til at anbringe den dømte i arresthus, idet lovforslaget også omfatter dømte, om hvilke der på grundlag af de foreliggende oplysninger er bestemte grunde til at antage, at deres farlighed og kriminalitet gør anbringelse i arresthus nødvendig for at forebygge undvigelse, brandstiftelse eller vold mod medindsatte og personale. Derimod er adgangen til i arresthus at anbringe sådanne dømte, der på grundlag af de foreliggende oplysninger må antages i større omfang at ville indsmugle eller handle med narkotika under afsoningen i overensstemmelse med de gældende administrative regler.

De oplysninger, der skal kunne begrunde en anbringelse i arresthus i medfør af den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, nr. 1*, vil navnlig være oplysninger hidrørende fra straffesagen eller fra tidligere ophold i fængsel eller arresthus.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, nr. 2*, tager sigte på dømte, der på grund af kriminalitetens art eller på grund af deres adfærd i øvrigt må antages at ville blive mødt med overgreb fra medindsatte, såfremt de anbringes i fællesskab i et åbent eller lukket fængsel. Bestemmelsen giver adgang til at anbringe de pågældende i arresthus mod deres vilje. I praksis vil de her omtalte dømte, der fx kan være dømte med gæld til andre indsatte, i almindelighed selv ønske en beskyttet anbringelse. Sker anbringelsen i arresthus med den pågældendes samtykke er forholdet omfattet af lovforslagets *stk. 4, nr. 2*. Kun hvis anbringelsen i arresthus sker mod den pågældendes eget ønske, er forholdet omfattet af lovforslagets *stk. 3, nr. 2*.

Om alle anbringelser i arresthus efter *stk. 3, nr. 1* og *2* gælder, at afgørelsen om sådan anbringelse er omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 2.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3, nr. 3* giver hjemmel til i overensstemmelse med gældende praksis at anbringe den dømte i Vestre Hospital (Vestre Fængsel), såfremt det efter de lægelige oplysninger er nødvendigt. Bestemmelsen er fundet nødvendig, fordi der ikke i åbne fængsler er egentlige hospitalsafdelinger.

Stk. 4 indeholder regler om fuldbyrdelse af fængselsstraf i arresthus i de tilfælde, hvor den dømte selv ønsker sådan anbringelse. Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende praksis. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.2.2. peget på det ønskelige i, at det behov for udnyttelse af arresthusene til straffuldbyrdelse, som er begrundet i kapacitetsmæssige hensyn, i højere grad end hidtil imødekommes ved at bruge arresthusene som frigangsinstitution ("natfængsel") og i øvrigt til forberedelse af løsladelsen.

Arbejdsgruppen har i øvrigt i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.2.2. generelt om straf fuldbyrdelse i arresthusene udtalt, at den dømte under fuldbyrdelsen bør tilbydes fællesskab og beskæftigelses- og fritidsmuligheder i videre omfang end efter gældende praksis og i øvrigt i et omfang, der alene begrænset af de praktiske hensyn og af en eventuel særlig begrundelse for anbringelse i arresthus, jf. *stk. 3*, søges tilnærmet forholdene under afsoning i et fængsel.

Til § 22.

Lovforslagets § 22 vedrører spørgsmålet, om fuldbyrdelse af en fængselsstraf i et fængsel skal påbegyndes ske i et åbent eller et lukket fængsel. Arbejdsgruppen behandler dette spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.3. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

I *stk. 1* fastslås som hovedregel, at fuldbyrdelse af straf i fængsel skal ske i åbent fængsel. Denne hovedregel er i overensstemmelse med gældende ret og bygger på det grundlæggende princip, at frihedsberøvelsen ikke må være mere indgribende, end formålet tilsiger. Kan frihedsberøvelsen gennemføres i åbent fængsel uden begrundet antagelse af risiko for undvigelse eller for, at de friere forhold i et åbent fængsel udnyttes til kriminel eller dermed ligestillet adfærd, skal den dømte anbringes i åbent fængsel. Som det er tilfældet efter gældende praksis, bør tvivl fortsat kunne komme den dømte til gode fx på den måde, at den dømte forsøgsvis anbringes i åbent fængsel.

Bestemmelserne i *stk. 2-4* regulerer adgangen til mod den dømtes vilje at lade straffen fuldbyrde (fuldbyrdelsen påbegynde) i lukket fængsel, mens *stk. 5* vedrører anbringelse i lukket fængsel efter den dømtes eget ønske.

Afgørelsen af, om en straf skal fuldbyrdes i åbent eller lukket fængsel, har væsentlig indflydelse på de vilkår, hvorunder frihedsberøvelsen faktisk afsones. Ved affattelsen af lovforslagets regler om tvungen fuldbyrdelse i lukket fængsel er det derfor tillagt væsentlig betydning, at reglerne affattes således, at det i almindelighed direkte af lovbestemmelserne kan udledes, om en given straf må forventes at skulle afsones i lukket fængsel.

I *stk. 2* er opregnet nogle objektive forhold, der hver for sig medfører, at en straf som udgangspunkt skal fuldbyrdes i lukket fængsel. Foreligger et af de nævnte forhold, må den dømte således på forhånd indstille sig på, at straffuldbyrdelsen skal påbegyndes i lukket fængsel.

De nævnte forhold er dels straffens længde, dels visse oplysninger om den dømtes forhold under en eventuel tidligere afsoning af frihedsstraf (eller forvaring).

For så vidt angår straffens længde, følger det af den foreslåede bestemmelse, at en straf af fængsel i mindst 5 år normalt skal fuldbyrdes i lukket fængsel. Er det efter den dømtes forhold i øvrigt ikke betænkeligt at lade straffen fuldbyrde i åbent fængsel, skal dette ske efter *stk. 2, 2. punktum*. Den foreslåede regel svarer i det væsentlige til gældende praksis. Ved vurderingen af, om det uanset straffens længde ikke er betænkeligt at lade straffen fuldbyrde (fuldbyrdelsen påbegynde) i åbent fængsel, kan der som i gældende praksis bl.a. tages hensyn til fx længden af en eventuel varetægtsperiode og dermed den resterende afsoningstid samt til muligheden for prøveløsladelse.

For så vidt angår betydningen for den aktuelle anbringelse af den dømtes forhold under en tidligere afsoning, foreslås det, at fuldbyrdelse af straffen skal ske i lukket fængsel, såfremt den dømte efter tidligere afsoning senest er løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke var opfyldt. Også i disse tilfælde gælder, at fuldbyrdelsen af straffen efter *I* forslaget skal ske i åbent fængsel, hvis dette ikke findes betænkeligt efter det i

øvrigt oplyste om den dømte.

Som eksempler på tilfælde, der typisk vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse, kan for det første nævnes, at den dømte under tidligere afsoning i lukket fængsel er undvejet eller har forsøgt at undvige. For det andet det tilfælde, at den dømte ved tidligere afsoning af en fængselsstraf ikke blev fundet egnet til anbringelse i åbent fængsel, men blev anbragt i lukket fængsel. For det tredje det tilfælde, at den dømte under tidligere afsoning mod sin vilje er blevet overført fra et åbent fængsel til et lukket fængsel eller arresthus som følge af et forhold, der var uforeneligt med fortsat ophold i åbent fængsel. Såfremt de nævnte forhold har bevirket, at den dømte efter den tidligere afsoning også blev løsladt fra lukket fængsel eller arresthus, fordi man ikke efter de nævnte episoder fandt betingelserne for overførsel til fortsat afsoning i åbent fængsel for opfyldt, vil den dømte efter stk. 2 normalt skulle anbringes i lukket fængsel.

Som eksempler på, at afsoning i åbent fængsel uanset de her nævnte forhold ikke kan anses for betænkelig, kan nævnes tilfælde, hvor den tidligere afsoning ligger nogen tid tilbage, eller hvor den dømtes adfærd under denne tidligere afsoning var begrundet i personlige eller familiemæssige forhold, der ikke længere gør sig gældende.

Efter *stk. 3*, er der adgang til i visse tilfælde at lade straffen fuldbyrde i lukket fængsel, selvom de objektive betingelser i *stk. 2* ikke er opfyldt. Hvis der efter de i øvrigt foreliggende oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art er bestemte grunde til at antage, at den dømte ved anbringelse i åbent fængsel vil undvige eller begå strafbart eller groft disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med ophold i åbent fængsel, kan der træffes bestemmelse om, at den dømte skal anbringes i lukket fængsel. Under hensyn til at sådanne afgørelser nødvendigvis må træffes på et mere skønsmæssigt grundlag, er det fundet rigtigst at lade afgørelser efter *stk. 3* omfatte af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 3.

Bedømmelsen af, om fuldbyrdelse af straf skal ske i lukket fængsel i medfør af *stk. 3*, må for det første træffes på grundlag af en vurdering af den dømtes farlighed såvel under fængselsopholdet som under en eventuel undvigelse. Også oplysninger, der begrundet en konkret undvigelsesrisiko, må tillægges betydning. Det samme gælder oplysninger, der begrundet risiko for vold eller trusler herom mod medindsatte eller mod personalet, indsmugling af og handel med narkotika eller andre strafbare forhold. Også oplysninger om den pågældendes adfærd under tidligere ophold i kriminalforsorgens institutioner kan tillægges betydning, navnlig når den pågældende under sådanne ophold har givet anledning til betydelig ulempe eller gene for medindsatte, uden at denne adfærd blev afdækket, mens vedkommende fortsat var i institutionen, således at der kunne tages stilling til en eventuel overførsel til lukket fængsel.

Ved vurderingen må der tillige lægges vægt på kriminalitetens art. Særligt vedrørende den betydning, som må tillægges domme for overtrædelse af straffelovens § 191, henvises til arbejdsgruppens bemærkninger i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.3.1. 1-2.

Efter *stk. 4* vil en dømt i overensstemmelse med gældende praksis kunne an-

bringes på Anstalten ved Herstedvester, såfremt det af lægelige grunde er nødvendigt at anbringe den dømte på denne institution, der er særligt indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk behandling eller bistand.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* er i overensstemmelse med gældende praksis, der tillader frivillig afsoning i lukket fængsel, hvis ganske særlige familiemæssige eller andre personlige forhold - herunder arbejds- og uddannelsesmæssige forhold - taler derfor.

Til § 23.

Lovforslagets § 23 vedrører spørgsmålet om valget af den konkrete afsoningsinstitution. Dette valg forudsætter, at der i medfør af lovforslagets §§ 21 og 22 er truffet afgørelse om, i hvilken institutionstype (arresthus, åbent fængsel eller lukket fængsel) straffen skal fuldbyrdes. Arbejdsgruppen behandler spørgsmålet om valg af afsoningssted i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.4.

I *stk. 1*, 1. punktum fastholdes nærhedskriteriet som udgangspunktet for valget af det konkrete afsoningssted. Dette kriterium bygger på, at der er åbenbare fordele ved at lade den dømte afsones straffen i nærheden af sit hjemsted. Som noget selvfølgelig er det i øvrigt i *stk. 1*, 2. punktum fastslået, at der ved valget af den konkrete afsoningsinstitution skal tages hensyn til den dømtes egne ønsker. Denne regel indebærer dog ikke nogen forpligtelse til at følge disse ønsker.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.2.2.1.3. redegjort nærmere for nærhedskriteriet og for de fordele, der er forbundet med en afsoning i nærheden af den dømtes hjemsted. Som det der er anført, er det i praksis ikke i alle tilfælde muligt at lade straffen fuldbyrde i nærheden af den dømtes hjemsted, og *stk. 2* regulerer på denne baggrund adgangen til at fravige nærhedskriteriet.

I *stk. 2*, nr. 1, er anført, at nærhedskriteriet kan fraviges ved kortvarige fængselsstraffe. Baggrunden herfor er den indlysende, at hensynet til opretholdelsen af kontakten til familie mv. har størst betydning ved længerevarende straffe.

I *stk. 2*, nr. 2 er anført, at nærhedskriteriet kan fraviges af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner. Om dette hensyn til kriminalforsorgens cellekapacitet henvises til bemærkningerne til § 21.

I De foreslåede bestemmelser i *stk. 2*, nr. 3 og 4, hvorefter nærhedsprincippet kan fraviges af hensyn til muligheden for at beskytte den dømte eller for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden bistand, skal bl.a. ses i sammenhæng med de forslag, som er stillet af Beskæftigelsesudvalget i betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid. I overensstemmelse med dette udvalgs forslag bør mulighederne for på de enkelte afsoningsinstitutioner at yde den dømte en passende uddannelsesmæssig bistand eller arbejdsmæssig (genoptræning tillægges øget vægt ved valget af det konkrete afsoningssted. Som fremhævet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.2.4. gælder dette især, når det af kapacitetsmæssige grunde ikke er muligt at lade den dømte afsones straffen i nærheden af sit hjemsted. Den foreslåede bestemmelse giver endvidere mulighed for i overensstemmelse med gældende ret at anbringe dømte

med psykiske problemer i Anstalten ved Herstedvester og unge dømte i Statsfængslet i Ringe i stedet for i et andet (almindeligt) lukket fængsel.

I For så vidt angår muligheden for at beskytte den dømte mod overgreb fra med-indsatte og -jf. stk. 2, nr. 5 - for at forebygge overgreb på andre indsatte eller andre personer, findes disse hensyn så tungtvejende, at det er ubetænkeligt at fravige nærhedskriteriet i sådanne tilfælde. Det vil fx således stadig være muligt at anbringe unge dømte, der ikke findes at kunne anbringes i åbent fængsel, i det lukkede Statsfængsel i Ringe med det sigte at beskytte de pågældende mod påvirkning af ældre og alvorligt kriminelt belastede indsatte.

Den foreslåede bestemmelse i stk. 2, nr. 6, er en nødvendig forudsætning for at sikre gennemførelse af en frihedsberøvelse i de sjældne tilfælde, hvor dømte må flyttes fra den ene institution til den anden med korte mellemrum for at forhindre, at den pågældende undviger eller forsøges befriet.

Til § 24.

Lovforslagets § 24 vedrører sammen med bestemmelserne i lovforslagets §§ 25-30 betingelserne og fremgangsmåden ved overførsel af indsatte mellem fængsler og arresthuse. Arbejdsgruppen behandler disse spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Bestemmelser om overførsel af indsatte supplerer reglerne om anbringelse af dømte, idet reglerne om anbringelse af dømte alene regulerer spørgsmålet om, i hvilken institution fuldbyrdelsen af en idømt fængselsstraf skal påbegyndes. Valget af det umiddelbare anbringelsessted er imidlertid ikke udtryk for, at hele straffuldbyrdsen bør foregå i den pågældende institution.

Bestemmelsen i lovforslagets § 24 vedrører overførsel af dømte fra lukket fængsel til åbent fængsel. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.2.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås det i bestemmelsens *stk. 1*, at en indsat i lukket fængsel skal overføres til åbent fængsel, når betingelserne for ophold i lukket fængsel ikke længere kan antages at foreligge, eller fortsat fuldbyrdelse af straffen i åbent fængsel i øvrigt ikke kan anses for betænkelig.

Ved vurderingen af muligheden for overførsel til åbent fængsel vil der efter nogen tids afsoning kunne lægges mindre vægt på erfaringer fra tidligere strafudståelser og tilsvarende mere vægt på den dømtes adfærd under den forløbne del af den aktuelle strafudståelse. Også den nu relativt kortere reststraffetid kan medvirke til afkræftelse af en tidligere antagelse af fx risiko for undvigelse.

I lovforslagets § 85 er foreslået en særlig sagsbehandlingsregel, der sikrer, at bl.a. spørgsmålet om overførsel fra lukket til åbent fængsel jævnligt vurderes også uden en egentlig ansøgning herom fra den indsatte.

Nægtelse af at overføre en indsat til åbent fængsel forudsætter, at kriminalforsorgen kan godtgøre, at betingelserne for ophold i lukket fængsel fortsat er tilstede. Dette indebærer bl.a., at indsatte, der i medfør af lovforslagets § 22, stk. 5, efter eget ønske er anbragt i lukket fængsel, vil kunne overføres til åbent fængsel efter anmodning, såfremt der ikke i øvrigt har været grundlag for at anbringe

dem i lukket fængsel eller for nu at anse fuldbyrdelse i åbent fængsel for betænkelig.

I stk. 2, 1. punktum gives der mulighed for, at kriminalforsorgen undtagelsesvis kan tillade fortsat straffuldbyrdelse i lukket fængsel, uanset at betingelserne for overførsel til åbent fængsel er opfyldt. Bestemmelsen svarer for så vidt til den foreslåede regel i § 22, stk. 5. Det skal understreges, at bestemmelsen i stk. 2, 1. punktum, kun forudsættes anvendt i sjældne tilfælde, således at der ikke i almindelighed er adgang til at imødekomme de ønsker, som ikke sjældent fremsættes af dømte i lukket fængsel om at forblive i dette fængsel fx på grund af dets stedlige placering eller på grund af en manglende lyst til at tilpasse sig og imødekomme de større krav i åbent fængsel.

I stk. 2, 2. punktum gives der endvidere kriminalforsorgen mulighed for at undlade overførsel til åbent fængsel, såfremt den resterende straffetid er ganske kort. Bestemmelsen indebærer ikke, at kriminalforsorgen kan undlade at tage stilling til, om den indsatte i øvrigt opfylder betingelserne for overførsel til åbent fængsel, idet en afgørelse herom vil kunne få betydning ved en eventuel senere afsoning, jf. lovforslagets § 22, stk. 2.

Bestemmelserne i lovforslagets § 24, omfatter både de tilfælde, hvor dømte oprindelig er bragt i lukket fængsel, og de tilfælde, hvor indsatte senere er blevet overført til lukket fængsel.

Ved valget af det åbne fængsel, hvortil den indsatte skal overføres, finder den foreslåede bestemmelse i § 23, tilsvarende anvendelse, jf. lovforslagets § 29.

En afgørelse efter lovforslagets § 24, stk. 1 om nægtelse af overførsel af en indsat fra lukket til åbent fængsel er under visse betingelser omfattet af den foreslåede udvidelse af klageadgangen, jf. lovforslagets § 107, nr. 4, og bemærkningerne hertil.

Til § 25.

Lovforslagets § 25 vedrører spørgsmålet om overførsel af indsatte fra åbent fængsel til lukket fængsel. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.3. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Overførsel af en indsat uden dennes samtykke fra åbent fængsel til lukket fængsel vil efter lovforslaget altid forudsætte, at den dømtes forhold findes åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel. Efter lovforslaget kan denne bedømmelse bero på visse faktiske kendsgerninger eller på en særlig bestyrket mistanke.

I *stk. 1* er opregnet nogle faktiske kendsgerninger, som sædvanligvis vil føre til en overførsel af den dømte til lukket fængsel. I overensstemmelse med gældende opfattelse omfatter ordet "undvejet" ikke udeblivelse efter udgang. Efter *stk. 2* skal overførsel til lukket fængsel dog undlades, hvis fortsat fuldbyrdelse i åbent fængsel ikke findes betænkeligt efter det i øvrigt oplyste om den indsatte. I vurderingen af, om overførsel til lukket fængsel skal ske, bør således indgå den indsatte forhold i øvrigt under den aktuelle strafudståelse og den indsatte egne

forklaringer om baggrunden for de forhold, der efter stk. 1 kan danne grundlag for overførsel til lukket fængsel. Ved vurderingen bør det endvidere navnlig tillægges væsentlig betydning, om de omstændigheder, der kan have begrundet det pågældende forhold, kan påregnes at ville gøre sig gældende under fortsat ophold i åbent fængsel. Arbejdsgruppen forudsætter, at Direktoratet for Kriminalforsorgen sikrer en ensartet praksis med hensyn til anvendelsen af stk. 2, herunder i forbindelse med vurderingen af indsmugling og handel med euforiserende stoffer i ubetydeligt omfang eller til eget brug.

Stk. 3 indeholder en adgang til overførsel af en indsat fra åbent til lukket fængsel på grundlag af en særlig bestyrket mistanke om visse forhold, der er åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med stk. 1, der som nævnt bygger på en faktisk konstatering af forhold af tilsvarende karakter. Det følger af kravet i stk. 3 om særlig bestyrket mistanke, at der skal vægtigere grunde til at overføre en indsat fra åbent til lukket fængsel end til at anbringe en dømt i lukket fængsel fra straffuldbyardelsens påbegyndelse, jf. lovforslagets § 22, stk. 3.

En afgørelse om overførsel af den indsatte fra åbent til lukket fængsel alene på grundlag af en særlig bestyrket mistanke er efter lovforslagets § 107, nr. 5 omfattet af forslaget om den udvidede klageadgang.

Efter gældende ret vil en dømt i åbent fængsel mod sin vilje kunne overføres til et lukket fængsel (Anstalten ved Herstedvester) af rent lægelige grunde. En tilsvarende bestemmelse er medtaget i lovforslaget som *stk. 4*.

Efter gældende ret kan dømte i åbent fængsel anbringes i arresthus under behandlingen af en sag om overførsel af den pågældende til lukket fængsel. En tilsvarende regel er foreslået i *stk. 5*. Det er i bestemmelsen præciseret, at midlertidig anbringelse i arresthus kun kan ske, når der foreligger en begrundet antagelse af, at betingelserne for overførsel er opfyldt. I forbindelse med sådan midlertidig anbringelse skal bemærkes, at efter gældende praksis vil en indsat ofte blive tilbageført til det åbne fængsel efter kortere tids ophold i arresthus, og uden at der derefter sker overførsel til lukket fængsel. Der er ved udarbejdelsen af lovforslaget ikke tilsigtet nogen ændring af denne praksis, der forekommer hensigtsmæssig i de tilfælde, hvor den midlertidige anbringelse i arresthuset findes at have været tilstrækkelig til overfor den dømte at understrege betingelserne for ophold i åbent fængsel, således at fortsat ophold i åbent fængsel ikke kan anses for betænkeligt.

For yderligere at begrænse anvendelsen af overførsel til lukket fængsel, foreslås det i lovforslagets § 28, stk. 3, at en indsat, der opfylder betingelserne for overførsel til lukket fængsel, i stedet kan overføres midlertidigt til arresthus for et bestemt tidsrum af højst 8 uger. En sådan beslutning indebærer, at den indsatte efter det fastsatte ophold i arresthus skal tilbage til åbent fængsel, medmindre nye oplysninger eller den indsattes forhold under opholdet i arresthuset giver grundlag for en anden anbringelse. Beslutningen forudsætter således, at den indsatte findes egnet til at komme tilbage til åbent fængsel og vil derfor ikke i sig selv kunne danne grundlag for en afgørelse efter § 22, stk. 2 om anbringelse i lukket fængsel ved en eventuel senere straffuldbyardelse.

Som noget nyt foreslås det endvidere, at den dømte også skal kunne anbringes midlertidigt i lukket fængsel, mens spørgsmålet om overførsel behandles. Dette forudsættes dog efter lovforslaget den dømtes samtykke, medmindre den midlertidige anbringelse af lægelige grunde sker i Anstalten ved Herstedvester.

Bestemmelsen i *stk. 6* om frivillig overførsel fra åbent til lukket fængsel svarer til gældende praksis og til bestemmelserne i lovforslagets §§ 22, stk. 5, og 24, stk. 2, 1.pkt.

Ved valget af det lukkede fængsel, hvortil den dømte skal overføres, gælder bestemmelserne i lovforslagets § 23 tilsvarende, jf. lovforslagets § 29.

Til § 26.

Lovforslagets § 26 vedrører spørgsmålet om overførsel af indsatte mellem ensartede afsoningsinstitutioner. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.4.

Den foreslåede bestemmelse giver i overensstemmelse med gældende praksis mulighed for, at den dømte efter eget ønske eller under særlige omstændigheder tvangsmæssigt kan overføres mellem åbne fængsler, mellem lukkede fængsler og mellem arresthuse.

Efter *nr. 1* kan sådan tvungen overførsel ske af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner. Om dette hensyn og det bagved liggende hensyn til undgåelse af ”venterpukler“ henvises til bemærkningerne til § 21, stk. 2, og § 23, stk. 2, nr. 2.1 betænkningen erkender arbejdsgruppen nødvendigheden af overførsler, der alene er begrundet i kapacitetsmæssige hensyn, men det understreges, at allerede rimelighedsbetragtninger må føre til, at kravet til begrundelsen for fravigelse af nærhedsprincippet må skærpes, når der er tale om at flytte en allerede anbragt dømt længere væk fra den pågældendes hjemsted.

De foreslåede bestemmelser i *nr. 2 og 3* svarer til bestemmelserne i lovforslagets § 23, stk. 2, nr. 3 og 4.

Bestemmelsen i *nr. 4* giver mulighed for at overføre dømte, der har udøvet vold mod medindsatte eller personale, til en anden lignende institution. Bestemmelsen er i overensstemmelse med gældende praksis og giver adgang til overførsel af den indsatte, uanset om der er grundlag for at frygte ny voldsudøvelse.

Bestemmelsen i *nr. 5* svarer for så vidt til bestemmelserne i § 23, stk. 2, nr. 5 og 6. Betingelserne for tvangsmæssig overførsel i medfør af nr. 5, er dog skærpede i forhold til adgangen til at fravige nærhedskriteriet efter § 23, stk. 2, nr. 5 og 6. Det er således i nr. 5, understreget, at overførsel skal anses for nødvendig for at forebygge undvigelse mv. En afgørelse efter nr. 5 er omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 6.

Bestemmelsen i *nr. 6* tilsigter at opretholde den gældende adgang til at kunne overføre indsatte mellem ensartede institutioner, når de indsatte selv ønsker sådan overførsel og særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler derfor. Blandt sådanne forhold kan særligt nævnes hensynet til den indsattes udannelse eller arbejde, eventuelt i forbindelse med frigang.

Ved valget af den nye institution gælder bestemmelsen i lovforslagets § 23 til-

svarende, jf. lovforslagets § 25.

Til § 27.

Lovforslagets § 27 vedrører spørgsmålet om overførsel af indsatte fra arresthus til fængsel. Arbejdsgruppen behandler dette spørgsmål i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.5.

Som fremhævet i lovforslagets § 22, skal fængselsstraf normalt fuldbyrdes i fængsel. Kun hvor særlige hensyn gør sig gældende, kan fængselsstraf fuldbyrdes i arresthus.

I overensstemmelse med dette princip foreslås i *stk. /*, at en indsat i et arresthus skal overføres til fængsel, når de særlige forhold, der begrundede anbringelsen i arresthus, ikke længere foreligger, medmindre den resterende straffetid er kortvarig. Det er ikke fundet hensigtsmæssigt at fastsætte en bestemt tidsperiode for den resterende straffetid. Ved vurderingen af, om overførsel skal ske, kan der derfor tages hensyn til de ulemper, der konkret vil være forbundet med en forbliven i arresthuset.

I *stk. 2* gives der i øvrigt adgang til at overføre indsatte fra arresthus til fængsel af hensyn til udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet eller af hensyn til mulighed for at yde den dømte pædagogisk, lægelig eller anden særlig bistand. Den foreslåede bestemmelse svarer til bestemmelsen i lovforslagets § 26, nr. 1 og nr. 3, der begge vedrører betingelserne for at overføre indsatte mellem bl.a. arresthuse. Der er ikke fundet grundlag for i § 27 at medtage bestemmelser svarende til lovforslagets § 26, nr. 2, 4 og 5, idet disse bestemmelser vedrører forhold, der indgår i vurderingen af, om de særlige betingelser for afsoning i arresthus i det hele taget er opfyldt.

I *stk. 3* fastslås det, at bestemmelserne i § 22, jf. § 24 og § 25 finder tilsvarende anvendelse ved afgørelsen af, om overførslen fra arresthus skal ske til åbent eller lukket fængsel. Dette indebærer bl.a., at overførsel fra arresthus til åbent fængsel kun kan ske, såfremt betingelserne for at straffen kan fuldbyrdes i åbent fængsel i øvrigt er opfyldt. Er betingelserne for at overføre en indsat fra arresthus til fængsel opfyldt, men er betingelserne for at overføre den pågældende til åbent fængsel ikke opfyldt, skal den pågældende overføres til lukket fængsel.

Ved valget af det fængsel, hvortil den indsatte skal overføres fra arresthuset, gælder bestemmelsen i lovforslagets § 23 tilsvarende, jf. lovforslagets § 29.

En afgørelse efter § 27, *stk. 1* om nægtelse af overførsel af en indsat fra arresthus til fængsel er under visse yderligere betingelser omfattet af forslaget om udvidelse af klageadgangen, jf. lovforslagets § 107, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

Til § 28.

Lovforslagets § 28 vedrører spørgsmålet om overførsel af en indsat fra fængsel til arresthus. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.3.6. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Efter *stk. 1* er der i overensstemmelse med gældende ret adgang til i særlige **til-**

fælde at overføre indsatte fra fængsel til arresthus.

I stk. 1, nr. 1 og 2 foreslås bestemmelser svarende til lovforslagets § 21, stk. 3. Om disse bestemmelser henvises derfor til bemærkningerne til § 21.

I stk. 1, nr. 3, foreslås, at overførsel fra fængsel til arresthus endvidere kan ske, når det må anses for nødvendigt af hensyn til kriminalforsorgens cellekapacitet. I modsætning til lovforslagets § 21, stk. 2, er bestemmelsen ikke begrænset til kortvarige fængselsstraffe. Dette skyldes, at det ved pludselige kapacitetsnedgange fx efter brand bør være muligt at kunne genplacere alle afsonere i en anden institution.

Bestemmelsen i *stk. 2* tager sigte på de tilfælde, hvor en indsat i et fængsel af lægelige grunde ønskes overført til Københavns Fængsler (Vestre Hospital).

Bestemmelsen i *stk. 3* er ny i forhold til gældende ret og tilsigter en begrænsning i anvendelsen af overførsel til lukket fængsel. Der henvises herom nærmere til bemærkningerne til lovforslagets § 25. Den indsatte skal under det midlertidige ophold i arresthuset behandles som andre strafafsonere.

Stk. 4 indeholder bestemmelser om overførsel fra fængsel til arresthus i de situationer, hvor den dømte selv ønsker sådan overførsel. Bestemmelsen svarer til lovforslagets § 21, stk. 4, om anbringelse i arresthus fra straffuldbyrdelsens påbegyndelse under tilsvarende omstændigheder. I forbindelse med *stk. 4*, henvises til bemærkningerne til § 21, stk. 4 og det der nævnte forslag fra Beskæftigelsesudvalget og arbejdsgruppen om, at udnyttelse af arresthusene til straffuldbyrdelse i videre omfang, end det hidtil har været tilfældet, bør ske ved at bruge arresthusene bl.a. som frigangsinstitution og med udslningsformål.

Ved valget af det arresthus, hvortil den indsatte skal overføres, finder bestemmelsen i lovforslagets § 23, tilsvarende anvendelse, jf. lovforslagets § 29.

En afgørelse efter lovforslagets § 28, stk. 1, nr. 1 og 2, om overførsel fra fængsel til arresthus er omfattet af forslaget om udvidelse af klageadgangen, jf. her ved lovforslagets § 107, nr. 8, og bemærkningerne hertil.

Til § 29.

Efter lovforslagets § 29 skal bestemmelserne i lovforslagets § 23 vedrørende valget af afsoningsinstitution ved straffuldbyrdelsens påbegyndelse finde tilsvarende anvendelse ved valget af afsoningsinstitution i forbindelse med overførsler efter lovforslagets §§ 24-28. Dette indebærer, at valget af den institution, hvortil den indsatte skal overføres, skal træffes med hensyntagen til den indsattes egne ønsker og således, at straffen, så vidt det er praktisk muligt, fuldbyrdes i nærheden af den indsattes hjemsted. De begrænsninger, der efter lovforslagets § 23, stk. 2, gælder i anvendelsen af nærhedsprincippet ved valget af det umiddelbare afsoningssted, gælder tilsvarende ved valget af den institution, hvortil den indsatte senere skal overføres.

Til § 30.

Lovforslagets § 30 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anbringelse og overførsel efter lovforslagets §§ 21-29. Sådanne regler kan bl.a. indeholde en geografisk fordeling på de enkelte afso-

ningsinstitutioner efter de dømtes hjemsted. Endvidere kan justitsministeren med hjemmel i den foreslåede bestemmelse administrativt fastsætte grænsen for, hvilke straffe, der afhængig af udnyttelsen af kriminalforsorgens cellekapacitet, skal anses for omfattet af lovforslagets bestemmelser om kortvarige fængselsstraffe.

Til kapitel 7. Indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen.

Lovforslagets kapitel 7 indeholder en række bestemmelser vedrørende indsattes rettigheder og pligter under selve opholdet i afsoningsinstitutionen. Disse bestemmelser, der skal ses i forlængelse af de almindelige bestemmelser i lovforslagets § 3 og § 4, vedrører spørgsmål om vejledning og planlægning, anbringelse i fællesskab eller - efter den indsattes eget ønske - uden fællesskab, medindflydelse, deltagelse i gudstjenester, dispositioner over egne penge og genstande samt udgivelse af et informationsblad. Endvidere indeholder lovforslagets kapitel 7 regler om de indsattes beskæftigelse ved arbejde, undervisning og uddannelse mv. samt i fritiden og regler om forsorgsmæssig og sundhedsmæssig bistand.

Arbejdsgruppen behandler de pågældende spørgsmål i betænkningens kapitel 13, 15-21 og 24-27.

Til §31.

Lovforslagets § 31 vedrører spørgsmålet om institutionens pligt til at vejlede den indsatte om dennes rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. Endvidere indeholder bestemmelsen en pligt for institutionen til sammen med den indsatte at udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen.

Arbejdsgruppen behandler disse spørgsmål i betænkningens kapitel 15.

Stk. 1 / indeholder bestemmelsen om institutionens pligt til at vejlede den indsatte om dennes rettigheder, pligter og øvrige forhold under straffuldbyrdelsen. I forhold til gældende praksis indebærer forslaget, at der i alle institutioner skal gives den dømte en udførlig orientering om regler for opholdet i institutionen og om dennes forhold i øvrigt. Det fremgår af bestemmelsen, at denne vejledning skal gives snarest efter, at den indsatte er anbragt i institutionen. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 15, pkt. 15.3. henstillet, at der ved modtagelsen af den indsatte til denne udleveres en kort og overskuelig skriftlig orientering om institutionen. Arbejdsgruppen har endvidere anbefalet, at den dømte sammen med indkaldelsen til afsoning får tilsendt et mere generelt informationsmateriale vedrørende institutionen, således at såvel den dømte som dennes pårørende har mulighed for på forhånd at være orienteret bl.a. om besøgsregler.

I *stk. 2* foreslås, at institutionen sammen med den indsatte snarest efter indsættelsen skal udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen.

En sådan planlægning udføres ikke i alle institutioner efter gældende praksis. Om formålet med den foreslåede planlægning har arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 15, pkt. 15.3. anført, at planlægningen skal fremhæve, at straffuldbyrdsen så vidt muligt allerede fra dennes påbegyndelse skal søges tilrettelagt også med henblik på at styrke og forbedre den dømtes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse efter løsladelsen, jf. herved lovforslagets § 3. Et andet formål med planlægningen er at understrege den indsatte medansvar både for forløbet af strafudståelsen og for perioden efter denne. Særligt med henblik på at fastholde den indsatte i ansvaret for en realistisk planlægning foreslås det i stk. 2, 2. punktum, at den udarbejdede plan jævnlige skal sammenholdes med den indsatte forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Der er ved forslaget om planlægning i stk. 2 ikke fundet grundlag for generelt at undtage indsatte med kortvarige fængselsstraffe fra forslaget, men det er selv sagt forudsat, at planlægningen og arbejdet hermed navnlig er af betydning for indsatte med ikke helt korte straffe. For at sikre, at de til enhver tid værende ressourcer også giver mulighed for den fornødne planlægning for disse indsatte foreslås i *stk. 3* en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsning i pligten til planlægning for så vidt angår indsatte med korte straffe.

Til § 32.

Lovforslagets § 32 vedrører spørgsmålet om anbringelse i fællesskab med andre indsatte eller - efter den indsatte eget ønske - uden sådan fællesskab. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.4. Lovforslagets § 32 vedrører derimod ikke spørgsmålet om institutionens adgang til at udelukke den indsatte fra fællesskab med andre indsatte. Sådanne regler findes i lovforslagets §§ 58 og 59, og spørgsmålet om udelukkelse fra fællesskab (enrumsanbringelse) er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 31.

I *stk. 1* fastslås i overensstemmelse med gældende ret, at den indsatte så vidt muligt skal have adgang til fællesskab med andre indsatte. Bestemmelsen vedrører fællesskab i arbejdstid og fritid, idet den dømte som hidtil forudsættes så vidt muligt at have adgang til at opholde sig i eget opholdsrum om natten. Ved anvendelsen af udtrykket "så vidt muligt" sigtes til, at der ved fuldbyrdelse af straf i arresthus er begrænsede muligheder for at tilbyde fællesskab.

Efter *stk. 2* har den indsatte som noget nyt ret til at afsone sin straf uden eller med begrænset fællesskab med andre indsatte. Er dette af praktiske grunde ikke muligt i den institution, hvor den indsatte umiddelbart er anbragt, kan den indsatte anmode om at blive overført til afsoning i arresthus, jf. bestemmelsen i lovforslagets § 28, stk. 4, nr. 2. Såfremt den dømte fremsætter sit ønske om afsoning uden fællesskab før straffuldbyrdsen påbegyndes, kan anbringelse eventuelt ske i arresthus, jf. lovforslagets § 21, stk. 4, nr. 2.

Efter *stk. 3* gives der også som noget nyt den indsatte ret til afsoning uden fællesskab uden for arbejdstiden med indsatte af modsat køn. Når bestemmelsen undtager arbejdstiden, skyldes dette, at stadig flere fængsler modtager indsatte

af begge køn, og at det kan være vanskeligt at opdele fængslets arbejds- og uddannelsespladser efter de indsatte køn.

Bestemmelsen i *stk. 4* indeholder en henvisning til lovforslagets §§ 58 og 59, hvorefter fængselsstraf efter institutionens bestemmelse og mod den indsatte ønske i særlige tilfælde kan fuldbyrdes uden fællesskab med andre indsatte.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelse af fællesskab. Bestemmelsen vedrører bl.a. regler om adgangen til at indelåse de indsatte i arbejdstid, fritid og om natten. Baggrunden herfor er bl.a. en henstilling fra Folketingets Ombudsmand om udarbejdelsen af sådanne regler, jf. betænkningens kapitel 13, pkt. 13.3.4. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør de pågældende regler fastsættes i overensstemmelse med gældende praksis, hvorefter der i arresthuse er lukkede celledøre hele døgnet, i lukket fængsel lukkede celledøre, bortset fra i fritiden, og i åbent fængsel åbne celledøre hele døgnet. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør der i reglerne gives adgang til indførelse af mere lempeligere regler fx i særlige afdelinger i et fængsel eller arresthus, ligesom der bør være adgang til eventuelt midlertidigt at indføre strammere regler af ordens- og sikkerhedsmæssige grunde.

Den foreslåede bemyndigelse i *stk. 5*, forudsætter endvidere, at der fastsættes regler om de indsatte adgang til i forhold til medindsatte at kunne aflåse eget opholdsrum. Adgangen hertil er af betydning, dels fordi tilladte effekter udleveres til den indsatte på dennes eget ansvar, dels fordi det må anses for særdeles rimeligt, at en indsat kan være alene uden at skulle anmode personalet om at blive låst inde.

Til § 33.

Lovforslagets § 33 vedrører spørgsmålet om de indsatte medindflydelse på tilværelsen i institutionen. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 16.

Det fastslås i *stk. 1* at en indsat skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd. Denne ret til medindflydelse tillægges af arbejdsgruppen stor betydning og er medvirkende til at understrege den indsatte medansvar for sin tilværelse under afsoningen og sit ansvar for tilværelsen efter denne. Den foreslåede bestemmelse indebærer på denne baggrund en pligt for institutionen til at tilvejebringe de fornødne muligheder for de indsatte medindflydelse.

Det foreslås i *stk. 2* at de indsatte medindflydelse udøves gennem talsmænd valgt af indsatte på en afdeling eller af bestemte grupper af indsatte, fx indsatte på et værksted eller undervisningshold eller udenlandske indsatte. Det foreslås endvidere, at alle indsatte er valgbare som talsmænd, og at valg af talsmænd og fælles talsmand skal foregå ved hemmelige og skriftlige afstemninger, der skal kontrolleres af institutionen og repræsentanter for de indsatte i fællesskab. Bestemmelsen åbner endvidere mulighed for, at institutionens ledelse i stedet kan afholde møder med alle indsatte eller med grupper af indsatte. Sådanne møder kan ikke træde i stedet for møder med talsmænd, medmindre de indsatte ikke

ønsker at vælge sådanne.

I *stk. 3* fastslås i overensstemmelse med gældende ret, at de indsattes talsmænd - som andre tillidsmænd - ikke har krav på at deltage i drøftelser vedrørende sager om enkeltpersoner. Særligt under hensyn til institutionens muligheder for at gennemføre frihedsberøvelsen, jf. herved lovforslagets § 3, er det i *stk. 3* endvidere bestemt, at de indsatte ikke har ret til at deltage i drøftelser om sager, der vedrører institutionens sikkerhed.

Stk. 4 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om de indsattes medindflydelse. Det forudsættes i forbindelse hermed, at der udarbejdes regler om adgang for de valgte talsmænd til indbyrdes kontakt til forberedelse af drøftelser med institutionens ledelse. Denne indbyrdes kontakt forudsættes at omfatte såvel talsmændenes indbyrdes kontakt som den enkelte talsmands kontakt med de andre indsatte, som vedkommende særligt repræsenterer. Institutionen kan ikke afskedige en talsmand, men begrænsninger i de valgte talsmænds adgang til indbyrdes kontakt og kontakt med andre indsatte, som de særligt repræsenterer, vil kunne fastsættes i de helt specielle situationer, hvor en talsmand er udelukket fra fællesskab efter reglerne i lovforslagets § 58, eller hvor to eller flere talsmænd netop er anbragt i hver sin afdeling i den pågældende institution for at forhindre undvigelse. Arbejdsgruppen har i betænkningen peget på muligheden for i sådanne sjældne tilfælde at lade en suppleant varetage hvervet som talsmand, så længe den egentlige talsmand er forhindret i at varetage sit hverv.

Til § 34.

Lovforslagets § 34 vedrører indsattes ret til deltagelse i gudstjenester, der afholdes i institutionen. Den foreslåede bestemmelse indeholder endvidere visse andre rettigheder, der er nærmere begrundet i den indsattes trosforhold. De pågældende spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 19.

Efter *stk. 1* har en indsat i overensstemmelse med gældende regler ret til at deltage i gudstjenester, der afholdes i institutionen, medmindre ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn gør det påkrævet at nægte den pågældende adgang til sådan deltagelse. Det er også i overensstemmelse med forvaltningslovens regler forudsat, at en afgørelse om at nægte den indsatte adgang til at deltage i gudstjenester er udførligt og konkret begrundet med angivelse af de bestemte ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn, der gør det påkrævet, at den pågældende ikke får adgang til at deltage.

Efter *stk. 2* har en indsat en ubetinget ret til samtale med en præst, prædikant, menighedsforstander e.l. fra anerkendte trossamfund. Som anerkendte trossamfund anses de trosretninger, der anerkendes af Kirkeministeriet. De besøg, som en indsat efter *stk. 2* har af en præst mfl., er ikke omfattet af bestemmelsen i lovforslagets § 49, hvorefter en indsat har ret til mindst et ugentligt besøg.

Efter *stk. 3* skal indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund forbyder dem at være beskæftiget på visse dage, fritages herfor. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med gældende ret. Det er ved bestemmelsen forudsat, at de pågældende indsattes samlede forpligtelse til at være beskæftiget med god-

kendte aktiviteter i institutionen fastholdes, således at der blot ved den nærmere tilrettelæggelse heraf skal tages hensyn til forbuddet mod beskæftigelse på bestemte dage.

Til § 35.

Lovforslagets § 35 vedrører spørgsmålet om indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne penge og genstande. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 21.

Efter *stk. 1* har de indsatte som udgangspunkt ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande i institutionen. Efter bestemmelsen gælder dette dog kun, såfremt det er foreneligt med institutionens varetagelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Denne begrænsning er i overensstemmelse med gældende ret og er fundet nødvendig både for at sikre kriminalforsorgens sikkerhedsmæssige virksomhed og af ordensmæssige hensyn, herunder navnlig hensynet til at også svage indsatte under afsoningen kan have tålelige forhold og ikke af stærkere indsatte tvinges eller udnyttes til uønskede dispositioner.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om begrænsninger i indsattes ret til at medtage, besidde og råde over egne genstande. Sådanne regler findes mest hensigtsmæssigt at kunne fastsættes administrativt, bl.a. fordi de i nogen grad er knyttet til de faktiske forhold i den enkelte afsoningsinstitution. Det forudsættes, at institutionen i rimeligt omfang gør det muligt for den indsatte at besidde tilsvarende møbler mv., såfremt den indsatte af sikkerhedsmæssige grunde nægtes ret til at være i besiddelse af egne genstande.

Bestemmelsen i *stk. 3* er udarbejdet under den forudsætning, at de indsatte som udgangspunkt ikke har ret til at medtage egne penge, men alene kan besidde og råde over penge, som er modtaget som vederlag for beskæftigelse i institutionen, jf. lovforslagets § 40.

Arbejdsgruppens flertal har i øvrigt i betænkningens kapitel 21, pkt. 21.3. anført, at man ikke har bemærkninger til de i betænkningens kapitel 21, pkt. 21.2. beskrevne gældende administrative forskrifter vedrørende de nævnte spørgsmål.

Til § 36.

Lovforslagets § 36 vedrører spørgsmålet om de indsattes ret til i institutionen at udgive et informationsblad. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.3. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Det foreslås i *stk. 1*, at der skal gives de indsatte i institutionen mulighed for at udgive et blad, således at der af institutionen ydes den nødvendige støtte her til. Denne støtte forudsættes at omfatte økonomisk støtte, herunder til anskaffelse af kontormaskiner mv. samt til fremstilling af informationsbladet. Endvidere forudsættes institutionens støtte at omfatte tilladelse til, at redaktøren af informationsbladet kan opfylde sin pligt til at være beskæftiget med godkendte aktiviteter ved at arbejde med udgivelsen af bladet. Dette vil bl.a. indebære, at den pågældende vil få vederlag af institutionen for den nødvendige varetagelse

af hvervet som redaktør. Institutionen kan ikke afskedige redaktøren, der udpeges af de indsatte. Såfremt redaktøren ikke overholder de vilkår, der måtte blive fastsat i henhold til stk 3, kan institutionen nægte anerkendelse af hvervet som en godkendt aktivitet og henvise redaktøren til at udøve hvervet i fritiden.

I overensstemmelse med gældende praksis foreslås det i *stk. 2*, at institutionens leder skal have adgang til at gennemlæse de indsattes blad, før dette udgives, og at institutionens leder i forbindelse hermed i visse tilfælde skal kunne forbyde offentliggørelsen af bestemte artikler. Dette skal bl.a. kunne ske, hvis den pågældende artikel indeholder oplysninger, der klart strider mod institutionens varetagelse af dens sikkerhedsmæssige opgaver. Det skal endvidere kunne ske, såfremt indholdet af den pågældende artikel groft forulemper enkeltpersoner, fx ofre for forbrydelser eller medindsatte eller - i særligt grove tilfælde - ansatte ved institutionen. Arbejdsgruppen understreger i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.3., at man er opmærksom på, at selv en opretholdelse af den eksisterende adgang til censur naturligvis kan forekomme betænkelig på baggrund af udviklingen i reglerne om beskyttelse af individets rettigheder. Arbejdsgruppens flertal anser det imidlertid for åbenbart i strid med retsfølelsen, hvis institutionen ikke fortsat skulle have mulighed for at hindre de indsatte i at udgive et blad finansieret af institutionen, såfremt offentliggørelse af bladet ville indebære fx en grov forulempelse af en forurettet ved forbrydelsen. Arbejdsgruppen redegør i øvrigt i betænkningen det anførte sted for en udtalelse, der efter arbejdsgruppens anmodning er afgivet af Justitsministeriets lovafdeling om den foreslåede regels forenelighed med bestemmelsen i grundlovens § 77.

I *stk. 3* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om gennemførelsen af de indsattes ret til udgivelse af et informationsblad. Det er anført i bestemmelsen, at sådanne administrative regler også kan indeholde bestemmelser om inddragelse af støtten til udgivelsen af bladet, såfremt fastsatte vilkår for udgivelsen ikke overholdes. Det forudsættes herved, at inddragelse af støtten både kan ske indtil videre og for en bestemt periode.

Til § 37.

Lovforslagets §§ 37-40 vedrører spørgsmålet om de indsattes ret og pligt til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet under straffuldbyrdelsen. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 24. Arbejdsgruppens behandling af dette spørgsmål bygger bl.a. på Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid.

I lovforslagets § 37 fastslås, at de indsatte har såvel ret som pligt til under straffuldbyrdelsen at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet.

I forhold til den gældende bestemmelse i straffelovens § 35 om arbejdspligt for de indsatte og i forhold til gældende praksis giver lovforslaget mulighed for en udvidelse af de aktiviteter, som den indsatte kan være beskæftiget med til opfyldelse af sin pligt til at være beskæftiget under straffuldbyrdelsen. Samtidig indebærer den foreslåede bestemmelse, at pligten til at være beskæftiget modsvarer af en ret til at være beskæftiget, således at det påhviler kriminalforsorgen at tilve-

jebringe de fornødne beskæftigelsesmuligheder.

Ved den foreslåede affattelse af *stk. 1* tilsigtes endvidere en understregning af undervisning og uddannelse som ligestillet beskæftigelsestilbud til arbejde i institutionens værksteder eller med institutionens drift. Denne ligestilling har bl.a. betydning for spørgsmålet om vederlæggelse, jf. herved lovforslagets § 40 og bemærkningerne hertil, og tilsigter en forbedring af indsattes motivation til at udnytte institutionsopholdet til undervisning og uddannelse.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fravige bestemmelsen om ret og pligt til at være beskæftiget under fuldbyrdelsen af fængselsstraffen. Denne bemyndigelse påtænkes at få betydning dels for særlige institutioner som fx Statsfængslet i Gribskov, der ikke har mulighed for at tilbyde alle beskæftigelse, dels for bestemte grupper af indsatte. Bestemmelsen giver fx mulighed for at fritage efterlønsmodtagere og andre pensionister for pligten til at være beskæftiget. Arbejdsgruppen understreger imidlertid i betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.3.2., at efterlønsmodtagere og andre pensionister udgør en stadig større gruppe i institutionerne, og at det derfor vil kunne blive nødvendigt at pålægge også disse persongrupper en pligt til i arbejdstiden at være beskæftiget med godkendte aktiviteter, selvom de som følge af fysisk eller psykisk invaliditet vil kunne fritages for egentligt arbejde.

Til § 38.

Lovforslagets § 38 vedrører spørgsmålet om valget af beskæftigelse til den enkelte indsatte under straffuldbyrdelsen. Dette spørgsmål behandles af arbejdsgruppen i kapitel 24, pkt. 24.3.2.2.

I *stk. 1* fastslås princippet om individuelt beskæftigelsesvalg.

Stk. 2 indeholder en angivelse af de hensyn, der skal tages i betragtning ved det individuelle beskæftigelsesvalg. Det er ved denne bestemmelse forudsat, at kriminalforsorgens igangværende bestræbelser for i højere grad at tilpasse aktivitetstilbuddene til de indsatte arbejdsmæssige- og uddannelsesmæssige forudsætninger fortsættes, således at institutionernes beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder i højere grad end hidtil kan medvirke til at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse, jf. herved lovforslagets § 3. Bl.a. med sigte herpå og på grundlag af resultatet af de undersøgelser, som Beskæftigelsesudvalget har gennemført vedrørende de indsatte arbejds- og uddannelsesmæssige forudsætninger, indeholder *stk. 2, 2. punktum* en forpligtelse for kriminalforsorgen til at vejlede den indsatte om mulighederne for ved undervisning eller uddannelse at afhjælpe manglende skolekundskaber eller mangel på erhvervmæssig eller anden uddannelse.

For så vidt angår mulighederne for undervisning, uddannelse eller arbejde uden for institutionen henvises til lovforslagets § 44 og bemærkningerne hertil.

Bestemmelsen i *stk. 2, sidste punktum*, træder for så vidt i stedet for bestemmelsen i straffelovens § 45, 1. punktum, hvorefter "fanger (ikke) må sysselsættes med sundhedsfarligt arbejde".

Den foreslåede bestemmelse indebærer navnlig, at institutionernes særlige arbejdspladser - og dermed ikke opholdsrum, der tillige anvendes som arbejds-

plads navnlig i arresthusene - så vidt muligt skal være indrettet i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen, der ikke direkte omfatter kriminalforsorgens beskæftigelse af de indsatte. Den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med gældende praksis. Det er forudsat ved bestemmelsen, at kriminalforsorgens varetagelse af sikkerhedsmæssige opgaver kan begrunde fravigelser af kravene til arbejdspladsernes indretning. Det samme gælder de bygningsmæssige forhold.

For så vidt angår bestemmelsen i straffelovens § 45, 2. pkt., hvorefter de indsatte skal holdes forsikrede mod følger af ulykkestilfælde, henvises til lovforslagets § 5, stk. 2.

Til § 39.

Lovforslagets § 39 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler for de indsattes beskæftigelse. Baggrunden for den foreslåede bestemmelse er det forhold, at en lang række spørgsmål vedrørende den praktiske tilrettelæggelse af beskæftigelsen af indsatte ikke af Beskæftigelsesudvalget eller arbejdsgruppen er fundet egnet til lovregulering, men bør fastsættes administrativt i henhold til en bemyndigelse i loven. Der henvises herom nærmere til arbejdsgruppens bemærkninger i kapitel 24, pkt. 24.3.2.2.

Til § 40.

Lovforslagets § 40 vedrører spørgsmålet om vederlag til de indsatte for beskæftigelsen ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.5.

Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat skal have udbetalt vederlag for beskæftigelsen. Dette vederlag forudsættes - i overensstemmelse med Beskæftigelsesudvalgets forslag - at svare til (forbigående) kontanthjælp til underhold mv.. Vederlaget forudsættes at omfatte dels et pengebeløb for selve beskæftigelsen, dels en ydelse til dækning af personlige fornødenheder, herunder kostforplejning og forskellige naturalieydelser. Vederlaget forudsættes fortsat at være fritaget for beskatning.

Det fremgår endvidere af stk. 1, 2. punktum, at vederlag også skal udbetales til indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, til indsatte der på grund af sygdom er fraværende fra beskæftigelse, samt til indsatte der i medfør af lovforslagets § 37, stk. 2 er undtaget fra pligten til beskæftigelse og ikke ønsker beskæftigelse. Når vederlag skal udbetales til indsatte der ikke kan tilbydes beskæftigelse, skyldes dette, at den indsatte ikke alene har pligt, men også ret til beskæftigelse.

Stk. 2 vedrører spørgsmålet om udbetaling af delvis vederlag til de indsatte, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse. Disse indsatte har efter bestemmelsen krav på delvis vederlag svarende til den del af vederlaget, der udgør den forannævnte ydelse til dækning af personlige fornødenheder. Det er iøvrigt ved bestemmelsen forudsat, at indsatte, der har indtægtsgivende selvfor skaffet arbejde (som "anden godkendt aktivitet") eller indtægtsgivende arbejde uden for institutionen, alene skal have vederlag svarende til dækning af kost-

I forplejning og andre ydelser, der tidligere blev betalt af institutionen.

Det foreslås endvidere i stk. 2, at indsatte, der uden tilladelse har været fraværende fra beskæftigelse, ved senere udbetalinger af vederlag for beskæftigelse kan pålægges et ekstraordinært fradrag for hver dag uden beskæftigelse. Dette forslag skal ses i sammenhæng med, at ikke-opfyldelse af pligten til beskæftigelse forudsættes for fremtiden i ordinære tilfælde alene at kunne sanktioneres med økonomiske virkemidler. Dette er en ændring i forhold til gældende ret, hvorefter også ordinære tilfælde af individuel arbejdsvægring er sanktioneret med udelukkelse fra fællesskab med andre dømte også i fritiden. Vedrørende denne ændring af praksis, der ikke berører tilfælde af kollektiv beskæftigelsesvægring eller aktioner, der i øvrigt indebærer en risiko for institutionens orden eller sikkerhed, henvises til betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.4.

Stk. 3 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om vederlag. Fastsættelsen af sådanne regler forudsættes at ske i overensstemmelse med forslagene i Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid. Om Beskæftigelsesudvalgets forslag, som således er tiltrådt af arbejdsgruppen, henvises til betænkningens kapitel 24, pkt. 24.3.5.

Til § 41.

Lovforslagets § 41 vedrører spørgsmålet om tilrettelæggelsen af de indsattes fritid i institutionen. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 27. Arbejdsgruppens behandling af dette spørgsmål er bl.a. sket på baggrund af Beskæftigelsesudvalgets betænkning nr. 1058/1986 om Arbejde, Undervisning og Fritid.

I *stk. 1* fastslås princippet om selvforvaltning. Med dette forslag tilsigtes det at tilnærme de indsatte former for fritidsudnyttelse til forholdene i det øvrige samfund. Det forudsættes, at de indsatte skal forestå egen kostforplejning, ligesom man i øvrigt skal overføre en række servicefunktioner, der i dag ydes af den enkelte institution, til de indsatte selvforvaltning. Det er i øvrigt forudsat, at forslaget om selvforvaltning må gennemføres løbende og i takt med tilvejebringelsen af de praktiske muligheder og forudsætninger i de enkelte institutioner.

I *stk. 2* foreslås indført en pligt for institutionen til i videst muligt omfang at tilbyde de indsatte aktiviteter i fritiden. Denne bestemmelse skal især ses på baggrund af forslagene i betænkningen om Arbejde, Undervisning og Fritid vedrørende en øget indsats med hensyn til iværksættelse af organiserede fritidsaktiviteter.

I *stk. 3* fastslås i overensstemmelse med gældende ret, at en indsat har ret til dagligt at tilbringe mindst 1 time i fri luft. Den foreslåede bestemmelse er en minimumsbestemmelse, og det bør derfor tilstræbes at give de indsatte mulighed for at tilbringe yderligere tid i fri luft. Det fremgår af bestemmelsen, at en gennemførelse af retten til at tilbringe mindst 1 time i fri luft kan fraviges, hvis denne gennemførelse i det enkelte tilfælde vil være uforenelig med institutionens varetagelse af sikkerhedsmæssige hensyn. Bestemmelsen skal endvidere sammenholdes med lovforslagets § 58, stk. 3 og § 65, stk. 2, der i særlige tilfælde giver mulig-

hed for at fravige retten til 1 time i fri luft, såfremt den indsatte er udelukket fra fællesskab eller hensat i strafcelle. Bestemmelsen finder endvidere ikke anvendelse på indsatte hensat i sikringscelle.

I tilslutning til lovforslagets § 41 skal i øvrigt henvises til bestemmelserne i lovforslagets kapitel 8 om indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen. Også de bestemmelser, der er omfattet af kapitel 8, er af væsentlig betydning for tilrettelæggelsen af de indsattes fritid under straffuldbyrdsen.

Til § 42.

Lovforslagets § 42 vedrører spørgsmålet om den forsorgsmæssige bistand til indsatte. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 25.

Som anført i lovforslagets § 3 er det en hovedopgave for kriminalforsorgen ved fuldbyrdelsen af en fængselsstraf at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Et væsentligt middel til løsning af denne hovedopgave er ydelsen af forsorgsmæssig bistand til den indsatte.

Den forsorgsmæssige bistand er nærmere beskrevet i *stk. 1*, der indebærer en pligt for institutionen til at vejlede og bistå en indsat med hensyn til den pågældendes beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold. I *stk. 1*, nr. 1 fastslås det, at institutionen har pligt til at yde forsorgsmæssig bistand med et mere fremadrettet formål, det vil sige med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Efter *stk. 1*, nr. 2 skal den forsorgsmæssige bistand endvidere ydes med henblik på at begrænse de ulemper, som følger af frihedsberøvelsen. En tilsvarende forpligtelse til at yde bistand for at begrænse ulemper af en varetægtsfængsling er fastsat i retsplejelovens § 776.

Et sigte med den forsorgsmæssige bistand forudsættes at være opnåelse af den størst mulige grad af selvhjulpedhed og dermed understregning af den indsatte medansvar for tilværelsen såvel under som efter straffuldbyrdsen.

Stk. 2 fastslår institutionens pligt til at formidle kontakt til andre personer, institutioner og myndigheder, der efter anden lovgivning skal yde bistand. I den forbindelse må det understreges, at forpligtelsen til at yde indsatte bistand efter den sociale lovgivning mv. primært påhviler de almindelige sociale myndigheder.

Til § 43.

Lovforslagets § 43 vedrører spørgsmålet om sundhedsmæssig bistand til indsatte. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 26. Arbejdsgruppens overvejelser har bl.a. fundet sted på baggrund af en indstilling, som i 1988 er afgivet af et udvalg vedrørende den sundhedsmæssige betjening af de indsatte i kriminalforsorgen. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 26, pkt. 26.3.2. redegjort nærmere for Sundhedsudvalgets forslag, der bygger på det hovedsynspunkt, at kriminalforsorgens klientel i sundhedsmæssig henseende så vidt muligt skal sidestilles med befolkningen i almindelighed. Dette grundprincip er i øvrigt i overensstemmelse med lovforslagets § 4, *stk. 1*.

I *stk. 1* fastslås de indsatte ret til sundhedsmæssig bistand. De nærmere regler

om den sundhedsmæssige bistand forudsættes fastsat administrativt af justitsministeren i henhold til den foreslåede bemyndigelse i stk. 3.

Efter bestemmelsen i *stk. 2* vil det være muligt at fastholde gældende praksis, hvorefter Anstalten ved Herstedvester med Sundhedsstyrelsens godkendelse kan tvangsbehandle psykisk syge indsatte, der opfylder betingelserne for tvangstilbageholdelse efter lovgivningen om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien. Sådanne indsatte kan tvangsbehandles i Anstalten ved Herstedvester, såfremt de pågældende ikke kan overføres til en almindelig psykiatrisk afdeling, fx. fordi en sådan ikke ønsker at modtage den indsatte. Da Anstalten ved Herstedvester ikke er en psykiatrisk afdeling i sindssygelovgivningens betydning, er den foreslåede bestemmelse en forudsætning for en fortsættelse af den nævnte praksis. Det er i øvrigt præciseret, at behandlingen skal ske i overensstemmelse med sindssygelovgivningens regler for tilsvarende behandling. Det er forudsat, at Sundhedsstyrelsen som forudsætning for sin godkendelse kan fastsætte yderligere bestemmelser om behandlingen. Sundhedsstyrelsens godkendelse forudsættes meddelt mere generelt og ikke i hvert enkelt tilfælde.

Til kapitel 8. Indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen.

Lovforslagets kapitel 8 indeholder en række bestemmelser vedrørende de indsattes kontakt til samfundet uden for institutionen. I §§ 44-48 behandles spørgsmålet om tilladelse til udgang. I §§ 49 og 50 behandles spørgsmålet om tilladelse til besøg. I §§ 51-53 behandles spørgsmålene om ret til brevveksling og til at føre telefonsamtaler. Endelig indeholder dette kapitel i §§ 54 og 55 nærmere regler om indsattes mulighed for at holde sig orienteret ved avislæsning mv. og om indsattes kontakt til pressen.

Arbejdsgruppen har behandlet de pågældende spørgsmål i betænkningens kapitel 20, 22-23 og 27-28.

Til § 44.

Lovforslagets § 44 vedrører spørgsmålet om, hvornår en indsat kan få tilladelse til udgang. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 28.

Det fastslås i *stk. I, nr. /*, at tilladelse til udgang kan gives til formål, der er rimeligt begrundet i humane hensyn eller er hensigtsmæssigt ud fra uddannelses-, arbejds- eller andre behandlingsmæssige hensyn. Det er ved denne bestemmelse forudsat, at tilladelse til udgang fortsat anvendes som et almindeligt led i straffuldbyrdelsen. Om arbejdsgruppens generelle bemærkninger vedrørende anvendelsen af tilladelse til udgang under straffuldbyrdelse henvises til betænkningens kapitel 28, pkt. 28.4.2. Arbejdsgruppen anfører på baggrund af sin gennemgang af udgangstilladelsers betydning for kriminalforsorgens behandlingsmæssige og sikkerhedsmæssige virksomhed, af anvendelsen af udgangstilladelser i praksis

og af foreliggende oplysninger om udgangsmisbrug og herunder ny kriminalitet under udgang, at de talmæssige oplysninger og de i øvrigt foreliggende oplysninger giver tilstrækkeligt grundlag for en fortsættelse af udviklingen i brugen af udgangstilladelser som et regelmæssigt led i straffuldbyrdelsen. Arbejdsgruppen understøtter, at man er opmærksom på, at der er eksempler på endog meget alvorlig kriminalitet begået under udgang, og at det efter arbejdsgruppens opfattelse er forståeligt, at sådan kriminalitet kan opfattes som dobbelt meningsløs. En forudsætning for arbejdsgruppens opfattelse er derfor, at kriminalforsorgen fortsat nøje vurderer misbrugsrisikoen i hvert enkelt tilfælde, og at man i de forholdsvis få tilfælde, hvor udgangen misbruges til ny kriminalitet, nøje overvejer, om det konstaterede misbrug giver anledning til ændring af praksis med hensyn til meddelelse af udgangstilladelser og vilkårene for sådanne tilladelser.

Vedrørende de formål, hvortil der efter den foreslåede bestemmelse kan gives udgang, henvises til arbejdsgruppens gennemgang i betænkningens kapitel 28, pkt. 28.4.3.2. Det fremgår heraf bl.a., at arbejdsgruppen kan tiltræde en henstilling fra Beskæftigelsesudvalget om øget anvendelse af udgang til arbejde, uddannelse og visse former for fritidsbeskæftigelse.

Lovforslaget er i overensstemmelse med det anførte affattet således, at det giver grundlag for den anbefalede adgang til udvidelse af brugen af udgange som et regelmæssigt led i straffuldbyrdelsen.

I *stk. 1, nr. 2 og 3* opstilles visse generelle forudsætninger, for at en indsat kan få tilladelse til udgang.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås det således i *stk. 1, nr. 2*, at tilladelse til udgang forudsætter, at der ikke er bestemte grunde til at antage, at den indsatte i forbindelse med udgang vil begå ny kriminalitet, unddrage sig fortsat straf fuldbyrdelse eller på anden måde misbruge udgangstilladelsen.

Vurderingen af risikoen for misbrug af en udgangstilladelse forudsættes fortsat at bygge på det kendskab, som institutionen har til den indsatte fra den aktuelle og eventuelt tidligere strafudståelser, fra de sagsakter, som institutionen er i besiddelse af, og - i visse særlige sager - fra indhentede udtalelser fra særligt sagkyndige, herunder udtalelser fra den politimyndighed, der har behandlet straffesagen.

Vurderingen af risiko må i praksis ske på grundlag af en samlet bedømmelse af de foreliggende oplysninger. I *stk. 2* er imidlertid opregnet en række forhold, der skal tillægges særlig vægt ved denne vurdering. Det er herved forudsat, at forholdenes særlige betydning mindskes i takt med straffens udståelse, såfremt de i øvrigt foreliggende oplysninger om den indsatte taler herfor. Dette gælder ikke mindst i de tilfælde, der er nævnt i *stk. 2, nr. 4* vedrørende den indsatte forhold under en tidligere strafudståelse.

I *stk. 1, nr. 3* opstilles som den tredje betingelse, for at en indsat kan få tilladelse til udgang, at hensynet til retshåndhævelsen ikke i øvrigt - dvs. bortset fra misbrugsrisikoen - taler imod udgangstilladelsen. Dette kan fx være tilfældet, hvis den indsatte ønsker udgangstilladelse til en optræden, hvorved den pågældende i særlig grad kommer i offentlighedens søgelys, eller til bestemte steder, hvor

hensynet til at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen klart tilsiger, at den indsatte ikke bør kunne komme på det pågældende tidspunkt. Hensynet til retshåndhævelsen kan endvidere isoleret set tale imod, at indsatte med længere straf for alvorlig kriminalitet får tilladelse til udgang før efter udståelse af en vis del af straffen, jf. lovforslagets § 48 og bemærkningerne hertil.

Under hensyn til at udgang forudsættes at være et almindeligt led i straffuldbyrdelsen, er nægtelse af tilladelse til udgang i visse tilfælde omfattet af forslaget til udvidet klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 9.

Til § 45.

I overensstemmelse med gældende ret fastslås det i lovforslagets § 45, at det tidsrum, hvori den indsatte har været på udgang, medregnes til straffetiden. Såfremt den indsatte måtte udeblive efter udgang, afbrydes fuldbyrdelsen af fængselsstraffen efter bestemmelsen i lovforslagets § 70. Det tidsrum, hvori straffuldbyrdelsen er afbrudt, medregnes ikke til straffetiden.

Til § 46.

Lovforslagets § 46 vedrører fastsættelsen af vilkår for tilladelse til udgang. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 28, pkt. 28.4.3.4.

Det fastslås i *stk. 1*, at en tilladelse til udgang altid skal gives på vilkår af, at den indsatte under udgangen ikke begår strafbart forhold eller i øvrigt misbruger udgangstilladelsen. Såfremt dette vilkår ikke overholdes, vil allerede meddelte tilladelser til nye udgange kunne tilbagekaldes eller gives på ændrede vilkår, jf. lovforslagets § 47 og bemærkningerne hertil. Er der ikke allerede givet tilladelse til nye udgange, skal misbruget tillægges særlig vægt ved vurderingen af risikoen for misbrug af en senere udgangstilladelse, jf. lovforslagets § 44, stk. 2, nr. 3.

Efter *stk. 2* kan tilladelsen til udgang betinges af andre vilkår, hvis sådanne vilkår findes formålstjenlige for at undgå misbrug. Bestemmelsen indeholder i nr. 1-4 en ikke udtømmende opregning af sådanne vilkår.

Til § 47.

Lovforslagets § 47 vedrører spørgsmålet om tilbagekaldelse eller ændring af meddelte udgangstilladelser. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i kapitel 28, pkt. 28.4.3.5.

Efter *nr. 1* vil en tilladelse til udgang kunne tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres (skærpes), hvis den indsatte sigtes for strafbart forhold begået under udgang eller i øvrigt har overtrådt vilkårene for en udgangstilladelse. Denne bestemmelse er af særlig betydning i de tilfælde, hvor en indsat har fået tilladelse til regelmæssig udgang.

Efter *nr. 2* vil en tilladelse til udgang kunne tilbagekaldes eller vilkårene for tilladelsen ændres, hvis nye oplysninger om den indsattes forhold giver bestemte grunde til at antage en misbrugsrisiko. Denne bestemmelse har også betydning ved enkeltstående tilladelser til udgang, når nye oplysninger begrunder misbrugsrisikoen, før den indsatte har benyttet udgangstilladelsen. Som eksempel

på nye oplysninger af den anførte karakter kan nævnes oplysninger fra politiet om begrundet mistanke om påtænkt ny kriminalitet.

Til § 48.

Lovforslagets § 48 indeholder bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om tilladelse til udgang. Det forudsættes, at der i medfør af denne bestemmelse fastsættes administrative regler med angivelse af de tidsmæssige betingelser, der normalt skal være opfyldt for udgang til bestemte formål, herunder udgang for at besøge eller være sammen med bestemte personer. Arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for i lovbestemmelser at medtage sådanne tidsmæssige betingelser, men det forudsættes, at det administrativt vil kunne bestemmes, at tilladelse til udgang fx for at besøge eller være sammen med bestemte personer først kan gives efter et vist ophold i institutionen og efter udståelse af en vis del af straffen. Baggrunden for kravet om et vist ophold i institutionen er hensynet til at institutionen skal kunne få det fornødne kendskab til den indsatte. At tilladelse til udgang i visse tilfælde først skal kunne gives efter udståelse af en vis del af straffen er begrundet dels i en mere generel antagelse af misbrugsrisiko ved tidlig udgang under fuldbyrdelsen af længere straffe, dels i hensynet til retshåndhævelsen, jf. lovforslagets § 44, stk. 1 nr. 3.

I forbindelse med spørgsmålet om tidsmæssige betingelser for udgang skal det fremhæves, at arbejdsgruppen ikke i loven har fundet grundlag for at fastsætte eller forudsætte straffe over en vis længde som afgørende forudsætning for en udgangstilladelse.

Til § 49.

Lovforslagets § 49 vedrører spørgsmålet om de indsattes ret til at modtage besøg. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 23. Endvidere indeholder bestemmelsen nærmere regler om indsattes adgang til at have deres børn hos sig i institutionen.

Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat har ret til mindst et ugentligt besøg, og at dette besøg skal være af mindst 1 times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Det skal i forbindelse hermed understreges, at denne bestemmelse for så vidt angår antallet og varigheden af besøg alene angiver et minimum for de besøg, som en indsat har ret til at få. Det må i almindelighed tillægges stor vægt for den indsattes muligheder for at føre en kriminalitetsfri tilværelse, at den indsatte under straffuldbyrdelsen opretholder og styrker sin forbindelse med familie mfl. For at understrege bestemmelsens karakter af en minimumsbestemmelse er det derfor i *stk. 2* præciseret, at der i den enkelte institution kan gives tilladelse til besøg i videre omfang. Som eksempel er særligt fremhævet muligheden for, at en indsat kan få besøg af sine børn i videre omfang end efter de almindelige besøgsregler i *stk. 1*.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* om eventuel forudgående tilladelse fra institutionen til besøg og om vilkår for besøgstilladelse har sammenhæng med bestemmelsen i *stk. 4*, hvorefter den indsattes ret til besøg kan begrænses ud fra ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Nægtelse af besøg eller gennemførelse

af besøg under overværelse af personale kan bl.a. være påkrævet for at forebygge indsmugling af narkotika eller andre strafbare forhold. Nægtelse af besøg af nære pårørende eller lignende nærstående er under visse betingelser omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 10.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 5* tager sigte på at fastholde gældende mulighed for, at indsatte kan have deres små børn hos sig under afsoningen. Den foreslåede adgang til at have sit barn hos sig i institutionen tilsigter ikke en øget anbringelse af børn i afsoningsinstitutioner i de tilfælde, hvor man - som i gældende praksis - kan undgå dette ved at udstationere den indsatte, overføre den indsatte til afsoning uden for fængsel eller arresthus i medfør af lovforslagets § 73 (straffelovens § 49, stk. 2) eller eventuelt benåde den pågældende. Efter arbejdsgruppens opfattelse bør selv små børn kun have fast ophold i en afsoningsinstitution, hvis der ikke er mulighed for at anbringe den indsatte andet steds, hvis barnet er under 3 år, og hvis det i øvrigt må antages at være bedst for barnet at være sammen med den indsatte - også under hensyn til forholdene i afsoningsinstitutionen eller en anden tilsvarende afsoningsinstitution. Bestemmelsen er dog ikke til hinder for, at børn på 3 år eller derover kan forblive eller være hos den indsatte. Ved fastsættelse af de nærmere regler om indsattes ret til at være sammen med deres mindreårige børn i institutionen er det forudsat, at der i den enkelte situation skal tages hensyn til, hvad der må antages at være bedst for barnet.

I medfør af den foreslåede bestemmelse i *stk. 6* vil det i institutioner, hvor de bygningsmæssige og sikkerhedsmæssige forhold gør dette muligt, kunne tillades indsatte at modtage besøg i opholdsrummet.

De foreslåede regler om besøg til indsatte tilsigter ikke nogen ændring af institutionens ret til at lade studiegrupper o.l. besøge institutionen. Gennemførelsen af sådanne besøg er af væsentlig værdi for institutionens kontakt med samfundet udenfor og besøgene forudsættes fortsat gennemført med hensyntagen til de indsattes eventuelle ønsker om anonymitet og medvirken ved besøget.

Til § 50.

Det fastslås i lovforslagets § 50, at udenlandske indsatte har ret til samtale med repræsentanter for hjemlandet. Det forudsættes, at sådanne besøg ikke er omfattet af bestemmelsen i lovforslagets § 49, stk. 1 om ret til mindst ét ugentligt besøg.

Til § 51.

Lovforslagets § 51 vedrører spørgsmålet om indsattes almindelige ret til brevveksling. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 22. Spørgsmålet om ret til ukontrolleret brevveksling med nærmere angivne personer og myndigheder er reguleret i lovforslagets § 52 og behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.2.

Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat har ret til brevveksling. Ved den foreslåede bestemmelse tilsigtes det at understrege den betydning, som opretholdelse og styrkelse af forbindelsen med omverdenen i almindelighed må antages at have for

den indsattes muligheder for at føre en kriminalitetsfri tilværelse, jf. herved lovforslagets § 3.

Efter *stk. 2* kan institutionen i særlige tilfælde gennemlæse breve til og fra den indsatte. Bestemmelsen indebærer en ophævelse af den gældende adgang til stikprøvevis gennemlæsning uden konkret mistanke om misbrug af adgangen til brevveksling.

Bestemmelsen i *stk. 3* regulerer de tilfælde, hvor gennemlæsning har fundet sted. Bestemmelsen giver mulighed for at tilbageholde eller tilbagesende breve, som af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde eller for at beskytte den forurettede ved lovovertrædelsen findes uegnede til afsendelse eller udlevering. Såfremt institutionen ved gennemlæsningen finder, at der er mistanke om et strafbart forhold, der efterforskes eller skal efterforskes af politiet, må institutionen oplyse politiet om sin mistanke, således at politiet kan overveje videre foranstaltninger i overensstemmelse med retsplejelovens regler om indgreb i meddelelshemmeligheden. Såfremt institutionen tilbageholder et brev af ordens- eller sikkerhedsmæssige grunde, er tilbageholdelsen omfattet af den foreslåede udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 11.

I *stk. 4* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om brevveksling. Sådanne regler forudsættes bl.a. at indeholde bestemmelser om, at breve til den indsatte kan åbnes af institutionens personale under overværelse af den indsatte. På samme måde skal breve fra den indsatte kunne lukkes af personale ligeledes under overværelse af den indsatte. Formålet med disse regler er at modvirke indsmugling af narkotika og uds mugling af fx penge.

Til § 52.

Lovforslagets § 52 vedrører spørgsmålet om indsattes ret til ukontrolleret brevveksling med visse myndigheder og enkeltpersoner. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.2.

At en brevveksling er ukontrolleret indebærer, at institutionen ikke kan åbne, gennemlæse eller tilbageholde breve afsendt mellem den indsatte og de pågældende myndigheder eller enkeltpersoner. Bestemmelser om ret til ukontrolleret brevveksling har på baggrund heraf og på baggrund af den almindelige ret til brevveksling efter lovforslagets § 51 karakter af en "sikkerhedsventil", som skal sikre, at den indsatte til enhver tid vil kunne klage til en person eller myndighed uden for institutionen og eventuelt tillige uden for kriminalforsorgen over forholdene i institutionen eller over behandlingen af sin sag i det hele taget.

I *stk. 1* opregnes en række personer og myndigheder, med hvilke indsatte foreslås tillagt ret til ukontrolleret brevveksling. I forhold til gældende bestemmelser indebærer forslaget en væsentlig udvidelse af kredsen af advokater, med hvilke indsatte kan brevveksle ukontrolleret. Efter gældende bestemmelser omfatter denne ret alene forsvareren i en verserende straffesag, i en verserende sag om prøvedskrivning fra forvaring eller i den straffesag, der har ført til indsættelse i institutionen. Efter lovforslaget har en indsat ret til ukontrolleret brevveksling med alle de advokater, der i medfør af retsplejelovens § 733 er antaget af justitsministeren til at beskikkes som offentlige forsvarere.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om ukontrolleret brevveksling og herunder om adgang til ukontrolleret brevveksling med andre enkeltpersoner eller offentlige myndigheder end de i *stk. 1* nævnte. Det forudsættes, at justitsministeren i henhold til denne bemyndigelse kan fastsætte regler til sikring af, at breve til og fra den indsatte reelt er sendt fra eller sendes til personer og myndigheder, der er omfattet af reglerne om ukontrolleret brevveksling.

Til § 53.

Lovforslagets § 53 vedrører spørgsmålet om de indsattes muligheder for at føre telefonsamtaler. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 22.

- I Det fastslås i *stk. 1*, at en indsat har ret til at føre telefonsamtaler. Bestemmelsen omfatter såvel åbne fængsler, hvor der i almindelighed er opstillet mønttelefoner, som de indsatte frit kan benytte, som lukkede fængsler, hvor telefon af ordens- og navnlig sikkerhedsmæssige grunde ikke er frit tilgængelig for de indsatte.

Efter den foreslåede bestemmelse kan adgangen til at føre telefonsamtale i visse tilfælde nægtes eller betinges af, at samtalen påhøres eller aflyttes af personale. Efter bestemmelsen kan sådanne begrænsninger i adgangen til at føre telefonsamtaler være begrundet i ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn eller hensynet til beskyttelse af den forurettede ved lovovertrædelsen. Den foreslåede bestemmelse er reelt alene af betydning for indsatte i lukkede fængsler. Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 22, pkt. 22.3.3. i forbindelse hermed erklæret sig indforstået med, at varetagelsen af de sikkerhedsmæssige opgaver i de lukkede fængsler må medføre kontrol af samtalepartner og endvidere kan medføre, at indsattes telefonsamtaler fra sådanne fængsler normalt må påhøres eller eventuelt aflyttes af en funktionær.

Det er ved den foreslåede bestemmelse forudsat, at udgifterne til telefonsamtaler i almindelighed afholdes af den indsatte.

Til § 54.

Lovforslagets § 54 vedrører spørgsmålet om de indsattes muligheder for at holde sig orienteret ved avislæsning, gennem radio- og fjernsynsudsendelser mv. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 27, pkt. 27.4.3. Spørgsmålet må bl.a. ses i sammenhæng med bestemmelsen i lovforslagets § 41 om tilrettelæggelsen af de indsattes fritid.

I *stk. 1* fastslås retten til at holde sig orienteret på den anførte måde. I *stk. 2* fastslås endvidere indsattes ret til at låne bøger mv. gennem det offentlige biblioteksvæsen. Bestemmelsen indebærer således en pligt for det offentlige biblioteksvæsen til at medvirke til tilvejebringelsen af en hensigtsmæssig låneordning. Den nærmere fremgangsmåde forudsættes tilrettelagt ved aftale mellem den enkelte institution og det lokale bibliotek.

I *stk. 3* er det præciseret, at udenlandske indsatte så vidt muligt skal gives mu-

lighed for at læse aviser m.m. på deres eget sprog. Ved anvendelsen af udtrykket "så vidt muligt" er det forudsat, at der er økonomiske grænser for institutionens pligt til at gennemføre denne ret. Det må imidlertid understreges, at det for udenlandske indsatte er af meget væsentlig betydning at kunne holde sig orienteret om samfundsforhold i deres eget land og på deres eget sprog.

Til § 55.

Lovforslagets § 55 vedrører spørgsmålet om de indsattes adgang til at lade sig interviewe af pressen. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 20, pkt. 20.3.4.

De foreslåede bestemmelser skal ses i sammenhæng med, at indsatte efter lovforslagets § 51 har adgang til at rette skriftlig henvendelse til bl.a. dagspressen og de elektroniske medier, ligesom indsatte under udgang sædvanligvis vil kunne opnå kontakt med repræsentanter for pressen, der ligeledes med den indsattes samtykke vil kunne kontakte denne under straffuldbyrdelsen efter reglerne om besøg.

I *stk. 1*, 1. pkt. fastslås den indsattes ret til at lade sig interviewe af pressen. Denne ret findes væsentlig ikke mindst af hensyn til offentlighedens adgang til at få nærmere kendskab til de forhold, hvorunder en frihedsstraf fuldbyrdes. I *stk. 1,2. pkt.* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsninger i indsattes ret til at lade sig interviewe i selve institutionen. Den foreslåede regel er begrundet såvel med hensynet til institutionens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed som med hensynet til den forurettede ved lovovertrædelsen eller den forurettedes pårørende. Også hensynet til den indsatte selv vil i særlige tilfælde kunne begrunde begrænsning i retten til at lade sig interviewe i institutionen.

Det er ved bestemmelsen forudsat, at begrænsninger i indsattes adgang til at lade sig interviewe alene gennemføres i særlige tilfælde, hvor de anførte hensyn med afgørende vægt taler for en sådan begrænsning.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 2* tilsigter i overensstemmelse med gældende praksis navnlig at beskytte indsatte mod utilsigtede virkninger af gengivelsen i dagspressen af optagne fotografier.

Til kapitel 9. Indgreb over for den indsatte.

Lovforslagets kapitel 9 indeholder bestemmelser om institutionens ret til under visse betingelser at foretage indgreb over for den indsatte i form af visitation, magtanvendelse, udelukkelse fra fællesskab og anvendelse af sikringsmidler (håndjern og sikringscelle). De pågældende spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 29-32.

Til § 56.

Lovforslagets § 56 vedrører navnlig spørgsmålet om institutionens ret til at vi-

sitere den indsatte. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 29. Arbejdsgruppens overvejelser har bl.a. fundet sted på baggrund af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb under efterforskning og betænkning nr. 1159/1989 om ransagning under efterforskning.

I *stk. 1* angives under hvilke betingelser, institutionen har ret til at undersøge, hvilke effekter en indsat har i sin besiddelse i opholdsrummet eller på sin person. Den grundlæggende betingelse for sådan visitation er, at den er nødvendig for at sikre, at ordensbestemmelser overholdes eller sikkerhedshensyn iagttages. *Stk. 1* indeholder på denne baggrund en ikke udtømmende opregning af nogle praktisk forekommende tilfælde.

Stk. 2 indeholder den såkaldte proportionalitetsgrundsætning, hvorefter det er en forudsætning for visitation, at andre og lempeligere midler har været forsøgt eller åbenbart vil være utilstrækkelige.

Stk. 3 indeholder den såkaldte skånsomhedsgrundsætning, hvorefter visitation skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne er af Strafferetsplejeudvalget fremhævet som 2 vigtige grundsætninger i nyere straffeprocessuel behandling af tvangsindgreb.

I forbindelse med skånsomhedsgrundsætningen i *stk. 3* har arbejdsgruppen ikke fundet praktisk mulighed for at foreslå en regel, hvorefter visitation kun må foretages af personer af samme køn som den undersøgte, medmindre der er tale om en rent overfladisk visitation af den indsatte tøj. I stedet foreslås det i *stk. 3,2.* punktum præciseret, at visitation, der indebærer afklædning af den indsatte, så vidt muligt kun må overværes af personer af samme køn som den indsatte eller af sundhedspersonale. Om arbejdsgruppens overvejelser og henstillinger vedrørende dette spørgsmål henvises til betænkningens kapitel 29, pkt. 29.4. I forbindelse med skånsomhedsgrundsætningen i *stk. 3* har arbejdsgruppen endvidere peget på, at institutionen i de tilfælde, hvor visitationen indebærer en fuldstændig gennemgang af den indsatte effekter i opholdsrummet, enten bør lade den indsatte overvære denne visitation eller gennemgå visitationen og dens resultat med den indsatte umiddelbart efter dens foretagelse.

Stk. 3, 3. og 4. punktum omhandler foretagelse af egentlig legemsundersøgelse, hvorved forstås en nærmere undersøgelse af legemet, herunder dets hulrum, udtagelse af blodprøver eller andre tilsvarende prøver, røntgenundersøgelser o.l. En egentlig legemsundersøgelse er et mere vidtgående indgreb end en legemsbesigtigelse, hvorved forstås besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, fingeraftryk o.l. samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført. Foretagelse af egentlige legemsundersøgelser er nødvendig bl.a. for at modvirke indsmugling af narkotika. Det foreslås, at legemsundersøgelser kun må foretages under medvirken af en læge, der tillige skal træffe afgørelse om indgrebets lægelige forsvarlighed.

I *stk. 4* præciseres det, at institutionen fortsat har ret til at fotografere den indsatte med henblik på senere identifikation. Institutionens fotografier af den indsatte er af særlig betydning i forbindelse med undvigelse.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om gennemførelsen af visitation og fotografering. Sådanne administrative bestemmelser forudsættes bl.a. at indeholde bestemmelser om kompetencen til gennemførelse af visitation og om deltagelse af normalt mindst 2 ansatte ved en visitation. Det er herved forudsat, at beslutning om, at en egentlig legemsundersøgelse skal søges foretaget, skal træffes af institutionens leder.

Til § 57.

Lovforslagets § 57 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at anvende magt overfor en indsat. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 30.

Stk. 1 indeholder de nærmere betingelser for, at institutionen kan anvende magt overfor en indsat. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med den foreslåede regel i *stk. 2*, der også for så vidt angår magtanvendelse fastslår proportionalitetsgrundsætningen, jf. herved bemærkningerne til lovforslagets § 56.

Stk. 3 indeholder en angivelse af, hvilke magtmidler der kan komme på tale overfor de indsatte. Ved det konkrete valg af magtmiddel må såvel proportionalitetsgrundsætningen som skånsomhedsgrundsætningen, der fastslås i *stk. 4*, tages i betragtning.

Efter *stk. 4, 2. pkt.* skal der som udgangspunkt gennemføres lægetilsyn efter magtanvendelse. Sådant undersøgelse bør altid finde sted, såfremt den indsatte fremsætter begæring herom.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om magtanvendelse. Disse administrative regler forudsættes bl.a. at indeholde bestemmelser om godkendelse af magtmidlerne stav og tåregas samt nærmere bestemmelser om rapportudfærdigelse i tilknytning til magtanvendelse.

Til § 58.

Lovforslagets § 58 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at udelukke en indsat fra fællesskab. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 31 og 51.

Den foreslåede bestemmelse skal bl.a. ses på baggrund af bestemmelsen i lovforslagets § 32, hvorefter en indsat skal anbringes i fællesskab, medmindre den pågældende selv ønsker, at straffen fuldbyrdes uden eller med begrænset fællesskab med andre indsatte. Bestemmelsen i lovforslagets § 32 regulerer således normalsituationen, mens bestemmelserne i lovforslagets § 58 og § 59 regulerer de situationer, hvor der fra institutionens side er anledning til at gribe ind over for den indsatte anbringelse sammen med andre indsatte.

Stk. 1 indeholder betingelserne for, at institutionen kan udelukke en indsat fra fællesskab. Det er et fællestræk for disse betingelser, at indgrebet skal være nødvendigt for at undgå en fortsat uberettiget adfærd. Udelukkelse fra fællesskab kan således ikke ske udelukkende som reaktion på en allerede begået handling. En sådan reaktion skal i givet fald gennemføres efter reglerne i lovforslagets kapitel 10 om disciplinærstraffe.

Stk. 2 indeholder i overensstemmelse med gældende ret mulighed for midlertidigt at udelukke en indsat fra fællesskab, mens spørgsmålet behandles.

Stk. 3 indeholder nærmere regler om gennemførelsen af udelukkelse fra fællesskab. Den nærmere gennemførelse er bl.a. afhængig af de bygningsmæssige forhold i de enkelte institutioner. At den indsatte isoleres indebærer bl.a., at den indsatte kan nægtes adgang til besøg af medindsatte eller brevveksling med disse. Det er i den foreslåede bestemmelse tillige anført, at udelukkelse fra fællesskab under helt ekstraordinære omstændigheder kan gennemføres i særligt sikrede afsnit i forskellige fængsler og arresthuse. Om denne bestemmelse og dens særlige baggrund henvises til betænkningens kapitel 51.

I *stk. 5* opstilles nogle betingelser for institutionens behandling af sager vedrørende indsatte, som er udelukket fra fællesskab. Bestemmelsen tilsigter at skabe sikkerhed for, at den indsatte snarest på ny får mulighed for anbringelse i fællesskab. Ved bestemmelsens 2. punktum sikres, at spørgsmålet skal overvejes, også uanset om den indsatte fremsætter begæring herom. Bestemmelsen i *stk. 5* skal i øvrigt ses i sammenhæng med, at en afgørelse om udelukkelse fra fællesskab foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, såfremt udelukkelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end 4 uger, eller skal gennemføres i særligt sikrede afsnit i forskellige fængsler og arresthuse, jf. herved lovforslagets § 107, nr. 12 og bemærkningerne hertil.

I *stk. 6 og 7* fastslås, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne også finder anvendelse ved sager om udelukkelse fra fællesskab.

Til § 59.

Lovforslagets § 59 undtager visse tvungne ophold uden fællesskab med andre indsatte fra bestemmelserne i lovforslagets § 58.

I nr. 1 er det således præciseret, at visse almindeligt forekommende kortvarige tvungne ophold i eget opholdsrum ikke er omfattet af begrebet udelukkelse fra fællesskab.

Den foreslåede bestemmelse i nr. 2 skal ses i sammenhæng med bemærkningerne til lovforslagets § 40, hvorefter den normale reaktion over for indsatte, der nægter at være beskæftiget med en af institutionen godkendt aktivitet, alene skal være af økonomisk karakter og ikke indebære udelukkelse fra fællesskab i fritiden. Ved denne ændring af den gældende praksis er det forudsat, at institutionen fortsat skal kunne træffe bestemmelse om, hvor den indsatte skal opholde sig i institutionen i arbejdstiden. Institutionens bestemmelser herom er ikke omfattet af begrebet udelukkelse fra fællesskab.

Til § 60.

Lovforslagets § 60 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at belægge en indsat med håndjern. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 32.

Stk. 1 indeholder en angivelse af, hvornår institutionen har ret til at belægge en indsat med håndjern. For så vidt angår *stk. 1, nr. 1* og 2 svarer disse betingelser til betingelserne i lovforslagets § 61 for hensættelse af en indsat i sikringscelle. Er

umiddelbar hensættelse i sikringscelle ikke mulig eller nødvendig, kan den indsatte i stedet belægges med håndjern.

Bestemmelsen i stk. 1, nr. 3 tilsigtes navnlig anvendt under transport af den indsatte uden for institutionen.

I *stk. 2 og 3* præciseres, at proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne også finder anvendelse ved anvendelse af håndjern. Disse grundsætninger sammenholdt med nødvendighedsbetingelsen i stk. 1 indebærer, at en institution ikke vil være berettiget til at træffe bestemmelse om, at håndjern skal anvendes i alle tilfælde af transport. Institutionen bør endvidere være opmærksom på den særlige krænkelse, som kan være forbundet med at være belagt med håndjern under ophold sammen med andre mennesker i offentlige venteværelser mv.

Stk. 4 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af håndjern. Sådanne administrative bestemmelser forudsættes bl.a. at indeholde regler om godkendelse af håndjern og om rapportudfærdigelse efter anvendelsen af håndjern.

Til § 61.

Lovforslagets § 61 vedrører spørgsmålet om institutionens adgang til at hensætte en indsat i sikringscelle og herunder til at tvangsfiksere den indsatte. Dette spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 32.

Stk. 1 indeholder de nærmere betingelser for anvendelse af sikringscelle og tvangsfiksering. Betingelserne skal ses i sammenhæng med proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne, der efter *stk. 2 og 3* også finder anvendelse ved de her omhandlede indgreb. Hensættelse og eventuelt tvangsfiksering af en indsat i en sikringscelle er et så alvorligt indgreb, at en sådan afgørelse foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, såfremt hensættelsen omfatter en sammenhængende periode på mere end et døgn, jf. herved lovforslagets § 107, nr. 13 og bemærkningerne hertil. Indgrebets alvor understreges endvidere ved bestemmelsen i *stk. 4*, hvorefter der straks skal tilkaldes en læge til foretagelse af tilsyn med den indsatte, og hvorefter hensættelse af en indsat i sikringscelle i mere end 1 uge kun må ske med godkendelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anvendelse af sikringsceller. Sådanne administrative regler forudsættes bl.a. at omfatte bestemmelser om godkendelse af sikringsceller og om lægetilsyn og andet tilsyn med indsatte, der hensættes i sikringscelle. I forbindelse hermed har arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 32, pkt. 32.3.2. peget på, at det må anses for rimeligt at have fast tilsyn med indsatte, der i sikringscelle er tvangsfikseret med bælte.

Til kapitel 10. Disciplinærstraf, konfiskation og indeholdelse af erstatningsbeløb.

Lovforslagets kapitel 10 indeholder en regulering af institutionens adgang til

at ikende indsatte disciplinærstraf samt til at træffe bestemmelse om konfiskation og om indeholdelse af erstatningsbeløb, som indsatte skal betale for skader forvoldt under opholdet i institutionen. De nævnte spørgsmål er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens kapitel 33-35.

Til § 62.

Lovforslagets § 62 vedrører spørgsmålet om, hvornår der kan ikendes en indsat disciplinærstraf. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i kapitel 33, pkt. 33.3.1.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at disciplinærstraf alene kan ikendes for forseelser, når det af en lovbestemmelse eller en administrativ forskrift udtrykkeligt fremgår, at den pågældende forseelse kan medføre disciplinærstraf. Dette krav om præcisering af, hvornår der kan anvendes disciplinærstraf, er nyt i forhold til gældende ret.

Særlig for så vidt angår forskrifter fastsat af institutionens leder, er det ved den foreslåede bestemmelse forudsat, at sådanne bestemmelser fortsat fremsendes til Direktoratet for Kriminalforsorgen, således at der herved er mulighed for at sikre ensartethed i grundlaget for anvendelsen af disciplinærstraffe. Det er i den foreslåede bestemmelse endvidere præciseret, at disciplinærmyndigheden er hos institutionens leder eller hos den, som lederen bemyndiger til at ikende disciplinærstraffe. Disciplinærmyndigheden vedrører "indsatte". Dette indebærer, at reglerne om disciplinærstraf finder anvendelse indtil det tidspunkt, hvor den indsatte løslades efter udståelse af hele straffen eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning, jf. herved lovforslagets § 74. Forseelser begået under udgang fra institutionen vil som følge af det anførte også kunne danne grundlag for ikendelse af disciplinærstraf.

Til § 63.

Lovforslagets § 63 vedrører spørgsmålet om de foranstaltninger, der kan ikendes som disciplinærstraffe. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 33, pkt. 33.3.2.

Det foreslås i *stk. 1* at der alene kan anvendes 3 former for disciplinærstraffe, nemlig advarsel, bøde og strafcelle. I forhold til bestemmelsen i straffelovens § 47 indebærer dette forslag en indskrænkning i anvendelsen af mulige disciplinærstraffe. Efter gældende praksis anvendes dog alene bøde og strafcelle som mulige disciplinærstraffe. Når det foreslås at medtage en (skriftlig) advarsel som en egentlig disciplinærstraf, skyldes dette, at man i praksis ofte giver en advarsel i stedet for en egentlig disciplinærstraf, men at denne advarsel tillægges betydning ved senere disciplinærforseelser. Ved at medtage advarslen som en egentlig disciplinærstraf sikres det, at de retssikkerhedsgarantier, der opstilles bl.a. med hensyn til fremgangsmåden ved ikendelse af disciplinærstraffe, også finder anvendelse i sager, der afgøres med en advarsel.

Stk. 2 indeholder en præcisering af, hvornår strafcelle kan anvendes som disciplinærstraf. Det foreslåede krav om præcisering indebærer i forhold til gældende regler og praksis en stramning af betingelserne for at anvende strafcelle

som disciplinærstraf. Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med lovforslagets § 107, nr. 14, hvorefter en afgørelse om disciplinærstraf i form af straffecelle i mere end 7 dage omfattes af den udvidede klageadgang.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 3* tager sigte på de situationer, hvor forholdene i en enkelt institution gør det påkrævet i denne som en midlertidig foranstaltning at kunne anvende straffecelle som disciplinærstraf i sager, der ellers normalt alene vil kunne medføre advarsel eller bøde. For at understrege sådanne situationers midlertidige og særlige karakter foreslås det, at straffecelle i det videre omfang kun kan anvendes efter særlig godkendelse fra Justitsministeriet (Direktoratet for Kriminalforsorgen). Ved at understrege at straffecelle i sådanne sager har karakter af en ekstraordinær og midlertid foranstaltning tilsigtes det at skabe sikkerhed for, at straffecelle i sådanne sager kun anvendes, så længe de særlige forhold i institutionen gør sig gældende.

I *stk. 4* foreslås det i overensstemmelse med gældende praksis, at disciplinærstraffe i form af bøde og straffecelle kan ikendes i forening, samt at sådanne disciplinærstraffe kan gøres helt eller delvis betinget.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 33, pkt. 33.3.7. opstillet nogle nærmere forudsætninger for anvendelsen i praksis af disciplinærstraffe. Det fremgår heraf bl.a., at arbejdsgruppen tillægges det væsentlig betydning, at Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen fortsætter og forøger sin styring af disciplinærstraffeområdet, således at historisk og holdningsmæssigt betingede forskelle i institutionernes sanktionspraksis søges undgået med den følge, at ensartede tilfælde i højere grad behandles ens fra institution til institution.

Til § 64.

Lovforslagets § 64 vedrører spørgsmålet om fastsættelsen af bøde som disciplinærstraf og om fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe. Det foreslås i overensstemmelse med gældende praksis, at en bøde højst kan udgøre et beløb svarende til 1 uges vederlag for beskæftigelse med fradrag af den del af vederlaget, som ikke er vederlag for decideret beskæftigelse, men er beregnet til dækning af personlige fornødenheder, der ikke længere stilles vederlagsfrit til rådighed af institutionen.

I Da institutionen som nævnt ikke længere skal stille forplejning mv. vederlagsfrit til rådighed for de indsatte, forudsættes det i *stk. 2*, at en indsat ved indeholdelse af en ikendt bøde i den indsattes vederlag efter § 40 altid mindst skal have udbetalt en ydelse svarende til dækning af de personlige fornødenheder.

Til § 65.

Lovforslagets § 65 vedrører spørgsmålet om den nærmere fastsættelse af straffecelle som disciplinærstraf og om fuldbyrdelsen af sådanne disciplinærstraffe.

Det foreslås i *stk. 1*, at straffecelle i overensstemmelse med gældende praksis normalt højst kan idømmes for et tidsrum af 1 uge. I særlige tilfælde skal straffecelle ligeledes i overensstemmelse med gældende praksis dog kunne ikendes i indtil 4 uger. Straffecelle i mere end 1 uge foreslås omfattet af den udvidede klagead-

gang, jf. lovforslagets § 107, nr. 14 og bemærkningerne hertil.

Stk. 2 indeholder de nærmere regler om fuldbyrdelsen af strafcelle som disciplinærstraf. Den indsatte er under fuldbyrdelsen af en disciplinærstraf af strafcelle udelukket fra fællesskab i institutionen og skal anbringes i en særlig afdeling i institutionen eller i eget opholdsrum. Det er ved bestemmelsen forudsat, at institutioner, der som fx visse åbne fængsler ikke har en særlig afdeling til fuldbyrdelse af strafcelle, kan lade den indsatte udstå disciplinærstraffen i et arresthus eller i et andet åbent fængsel.

Bestemmelsen i *stk. 2, 2. punktum*, hvorefter en indsatte i særlige tilfælde kan nægtes adgang til at tilbringe mindst 1 time dagligt i fri luft, tager navnlig sigte på de tilfælde, hvor der ville kunne opstå betydelig risiko for undvigelse eller forsøg herpå.

Stk. 3 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om udståelse af strafcelle. Det er ved sådanne regler ikke udelukket at give mulighed for lempelse i den udelukkelse fra fællesskab, der er udgangspunktet efter *stk. 2, 1. punktum*.

Til § 66.

Lovforslagets § 66 vedrører institutionens muligheder for midlertidigt at anbringe en indsat i forhørscele.

Det foreslås i *stk. 1*, at en indsat midlertidigt kan anbringes i forhørscele, hvis dette er nødvendigt af hensyn til gennemførelsen af undersøgelser i disciplinærsagen. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med gældende praksis og er begrundet i, at det i modsat fald ville kunne være nødvendigt at overføre den indsatte til en anden institution, mens disciplinærsagen blev gennemført. Det er en forudsætning for anbringelse i forhørscele, at der er begrundet mistanke om et forhold, der må antages at ville medføre strafcelle som disciplinærstraf.

Efter *ø. 2* er anbringelse i forhørscele udtrykkeligt begrænset til den tid, der er nødvendig til undersøgelsen af disciplinærsager. Endvidere foreslås en absolut tidsbegrænsning på 5 dage. Dette er nyt i forhold til gældende ret.

I *stk. 4* er det præciseret, at hensættelse i forhørscele sker efter samme regler som udståelse af strafcelle, jf. herved lovforslagets § 65, *stk. 2 og 3*.

Såfremt en anbringelse i forhørscele har været uforskyldt, vil der efter lovforslagets § 102 kunne rejses spørgsmål om erstatning for uberettiget ophold i forhørscele.

Til § 67.

Lovforslagets § 67 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af disciplinærsager. Sådanne regler forudsættes bl.a. at omfatte fremgangsmåden ved sagernes behandling og de forvaltningsretlige regler, der i den forbindelse skal iagttages.

Til § 68.

Lovforslagets § 68 vedrører spørgsmålet om institutionens adgang til at træffe bestemmelse om konfiskation. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen

i betænkningens kapitel 34. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

De foreslåede regler om adgang for institutionen til at træffe bestemmelse om konfiskation skal ses i sammenhæng med de almindelige bestemmelser om konfiskation i straffelovens §§ 75-77a. Efter gældende ret og efter lovforslaget er de almindelige konfiskationsregler ikke anset for tilstrækkelige til at modvirke, at indsatte kommer i besiddelse af genstande eller penge, som de af hensyn til institutionens varetagelse af ordens- og navnlig sikkerhedsmæssige opgaver ikke findes at burde være i besiddelse af.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 1*, nr. 1 svarer til den gældende regel i straffelovens § 47, stk. 3.

Bestemmelsen i *stk. 1*, nr. 2 indebærer i forhold til gældende regler en udvidelse af institutionens adgang til konfiskation, idet der af præventive grunde foreslås skabt generel hjemmel til konfiskation af penge og genstande, der søges indsmuglet til indsatte. Den foreslåede udvidelse af konfiskationsadgangen er begrundet i præventive hensyn og har til formål at modvirke indsmugling under enhver form af penge og genstande til indsatte. Det er ved bestemmelsen forudsat, at institutionen på forhånd har orienteret besøgende om, hvad der må medtages til den indsatte, ligesom det forudsættes oplyst, at andet vil kunne konfiskeres. Der tåntænkes endvidere ingen ændring af den gældende praksis, hvorefter den indsatte ved afslutningen af et besøg får mulighed for til opbevaring at aflevere penge eller genstande, som uden den indsattes medvirken og under formildende omstændigheder er indbragt af den besøgende.

Bestemmelsen i *stk. 1*, nr. 3 tager sigte på at formalisere gældende praksis, hvorefter der kan ske konfiskation af penge og genstande, som findes på institutionernes terræn, uden at ejerforholdet kan klarlægges, således at effekterne reelt har karakter af hittegods.

Arbejdsgruppen har ikke fundet grundlag for i lovbestemmelsen at regulere, hvem i institutionen, der skal træffe afgørelse om konfiskation. Samtykkes der ikke i konfiskation, vil afgørelsen imidlertid altid kunne kræves forelagt institutionens leder. En afgørelse om konfiskation af værdier over 1.000 kr. foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 15 og bemærkningerne hertil. Ved at inddrage disse afgørelser under den foreslåede klageordning sikres indsatte og deres besøgende - for så vidt angår værdier over 1.000 kr. - samme ret til en domstolsprøvelse af en konfiskation, som generelt er gældende ved konfiskation efter straffelovens almindelige bestemmelser herom. Særligt vedrørende adgangen for andre end indsatte til at klage over konfiskation henvises til lovforslagets § 113 og bemærkningerne hertil.

Til § 69.

Lovforslagets § 69 vedrører spørgsmålet om institutionens ret til at sikre indsattes betaling af erstatning ved indeholdelse af erstatningsbeløbet i den indsattes vederlag for beskæftigelse. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 35.

I *stk. 1* foreslås det i overensstemmelse med gældende praksis, at institutionen

af præventive grunde har ret til at sikre sig betaling af erstatningsbeløb gennem indeholdelse i den indsatte vedlæg for beskæftigelsen. En sådan modregningsret vil kunne følge af de almindelige modregningsregler, men det findes rigtigst at præcisere denne generelle modregningsadgang i selve loven.

Det er ved den foreslåede bestemmelse en forudsætning, at der alene sker modregning i tilfælde, hvor erstatningsansvaret er utvivlsomt. Er dette ikke tilfældet, må institutionen anlægge erstatningssag mod den indsatte. Indeholdelse af erstatningsbeløb på over 1.000 kr. foreslås omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 16.

Stk. 2 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om behandlingen af sager om indeholdelse af erstatningsbeløb. Bestemmelsen vil bl.a. kunne anvendes til at fastslå, at erstatningskrav over en vis størrelse skal forelægges for Direktoratet for Kriminalforsorgen. Endvidere forudsættes det i administrative regler præciseret, at erstatningssag skal anlægges på sædvanlig måde ved domstolene, såfremt erstatningsansvaret ikke er utvivlsomt.

Til kapitel 11. Strafabryd else.

Lovforslagets kapitel 11 indeholder bestemmelser om afbrydelse af fuldbyrdelsen af fængselsstraffen. Sådan strafafbrydelse kan ske i anledning af handlinger foretaget af den indsatte. Strafabrydelse kan imidlertid også tillades af kriminalforsorgen i særlige tilfælde.

Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålene om strafafbrydelse i betænkningens kapitel 36.

Til § 70.

Lovforslagets § 70 vedrører spørgsmålet om strafafbrydelse i de tilfælde, hvor dette følger umiddelbart af handlinger foretaget af den indsatte. Strafabrydelsen indebærer bl.a., at der skal foretages en omberegning af straffetiden, jf. herved lovforslagets § 16.

I *stk. 1* opregnes de tilfælde, hvor fuldbyrdelsen af fængselsstraffen afbrydes. For så vidt angår anholdelse eller varetægtsfængsling, er tidsbegrænsningen på mindst 24 timer fastsat på baggrund af, at sådan frihedsberøvelse i 24 timer eller derover vil kunne medføre fradrag efter straffelovens § 86 ved fuldbyrdelsen af en eventuel ny straf eller begrunde enten et erstatningskrav efter retsplejelovens kapitel 93a eller en mulighed for fradrag i den straffuldbyrdelse, der blev afbrudt ved anholdelsen eller varetægtsfængslingen, jf. herved lovforslagets § 18, *stk. 2*.

For så vidt angår strafafbrydelse som følge af udeblivelse efter udgang, vil det i medfør af bemyndigelsen i *stk. 2* kunne bestemmes, at mere kortvarige udeblivelser (forsinkelser) ikke skal føre til strafafbrydelse.

Bestemmelsen om strafafbrydelse ved i øvrigt selvforskyldt unddragelse af strafudståelsen er for så vidt i overensstemmelse med bestemmelsen i straffelovens § 46, *stk. 1* om indlæggelse på hospital som følge af den indsatte egne for-

hold under straf udståelsen. Det er forudsat ved lovforslaget, at denne bestemmelse kun sjældent vil finde anvendelse og da i sådanne situationer, hvor en indsat ved selvbeskadigelse har tilsigtet og opnået indlæggelse på et almindeligt sygehus. Også i sådanne tilfælde giver bemyndigelsen i stk. 2 mulighed for at holde mere kortvarige hospitalsophold uden for reglerne om strafafbrydelse.

Til § 71.

Lovforslagets § 71 vedrører spørgsmålet om strafafbrydelse efter særlig tilladelse fra kriminalforsorgen.

Stk. 1 indeholder en regulering af, hvornår strafafbrydelse kan tillades. Det er forudsat, at strafafbrydelse kun tillades under ganske særlige omstændigheder, idet såvel hensynet til retshåndhævelsen som til den indsatte selv i almindelighed findes at tale for gennemførelse af straffuldbyrdelsen uden afbrydelser. I bestemmelsen er som praktiske eksempler på sådanne ganske særlige omstændigheder fremhævet omstændigheder af arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter.

I *stk. 2* er det præciseret, at strafafbrydelse skal gives for et bestemt tidsrum. Strafabrydelse er principielt midertidig og kan ikke gives indtil videre. Det er i begrebet strafafbrydelse indeholdt, at den periode, hvori der er givet tilladelse til strafafbrydelse, ikke medregnes ved straffetiden, der derfor skal omberegnes, jf. herved lovforslagets § 16.

Det er endvidere i *stk. 2* præciseret, at tilladelse til strafafbrydelse altid skal gives på vilkår af straffri vandel.

Stk. 3 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om tilladt strafafbrydelse. Det er i bestemmelsen præciseret, at der er forudsat mulighed for fastsættelse af yderligere vilkår for strafafbrydelse end vilkåret om straffri vandel. Det fremgår endvidere af bestemmelsen, at tilladelsen til strafafbrydelse kan tilbagekaldes på grund af manglende overholdelse af fastsatte vilkår.

Som arbejdsgruppen nærmere har redegjort for i betænkningens kapitel 36, pkt. 36.3. eksisterer der en vis overlapning mellem reglerne om strafafbrydelse og reglerne om udgang. Da udgang, men som anført ikke strafafbrydelse, medregnes til straffetiden, har arbejdsgruppen derfor forudsat, at tidspunktet for påbegyndelsen af strafafbrydelse fastsættes under hensyn til, om der af de samme grunde kunne være meddelt den indsatte tilladelse til udgang. Arbejdsgruppens forudsætning tilsigter at understrege, at ensartet begrundet fravær fra en afsoningsinstitution bør behandles ens i relation til spørgsmålet om, i hvilket omfang fraværet skal medregnes ved beregningen af straffetiden.

Til § 72.

Lovforslagets § 72 indeholder en regulering af, hvornår straffuldbyrdelsen skal anses for genoptaget efter en strafafbrydelse. For så vidt angår overgang til fortsat straffuldbyrdelse sigtes til den situation, hvor straffuldbyrdelsen er afbrudt som følge af anholdelse eller varetægtsfængsling, som afsluttes med overførsel eller tilbageførsel af den pågældende til fortsat straffuldbyrdelse.

Til kapitel 12. Fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen.

Til § 73.

Lovforslagets § 73 (kapitel 12) vedrører spørgsmålet om fuldbyrdelse af en fængselsstraf i institution mv. uden for fængsel eller arresthus. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 37. Lovforslagets bemærkninger om den faktiske anvendelse af den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Den foreslåede bestemmelse træder i stedet for bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2. Der tilsigtes med den foreslåede bestemmelse en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af anbringelse af domfældte i behandlingsinstitutioner mv.

I *stk. 1* reguleres anvendelsesområdet for bestemmelsen om fuldbyrdelse af en fængselsstraf ved anbringelse uden for fængsel eller arresthus. Dette anvendelsesområde svarer i det væsentlige til den gældende bestemmelse i straffelovens § 49, stk. 2.1 forhold til denne bestemmelse er det dog i lovforslaget præciseret, at anbringelse uden for fængsel eller arresthus kan ske straks fra straffuldbyrdelsens begyndelse, ligesom bestemmelsen åbner mulighed for, at anbringelse kan ske i familiepleje. Det er ved bestemmelsen forudsat, at den også giver adgang til at anbringe indsatte med mindreårige børn uden for fængsel eller arresthus, også selv om denne anbringelse særligt måtte være motiveret af hensynet til, hvad der er bedst for barnet.

Det er et fællestræk for anbringelser efter den foreslåede bestemmelse, at den dømte i stedet for at være anbragt i en afsoningsinstitution anbringes under andre institutions- eller institutionslignende forhold med en heri liggende kontrol af den dømtes tilstedeværelse og adfærd. Bestemmelsen forudsættes derfor ikke at være anvendelig i tilfælde, hvor den dømte ønskes anbragt under forhold, der indebærer, at den dømte er uden tilsyn eller kontrol i et ikke uvæsentligt omfang.

Som ovenfor nævnt tilsigtes med lovforslaget en vis udvidelse af den faktiske anvendelse af muligheden for at anbringe dømte i behandlingsinstitutioner mv. uden for fængsel eller arresthus. Lovforslaget tilsigter således at imødekomme den kritik, der har været rejst af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2.1 forbindelse med denne forudsætning om en vis udvidelse af reglerne faktiske anvendelse er i betænkningen særligt peget på gruppen af indsatte stofmisbrugere med udpræget behandlingsbehov og på gruppen af unge lovovertrædere. For at fremme den faktiske anvendelse forudsættes endvidere, at proceduren i forbindelse med anvendelsen af reglerne forenkles, således at der hurtigere kan træffes afgørelse af, om en bestemt anbringelse kan gennemføres eller ej.

I *stk. 2* fastslås det, at en anbringelse efter *stk. 1* skal betinges af straffri vandel og kan betinges af andre vilkår. Disse vilkår har virkning for den periode, hvori fængselsstraffen fuldbyrdes uden for fængsel eller arresthus. Manglende overholdelse af de fastsatte vilkår vil kunne bevirke tilbageførsel eller overførsel til fængsel eller arresthus, jf. herved *stk. 3*.

Stk. 3 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om anbringelse af dømte i institution mv. uden for fængsel og arresthus. Som ovenfor nævnt forudsættes sådanne regler bl.a. at omfatte spørgsmålet om tilbage- eller overførsel til fængsel eller arresthus i tilfælde af manglende overholdelse af fastsatte vilkår for anbringelsen. Som ligeledes nævnt forudsættes nye administrative regler at indebære en forenkling af proceduren i forbindelse med reglernes anvendelse.

Til kapitel 13. Løsladelse.

Lovforslagets kapitel 13 indeholder forskellige bestemmelser vedrørende løsladelsen fra afsoningsinstitutionen. I lovforslagets § 74 findes en regulering af selve tidspunktet for løsladelsen. I lovforslagets § 75 findes en regel om sagsbehandlingen i forbindelse med afgørelsen om ordinær prøveløsladelse, og i lovforslagets §§ 76-84 findes en række bestemmelser om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår ved en prøveløsladelse.

Arbejdsgruppen har behandlet de pågældende spørgsmål i betænkningens kapitel 38.

Til § 74.

Lovforslagets § 74 vedrører tidspunktet for løsladelsen fra afsoningsinstitutionen. Det fastslås i *stk. 1*, at løsladelse sker enten efter endt strafudståelse eller i forbindelse med prøveløsladelse, strafafbrydelse eller benådning.

I *stk. 2* bemyndiges justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om det faktiske tidspunkt for løsladelsen samt om adgang til en kortere fremrykning af dette tidspunkt.

Vedrørende det nærmere tidspunkt for løsladelsen forudsættes dette fastlagt således, at løsladelse efter endt strafudståelse skal ske på et sådant tidspunkt, at den løsladte ved benyttelse af offentlige trafikmidler kan nå til en bopæl her i landet inden straffetidens udløb.

For så vidt angår mulighederne for at fremrykke tidspunktet for løsladelsen forudsættes de administrative regler herom bl.a. at give mulighed for at fastholde gældende praksis vedrørende fremrykning af løsladelsestidspunktet fx i tilfælde, hvor en sådan fremrykning findes rimelig af hensyn til den indsatte muligheder for at tiltræde et arbejde. De administrative regler forudsættes endvidere at fastholde muligheden for kortere fremrykning af tidspunktet for løsladelsen, hvis løsladelsesdatoen er en lørdag-søndag eller anden helligdag eller fx falder i forbindelse med jul eller andre højtider. Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.2.

Til § 75.

Lovforslagets § 75 indeholder en regel om sagsbehandlingen i de tilfælde, hvor der er mulighed for ordinær prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 1. Den foreslåede bestemmelse tilsigter at skabe sikkerhed for, at den indsatte kan løslade

des, så snart betingelserne for en prøveløsladelse måtte anses for opfyldt. **Det** I forudsættes, at institutionen også jævnlige overvejer spørgsmålet om prøveløsladelse af indsatte, der har fået afslag på prøveløsladelse efter 2/3 straffetid, jf. herved tillige lovforslagets § 85.

Det skal i forbindelse med lovforslagets § 75 understreges, at reglerne om betingelserne for prøveløsladelse og om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse fortsat skal findes i straffeloven. Nægtelse af ordinær prøveløsladelse er omfattet af forslaget om udvidet klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 17.

Til § 76.

Lovforslagets § 76 vedrører spørgsmålet om, hvilken myndighed der skal gennemføre tilsyn og andre vilkår fastsat i forbindelse med en løsladelse på prøve. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.1.

Lovforslagets § 76 fastslår, at kriminalforsorgen er den myndighed, som i almindelighed gennemfører tilsyn og andre vilkår. Såfremt tilsyn og andre vilkår mere undtagelsesvis skal gennemføres af andre myndigheder, skal dette efter forslaget være udtrykkeligt bestemt i afgørelsen om prøveløsladelse.

Til § 77.

Lovforslagets § 77 pålægger tilsynsmyndigheden en vejledningspligt samt en pligt til i samarbejde med den prøveløsladte at planlægge tilsynsperioden og tiden derefter. Disse spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.2.

I *stk. 1* fastslås det, at tilsynsmyndigheden har pligt til at vejlede den prøveløsladte om tilsynets nærmere indhold. Den foreslåede vejledningspligt er uafhængig af, om tilsynsmyndigheden er kriminalforsorgen eller en anden myndighed jf. herved lovforslagets § 76.

Den foreslåede vejledningspligt skal ses i sammenhæng med den vejledning, der forudsættes givet af afsoningsinstitutionen i forbindelse med selve prøveløsladelsen.

I *stk. 2* foreslås det, at tilsynsmyndigheden sammen med den prøveløsladte skal udarbejde en plan for tilsynsperioden og tiden derefter. Formålet med denne bestemmelse er at fastholde den prøveløsladte i ansvaret for den pågældendes forhold også i tilsynsperioden og tiden derefter. Det findes af væsentlig betydning, at et tilsynsforløb hurtigst muligt bringes i mere faste rammer, og det er derfor anført i bestemmelsen, at den nødvendige planlægning skal søges udarbejdet senest i forbindelse med tilsynets iværksættelse. Bl.a. for at fastholde den prøveløsladte i dennes ansvar skal den udarbejdede plan jævnlige sammenholdes med den prøveløsladtes forhold under tilsynet og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold.

Nærmere regler om tilsynsmyndighedens vejledningspligt og pligt til sammen med den prøveløsladte at planlægge tilsynsperioden og tiden derefter forudsættes fastsat administrativt med hjemmel i bemyndigelsesbestemmelsen i lovforsla-

gets § 81.

Til § 78.

Lovforslagets § 78 regulerer den prøveløsladtes pligter i forbindelse med kriminalforsorgens gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår). Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.

Et vilkår om tilsyn indebærer, at den prøveløsladte undergives et kontrolmæssigt tilsyn med en deraf følgende forpligtelse til at holde sig i kontakt med tilsynsmyndigheden efter dennes nærmere bestemmelse. Denne forpligtelse for den prøveløsladte fastslås i *stk. 1*.

Stk. 2 vedrører de tilfælde, hvor der efter reglerne i straffelovens § 57, jf. § 39, stk. 2 er fastsat yderligere vilkår end vilkår om tilsyn i forbindelse med prøveløsladelsen. Det fastslås, at den prøveløsladte skal overholde sådanne særvilkår, ligesom den prøveløsladte skal overholde de forskrifter, som kriminalforsorgen fastsætter til gennemførelse af vilkåret. Sådanne forskrifter kan fx omfatte den nærmere gennemførelse af et vilkår om afvænningsbehandling for misbrug af alkohol eller narkotika.

Bestemmelsen i *stk. 3* tilsigter at sikre kriminalforsorgen de fornødne oplysninger til gennemførelse af vilkår om tilsyn og eventuelle særvilkår. Er de pågældende oplysninger af en sådan karakter, at de kan dokumenteres af den prøveløsladte, har denne efter *stk. 4* pligt til sådan dokumentation, såfremt det forlanges af kriminalforsorgen.

Til § 79.

Lovforslagets § 79 vedrører sammen med lovforslagets § 80 kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed dels i forbindelse med det kontrolmæssige tilsyn med den prøveløsladte (79), dels i forbindelse med støtte til den prøveløsladte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer (80). Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålet om kontrolfunktion i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.5.

I *stk. 1* fastslås det, at kriminalforsorgen har pligt til at holde sig underrettet om den prøveløsladtes forhold i tilsynsperioden. Bestemmelsen indebærer en forpligtelse for kriminalforsorgen til at søge kontakt til den prøveløsladte, såfremt denne søger at unddrage sig tilsynet eller unddrage kriminalforsorgen nødvendige oplysninger om sine forhold.

Stk. 2 vedrører de tilfælde, hvor der endvidere er fastsat særvilkår i forbindelse med prøveløsladelsen.

Stk. 3 vedrører kriminalforsorgens pligt til at fastsætte nærmere forskrifter til gennemførelsen af tilsynet og eventuelle særvilkår. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 78, stk. 1, 2. punktum og stk. 2, om den prøveløsladtes pligt til at overholde sådanne forskrifter.

Til § 80.

Lovforslagets § 80 vedrører kriminalforsorgens hjælpefunktion i forbindelse

med gennemførelsen af et tilsyn. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.3.5.

Kriminalforsorgen skal tilbyde den prøveløsladte støtte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer med henblik på at forbedre den pågældendes muligheder for at leve en kriminalitetsfri tilværelse. Denne støtte skal ses i forlængelse af den behandlingsmæssige virksomhed, der udøves af afsoningsinstitutionen under strafudståelsen, jf. herved lovforslagets § 3 og bemærkningerne til denne bestemmelse. Hjælpefunktionen er endvidere et fast element i et tilsyn med en prøveløsladt på samme måde, som et sådant tilsyn altid indebærer en kontrol med den prøveløsladte.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse, at vejledning og bistand enten kan ydes af kriminalforsorgen selv eller af andre myndigheder mv. I forbindelse hermed skal det understreges, at bistandsforpligtelsen overfor personer, der ikke er frihedsberøvede, påhviler de almindelige sociale og sundhedsmæssige myndigheder. Kriminalforsorgens bistand vil derfor i en række tilfælde ofte bestå i en formidling af kontakt til og bistand fra sådanne andre myndigheder.

Til § 81.

Lovforslagets § 81 bemyndiger justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om gennemførelse af tilsyn og eventuelle særvilkår. Det er ved bestemmelsen udtrykkeligt forudsat, at sådanne administrative regler skal vedrøre tilsynets iværksættelse, kriminalforsorgens kontakthypighed med den prøveløsladte og kriminalforsorgens samarbejde med andre myndigheder mv. Det er ved bestemmelsen endelig forudsat, at der på grundlag af de administrative regler sker en vis koordinering af kriminalforsorgens virksomhed i forhold til prøveløsladte.

Til § 82.

Lovforslagets § 82 vedrører spørgsmålet om de foranstaltninger og indberetninger, som kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelsen. Arbejdsgruppen har behandlet dette spørgsmål i betænkningens kapitel 38, pkt. 38.3.6.

Den foreslåede lovbestemmelse vedrører alene de foranstaltninger mv., som kriminalforsorgen skal foretage som tilsynsmyndighed. Lovforslaget indebærer således ingen ændring af straffelovens regler om retsvirkninger af overtrædelse af vilkår for prøveløsladelse, jf. herved straffelovens § 40. Om denne afgrænsning mellem straffeloven og en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. henvises til gengivelsen af arbejdsgruppens kommissorium i betænkningens kapitel 1, pkt. 1.2.

Stk. 1 indeholder en forpligtelse for kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed til at søge et tilsyn genetableret og særvilkår overholdt, såfremt den prøveløsladte unddrager sig tilsynet eller gennemførelsen af særvilkåret. Blandt de mulige foranstaltninger, som kriminalforsorgen selv kan træffe med det nævnte formål, er forsøg på kontakt med den prøveløsladte ved fremsendelse af anbefalet brev eller ved husbesøg. Endvidere kan nævnes fremsættelse af begæring til politiet

om anholdelse af den prøveløsladte, jf. retsplejelovens § 756, og fremstilling i retten med begæring om varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 763. Det er ved bestemmelsen forudsat, at der foretages en nærmere regulering af valget af foranstaltninger, jf. herved bemyndigelsesbestemmelsen i stk. 5.

Stk. 2 indeholder en pligt for kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed til at afgive indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen, såfremt den prøveløsladte gør sig skyldig i en vilkårsovertrædelse, som begrundes en nærliggende risiko for kriminalitet. Indberetning sker i disse tilfælde med henblik på overvejelse af iværksættelse af reaktioner efter straffelovens § 40, stk. 2 eller 3. Det er forudsat, at der administrativt fastsættes nærmere regler om afgivelse af de pågældende indberetninger. Det vil i sådanne regler kunne bestemmes, at indberetning skal undlades i visse nærmere angivne tilfælde, fx hvor den pågældende allerede er sigtet for strafbart forhold, og hvor denne overtrædelse af det faste vilkår om straffri vandel automatisk vil blive inddraget ved den nye straffedom, jf. herved straffelovens § 40, stk. 1, jf. § 61, stk. 2.

Stk. 3 vedrører de vilkårsovertrædelser, som ikke giver grundlag for at antage en nærliggende risiko for kriminalitet. I sådanne tilfælde skal forskrifter og vilkår for tilsyn mv. indskærpes den pågældende. Er dette tidligere sket i anledning af tilsvarende overtrædelser, skal indberetning afgives til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det er herved forudsat, at der administrativt kan fastsættes nærmere regler om disse indberetninger herunder om undladelse af indberetning i visse nærmere angivne tilfælde, fx mere bagatelagtige eller formelle vilkårsovertrædelser.

I *Stk. 4* er det præciseret, at justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) snarest skal træffe afgørelse om eventuel reaktion efter straffelovens § 40, stk. 2 eller 3, som følge af vilkårsovertrædelsen. Træffes der afgørelse om genindsættelse til udståelse af reststraffen, er denne afgørelse omfattet af forslaget om udvidet klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 18.

Stk. 5 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte de nærmere administrative regler om behandlingen af sager om vilkårsovertrædelse. Denne bemyndigelse omfatter efter sin placering alene sagsbehandlingen i kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed og i Direktoratet for Kriminalforsorgen som klageinstans også i sådanne sager.

Til § 83.

Lovforslagets § 83 åbner mulighed for fastsættelse af nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. i de tilfælde, hvor tilsyn mv. udøves af andre myndigheder end kriminalforsorgen.

Til § 84.

Lovforslagets § 84 vedrører gennemførelsen af tilsyn og særvilkår, som er fastsat i forbindelse med betinget benådning (straffelovens § 40a), strafafbrydelse eller i øvrigt i medfør af bestemmelser i denne lov, jf. herved navnlig § 13, stk. 1 (udsættelse) og § 73, stk. 2 (fuldbyrdelse uden for fængsel eller arresthus). Det følger af bestemmelsen, at lovforslagets regler vedrørende tilsyn og særvilkår

fastsat ved prøveløsladelse finder tilsvarende anvendelse. Ved meget kortvarige tilsyn mv. fastsat i forbindelse med udgang, jf. lovforslagets § 46, stk. 2 forudsættes dette dog kun at være tilfældet i det omfang, som det er praktisk muligt. Særligt vedrørende betinget benådning skal bestemmelsen ses i sammenhæng med lovforslagets § 100 om de tilfælde af betinget benådning, der er omfattet af straffelovens § 61a, og hvor sager om vilkårsovertrædelser skal indbringes for domstolene af anklagemyndigheden. Når tilsyn mv. ved betinget benådning efter § 40a skal behandles efter reglerne for tilsyn mv. ved prøveløsladelse, skyldes dette den omstændighed, at straffelovens § 40a netop henviser til reglerne om prøveløsladelse.

Til kapitel 14. Særlige spørgsmål vedrørende sagsbehandlingen ved fuldbyrdelse af fængselsstraf.

Til § 85.

Lovforslagets § 85 (kapitel 14) opstiller en særlig sagsbehandlingsregel, der forpligter afsoningsinstitutionen til med visse mellemrum og af egen drift at overveje og tage stilling til nogle væsentlige spørgsmål vedrørende den indsatte. De nærmere regler herom, herunder hvornår og med hvilke mellemrum de enkelte spørgsmål skal tages op til afgørelse, forudsættes fastsat administrativt.

Der henvises i øvrigt til betænkningens kapitel 39, pkt. 39.3. samt til arbejdsgruppens gennemgang i betænkningens kapitel 43 om forvaltningsreglige regler for sagsbehandling i forbindelse med fuldbyrdelse af straffe mv.

Til afsnit III. Bødestraffe.

Lovforslagets afsnit III indeholder visse bestemmelser om fuldbyrdelsen af bødestrafte, der er idømt af eller vedtaget for en ret eller er vedtaget til politiet eller en anden administrativ myndighed. Lovforslaget fastsætter nærmere regler om betalingen af bøden og om mulighederne for at opnå henstand eller afdragsvis betaling. Lovforslaget indeholder endvidere en bestemmelse om, efter hvilke regler en forvandlingsstraf for en bøde skal fuldbyrdes. Derimod indeholder lovforslaget ingen bestemmelser om, hvornår en forvandlingsstraf skal fuldbyrdes. Afgørelsen af dette spørgsmål skal fortsat træffes efter bestemmelser i straffeloven og administrative forskrifter udstedt i tilknytning hertil. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets § 1 omfatter lovforslaget heller ikke tvangs bøder.

Spørgsmålet om fuldbyrdelse af bødestraf er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens afsnit V, kapitel 40.

Til kapitel 15. Fuldbyrdelse af bødestraf.

Til § 86.

Det fastslås i lovforslagets § 86, at en bøde skal betales til politiet, medmindre andet - undtagelsesvis - måtte være bestemt i selve afgørelsen om bødebetalingen. Det er ved bestemmelsen forudsat, at den, som bøden er pålagt, normalt kan vente med at betale, til vedkommende afkræves bøden af politiet. De nærmere regler om politiets opkrævning af bøder forudsættes fastsat administrativt, jf. herved lovforslagets § 89.

Til § 87.

Lovforslagets § 87 vedrører spørgsmålet om henstand med betalingen af en bøde eller tilladelse til afdragsvis betaling af denne. Det fastslås i den foreslåede bestemmelse, at der under visse nærmere angivne betingelser er mulighed for henstand eller afdragsvis betaling. Det er ved bestemmelsen forudsat, at der ikke sker væsentlige ændringer i den nuværende praksis med hensyn til at tillade henstand eller afdragsvis betaling.

Til § 88.

Det fastslås i lovforslagets § 88, at politiet har pligt til at søge en bødestraf inddrevet ved tvangsfuldbyrdelse efter retsplejelovens bestemmelser, når bøden ikke betales frivilligt. At politiet efter bestemmelsen skal "søge at inddrive" bøden forudsættes at give mulighed for, at politiet kan undlade at iværksætte tvangsfuldbyrdelsestraf ved fogedretten, såfremt dette efter politiets kendskab til den pågældendes økonomiske forhold må skønnes udsigtsløst.

Til § 89.

Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 86.

Til § 90.

Lovforslagets § 90 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til at fastsætte nærmere regler om den administrative behandling af sager om eftergivelse af bøder. Når bestemmelsen alene omtaler den administrative behandling af de pågældende sager og ikke angiver, hvornår der bør ske eftergivelse, skyldes dette, at eftergivelse af en bødestraf principielt er benådning jf. grundlovens § 24 og bemærkningerne til lovforslagets § 11.

Til § 91.

I lovforslagets § 91 foreslås det, at en forvandlingsstraf for en bøde skal fuldbyrdes efter samme regler, som er foreslået for fængselsstraffe. Det skal i forbindelse hermed understreges, at lovforslaget er udarbejdet under den forudsætning, at hæftestraffen afskaffes, og at fængselsstraffens minimum nedsættes. Under denne forudsætning er der ikke fundet grundlag for i øvrigt at opstille særlige regler for fuldbyrdelsen af forvandlingsstraffe. Sådanne straffe er i prak-

sis normalt forholdsvis kortvarige og derfor egnede til fuldbyrdelse i arresthus.

Til afsnit IV. Betingede domme.

Lovforslagets afsnit IV indeholder nogle bestemmelser om gennemførelsen af betingede domme. Disse bestemmelser vedrører navnlig gennemførelsen af vilkår om tilsyn og af andre vilkår (særvilkår). I overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium indeholder lovforslaget derimod ikke nærmere bestemmelser om anvendelsen af betingede domme eller om retsvirkningerne af overtrædelse af vilkår fastsat i betingede domme. Bestemmelser om disse spørgsmål vil fortsat skulle findes i straffeloven.

Spørgsmålet om gennemførelsen af betingede domme er af arbejdsgruppen behandlet i betænkningens afsnit VI, kapitel 41.

Til kapitel 16. Om gennemførelsen af betingede domme.

Lovforslagets kapitel 16 indeholder forskellige bestemmelser vedrørende gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår fastsat i forbindelse med en betinget dom. Lovforslagets bestemmelser herom svarer i det væsentlige til bestemmelserne i lovforslagets §§ 76-84 om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår fastsat i forbindelse med en prøveløsladelse. De væsentligste forskelle mellem de to sæt af bestemmelser er begrundet i den omstændighed, at følgen af den dømtes overtrædelse af vilkår om tilsyn eller af særvilkår fastsat i forbindelse med betinget dom besluttet af retten, jf. straffelovens § 60, mens følgen af overtrædelse af tilsvarende vilkår fastsat i forbindelse med prøveløsladelse fastsættes af justitsministeren, jf. straffelovens § 40, stk. 2. Uanset det betydelige sammenfald mellem de to sæt af bestemmelser er det af hensyn til lovens muligheder for også at kunne tjene som vejledning for de dømte fundet forsvarligt og rimeligt at fastsætte særlige bestemmelser for de to situationer.

Til § 92.

Lovforslagets § 92 vedrører spørgsmålet om, hvilken myndighed der skal gennemføre tilsyn og andre vilkår fastsat i forbindelse med en betinget dom. Dette spørgsmål er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 41, pkt. 41.3.2.1.

Lovforslagets § 92 fastslår, at kriminalforsorgen er den myndighed, som i almindelighed gennemfører de omhandlede tilsyn og andre vilkår. Såfremt tilsyn og andre vilkår mere undtagelsesvis skal gennemføres af andre myndigheder, skal dette efter lovforslaget være udtrykkeligt bestemt i den betingede dom.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 76 og bemærkningerne til denne be-

stemmeise.

Til § 93.

Lovforslagets § 93 pålægger tilsynsmyndigheden en vejledningspligt samt en pligt til i samarbejde med den betinget dømte at planlægge tilsynsperioden og tiden derefter.

Den i *stk. 1* foreslåede vejledningspligt skal ses i sammenhæng med den vejledning, der forudsættes givet af retten i forbindelse med domsafsigelsen.

Den foreslåede bestemmelse svarer i øvrigt til lovforslagets § 77. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 94.

Lovforslagets § 94 regulerer den dømtes pligter i forbindelse med kriminalforsorgens gennemførelse af tilsyn og andre vilkår (særvilkår).

Bestemmelsen svarer til lovforslagets § 78. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 95.

Lovforslagets § 95 vedrører sammen med lovforslagets § 96 kriminalforsorgens forpligtelser som tilsynsmyndighed dels i forbindelse med det kontrolmæssige tilsyn med den dømte (§ 95), dels i forbindelse med støtte til den dømte med hensyn til løsning af sociale og personlige problemer (§ 96).

Bestemmelsen svarer til lovforslagets § 79. Der henvises derfor i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 96.

Lovforslagets § 96 vedrører kriminalforsorgens hjælpefunktion i forbindelse med gennemførelsen af et tilsyn.

Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 80. Der henvises derfor i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 97.

Lovforslagets § 97 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om gennemførelsen af tilsyn og eventuelle særvilkår. Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 81. Der henvises derfor i øvrigt til bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 98.

Lovforslagets § 98 vedrører spørgsmålet om de foranstaltninger og indberetninger, som kriminalforsorgen som tilsynsmyndighed skal foretage, såfremt den betinget dømte gør sig skyldig i overtrædelse af vilkår fastsat i forbindelse med den betingede dom.

Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 82 med den ændring, at indberetning skal afgives til anklagemyndigheden. Denne ændring skyldes, at kompetencen til at træffe afgørelse i anledning af vilkårsovertrædelser ved betin-

get dom som ovenfor nævnt er henlagt til retten, jf. straffelovens §§ 60 og 61. Sagerne indbringes for retten af anklagemyndigheden. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 82.

Til § 99.

Lovforslagets § 99 åbner mulighed for fastsættelse af nærmere regler om gennemførelse af tilsyn mv. i de tilfælde, hvor tilsyn mv. udøves af andre myndigheder end kriminalforsorgen. Den foreslåede bestemmelse svarer til lovforslagets § 83.

Til § 100.

Lovforslagets § 100 vedrører gennemførelsen af tilsyn mv., der er fastsat i forbindelse med de tilfælde af betinget benådning, der er omfattet af straffelovens § 61a. Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 84.

Til afsnit V. Forvaring.

Lovforslagets afsnit V indeholder visse bestemmelser om fuldbyrdelse af forvaring.

De foreslåede bestemmelser finder anvendelse ved dom til forvaring efter straffelovens § 70, ved dom til forvaring efter straffelovens § 68, sidste punktum, jf. § 70 samt ved ikendelse af forvaring efter straffelovens § 72 i forbindelse med ændring af en anden retsfølge idømt efter straffelovens § 68.

Lovforslaget indeholder i overensstemmelse med arbejdsgruppens kommissorium ikke bestemmelser om betingelserne for anvendelse af forvaring. Bestemmelser herom og om ændring eller endelig ophævelse af en anbringelse i forvaring vil fortsat skulle findes i straffeloven.

Spørgsmålet om fuldbyrdelse af dom mv. til forvaring er behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens afsnit VII, kapitel 42.

Til kapitel 17. Fuldbyrdelse af forvaring.

Til § 101.

Det fastslås i lovforslagets § 101, at forvaring fuldbyrdes efter samme regler som fængselsstraffe med den undtagelse, at forvaring normalt fuldbyrdes i Anstalten ved Herstedvester. Denne særregel for fuldbyrdelse af forvaring er begrundet i, at denne institution personalemæssigt er særligt indrettet på at modtage indsatte, der har behov for psykiatrisk behandling eller bistand eller for at være på en institution med et mere specialiseret behandlingspersonale. Arbejdsgruppen er herved opmærksom på, at anbringelse i forvaring ikke nødvendigvis forudsætter psykisk unormalitet.

Arbejdsgruppen har ikke i øvrigt fundet grundlag for i lovforslaget at medtage bestemmelser, der stiller den forvarede anderledes end fængselsdømte. Den særlige forsigtighed, som under hensyn til disse indsatte farlighed bør udvises i forbindelse med fuldbyrdelsen af forvaring, bør efter arbejdsgruppens opfattelse og i overensstemmelse med gældende ret komme til udtryk ved fastsættelsen af sagsbehandlingsregler, der sikrer, at afgørelse om visse særligt væsentlige spørgsmål under fuldbyrdelsen af forvaring træffes efter en særlig omfattende og grundig sagsbehandling. Sådanne sagsbehandlingsregler kan fastsættes efter *stk. 2*, der indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om fuldbyrdelsen af forvaring. Som fremhævet i bestemmelsen forudsættes sådanne regler navnlig at vedrøre behandlingen af visse mere væsentlige spørgsmål, herunder tilladelse til udgang, overførsel til anden institution og prøveudskrivning.

Til afsnit VI. Fællesregler for fuldbyrdelse af straffe mv.

Lovforslagets afsnit VI indeholder nogle bestemmelser, der principielt er fælles for fuldbyrdelse af straffe, betingede domme og forvaring. Lovforslagets afsnit VI indeholder bestemmelser om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv., klageregler mv. og lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse.

Til kapitel 18. Erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv.

Lovforslagets kapitel 18 indeholder bestemmelser om erstatning i anledning af uforskyldte indgreb under fuldbyrdelse af straf mv. Lovforslagets bestemmelser herom skal ses i sammenhæng med bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 93a om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Lovforslaget er da også udarbejdet med henvisninger til de tilsvarende bestemmelser i retsplejeloven. Herved tilsigtes en understregning af sammenhængen mellem de foreslåede regler og retsplejelovens regler om erstatning i anledning af straffeprocessuelle indgreb.

Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålet om erstatning i anledning af indgreb under fuldbyrdelse af straf mv. i betænkningens kapitel 44.

Til § 102.

Lovforslagets § 102 fastslår, at en indsat, der uforskyldt har udstået fængselsstraf i for lang tid, uforskyldt har været anbragt i strafcelle, forhørs-celle eller sik-

ringscelle, eller uforskyldt har været udelukket fra fællesskab, har ret til erstatning efter reglerne i retsplejelovens § 1018 a. Bestemmelsen indebærer, at der indføres en ordning med obligatorisk erstatning på objektivt grundlag i anledning af de nævnte indgreb.

For så vidt angår erstatning for uforskyldt udståelse af frihedsstraf i for lang tid bemærkes, at der ikke med bestemmelsen tilsigtes nogen ændring af reglerne i retsplejelovens § 1018d. Disse regler vedrører bl.a. erstatning for udståelse af fængselsstraf, der senere bortfalder eller formildes - til noget mindre indgribende - ved anke eller genoptagelse.

Vedrørende erstatningens størrelse er det forudsat, at denne tilpasses de gældende regler om erstatning i anledning af straffeprocessuelle indgreb.

Til § 103.

Lovforslagets § 103 giver mulighed for fakultativt at tillægge erstatning på objektivt grundlag i anledning af andre uforskyldte indgreb under fuldbyrdelsen af straf mv. end de i § 102 nævnte.

De indgreb, der omfattes af den foreslåede bestemmelse i § 103, er indgreb, som kriminalforsorgen eller andre myndigheder kan foretage over for den dømte mv. i medfør af bestemmelser i dette lovforslag eller bestemmelser fastsat med hjemmel i dette lovforslag. Såfremt den dømte i øvrigt udsættes for indgreb under straffuldbyrdelsen, kan der ikke gives erstatning på grundlag af lovforslagets bestemmelser i § 102 og § 103 om erstatning på objektivt grundlag. Erstatningskravet må i så fald rejses på normal måde på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler.

For så vidt angår de indgreb, der herefter principielt er omfattet af bestemmelsen i lovforslagets § 103 er det ved udarbejdelsen af denne bestemmelse forudsat, at der skal være tale om et indgreb eller en foranstaltning af en vis konkret, indgribende karakter. Som eksempler på sådanne indgreb kan nævnes uberettiget overførsel fra åben til lukket institution og uberettiget tilbagekaldelse af en tilladelse til udgang. Selvom en række af de indgreb, som har hjemmel i lovforslaget eller kan fastsættes med hjemmel i lovforslagets bemyndigelsesbestemmelser, ikke vil være af særlig indgribende karakter, er det dog ikke fundet rimeligt på forhånd at udelukke erstatning i anledning af sådanne indgreb. Selv de mindre indgreb vil kunne foretages under omstændigheder, der opleves som så krænkende, at det kan stille sig naturligt at yde en vis compensation, dersom indgrebet viser sig at være uforskyldt. At erstatning ikke ved noget indgreb er udelukket på forhånd, er endvidere i overensstemmelse med den tilsvarende bestemmelse i retsplejelovens § 1018b.

Til § 104.

Lovforslagets § 104 vedrører fremgangsmåden ved behandlingen af krav om erstatning i medfør af lovforslaget s § 102 eller § 103. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Det foreslås, at krav om erstatning skal fremsættes over for kriminalforsorgen inden to måneder efter, at indgrebet er ophørt. Kriminalforsorgen kan tillade

overskridelse af denne frist, såfremt overskridelsen findes undskyldelig. Dette vil fx kunne være tilfældet i den situation, hvor den indsatte efter fristens udløb er kommet i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for vurderingen af erstatningskravet. Angivelse af nye oplysninger vil derimod ikke i almindelighed kunne begrunde overskridelse af klagefristen. En sådan praksis ville gøre klagefristen illusorisk og vil ikke være nødvendig af hensyn til den dømte, der i alle tilfælde har mulighed for at fremsætte erstatningskravet inden fristens udløb, også selvom mulighederne for at godtgøre kravet forekommer spinkle på dette tidspunkt. Er kravet rejst rettidigt, og fremkommer der senere nye oplysninger, forudsættes kriminalforsorgen at kunne genoptage behandlingen af erstatnings-sagen.

Såfremt kriminalforsorgen nægter at betale erstatning efter § 102, vil denne afgørelse være omfattet af den udvidede klageadgang, jf. lovforslagets § 107, nr. 19.

Til § 105.

Lovforslagets § 105 indeholder en bemyndigelse for justitsministeren til fastsættelse af nærmere regler om den administrative behandling af erstatningskrav i henhold til §§ 102-103.

Til kapitel 19. Klageregler mv.

Lovforslagets kapitel 19 indeholder bestemmelser om administrativ klageadgang og om domstolsprøvelse af visse afgørelser. Mens bestemmelserne om administrativ klageadgang i det væsentlige svarer til gældende ret, er bestemmelserne i lovforslaget om domstolsprøvelse af visse afgørelser nye i forhold til gældende ret. Denne udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne er principielt begrundet i retssikkerhedsmæssige hensyn som følge af afgørelsernes særlige og indgribende karakter.

Arbejdsgruppen har behandlet spørgsmålet om klageregler mv. i betænkningens kapitel 45.

Til § 106.

Lovforslagets § 106 indeholder regler om den administrative klageadgang. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

De foreslåede regler, der er i overensstemmelse med den nuværende adgang til at påklage afgørelser truffet i forbindelse med straffuldbyrdelse, bygger på en traditionel forvaltningsretlig rekurs, dvs. en adgang til at indbringe sagen for en overordnet myndighed inden for samme forvaltningsgren. Spørgsmålet om administrativ klageadgang er særligt behandlet af arbejdsgruppen i betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.1.

Det fastslås i *stk. 1*, at afgørelser, der i henhold til lovforslaget er truffet af de lokale kriminalforsorgsmyndigheder (afdelinger, pensioner, arresthuse og fængsler) kan påklages til justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsor-

gen). En sådan klage skal efter *stk. 2* være iværksat inden to måneder efter, at afgørelsen af meddelt den dømte. Fastsættelsen af en særlig klagefrist er ny i forhold til gældende ret. Klagefristen skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 107 om udvidelse af klageadgangen i visse tilfælde og tilsigter at bidrage til en samlet hurtig gennemførelse af en klagesag. Som et særligt tilfælde, der vil kunne begrunde, at der bortses fra overskridelsen af klagefristen, kan nævnes den situation, at den pågældende først efter klagefristen kommer i besiddelse af oplysninger, der er helt afgørende for fremsættelsen af klagen.

I *stk. 3* fastslås som hovedregel, at klager til justitsministeren ikke har opsættende virkning. Denne hovedregel, der efter lovforslaget kan fraviges såvel af justitsministeren som af den, der har truffet den påklagede afgørelse, er begrundet i muligheden for at kunne fastholde en afgørelse til gennemførelse af straffuldbyrdelsen.

Bemyndigelsesbestemmelsen i *stk. 4* giver bl.a. mulighed for fastsættelse af nærmere regler om klagevejledning. Sådanne regler vil kunne indebære en fravigelse af bestemmelserne i forvaltningsloven, hvilket synes velbegrundet ved fuldbyrdelsen af fængselsstraf og forvaring, hvor en mere generel klagevejledning i et vist omfang bør kunne træde i stedet for en konkret klagevejledning ved de mange enkeltafgørelser.

Til § 107.

Lovforslagets § 107 indeholder en opregning af de endelige administrative afgørelser, som kan indbringes for domstolene som led i den foreslåede udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne. Den foreslåede bestemmelse bygger på en flertalsopfattelse i arbejdsgruppen.

Om baggrunden for den foreslåede udbygning af det gældende klagesystem i kriminalforsorgen henvises til arbejdsgruppens overvejelser i betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.2. Det fremgår heraf navnlig, at baggrunden for overvejelserne om udbygning af det gældende klagesystem især må ses som en følge af den mere principielle opfattelse, at kriminalforsorgen træffer afgørelser af så indgribende karakter for enkeltpersoner, at disse bør have adgang til at indbringe sagen til prøvelse hos en myndighed uden for kriminalforsorgen. Foruden, at den foreslåede udvidede klageadgang således får karakter af en retssikkerhedsgaranti, vil klageadgangen til domstolene tillige kunne bevirke en generel styrkelse af tilliden til de afgørelser, som træffes af kriminalforsorgen, ligesom dette, at der er mulighed for at klage til en myndighed uden for det sædvanlige kriminalforsorgsmæssige system, kan medvirke til, at indsatte lettere forstår eller i alt fald accepterer også de afgørelser, som går dem imod.

I betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.3.1. har arbejdsgruppen nærmere overvejet afgrænsningen af de afgørelser, som skal omfattes af den udvidede klageadgang. Det fremgår heraf, at der i det væsentlige alene findes tilstrækkeligt grundlag for indførelse af en udvidet klageadgang ved særligt indgribende afgørelser vedrørende udstrækningen eller intensiteten af en frihedsberøvelse. Med dette udgangspunkt, med hensyntagen til de økonomiske konsekvenser af forslagene og med udgangspunkt i den forventning, som man ud fra lovforslagets

regler kan have til forløbet af fuldbyrdelsen af en frihedsberøvelse, har arbejdsgruppen herefter opstillet en liste over afgørelser, som foreslås omfattet af den udvidede adgang til klage over afgørelser truffet af kriminalforsorgsmyndighederne. Disse afgørelser er i lovforslaget opregnet i nr. 1-19.

Arbejdsgruppen har i betænkningens kapitel 45, pkt. 45.4.3.2. nærmere redegjort for valget af domstolene som den myndighed, der skal behandle de omhandlede afgørelser som klageinstans.

Bestemmelsen i *nr. 1*, skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 108, hvorefter indbringelse af de omhandlede klagesager normalt skal ske for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Henvisningen til retsplejelovens § 998 for så vidt angår de afgørelser om straffetidsberegning, hvor klagen helt eller delvis er begrundet i uenighed om straffedommens fortolkning, indebærer, at sådanne klagesager fortsat skal behandles af den ret, som har afsagt dom i sagen i første instans.

Bestemmelsen i *nr. 2* er begrundet i, at fuldbyrdelse af en fængselsstraf i arresthus normalt indebærer væsentligt dårligere afsoningsvilkår end fuldbyrdelse i fængsel. Den foreslåede klageadgang omfatter ikke de tilfælde, hvor fuldbyrdelse i Vestre Hospital er nødvendigt af lægelige grunde, eller hvor der er tale om fuldbyrdelse af en kortvarig fængselsstraf i arresthus i det omfang, som hensynet til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner gør det nødvendigt.

Bestemmelsen i *nr. 3* skal ses i sammenhæng med, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf i fængsel normalt skal ske i åbent fængsel, jf. lovforslagets § 22, stk. 1. Den foreslåede klageadgang omfatter de afgørelser om fuldbyrdelse af fængselsstraf i lukket fængsel, som træffes på et mere skønsmæssigt grundlag. Den foreslåede klageadgang omfatter derimod ikke de afgørelser om fuldbyrdelse i lukket fængsel, der efter lovforslagets § 22, stk. 2 sker på grundlag af de i denne bestemmelse opregnede objektive kriterier.

Bestemmelsen i *nr. 4* skal ligeledes ses på baggrund af, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf i fængsel normalt skal ske i åbent fængsel. Er en indsat anbragt i lukket fængsel, skal den pågældende derfor som udgangspunkt overføres til åbent fængsel, når de oprindelige grunde for anbringelse i lukket fængsel ikke længere antages at foreligge eller overførsel til åbent fængsel i øvrigt ikke må anses for ubetænkeligt, jf. lovforslagets § 24, stk. 1.1 nr. 4 er adgangen til at klage over nægtelse af overførsel fra lukket til åbent fængsel begrænset dels af nogle tidsmæssige betingelser, dels af et krav om, at den indsatte har tilladelse til og uden misbrug gennemført uledsaget udgang. Disse begrænsninger er fundet nødvendige af praktiske og navnlig ressourcemæssige grunde. "Straffetiden" omfatter perioden fra påbegyndelsen af fængselsstraffen og til det beregnede tidspunkt for løsladelse efter udståelse af hele straffen, jfr. lovforslagets § 14, nr. 1. Særligt for så vidt angår mulighederne for at opnå tilladelse til uledsaget udgang henvises til den selvstændige klageadgang i nr. 9.

Bestemmelsen i *nr. 5* omfatter de afgørelser om overførsel fra åbent til lukket fængsel, der træffes på et mere skønsmæssigt grundlag. Bestemmelsen omfatter derimod ikke de afgørelser, der efter lovforslagets § 25, stk. 1 træffes på grundlag

af de i denne bestemmelse opregnede objektive kriterier.

Bestemmelsen i *nr. 6* omfatter de afgørelser om overførsel mellem ensartede afsoningsinstitutioner, der træffes på grundlag af en mere skønsmæssig vurdering af den indsatte farlighed og kriminalitet.

Bestemmelsen i *nr. 7* skal ses i sammenhæng med, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf normalt skal ske i fængsel og ikke i arresthus. En indsat, der er anbragt i arresthus, skal derfor efter lovforslagets § 27, stk. 1 overføres til fængsel, når betingelserne for anbringelsen i arresthus ikke længere er opfyldt. De i *nr. 7* opstillede tidsmæssige betingelser for adgangen til at påklage de omhandlede afgørelser skal ses i sammenhæng med, at selve anbringelsen i arresthus til fuldbyrdelse af en ikke kortvarig fængselsstraf uden den dømtes samtykke selvstændigt kan påklages efter bestemmelsen i *nr. 2*, samt at overførsel fra arresthus til fængsel efter lovforslagets § 27, stk. 1, 2. pkt., kan undlades, hvis reststraffen er kortvarig.

Bestemmelsen i *nr. 8* skal ses i sammenhæng med, at fuldbyrdelsen af en fængselsstraf normalt skal ske i fængsel og ikke i arresthus. Den foreslåede klageadgang omfatter på denne baggrund de afgørelser, hvor en indsat uden samtykke overføres fra fængsel til arresthus, uden at denne overførsel er nødvendig af hensyn til den samlede udnyttelse af pladserne i kriminalforsorgens institutioner eller er begrundet i de lægelige oplysninger.

Bestemmelsen i *nr. 9* skal ses i sammenhæng med, at tilladelse til uledsaget udgang efter nogen tids straffuldbyrdelse er et almindeligt led i straffuldbyrdelsen. En afgørelse om nægtelse af sådan udgangstilladelse er på denne baggrund af væsentlig betydning for intensiteten af frihedsberøvelsen. De i *nr. 9* opstillede tidsmæssige betingelser for at kunne påklage sådanne afgørelser til domstolene er dels begrundet i det anførte om nogen tids straffuldbyrdelse som normal forudsætning for en uledsaget udgang, dels begrundet i ressourcemæssige hensyn.

Bestemmelsen i *nr. 10* skal ses i sammenhæng med, at tilladelse til at modtage besøg af nære pårørende eller lignende nærstående er et almindeligt led i straffuldbyrdelsen og af væsentlig betydning for den indsatte muligheder for efter løsladelsen at leve en tilværelse uden kriminalitet. En afgørelse om nægtelse af sådanne besøg er på denne baggrund af så indgribende karakter, at afgørelsen bør kunne påklages til domstolene. Den opstillede tidsmæssige betingelse er fastsat af ressourcemæssige grunde.

Bestemmelsen i *nr. 11* skal ses på baggrund af, at en indsat efter lovforslagets § 51 har ret til brevveksling, og at denne ret til brevveksling er af betydning for intensiteten af frihedsberøvelsen. Klageadgangen forudsætter, at den indsatte i det pågældende tilfælde er gjort bekendt med tilbageholdelsen af brevet, jf. lovforslagets § 51, stk. 3, 3. og 4. pkt.

Bestemmelsen i *nr. 12* skal ses på baggrund af, at en fængselsstraf normalt skal fuldbyrdes i fællesskab med andre indsatte. Udelukkelse af en indsat fra sådant fællesskab indebærer en isolation af den pågældende og dermed en væsentlig intensivering af frihedsberøvelsen. Den tidsmæssige begrænsning i litra a for indbringelsen af afgørelser om udelukkelse fra fællesskab er begrundet i ressourcemæssige hensyn. En sådan tidsmæssig begrænsning er ikke fundet rimelig i sa-

ger om udelukkelse fra fællesskab i den skærpede form, hvor udelukkelse skal gennemføres i særligt sikrede afsnit i forskellige fængsler og arresthuse.

Bestemmelsen i *nr. 13* skal ses på baggrund af den intensivering af frihedsberøvelsen, som en ikke helt kortvarig hensættelse i sikringscelle med mulighed for tvangsfiksering er udtryk for.

Bestemmelsen i *nr. 14* giver mulighed for domstolsprøvelse af de mest indgribende disciplinærafgørelser. Den foreslåede tidsmæssige betingelse er begrundet i ressourcemæssige hensyn.

Bestemmelsen i *nr. 15* er begrundet i, at den foreslåede tvungne overførelse af ejendomsretten over genstande til staten rækker videre end straffelovens almindelige konfiskationsbestemmelser og derfor - for så vidt angår værdier over 1.000 kr. - findes at burde omfattes af den udvidede klageadgang.

Bestemmelsen i *nr. 16* har sammenhæng med den foreslåede særlige umiddelbare modregningsadgang efter lovforslagets § 69. For så vidt angår erstatningsbeløb over 1.000 kr. findes afgørelse om indeholdelse af sådant erstatningsbeløb at burde omfattes af den udvidede klageadgang.

Bestemmelsen i *nr. 17* skal ses på baggrund af, at ordinær prøveløsladelse efter 2/3 strafudståelse er et almindeligt led i straffuldbyrdelsen omfattende mere end 90 % af de indsatte. På denne baggrund vil en nægtelse af tilladelse til ordinær prøveløsladelse i praksis få karakter af - eller i alt fald af de indsatte opleves som - en afgørelse om forlængelse af strafudståelsen med indtil 50 %. Afgørelsen vedrører derved reelt frihedsberøvelsens udstrækning og foreslås omfattet af den udvidede klageadgang.

Bestemmelsen i *nr. 18* er begrundet i, at en afgørelse om genindsættelse af en prøveløsladt til udståelse af reststraffen er en afgørelse af en så indgribende karakter, at den bør kunne påklages til domstolene på samme måde som andre afgørelser om udstrækningen af frihedsberøvelsen.

Bestemmelsen i *nr. 19* indebærer en adgang til domstolsprøvelse af afslag på krav om erstatning for nærmere opregnede uforskyldte indgreb under straffuldbyrdelsen. En tilsvarende domstolsprøvelse er fastsat i retsplejelovens kapitel 93a for afslag på krav om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning.

På grundlag af oplysninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen skønnes det, at i alt ca. 850 endelige administrative afgørelser årligt vil blive indbragt til domstolsprøvelse efter bestemmelserne i nr. 1-19. Dette skøn er dog forbundet med betydelig usikkerhed.

Til § 108.

Lovforslagets § 108 regulerer valget af den domstol, der i det enkelte tilfælde skal behandle klagesagen.

Det foreslås i stk. 1, at sagerne som udgangspunkt skal indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som har truffet den oprindelige afgørelse, er beliggende. Den indsatte vil normalt fortsat være anbragt i denne institution. Er dette ikke længere tilfældet, kan sagen i stedet indbringes for byretten i den retskreds, hvor den institution, som den dømte er anbragt i, er beliggende. Dette forslag har sammenhæng med muligheden for efter rettens bestemmelse at for-

anstalte afhøring af bl.a. den dømte. Bestemmelsen indeholder i 3. og 4. punktum en regulering af valget af den byret, som skal behandle sagen i de tilfælde, hvor den dømte ikke er frihedsberøvet.

I *stk. 2* foreslås en adgang for retten til at henvise sagen til en anden af de kompetente byretter efter *stk. 1*.

Bestemmelsen i *stk. 3* svarer til retsplejelovens § 226, *stk. 5*.

Til § 109.

Det foreslås i lovforslagets § 109, at en klagesag skal indbringes for retten af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Sagen skal indbringes for retten uden unødigt ophold. Bestemmelsen indebærer, at Direktoratet for Kriminalforsorgen skal give møde i retten i de tilfælde, hvor retten træffer afgørelse om mundtlig behandling af sagen. Forslaget giver mulighed for at inddrage den nødvendige kriminalforsorgsmæssige indsigt i grundlaget for afgørelsen, ligesom den omstændighed, at en medarbejder fra direktoratet sammen med den dømte og dennes advokat vil kunne give møde i retten indebærer, at rettens afgørelse kan træffes efter en egentlig partsprocedure.

Nærmere administrative regler om direktoratets behandling af klagesagen vil kunne fastsættes med hjemmel i *stk. 2*.

Til § 110.

Lovforslagets § 110 vedrører den nærmere tilrettelæggelse af sagens behandling ved retten.

Det foreslås i *stk. 1*, at retten - fx efter begæring fra den indsatte - kan stille krav om tilvejebringelse af bevismidler udover dem, der forudsættes begæret af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Finder retten ikke mundtlig behandling nødvendig, er det forudsat, at retten skal træffe afgørelse umiddelbart på grundlag af foreliggende skriftligt materiale. Ved dette forslag tilsigtes bl.a. en fleksibilitet, der giver mulighed for hurtig sagsbehandling under hensyntagen til karakteren af den påklagede afgørelse.

I *stk. 2* foreslås, at retten har adgang til at beskikke en advokat for den indsatte, når retten finder dette fornødent.

Bestemmelsen i *stk. 3* forudsætter, at ingen af sagens parter som hovedregel skal betale sagsomkostninger til den anden part. Efter *stk. 3* er der imidlertid adgang til ekstraordinært at pålægge den indsatte helt eller delvis at betale sagsomkostninger, fx når indbringelsen for retten findes åbenbart urimelig.

I *stk. 4* fastslås det, at indbringelse af en afgørelse for retten i almindelighed ikke tillægges opsættende virkning. Dette forslag er begrundet i, at hensynet til kriminalforsorgens sikkerheds- og ordensmæssige virksomhed i almindelighed vil tale imod, at indbringelsen tillægges sådan virkning.

Til § 111.

I lovforslagets § 111 fastslås det, at rettens afgørelse af klagesagen skal træffes ved kendelse. Dette indebærer, at afgørelsen, der kan være en afvisning af sagen eller en stadfæstelse, ændring eller ophævelse af den påklagede afgørelse, skal

begrundes, jf. retsplejelovens § 218. Afvisning af sagen kan fx ske, hvis klagen er indbragt for sent. Ændring af afgørelsen vil navnlig kunne være relevant i forbindelse med de i § 107, nr. 14-16 og 19 nævnte afgørelser. I øvrigt vil afgørelser normalt enten skulle stadfæstes eller ophæves.

Rettenes afgørelse kan efter *stk. 2* påkæres. Henvisningen til retsplejelovens § 398, *stk. 2, 3.* punktum indebærer, at den dømtes udeblivelse ved mundtlig behandling af kæremålet kun kan medføre kæremålets afvisning, når den dømte ikke er frihedsberøvet.

Til § 112.

I lovforslagets § 112 foreslås det, at en afgørelse, der er stadfæstet ved rettenes afgørelse, på ny tidligst skal kunne indbringes for domstolene, når der er forløbet 6 måneder fra opretholdelsen af afgørelsen. Den foreslåede frist på 6 måneder svarer til den frist, der i straffelovens § 72 er fastsat for på ny at indbringe en begæring om ændring af visse strafferetlige retsfølger for domstolene.

I bestemmelsens 2. punktum er en række afgørelser undtaget fra adgangen til på ny at blive indbragt for retten. Disse afgørelser er alle af en sådan karakter, at der ikke vil kunne blive tale om, at sagen på ny kan indbringes.

Til § 113.

Lovforslagets § 113 skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i lovforslagets § 68, hvorefter der i visse tilfælde kan ske konfiskation af genstande, der indføres eller søges indført til indsatte. Såfremt den omhandlede genstand tilhører den indsatte, vil denne kunne indbringe afgørelsen om konfiskation for domstolene efter bestemmelsen i lovforslagets § 107, nr. 15. Det foreslås, at konfiskation af genstande hos andre end indsatte kan indbringes for retten efter bestemmelserne i dette lovforslags kapitel 18. Den foreslåede adgang til domstolsprøvelse vedrører alene konfiskation efter de særlige regler i dette lovforslag og ikke konfiskation efter straffelovens almindelige konfiskationsbestemmelser.

Til kapitel 20. Ikrafttræden mv.

Til § 114.

Det foreslås, at loven træder i kraft den

Til § 115.

Borgerlig straffelov gælder med visse undtagelser for Færøerne, og fuldbyrdelse af straf idømt på Færøerne sker som udgangspunkt efter samme regler som straffe idømt i Danmark. I Grønland gælder straffeloven ikke, men derimod en særlig kriminallov med særlige retsfølger (foranstaltninger). Det foreslås derfor,

at en lov om fuldbyrdelse af straf mv. ikke skal gælde i Grønland, men skal kunne sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilliger.

AFSNIT XVI

**ARBEJDSGRUPPENS ENDELIGE UDKAST
TIL LOV OM ÆNDRING AF FORSKELLIGE
LOVBESTEMMELSER I FORBINDELSE MED
GENNEMFØRELSEN AF EN SÆRLIG LOV
OM FULDBYRDELSE AF STRAF MV.**

U D K A S T
til
forslag til
lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

§ 1.

I borgerlig straffelov, jf. lovbekendtgørelse nr. 607 af 6. september 1986 som ændret senest ved . . . ophæves §§ 34-36, § 39, stk. 2, sidste pkt., §§ 45-49, § 52, stk. 2 og 3, § 57, stk. 2, § 59, stk. 1, og § 83, stk. 3, 2. pkt. og 3. pkt.

§ 2.

I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 567 af 1. september 1986 som ændret senest ved . . . foretages følgende ændringer:

1. § 997, stk. 4, og § **1001** ophæves.
- 2.1 § 998, stk. 1, udgår: ”, beregningen af frihedsstraffe, som er idømt eller træder i stedet for idømt straf, eller i andre henseender”.
3. I § 999 indsættes efter stk. 1, som nyt stykke:

”Stk. 2. Er domfældte varetægtsfængslet efter straffedommen, skal dommen fuldbyrdes, så snart det kan konstateres, at dommen er endelig”.

Stk. 2-4, bliver herefter stk. 3-5.

§ 3.

I lov om udgifterne i strafferetsplejen, jf. lovbekendtgørelse nr. 744 af 11. juni 1986 affattes § 7 således:

”§ 7. Til sagsomkostninger henregnes udgifterne til befordring for de i strafferetsplejens tjeneste virkende embedsmænd, for så vidt deres ret til fri befordring er afløst ved overenskomster om et fast vederlag, jf. derhos lov om rettens pleje § 1008”.

§ 4.

I lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov m.m., jf. lovbekendtgørelse nr. 609 af 6. september 1986 foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 3, ophæves.
- 2.1 § 18, stk. 3, ændres ”de den pågældende i medfør af straffelovens § 35 tillagte dagpenge” til: ”det vederlag, som den pågældende får udbetalt i henhold til § 40 i lov om fuldbyrdelse af straf mv.”.

§5.

Loven træder i kraft den

Stk. 2. Loven gælder ikke på Færøerne eller i Grønland, men § 1 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lovforslaget er udarbejdet af en arbejdsgruppe, der er nedsat af Straffelovrådet i juni 1985 med henblik på forberedelsen af rådets overvejelser af spørgsmålet om en særlig lov om straffuldbyrdelse. Lovforslaget er en konsekvens af arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppen afgav i oktober 1989 bind I og II af betænkning nr. 1181 om en lov om fuldbyrdelse af straf mv. Disse to bind indeholder bl.a. arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige bestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Efter aftale med Straffelovrådet og Justitsministeriet blev de to bind af arbejdsgruppens betænkning med tilhørende udkast til lovforslag straks udsendt til høring hos myndigheder og organisationer mv.

Denne høringsrunde er nu afsluttet, og høringssvarene har ikke givet arbejdsgruppen anledning til at foretage ændringer i dette lovudkast, der med afgivelsen af et bind III til betænkningen endeligt afgives til Straffelovrådet.

Gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. indebærer en samlet regulering af et retsområde, der hidtil i det væsentlige har været administrativt reguleret på grundlag af nogle få bestemmelser om straffuldbyrdelse i navnlig straffeloven og retsplejeloven. I forbindelse med gennemførelsen af den særlige lov er der derfor behov for at ophæve eller ændre en række bestemmelser vedrørende straffuldbyrdelse i anden lovgivning. Lovforslaget indeholder et forslag til ophævelse eller ændring af sådanne bestemmelser. Det skal herved understreges, at lovforslaget ikke omfatter alle bestemmelser vedrørende straffuldbyrdelse i gældende lovgivning. Dette skyldes, at en række bestemmelser vedrørende straf fuldbyrdelse efter Straffelovrådets eller arbejdsgruppens opfattelse fortsat bør findes i anden lovgivning og ikke i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. Der henvises herom navnlig til arbejdsgruppens kommissorium, der er gengivet i sin helhed i betænkningens kapitel 2.

Arbejdsgruppen skal understrege lovforslagets karakter af et konsekvensforslag. Lovforslaget er ikke og tilsigter ikke at være udtryk for nogen egentlig revision af de pågældende love, jf. herved navnlig lovforslagets § 3 og § 4.

Om lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser henvises til kapitel 9, punkt 9.4. i arbejdsgruppens betænkning.

Til § 1.

Lovforslagets § 1 indeholder forslag til konsekvensændringer i straffeloven. De bestemmelser, der foreslås ophævet, vedrører alle straffuldbyrdelsesspørgsmål, der foreslås lovreguleret i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. forudsætter yderligere en ændring af straffelovens § 33, stk. 1, og en ophævelse af straffelovens § 44 og § 90, idet arbejdsgruppens forslag efter arbejdsgruppens kommissorium er udarbejdet under den forudsætning, at Straffelovrådet vil stille forslag om afskaffelse af hæftestrafpen og nedsættelse af fængselsstraffens minimum. Der henvises herom nærmere til arbejdsgruppens kommissorium, til Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse og til § 1, nr. 7 og 8, i det i rådets betænkning indeholdte udkast til lov om ændring af straffeloven (strafferammer, prøveløsladelse mv.).

Til § 2.

Lovforslagets § 2 indeholder forslag til konsekvensændringer i retsplejeloven.

Til nr. 1.

I forbindelse med forslaget om ophævelse af retsplejelovens § 1001 er det ved forslaget til § 12 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. forudsat, at ansøgning om udsættelse eller benådning skal kunne tillægges opsættende virkning også i tilfælde, hvor ansøgningen ikke indgives af den dømte selv.

Til nr. 2.

Forslaget om ændring af retsplejelovens § 998, stk. 1, skal ses i sammenhæng med § 107, nr. 1, i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. Forslagene indebærer, at retsplejelovens regel alene skal finde anvendelse på uenighed om straffedommens fortolkning, mens uenighed om kriminalforsorgens beregning af straffetiden skal afgøres efter den særlige straffuldbyrdelseslov.

Til nr. 3.

Forslaget tilsigter, at en person, der er varetægtsfængslet efter dom, hurtigst muligt efter endelig dom skal overgå fra behandling efter retsplejelovens regler om varetægtsarrestanter til fuldbyrdelse af straffen i overensstemmelse med reglerne i en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Der henvises nærmere til kapitel 10, pkt. 10.2.1.3. i arbejdsgruppens betænkning og til § 8 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Til § 3.

Lovforslagets § 3 indeholder forslag til en konsekvensændring i lov om udgifterne i strafferetsplejen. Den foreslåede ændring er en følge af arbejdsgruppens forslag om ophævelse af de indsattes pligt til betaling af afsoningsomkostninger.

Der henvises herom nærmere til kapitel 9, pkt. 9.4. i arbejdsgruppens betænkning.

Til § 4.

Lovforslagets § 4 indeholder forslag til konsekvensændringer i lov om ikrafttræden af borgerlig straffelov mv.

Til § 5.

Lovforslagets § 5 indeholder bestemmelser vedrørende lovforslagets ikrafttræden og gyldighed på Færøerne og i Grønland. Der henvises herom til §§ 114 og 115 i arbejdsgruppens udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv. Det bemærkes, at ingen af de i §§ 2-4 nævnte love gælder for Færøerne.

AFSNIT XVII

BILAG TIL BIND III

Arbejdsgruppens sammenfatning af de bemærkninger, som de hørte myndigheder mv. har fremsat til de enkelte bestemmelser i de to foreløbige lovudkast.

Arbejdsgruppen har i kapitel 49, punkt 49.2.2.-4. redegjort for de principielle bemærkninger, som de hørte myndigheder mv. har fremsat til spørgsmålet om udarbejdelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv. samt til arbejdsgruppens to foreløbige lovudkast.

I dette notat har arbejdsgruppen sammenfattet de bemærkninger, som de hørte myndigheder mv. har fremsat til de enkelte bestemmelser i de to foreløbige udkast. Arbejdsgruppen skal i den forbindelse erindre om, at man - som det fremgår af oversigten i kapitel 49, punkt 49.1.3. - har modtaget i alt ca. 80 høringsudtalelser og tilkendegivelser fra myndigheder, organisationer, repræsentanter for indsatte mv. Arbejdsgruppen har på denne baggrund fundet det uhensigtsmæssigt og i øvrigt unødvendigt i forbindelse med nedenstående oversigt over bemærkningerne til den enkelte bestemmelse i lovforslagene også at opregne de myndigheder mv., der ikke har fremsat bemærkninger til den pågældende bestemmelse.

Høringsudtalelser vedrørende arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om fuldbyrdelse af straf mv.:

Ad § 1;

Anstalten ved Herstedvester noterer sig, at loven ikke omfatter domfældte i henhold til den grønlandske kriminallov.

Afdelingen for Samfundstjeneste bemærker, at prioriteringen af de enkelte straffe måske burde ændres, således at betingede domme kom til at stå som nummer 2, forvaring som nummer 3 og bødestraf som nummer 4.

Afdelingen i København Øst har bemærket, at man først og fremmest har opfattet lovudkastet som en beskyttelse af domfældte. Lovudkastet omfatter ikke personer, der er dømt i henhold til straffelovens §§ 16 og 69. I lov af 24. maj 1989 om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien er der tilvejebragt beskyttelse af psykiatriske patienter. Den pågældende lov omfatter ikke de såkaldte retslige patienter. Afdelingen anser det for hensigtsmæssigt, om en lovgivning indeholdende beskyttelsesregler for denne persongruppe måtte blive tilvejebragt.

Foreningen af fængselsinspektører og vicefængselsinspektører (Inspektørforeningen) og Dansk Fængselsforbund erklærer sig enig i, at hæftestrafpen bør afskaffes.

Ad § 3:

Rigsadvokaten peger på, at bestemmelsen eller dens forarbejder ikke ses at angive de øvrige hensyn, der følger af straffens formål, herunder den generalpræventive virkning og retshåndhævelseshensyn. Rigsadvokaten foreslår, at det i lovteksten eller i alt fald i bemærkningerne hertil præciseres, at også de hensyn, der følger af selve idømmelsen af fængselsstraf, skal tillægges betydning i forbindelse med de afgørelser, der træffes i forbindelse med fuldbyrdelsen af fængselsstraf.

Statsfængslet i Jyderup foreslår - generelt - anvendelse af ordet "fange" i stedet for ordet "indsat". Statsfængslet foreslår endvidere, at "behovet for at hjælpe eller påvirke den indsatte til at leve en kriminalitetsfri tilværelse" ændres til "den indsattes retigheder og pligter som samfundsborger både under og efter straffuldbyrdelsen".

Ad § 4:

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille ønsker, at det af bestemmelsen tydeligt fremgår, at en

indsat beholder sine grundlovssikrede rettigheder, for så vidt at selve frihedsberøvelsen ikke forhindrer udøvelsen af disse. Fællestalsmanden peger på, at de indsatte lovmæssigt skal sidestilles med andre borgere og således være beskyttet af grundloven.

Ad § 5;

Statsfængslet i Jyderup foreslår anvendelse af udtrykket "almindelige fængsler" i stedet for "åbne fængsler".

Statsfængslet i Vridsløselille foreslår, at bestemmelsen i stk. 2 placeres i tilknytning til § 38.

Ad § 7;

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup er tilfreds med, at det markeres, at fuldbyrdelsen skal påbegyndes snarest muligt, men det bør tilføjes, at også en overførsel fra arresthus til afsoningsinstitution skal finde sted snarest muligt, idet forholdene i arresthuse-
ne er betydeligt mere restriktive end i statsfængslerne.

Ad § 8:

Inspektørforeningen bemærker, at "skal" i sidste linie i bemærkningerne til § 8 formentlig skal rettes til "kan", idet den beslutning, som anklagemyndigheden i medfør af retsplejelovens § 999 tager, ikke er, at straffen skal fuldbyrdes, men at den kan fuldbyrdes.

Ad § 9:

Statsfængslerne i Jyderup, Gribskov og ved Hørslevrød, og Inspektørforeningen foreslår, at det i stk. 3 præciseres, at den dømte skal give møde i henhold til (den i stk. 1 nævnte) indkaldelse, således at det fortsat vil være muligt at afvise personer, der er stærkt påvirkede, eller - i ekstreme pladssituationer - møder

forud for eller efter tilsigelsestidspunktet.

Ad § 12;

Politimesteren i Hillerød bemærker, at det gældende regelsæt omkring behandlingen af sager om benådning og udsættelse efter hans erfaring er noget vanskeligt at arbejde med efter dets intentioner, som var en stramning, jfr. herved lovforslagets § 12, stk. 2.

Foreningen af politimestre i Danmark anser det for tilfredsstillende, at man - i § 12, stk. 2 - har fået præciseret, at en yderligere udsættelse med straffuldbyrddelsen er en undtagelse.

Statsfængslet i Ringe peger på, at det kan være vanskeligt at lade flere domme afsone i forlængelse af hinanden, hvis den indsatte søger om udsættelse kort tid efter prøveløsladelsesdatoen i henhold til den tidligere dom. En tilsvarende problemstilling gælder efter statsfængslets opfattelse i de tilfælde, hvor en bøde begæres afsonet kort tid før løsladelsen.

Inspektørforeningen foreslår, at stk. 3 affattes således: "...varetægtsfængslet efter dom eller strafafsoner, har ...".

Ad § 14:

Statsfængslerne i Jyderup og ved Horserød samt Inspektørforeningen finder det ønskeligt, at bestemmelsen ændres således, at straffetidsberegningen først skal foretages, når straffuldbyrddelsen er påbegyndt. Baggrunden for dette forslag er et ønske om at undgå et u hensigtsmæssigt merarbejde som følge af erfaringsmæssigt ofte forekommende ændringer af tidspunktet for påbegyndelsen af en straffuldbyrddelse.

Ad § 15:

Statsfængslet ved Horserød foreslår bestemmelsen affattet således, at den dømte i forbindelse med iværk-

sætteisen - og ikke indsættelsen - skal gøres bekendt med **strafberegningen**.

Ad § 18;

Rigsadvokaten peger på, at der i forbindelse med straffelovens § 86 savnes klare retningslinier om, i hvilket omfang domstolene kan træffe bestemmelse om fradrag i den situation, hvor frihedsstraf idømmes, men varetægtsfængsling under sagen helt eller delvist har været begrundet i forhold, for hvilke der er sket frifindelse. Rigsadvokaten nævner, at spørgsmålet er behandlet i et cirkulære fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der anviser fradrag i alle de tilfælde, hvor det i dommen er anført, i hvilke perioder den domfældte har været varetægtsfængslet. For at undgå at et erstatningskrav vil være illusorisk på grund af reglerne om modregning i sagsomkostninger peger Rigsadvokaten endvidere på, at det kunne overvejes at ændre bestemmelsen i stk. 2 således, at varetægtsfradrag gøres obligatorisk og uafhængigt af, om den indsatte er berettiget til erstatning eller i givet fald foretrækker at kræve erstatning frem for varetægtsfradrag. Rigsadvokaten peger endelig på, at det kunne overvejes at indføre adgang til at lade uberettiget varetægtsfængsling eller isolationsfængsling indgå med en større fradragsmæssig vægt end anden fængsling, fx en forhøjelse med 50%, afrundet til hele dage.

Statsfængslet i Ringe peger på, at fængslet kun modtager en del af straffesagens akter, og at fængslet derfor ikke vil kunne administrere den foreslåede regel i stk. 2, medmindre det klart fremgår af dommen, om der er tidligere anholdelser eller varetægtsfængslinger, der ønskes fratrukket.

Statsfængslet ved Horserød finder, at det i hvert fald af bemærkningerne - bør fremgå - at der også skal foretages fradrag for varetægtssurrogat, såfremt dette fremgår af dommen.

Inspektørforeningen gør opmærksom på, at der er en uoverensstemmelse mellem § 8, stk. 4, i det nuværende

cirkulære om straffetidsberegning og arbejdsgruppens forslag. På side 70 i betænkningen gøres der opmærksom på, at den foreslåede bestemmelse er i overensstemmelse med gældende ret, hvilket den efter inspektørforeningens opfattelse ikke er.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup finder det urimeligt, at man skal give afkald på den fulde erstatning efter retsplejelovens kapitel 93a for at få fradrag for uberettiget anholdelse eller varetægtsfængsling, idet sådan frihedsberøvelse gerne finder sted under meget restriktive former.

Ad § 21:

Politimesteren i Grenå anfører for så vidt angår lovudkastets § 21 (betænkningens sider 88 og 365), at forudsætningen om, at den dømte under fuldbyrdelse i et arresthus som udgangspunkt tilbydes fællesskab og beskæftigelses-, uddannelses- og fritidsmuligheder, der søges tilnærmet forholdene under afsoningen i et fængsel, formentlig kun vil kunne opfyldes i de tilfælde, hvor en afsoning finder sted i et større arresthus.

Politimesteren i Randers anfører for så vidt angår lovudkastets §§ 21 og 28, at det bør fremgå af loven, at man ved afsoningen i arresthus ikke kan forvente de principper, som kommer til udtryk i loven for så vidt angår fællesskab, arbejde, undervisning, fritid mv. Politimesteren anfører endvidere, at for så vidt angår anbringelse af undvigelsestruede indsatte bør dette begrænses yderligere, idet disse afsonere må befrygtes at medføre problemer, som kræver det i forvejen begrænsede arresthuspersonales fulde opmærksomhed.

Arrestforvareren ved arresthuset i Randers bemærker, at uanset arbejdsgruppen i sine overvejelser som udgangspunkt peger på, at fængselsstraf bør afsones i fængsel og ikke i arresthus, og at den faktiske opholdstid for afsoning i arresthus bør begrænses til 2-3 måneder efterlades et helhedsindtryk af, at der åbnes for en udvikling, der i højere grad end hidtil vil føre til

overførsel af svært belastede kriminelle til **arresthus-**sektoren.

Politimesten i Århus bemærker for så vidt angår stk. 3, at han finder det betænkeligt, at der indføres en sådan adgang til anbringelse af fængselsafsonere i arresthus, idet statsfængslerne på grund af bygningsmæssige forhold og personaleressourcer må anses for at være bedre egnede til at tackle de pågældende afsonere (medmindre der er tale om anbringelse i særligt sikrede celler).

Statsfængslet i Jyderup har for så vidt angår stk. 3, nr. 1, anført, at fuldbyrdelse i arresthus kan være nødvendig for at forebygge også anden kriminalitet end vold og handel med euforiserende stoffer, fx brandstiftelse, ulovlig tvang eller afpresning. Statsfængslet foreslår derfor, at der i bestemmelsen kommer til at stå: "...nødvendigt for at forebygge undvigelse eller grov kriminalitet, eller".

Inspektørforeningen foreslår eksemplificeringen i stk. 3, nr. 1, ændret til: "personfarlig kriminalitet eller handel med euforiserende stoffer". Inspektørforeningen foreslår en tilsvarende ændring af § 26, nr. 4, og § 28, stk. 1, nr. 1. I øvrigt foreslår foreningen, at der i § 21, stk. 3, og i §§ 26 og 28 indføjes en tilsvarende bestemmelse som i § 23, stk. 2, nr. 5, således, at der på grund af nære relationer mellem en indsat og en ansat er hjemmel til overførsel mellem ligeartede institutioner.

Statsfængslet ved Horserød kan tilslutte sig dette forslag.

Københavns Fængsler har anført, at man tilslutter sig arbejdsgruppens bemærkninger på side 88 forneden om tilnærmelse af forholdene i arresthusene til forholdene under afsoning i et fængsel. Når denne tilnærmelse ikke har fundet sted på Københavns Fængsler i videre omfang, skyldes det vanskeligheder med hensyn til gennemførelse af en nedgang i kapaciteten, bl.a. med henblik på indretning af fællesskabslokaler til brug for de indsattes fritid. Dertil kommer gamle og utidssvarende bygninger,

lavere bemanning på afdelingerne end i afsoningsfængslerne, mangel på et tilstrækkeligt antal fællesskabsarbejdspladser og i perioder et alt for højt belæg. En vis renovering af fløjene er imidlertid igangsat, men forhold svarende til afsoningsanstalterne vil kræve stor kapacitets- og belægsnedgang samt gennemgribende bygningsmæssige ændringer. Når tilnærmelsen måtte være gennemført, må det forudses, at Københavns Fængsler og arresthusene ikke længere vil frembyde større sikkerhedsmæssige eller beskyttelsesmæssige forhold end de øvrige lukkede institutioner.

Afdelingen i Århus Nord er enig i arbejdsgruppens synspunkt, hvorefter det kan være nødvendigt i et vist omfang at opretholde en praksis, der giver adgang til at fuldbyrde i arresthus. Afdelingen ønsker i den forbindelse at påpege, at der i visse tilfælde kan være behov for afsoningskapacitet (frigangspladser) i arresthuse med henblik på arbejde, beskæftigelse og uddannelse, jfr. stk. 4.

Ad § 22:

Statsfængslet Renbæk anfører for så vidt angår stk. 2, at den kategoriske form, som bestemmelsen får ved anvendelsen af ordet "skal", modvirker hovedsynspunktet i stk. 1. Statsfængslet foreslår, at bestemmelsen formuleres således: "Fuldbyrdelsen af straffen kan dog ske i lukket fængsel, hvis det efter en samlet vurdering af den dømtes forhold skønnes, at anbringelse i åbent fængsel er utilrådeligt, når...".

Statsfængslet i Jyderup foreslår, at stk. 2 udgår. Statsfængslet anfører følgende argumentation for dette: "Således som praksis har udviklet sig i de senere år, fuldbyrdes straffe på over 5 år i dag hyppigt i åbent fængsel, også selv om varetægtsperioden er kort.... Det forekommer derfor som et tilbageskridt at fastslå som en hovedregel, at straffe på fængsel i 5 år eller mere skal fuldbyrdes i lukket fængsel. Argumentationen herfor (side 90) er bl.a., som det står anført i betænkningen, at

det i sig selv sig kan være særdeles belastende og vanskeligt at gennemføre et langvarigt ophold i åbent fængsel. Der antydes hermed en formynderisk holdning, som ikke er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet i § 4, stk. 1, og heller ikke i overensstemmelse med bemærkninger i betænkningens afsnit 13-3-2-3 in fine.

Det forekommer endvidere ikke hensigtsmæssigt at lægge vægt på, om betingelserne for overførsel til åbent fængsel ikke har været opfyldt i forbindelse med tidligere afsoning i lukket fængsel. I mange tilfælde vil der antageligt slet ikke have været lejlighed til at tage stilling hertil, fx fordi den indsatte selv klart har udtrykt, at han ikke ønskede overførsel til åbent fængsel".

Som nyt stk. 2 foreslår Statsfængslet i Jyderup: "Fuldbyrdelse af straf i fængsel kan dog ske i lukket fængsel, hvis der efter de foreligge oplysninger om den dømte og efter kriminalitetens art og straffens længde er bestemte grunde til at antage...". Der bliver herefter ikke noget stk. 3 i § 22, såfremt Statsfængslet i Jyderups forslag følges.

I forbindelse med det nævnte foreslår Statsfængslet i Jyderup, at § 107, nr. 3, ændres således, at domstolsprøvelse kun kan finde sted, når straffen er fængsel i mere end 8 år.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 2, at det bør være en konkret vurdering af den enkelte dømtes kriminalitet og forholdet i øvrigt, der afgør, om vedkommende skal i lukket fængsel. Det er forkert at operere med en regel om, at man skal i lukket fængsel, når straffen er på 5 år eller mere. Muligheden for alligevel at anbringe en langtidsdømt i åbent fængsel vil helt og holdent bero på et skøn hos myndighederne - oven i købet et skøn, der ikke kan efterprøves af domstolene. Dette finder talsmandsgruppen betænkeligt.

Statsfængslet ved Nr. Snede foreslår for så vidt angår stk. 3 og under henvisning til betænkningen side 435, at der i bemærkningerne medtages følgende til be-

skyttelse af medindsatte eller institutionens virksomhed: "...betydelig ulempe eller gene for medindsatte eller institutionens virksomhed...".

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 4, at udover den rent lægelige indikation ved anbringelse i Anstalten ved Herstedvester bør anbringelse også betinges af, at de omstændigheder, der kan føres til anbringelse i lukket fængsel, er til stede. Statsfængslet foreslår derfor, at bestemmelsen udgår som værende overflødig, idet man med hjemmel i § 23, stk. 2, nr. 3, jfr. § 22, stk. 2, kan fuldbyrde straffen i Anstalten ved Herstedvester. Hvis bestemmelsen alligevel opretholdes, som den er foreslået, bør der efter Statsfængslet i Jyderups mening være adgang til domstolsprøvelse.

Statsfængslet Renbæk foreslår, at der i stk. 4 efter ordene "Anstalten ved Herstedvester" indføjes ordene "eller et lukket fængsels sygeafdeling".

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 5, at en indsat bør have ret til at afsone sin straf i lukket fængsel, uden at den indsatte derved skal dokumentere, at "særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor". Retten til at afsone i lukket fængsel sidestilles herved med retten til at afsone uden fællesskab, jfr. § 32, stk. 2".

Statsfængslet ved Horserød foreslår for så vidt angår stk. 5 indføjet, at også uddannelsesmæssige og beskæftigelsesmæssige hensyn kan føres til anbringelse i lukket fængsel. Det samme gælder for så vidt angår bestemmelserne i §§ 25, stk. 6, og 26, nr. 5.

Ad § 23:

Statsfængslet i Jyderup har anført, at det allerede i § 23, stk. 1, er fastslået, at der skal tages hensyn til den dømtes egne ønsker vedrørende familie-, beskæftigelse- og uddannelsesmæssige forhold, og hvis der her til føjes "helbredsmæssige forhold" kan stk. 2 udgå som værende overflødig. Statsfængslet har endvidere bemær-

ket, at det geografiske nærhedsprincip lovligt vil kunne brydes, hvis det ikke er "praktisk muligt" at følge det (fx på grund af en skæv geografisk fordeling af kapaciteten), og at det, når den "praktiske umulighed" indtræder, selvfølgelig vil være nærliggende at skele til de andre relevante forhold, der er nævnt i bestemmelsen. Statsfængslet finder, at der er særlig grund til at fremhæve, at bestemmelsen ikke bør hjemle mulighed for den eksisterende ordning, hvorefter det geografiske fordelingsprincip automatisk træder ud af kraft for unge mænd under 23 år, der skal afsone i lukket fængsel, idet disse dømtede altid bringes i Statsfængslet i Ringe. Statsfængslet anfører endelig, at det forekommer paradoksalt, at et godt og velbegrundet fordelingsprincip blankt tilsidesættes for de unge domfældte, som måske netop har brug anbringelse i geografisk nærhed af familie og nære sociale kontakter.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg anfører, at der bør ske en nærmere præcisering af de hensyn, der kan begrunde fravigelse af nærhedskriteriet.

Statsfængslet Renbæk anfører, at der bør gives begrundelserne i § 23, stk. 2, nr. 3, selvstændige litreringer.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridløselille anfører for så vidt angår stk. 2, nr. 5, at der i denne regel skal foreligge en bevisførelse på samme betingelser, som man ser det i det almindelige retssystem.

Ad § 24;

Statsfængslet i Vridløselille anfører for så vidt angår stk. 1, at de administrative bestemmelser bør udformes således, at overførsel fra lukket til åbent fængsel prioriteres højt. I dag er der erfaringsmæssigt efter statsfængslets mening ofte lang ventetid.

Statsfængslet ved Sdr. Omme anfører for så vidt angår stk. 1, at det ikke fremgår af bestemmelsen, hvem der har den besluttende myndighed. Statsfængslet forudsætter, at det åbne fængsel har indflydelse på afgørel-

sen, idet det lukkede fængsel kun har begrænsede muligheder for at vurdere, om den pågældende vil begå groft, disciplinært forhold eller udvise anden adfærd, der er åbenbart uforenelig med forholdene i et åbent fængsel. Statsfængslet forudsætter endvidere, at afgørelsen i tilfælde af uenighed træffes af Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 2, at ordene: "hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor" bør undgå og henviser i den forbindelse til sine bemærkninger ad § 22, stk. 5.

Statsfængslet ved Sdr. Omme finder, at stk. 2 er for kategorisk. Statsfængslet anfører i den forbindelse, at det ikke synes rimeligt, at overførsel kun kan undlades undtagelsesvis efter den indsatte eget ønske og kun, hvis særlige forhold taler afgørende derfor. Statsfængslet bemærker, at det ikke sjældent forekommer, at en indsat ønsker en mere isoleret tilværelse og vil undgå det åbne fængsels udprægede og "tvungne" fællesskab. I sådanne tilfælde vil anbringelse i et åbent fængsel af den indsatte blive oplevet som en ekstra straf og ikke - som tilsigtet - som et forsøg på at hjælpe og påvirke den pågældende til at leve en tilværelse uden kriminalitet. Resultatet kan efter statsfængslets mening blive en undvigelse for at gennemtrumfe ophold i lukket institution. Formuleringen bør derfor efter statsfængslets opfattelse ændres, således at der i videre omfang kan tages hensyn til den indsatte ønsker.

Ad § 25:

Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår stk. 1, at bestemmelsen er for bastant formuleret i forhold til ønsket om i videre omfang, end det i dag er tilfældet, at undgå så mange overførsler fra åbent til lukket fængsel. Statsfængslet anfører, at eventuelt kunne stk. 2 indarbejdes i stk. 1.

Statsfængslet Renbæk foreslår, at § 25, stk. 1 og

2, samles og formuleres således: "Overførsel til lukket fængsel kan finde sted, hvis fortsat ophold i åbent fængsel efter en samlet vurdering af en indsats forhold findes utilrådeligt, fordi den pågældende...".

Statsfængslet ved Nr. Snede anfører, at det i bemærkningerne for så vidt angår stk. 1, nr. 1, bør præciseres, at undvigelsesbestemmelsen også omfatter bortgang. Statsfængslet henviser til, at i andre relationer sonderer man mellem undvigelse og bortgang, alt efter om fysiske hindringer skal overvindes.

Statsfængslet ved Nr. Snede anfører for så vidt angår stk. 1, nr. 2, at det bør fremgå af bemærkningerne til § 25, om entalsformen "groft disciplinært forhold" også dækker flere forhold, der hver for sig ikke kan karakteriseres som grove, men hvor en samlet vurdering gør, at forholdene kan henføres under bestemmelsen. Statsfængslet anfører, at et tilsvarende problem kan opstå, hvor en indsat flere gange er blevet ikendt disciplinærstraf, uden at man i nogen af tilfældene kan tale om "groft disciplinært forhold", hvorefter den indsatte på ny dømmes, også uden at dette sidste forhold isoleret set er "groft".

Statsfængslet ved Horserød er enig i, at ordlyden af bestemmelsen i stk. 1 synes at indebære en udvidelse af adgangen til at overføre indsatte fra åbent til lukket fængsel.

Statsfængslet i Jyderup anfører, at § 25 synes at betyde en klar forringelse for de indsatte, idet den kan komme til at betyde langt flere overførsler end hidtil fra åbent til lukket fængsel. Statsfængslet bemærker, at dette næppe er tilsigtet. Statsfængslet anfører videre, at det i bemærkningerne til § 25 siges, at overførsel "altid forudsætter, at den dømtes forhold findes åbenbart uforeneligt med fortsat ophold i åbent fængsel". Dette er efter statsfængslets opfattelse rigtigt, men fremgår langt fra tydeligt nok af lovteksten, der endog vender bevisbyrden i nogle vigtige tilfældegrupper. Fængslet finder det dernæst vigtigt at tydeliggøre, hvilke hensyn der skal tillægges vægt ved vurderingen

af, om den dømtes forhold findes åbenbart uforenelige med fortsat ophold i åbent fængsel. Efter statsfængslets mening findes det således vigtigt at slå fast, at pønale eller generalpræventive hensyn ikke hører hjemme i denne sammenhæng, men må tilgodeses ved brug af disciplinære straffe. Det er også vigtigt at understrege, at det aldrig kan være disciplinære forseersers grovhed i sig selv, der kan begrunde en overførsel. Kun hvis der foreligger (risiko for) en forseelse mod "åbenheden", eller i øvrigt en forseelse, som er ekstra ubehagelig eller ekstra svær at forebygge i det åbne fængsel, bør en overførsel iværksættes.

For så vidt angår stk. 1, nr. 2, anfører Statsfængslet i Jyderup, at efter gældende praksis medfører sigtelse for strafbart forhold ikke overførsel til lukket fængsel, medmindre det strafbare forhold samtidigt indebærer en selvstændig grov krænkelse af fængselsordenen. Særligt bemærker statsfængslet, at kriminalitet begået under udgang naturligvis medfører en længerevarende udgangskarantæne, men i sig selv ikke overførsel til lukket fængsel. Selv i tilfælde, hvor kriminaliteten er så grov, at den indsatte varetægtsfængsles, er det meget sjældent, at overførsel finder sted (efter endt varetægtsfængsling), medmindre der idømmes en straf af fængsel i så mange år, at det alene på grund af straffens længde findes betænkeligt at lade den dømte forblive i åbent fængsel.

Statsfængslet vender sig helt principielt imod arbejdsgruppens forslag om at lade en antagelse om en forestående varetægtsfængsling medføre overførsel til lukket fængsel. Statsfængslet finder det ikke rigtigt at lade fængselsmyndigheden træde i dommerens sted og vurdere, om der er grundlag for varetægtsfængsling og dernæst iværksætte en (varetægts-)overførsel, som ikke kan påklages til retten.

For så vidt angår stk. 2 i § 25 anfører Statsfængslet i Jyderup, at hvis bestemmelsen opretholdes, bør der stå, at overførsel skal undlades i de nævnte tilfælde.

Statsfængslet i Jyderup sammenfatter, at § 25, stk.

1 og 2, i overensstemmelse med det ovennævnte kunne sammenfattes således: "En indsat i et åbent fængsel kan overføres til lukket fængsel, når den pågældende

- 1) er undveget eller har forsøgt herpå eller på anden måde groft har krænket fængselsordenen, og
- 2) der må antages at være risiko for fortsatte grove ordenskrænkelser, som åbentbart bedre kan forebygges i lukket fængsel".

Inspektørforeningen anfører, at § 25 er formuleret på en måde, der kan føre til en u hensigtsmæssig udvidelse af antallet af overførsler fra åbent til lukket anstalt. Foreningen foreslår følgende ændring af § 25, stk. 1 og 2, som sammenbygges til en bestemmelse: "En indsat i et åbent fængsel skal overføres til lukket fængsel, når den pågældende er undveget eller har forsøgt herpå, eller på anden måde groft har krænket fængselsordenen, og der må antages at være risiko for fortsatte grove ordenskrænkelser, som åbenbart bedre kan forebygges i et lukket fængsel".

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 1, at bestemmelsen åbner mulighed for overførsel i ganske betydeligt omfang. Talsmandsgruppen finder ikke, at det kan være meningen, at der kan ske overførsel, fordi en indsat har undveget eller har forsøgt herpå, medmindre det er gentagne gange, at dette er sket. Gruppen finder det endvidere helt urimeligt og i strid med alle retssikkerhedsgarantier, at indsatte skal kunne overføres til lukket fængsel, når indsatte er sigtet for et grovere, strafbart forhold. Mange sigtelser frafaldes og fører aldrig til domfældelse. Endvidere kan et strafbart forhold fx begået under udgang ikke nødvendigvis tages som et udtryk for, at man ikke kan være i et åbent fængsel. Endelig anfører talsmandsgruppen, at overførsel fra åbent til lukket fængsel er en så indgribende foranstaltning under afsoningen, at det må være helt oplagt, at alle tilfælde af denne karakter skal kunne prøves for en domstol.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 3, nr. 2, at bestemmelsen bør omformuleres således:

"udvise grov ordenskrænkende adfærd, som åbenbart bedre kan forebygges i et lukket fængsel". Statsfængslet anfører, at med disse formuleringer er det klart markeret, at det er det konkret forebyggende hensyn - modsat pønale, herunder generalpræventive hensyn - der skal lægges til grund.

Statsfængslet i Vridsløselille finder, at § 25, stk. 4, er noget betænkelig, og man går ud fra, at hjemlen anvendes med megen forsigtighed.

Statsfængslet i Jyderup finder, at § 25, stk. 4, bør udgå, jfr. statsfængslets bemærkninger ad § 22, stk. 4.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 6, at sætningen "hvis særlige familiemæssige eller andre personlige forhold taler afgørende herfor" bør udgå, jfr. statsfængslets bemærkninger ad § 22, stk. 5.

Ad § 26;

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører, at i nr. 1 vil man give hjemmel til at flytte de indsatte imellem de forskellige institutioner for at udnytte pladserne. Det er efter talsmandens opfattelse ikke en holdbar begrundelse, da det kan bevirke, at en familie bliver splittet, hvilket går imod de ellers så gode intentioner i nærhedsprincippet.

Statsfængslet Renbæk anfører for så vidt angår § 26, nr. 2, at der bør ske selvstændig litrering af de nævnte begrundelser, jfr. statsfængslets bemærkninger til § 23, stk. 2, nr. 3.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår nr. 2, at ordet "pædagogisk" bør udgå.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår nr. 4, at teksten bør ændres til "...forebygge undvigelse eller grov kriminalitet, eller", jfr. statsfængslets bemærkninger ad § 21, stk. 3.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår nr. 4, at her kommer arbejdsgruppen igen med en af de paragraffer, som skal give sy-

stemet mulighed for at flytte en indsat på et skønsgrundlag. Dette er efter talsmandens opfattelse ikke holdbart set ud fra et retssikkerhedsmæssigt synspunkt. Talsmanden anfører, at det må være et rimeligt krav, at systemet skal føre bevis for sine påstande, da det erfaringsmæssigt er på sådanne punkter, at systemet misbruger sin magt.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår nr. 5, at efter "familiemæssige" bør tilføjes "uddannelsesmæssige", jfr. den ovenfor foreslåede ændring i § 26, nr. 2. Ændringen betyder efter statsfængslets opfattelse, at overførsel til andet fængsel af uddannelsesmæssige grunde kun kan finde sted, hvis den indsatte selv ønsker det.

Statsfængslet ved Horserød foreslår for så vidt angår § 26, at der indføres en tilsvarende bestemmelse, som i § 23, stk. 2, nr. 5, således at der fx på grund af nære relationer mellem en indsat og en ansat er hjemmel til overførsel mellem ligeartede institutioner.

Ad § 27;

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 2, nr. 2, at ordet "pædagogisk" bør udgå.

Statsfængslet i Jyderup anfører endvidere for så vidt angår stk. 2, at bestemmelsen bør suppleres med følgende: "3) hvis den indsatte selv ønsker det og særlige **familiemæssige**, uddannelsesmæssige eller andre personlige forhold taler derfor".

Ad § 28:

Statsfængslet i Jyderup foreslår for så vidt angår stk. 1, nr. 1, at teksten bør rettes til "... at den indsatte vil undvige eller begå grov kriminalitet, og det må anses...".

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 28, stk. 1, nr. 1 og 3, at det må anses for nødvendigt at tilføje de samme krav som

i § 26, nr. 1 og 4.

Statsfængslet i Gribskov ønsker § 28, stk. 1, udvidet til også at omfatte indsmugling eller handel med alkohol. Statsfængslet anfører i den forbindelse, at en overførsel til arresthus jævnligt finder sted efter indsmugling af alkohol i større mængder, som kan være et større ordens- og sikkerhedsmæssigt problem end fx indsmugling af mindre mængder euforiserende stoffer.

Statsfængslet i Gribskov anfører for så vidt angår stk. 3, at bestemmelsen formentlig må fortolkes således, at overførsel kan finde sted for resten af straffetiden, hvis denne ikke overstiger 8 uger, jfr. § 21, stk. 2. Statsfængslet bemærker, at det nuværende hæftekliental overføres i praksis ikke fra åbent til lukket fængsel, som hjemlet i udkastets § 25, stk. 3, men kun til arresthuse og normalt for resten af den korte straffetid.

Ad kapitel 7 (§ 31 - § 43);

Politimesteren i Roskilde har bl.a. anført, at generelt stiller de fysiske muligheder i et ældre arresthus kombineret med den omstændighed, at hovedparten af de indsatte er varetægtsarrestanter, så snævre muligheder for strafafsoneres udøvelse af de foreslåede rettigheder i lovforslagets kapitel 7, at en række af reglerne reelt bliver illusoriske. En udvidelse af fællesskabet vil være vanskelig at praktisere, når dertil egnede lokaler ikke findes, og den i side 433 skitserede ordning med åbne celledøre giver - personalenormeringen taget i betragtning - vanskeligheder med at opretholde isolation eller beskyttede indsatte, der ønsker deres anonymitet opretholdt.

Sammenfattende har politimesteren i Roskilde udtalt, at der bør foretages en gennemgang af reglerne i kapitel 7 med henblik på en detaljeret stillingtagen til, om en regels formelle gyldighed i arresthusene også reelt kan fungere. Da afsoning i arresthus fortrinsvis sker for ventere eller efter eget ønske eller i kortere tid, er de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved en

særordning efter politimesterens opfattelse beskedne, når der etableres en klageordning med henblik på anbringelsesstedet.

Ad § 31:

Statsfængslet i Ringe bemærker, at man er enig i, at det påhviler fængslet at drøfte afsonings- og løsladelsesplaner med de indsatte. Fængslet savner dog en bemærkning om, at dette forudsætter, at de indsatte vil medvirke ved sådanne drøftelser.

Anstalten ved Herstedvester påpeger for så vidt angår bestemmelsen, at det undertiden vil være svært fuldt ud at efterleve intentionerne med et klientel som Herstedvesters.

Fængselspræsteforeningen anfører, at det er et af de mest positive elementer i lovudkastet, at det klart er blevet understreget, at institutionen i samarbejde med den indsatte straks efter indsættelsen skal udarbejde en plan for strafudståelsen og tiden efter løsladelsen.

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler er enig i Fængselspræsteforeningens bemærkninger til § 31.

Statsfængslet i Vridsløselille gør opmærksom på, at forslaget om bl.a. planlægning i stk. 2 og også senere bestemmelse om frigang på et tidligere tidspunkt forudsætter nogle ressourcer, som i dag ikke er til stede. Fængslets forbehold gælder hele § 31.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 2, at erfaringerne fra fængslet siger, at det er rigtigt at pålægge fængslerne at udarbejde afsoningsplaner i samarbejde med fangerne. Afsoningsplanerne bør imidlertid begrænses til at omfatte selve strafudståelsen og ikke tiden efter løsladelsen, bortset fra den planlægning, som skal finde sted i forbindelse med prøveløsladelse.

Statsfængslet Renbæk anfører for så vidt angår stk. 2 og 3, at fængslet kan tilslutte sig, at der fortsat i samarbejde med den indsatte skal fastlægges planer for

straffuldbyrdelsen. Fængslet advarer dog imod, at man fortolker ordet "kortvarig" i § 31, stk. 3, in fine for snævert, idet der meget vel kan blive misbrugt ressourcer til planlægning, som kunne have været anvendt bedre til gennemførelse af lagte planer for straf af en vis længde.

Ad § 32;

Statsfængslet i Vridsløselille rejser spørgsmålet, om den enkelte indsatte ikke i relation til de medindsatte bør have ret til at være anonym.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet og Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) anfører for så vidt angår § 32 og §§ 58 og 59, at grundet de dokumenterede skader, der kan opstå under isolationsfængsling, bør den indsatte ophold i frivilligt enrum begrænses til maksimalt 7 dage. Landsklubben anfører, at ønsket om frivillig enrumsanbringelse hovedsagelig kommer fra de svageste grupper blandt de indsatte, fx narkomaner med narkogæld, indsatte som har begået seksuelle forbrydelser, og andre som har svært ved at integrere sig i den almindelige fangetilværelse.

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler anfører for så vidt angår stk. 3, at man bør anerkende et ønske fra indsatte om at være sammen med indsatte af modsat køn.

Statsfængslet i Jyderup foreslår, at retten til at afsone uden fællesskab med indsatte af modsat køn burde suppleres med en ret til at få lov til at afsone sammen med indsatte af modsat køn, fx sin ægtefælle, hvis denne også skal afsone en fængselsstraf (stk. 3).

Ad § 33;

Statsfængslet ved Nr. Snede anfører, at man ikke kan se formålet med at omtale "en fælles talsmand" i lovteksten, medmindre meningen er at tillægge den pågældende talsmand særlige beføjelser, fx til at forhandle med ledelsen, hvilket findes uheldigt og i modstrid med

de hensigter, der hidtil har ligget bag talsmandsordningen.

Foreningen af politimestre i Danmark anfører for så vidt angår § 33, at bestemmelsen om talsmænd må anses for illusorisk for så vidt angår arresthusene, når der henses til belæggets karakter og den relativt hyppige udskiftning af de indsatte.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg foreslår en bestemmelse, hvorefter talsmænd ikke uden videre kan afskediges af fængslernes ledelser. Talsmandsgruppen anfører, at den eneste grund til at dette burde fraviges er, såfremt en talsmand opfordrer til voldelig adfærd. Gruppen anfører endvidere, at der i dag går alt for lang tid imellem møderne mellem anstaltsledelsen og talsmandsgrupperne. Gruppen ønsker et større indblik i den samlede drift af anstalterne, ligesom man ønsker repræsentanter siddende i møder, hvor de egentlige beslutninger tages.

Talsmandsgruppen i statsfængslet i Jyderup anfører, at det af bestemmelsen bør fremgå, at enhver fange kan vælges som talsmand, og at valgene skal være hemmelige og skriftlige. Talsmandsgruppen anfører endvidere, at bestemmelsen ikke giver tilstrækkelig garanti mod, at fængselsmyndighederne indskrænker de emner, der er genstand for drøftelser med talsmændene. Det bør derfor af loven fremgå mere præcist, hvilke forhold der er omfattet af den "tilværelse", jfr. stk. 1, som de valgte talsmænd har indflydelse på.

Statsfængslet i Vridsløselille gør opmærksom på for så vidt angår stk. 2, at ordene "eller for bestemte grupper af indsatte" kan fortolkes som, at fx også rockergrupper skulle kunne vælge en talsmand.

Inspektørforeningen anfører, at det ikke bør fastslås i loven, at de indsatte kan forlange, at fællestalsmanden vælges af samtlige indsatte. Der bør være adgang til, at der vælges en fællestalsmand, men alt afhængig af institutionens karakter kan det være hensigtsmæssigt, at fællestalsmanden enten vælges af talsmændene eller af de indsatte. En sådan afgørelse må i sidste in-

stans kunne træffes af institutionen. Foreningen foreslår derfor § 33, stk. 2, ændret således, at de to første punktummer lyder således: "På hver afdeling - eller for bestemte grupper af indsatte - vælges en talsmand. Der vælges en fællestalsmand". Inspektørforeningen anfører endvidere, at det af bemærkningerne til lovforslaget bør fremgå, at alle indsatte har mulighed for at vælges, og at anstalterne ikke kan begrænse valgbarheden.

Fængselspræsteforeningen anfører, at det er et vigtigt punkt, at man i afsnittet om medindflydelse præciserer, at den indsatte skal have mulighed for at øve indflydelse på sin tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd. Foreningen savner i bestemmelsens stk. 2 en regel om, at alle indsatte er valgbare, og at valget skal foregå ved hemmelig afstemning.

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler er enig i bemærkningerne fra Fængselspræsteforeningen.

Statsfængslet i Vridsløselille foreslår for så vidt angår stk. 3, at bestemmelsen formuleres således, at de indsatte ikke har ret til at deltage i drøftelser. Undertiden kan det være en fordel at medtage andre indsatte i løsning af en konkret sag. Det samme gælder vedrørende sikkerheden.

Statsfængslet i Jyderup foreslår, at følgende indføres i bestemmelsen eventuelt som nyt stk. 4: "Valget af talsmænd skal foregå ved hemmelige, skriftlige afstemninger, der kontrolleres af personalet og indsatte i fællesskab. Enhver indsat i institutionen kan vælges som talsmand".

Ad § 34:

Fængselspræsteforeningen bemærker, at det bør understreges, at en afgørelse om at nægte en indsat adgang til deltagelse i gudstjeneste ikke må træffes alene under en generel henvisning til "ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn", men i hvert enkelt tilfælde kræve udførlig og konkret begrundelse. Det er således efter Fængsels-

præsteforeningens opfattelse ikke tilstrækkeligt, at man efterfølgende i bemærkningerne til lovudkastet henviser til, at dette krav er forudsat i forvaltningsloven (betænkningen side 446).

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler er enig i **Fængselspræsteforeningens** bemærkninger.

Statsfængslet i Vridsløselille anfører, at spørgsmålet er, om der også i loven bør indeholdes bestemmelser om sammensætning af kost/fritagelse fra bestemt kost.

Statsfængslet i Jyderup finder, at det for så vidt angår stk. 1 bør præciseres, hvilke bestemte ordens- og sikkerhedshensyn, der kan føre til konkret forbud mod deltagelse i gudstjeneste. Anstalten forudsætter, at afsoning af strafcelle ikke i sig selv indebærer udelukkelse fra gudstjeneste, og at det alene er præsten, der kan tage stilling til bortvisning som følge af forstyrrelse af gudstjeneste.

Statsfængslet ved Horserød bemærker for så vidt angår stk. 3, at bestemmelsen foreslås formuleret på følgende måde: "Indsatte, hvis tilhørsforhold til et anerkendt trossamfund indebærer, at de ikke må være beskæftiget på visse dage, skal fritages herfor".

Ad § 35:

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 35, at der bør være fri adgang til at råde over egne penge. Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille er enig i disse betragtninger.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg anfører for så vidt angår § 35, stk. 1, at de særlige hensyn, som er nævnt i bestemmelsen, beviseligt skal foreligge og ikke bare skal skønnes at foreligge.

Ad § 36:

Rigsadvokaten kan tilslutte sig arbejdsgruppens flertalsopfattelse, hvorefter der er mulighed for, at

institutionen kan hindre indsatte i at udgive et blad, hvis offentliggørelse ville indebære en grov forulempelse af en forurettet, et anslag mod institutionens sikkerhedsmæssige virksomhed eller lignende forhold.

Foreningen af politimestre i Danmark anfører, at bestemmelsen må anses for illusorisk for så vidt angår arresthusene, når der henses til belæggets karakter og den relativt hyppige udskiftning af de indsatte. Politimesteren i Roskilde er enig i dette.

Statsfængslet Kærshovedgård anfører, at udgivelse af et blad i et fængsel med korttidsdømte næppe er praktisk.

Advokatrådet kan tiltræde mindretallets indstilling.

Inspektørforeningen finder det betænkeligt at øve forhåndscensur med hensyn til udgivelse af blade og lignende, der udarbejdes af de indsatte i fritiden og for deres egen regning. Inspektørforeningen anfører, at bemærkningerne til § 36 nærmest forudsætter, at redaktørarbejdet er et arbejde, hvorved man opfylder sin beskæftigelsespligt i kriminalforsorgen. Det er foreningens opfattelse, at det principielle udgangspunkt må være det modsatte, således at det i bemærkningerne slås fast, at i princippet er redaktørarbejde et fritidsarbejde, som under den ene eller anden form kan subsidieres af anstalten.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet erklærer sig enig i, at der bør ydes de indsatte praktisk og økonomisk støtte til udgivelse af et informationsblad. Landsklubben er enig med mindretallet i, at det ikke er rimeligt at opretholde adgang til censur i forbindelse med de indsattes eget blad.

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) anfører, at der ikke bør censureres i et blad, der udgives af de indsatte.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører, at muligheden for censur alene bør rette sig imod fængslets sikkerhedssystem. Grove forulempninger af enkelte personer kan straffes efter straffelovens bestemmelser

om injurier mv., så på dette punkt er der ikke behov for censur.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører, at det helt uacceptabelt, at man prøver at gribe ind i den almindelige pressefrihed. Talsmanden mener som mindretallet i arbejdsgruppen, nemlig at stk. 2 i § 36 bør udgå.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 2, at bestemmelsen bør udgå af de grunde, der er anført af arbejdsgruppens mindretal.

Statsfængslet i Jyderup anfører, at der i stk. 3 er hjemmel til at fastsætte vilkår for støtte til bladudgivelse. Sådanne vilkår kan fx være, at ledelsen skal have adgang til at gennemlæse bladet før udgivelsen og til at kræve de berørte personers samtykke til, at der bringes oplysninger, der er omfattet af institutionens tavshedspligt eller til at kræve fjernelse af artikler, der rummer strafbare freds- og æreskrænkelser. Statsfængslet anfører herefter, at stk. 2 synes overføldig, og diskussionen om grundlovens § 77 træder lidt i baggrunden.

Ad §§ 37 til 40:

Statsfængslet ved Horserød finder det væsentligt at fremhæve, at der til trods for overvejelser og planer om udvidelse af frigangsinstituttet fortsat vil være et klart behov for, at der også i de åbne fængsler er relevante muligheder for kompetencegivende undervisning.

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) har anført, at pensionen er enig med arbejdsgruppen i, at sigtet med beskæftigelsen af de indsatte ved arbejde eller undervisning er et bidrag til en samlet forbedring af de indsattes forhold efter løsladelsen. I og med AUF-betænkningens gennemførelse er der dog efter pensionens opfattelse skabt en mærkbar forringelse af forsorgsmedarbejdernes mulighed for at få den indsatte i tale, da det bør ske ved personlig fremmøde så vidt muligt på den indsattes arbejdsplads, via værkmesteren eller ved, at arbejdstiden tilrettelægges, således at fremstilling kan

finde sted i fornødent omfang uden for den indsattes arbejdstid. Pensionen anfører, at denne produktionsfiksering i høj grad tilsidesætter det praktiske resocialiseringsarbejde.

Kriminalforsorgsforeningen har bemærket på baggrund af arbejdsgruppens overvejelser, at det er foreningens erfaring, at indsatte, der i arbejdstiden har væsentlige sociale og psykiske problemer, ikke er i stand til at opfylde deres aktivitetspligt.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet er enig i sidstnævnte betragtninger.

Arrestforvareren ved arresthuset i Randers beklager, hvis arbejdsgruppens overvejelser med hensyn til sanktionsmuligheder over for arbejdsvægring alene indskrænkes til at være af økonomisk art. Set fra arresthusets synspunkt mistes reelt muligheden for at skride ind over for den indsatte, som straks fra starten af afsoningen nægter at påtage sig arbejde. Typisk vil situationen efter arresthusets opfattelse opstå i arresthussektoren, når der er tale om korttidsafsonere. Udover det disciplinære problem forudser arresthuset også en demoraliserende virkning af, at det ikke "koster noget" at nægte at påtage sig arbejde. Resocialisering og vanskeligheder med opfyldelse af leveringsaftaler med leverandørerne af arbejde er andre problemer, som forslaget vil medføre.

Ad § 37;

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille har anført, at arbejdspligten i de danske fængsler bl.a. fører til, at et større antal fanger sidder isoleret over længere perioder. Arbejdstvangen fører efter fællestalsmandens opfattelse også til, at de fleste bliver arbejdsfjendske. Talsmanden vurderer ikke, at fangerne bliver optrænet til at arbejde.

Statsfængslet i Gribskov har bemærket sig, at bestemmelsen i stk. 1 afskaffer den nuværende ret for hæfteafsonere til selv at skaffe sig arbejde, jfr. straffe-

lovens § 44, stk. 3.

Statsfængslet i Jyderup foreslår bestemmelsen i § 37, stk. 1, omformuleret til følgende: "En indsat har ret til at være beskæftiget ved deltagelse i arbejde, undervisning, uddannelse eller anden godkendt aktivitet og har pligt til at deltage i sådan aktivitet, der pålægges ham" .

Anstalten ved Herstedvester anfører, at forslaget i stk. 2 åbner mulighed for, at pensionister og efterlønsmodtagere fritages for aktivitetspligt. Anstalten bemærker videre, at det fremgår af bemærkningerne til udkastet, at såfremt antallet af sådanne indsatte, der for tiden udgør en stigende andel, også fremover stiger, vil det af ordensmæssige grunde blive nødvendigt at pålægge også disse personer en pligt til i arbejdstiden at være beskæftiget med godkendte aktiviteter, forstået i vid betydning. Anstalten ved Herstedvester oplyser, at anstalten for tiden har omkring 30 pensionister og efterlønsmodtagere ud af et samlet klientel på ca. 120, og at anstalten givetvis vil få problemer, hvis flertallet af disse ikke modtager tilbud om beskæftigelse, undervisning eller uddannelse.

Ad § 38:

Statsfængslet i Vridsløselille finder ikke, at udtrykket "særlige arbejdspladser" i § 38, stk. 2, sidste punktum, er helt dækkende.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg bemærker, at man i fremtiden bør tilstræbe, at de indsatte får færdige erhvervsuddannelser under afsoningsforløbet.

Ad § 40:

Statsfængslet i Nyborg bemærker, at det bør være muligt på grund af hyppig arbejdsvægring at "afskedige" en indsat fra et arbejdshold med den konsekvens, at den indsatte først efter en tid opnår ret til beskæftigelse eller vederlag. Fængslet bemærker, at den maksimale ka-

rantænetid fx kunne fastsættes til 5 uger, svarende til den tilsvarende karantænetid i arbejdsløshedslovgivningen.

Statsfængslet ved Nr. Snede finder grundlag for at udtrykke stor betænkelighed ved, at **arbejdsvægring** alene skal kunne sanktioneres ved bortfald af arbejdsvederlaget og ovenikøbet kun på en del heraf, fordi de indsatte ifølge forslaget i fremtiden skal beholde arbejdsvederlag til dækning af personlige fornødenheder mv. Fængslet tror bestemt ikke, at nævnte reaktion - selv om den kombineres med forsøg på pædagogisk motivation - i praksis vil være tilstrækkeligt til at gennemføre arbejdspligten over for indsatte, hvoraf en stor del er ganske uvante med at arbejde, og af denne grund og på grund af den tvangsmæssige situation, de er anbragt i, vil være stærkt negativt indstillet. Fængslet finder det nødvendigt at kunne anvende disciplinære reaktioner i form af bøde og (i hvert fald i gentagelsestilfælde) strafcelle ved **arbejdsvægring**.

To indsatte fra Arresthuset i Århus foreslår, at man i fængselssystemet fremover forsøger at give markedsmæssig løn.

Statsfængslet i Jyderup finder, at § 40, stk. 2, bør udgå. Fængslet begrundet dette med, at når man har et disciplinært straffesystem, der giver mulighed for at ikende bøder, er det helt overflødig - og forvirrende for både personale og indsatte - at indføre en supplerende form for økonomisk "straf". Statsfængslet anfører i øvrigt, at lovudkastet på dette sted synes at bevæge sig helt unødigt ned i nogle detaljer, som det er meget svært at se lovgivers interesse i regulere.

Statsfængslet i Gribskov anfører for så vidt angår § 40, stk. 3, at man går ud fra, at justitsministeren kan fastsætte regler om, at indsatte, som får tilladelse til at beskæftige sig med selvforskaftet arbejde, ikke har krav på vederlag efter § 40, stk. 1.

Ad § 41:

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille finder, at det vil være ønskværdigt, om man formulerede stk. 2 sådan, at institutionerne blev forpligtet til at tilbyde et udbud, som svarer til de tilbud, der forefindes uden for institutionerne. Talsmanden anfører, at fritidsmulighederne har en væsentlig indflydelse på recidivprocenten. Talsmanden finder, at 1 times frisk luft pr. dag er for lidt. Talsmanden mener, at det vil være mere forsvarligt med minimum 2 1/2 timer pr. dag.

Inspektørforeningen går ud fra, at der i bestemmelsen i stk. 3 er indfortolket, at helt særlige sikkerhedsmæssige grunde kan føre til, at man ikke gennemfører gårdtur.

Ad § 42:

Socialministeriet har meddelt, at ministeriet ikke har bemærkninger, hverken til betænkningen som sådan eller særligt til betænkningens kapitel 25 om forsorgsmæssig bistand.

Statsfængslet i Jyderup foreslår, at overskriften til § 42 ændres til "Social bistand", som efter statsfængslets mening bedre vil kunne forstås uden for kriminalforsorgen.

Afdelingen i Århus Nord foreslår, at det første ord i § 42 ændres til "Kriminalforsorgen".

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører, at det er vigtigt, at den vejledning og bistand, som er omtalt i reglen, bliver varetaget af fagligt kvalificeret civilt personale, og ikke som man har planer om, af betjente. Efter talsmandens opfattelse vil forslaget om enhedsfunktionærer som nævnt i AUF-betænkningen hindre en gennemførelse af § 42.

Statsfængslet ved Sdr. Omme bemærker, at en af grundtankerne i betænkningen om Arbejde, Undervisning og Fritid er at øge de indsattes selvhjulpethed. Fængslet anfører, at det vil være ønskeligt, om dette kom til udtryk ikke alene i kommentarerne, men også i formuleringen af selve bestemmelsen om forsorgsmæssig bistand. Be-

Stemmeisen kunne fx indledes på samme møde som § 41, således at det fremgår, at de indsatte i videst muligt omfang selv skal varetage løsningen af forsorgsmæssige problemer.

Statsfængslet Kærshovedgård bemærker, at efter klientændringen har der ikke været forsorgsmæssig bistand i fængslet i mere end 1 år. Dette synes kun sjældent at være en væsentlig ulempe, idet der eventuelt kan gives udgang til den lokale socialforvaltning. Fængslet anfører, at det dog ikke kan afvises, at der kan være et behov, som ikke er kendt.

Afdelingen for Samfundstjeneste finder det meget vigtigt, at man i loven om fuldbyrdelse af straf mv. får præciseret, at den indsatte har ret til vejledning om beskæftigelsesmæssige, sociale og personlige forhold.

Afdelingen i Hillerød finder, at alle indsatte, uanset hvilket fængsel eller institution de er placeret på, skal have lige muligheder for forsorgsmæssig bistand af personale med samme uddannelse. Afdelingen henviser i den forbindelse til, at kriminalforsorgen har to fængsler, hvor der ikke for tiden er ansat forsorgsmæssigt personale.

Ad § 43;

Sundhedsministeriet har for så vidt angår kapitel 26 om den sundhedsmæssige bistand til indsatte anført, at ministeriet som led i regeringens afbureaukratiseringsplan er i færd med en gennemgang og revurdering af embedslægernes opgaver, herunder embedslægernes fortsatte betjening af arresthusene. Det er hensigten at tillægge embedslægerne en mere klar og afgrænset kompetence med henblik på i højere grad at styrke embedslægernes indsats inden for forebyggende og sundhedsfremmende foranstaltninger. Sundhedsministeriet vil efter aftale med Justitsministeriet i begyndelsen af det nye år igen vende tilbage til sagen.

Statsfængslet i Vridsløselille savner nogle bemærkninger om den hygiejniske standard, såvel i afdelinger,

baderum, køkken mv. og om den enkelte indsatte. Første del kan vel - efter fængslets opfattelse - indfortolkes i § 5, stk. 1, om indretning af institutionen, men spørgsmålet synes ikke afklaret.

Anstalten ved Herstedvester har med tilfredshed noteret sig, at reglen om tvangsbehandling foreslås medtaget i loven.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg finder det uklogt, at der bliver sparet på det sundhedsmæssige område. Talsmandsgruppen bemærker, at de indsattes tro på denne del af systemet efterhånden kan ligge på et meget lille sted. Gruppen foreslår, at hvis en indsat indgiver klage eller politianmeldelse om fejlbehandling, bør vedkommende eller vedkommendes advokat have ret til at benytte en uvildig og selvvalgt læge. En læge, der helt og aldeles står uden for kriminalforsorgens indflydelse.

Fængselspræsteforeningen finder det rimeligt at vedtage, at en indsat har ret til eget valg af læge.

Talsmandsgruppen i Københavns fængsler er enig i Fængselspræsteforeningens betragtninger.

Ad § 44;

Statsfængslet på Kragsskovhede kan tiltræde de foreslåede ændringer for så vidt angår retten til udgang, jfr. lovudkastets §§ 44-48.

Foreningen af politimestre i Danmark bemærker, at arbejdsgruppen på side 210 anfører, at det kan være formålstjuntligt allerede fra starten af straffuldbyrdelsen at meddele tilladelse til udgang til arbejde eller uddannelse. Foreningen finder, at man af hensyn til retsfølelsen og retshåndhævelsen bør være tilbageholdende med at meddele tilladelse til en så tidlig udgang i afsoningsforløbet.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at det er kriminalitetsforebyggende, at den indsatte bevarer tilknytningen til familie og bekendte under afsoningen.

Derfor bør nonnen for udgang med dette formål udvides til en udgang af 53 timer hver anden uge. Landsklubben er ligeledes enig i, at en vis del af straffen skal være afsonet, før udgang finder sted. Dog mener landsklubben og Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere), at "10-ugers reglen" skal tælle fra tidspunktet for anholdelsen, uanset senere overførsel fra arresthus til afsoningsanstalt. Afsoningsanstalten kan i dette tilfælde efter landsklubbens opfattelse indhente en udtalelse fra arresthuset. Endelig anfører landsklubben og Ungdomspension Skejby, at høring hos politiet i forbindelse med udgang bør fjernes, idet det er institutionen, der alene har den tætte kontakt til den indsatte og dermed et bredt kendskab til dennes helhedssituation.

Afdelingen i Århus Nord erklærer sig enig i arbejdsgruppens betragtninger omkring bortfald/ophævelse af "5-måneders reglen" for udgangstilladelse, da dette erfaringsvis har givet anledning til mange klienters undren.

Afdelingen for Samfundstjeneste kan støtte et forslag om udvidet adgang til udgang.

Statsfængslet i Jyderup foreslår, at stk. 1. nr. 1, udformes således: "Udgangsformålet er rimeligt begrundet i humane hensyn eller hensigtsmæssigt ud fra uddannelsesmæssige, arbejdsmæssige eller behandlingsmæssige hensyn".

Statsfængslet i Vridsløselille foreslår, at man stryger "andre" i stk. 1, nr. 1, idet man finder det forkert at betragte uddannelse og arbejde som behandling.

Statsfængslet ved Horserød og Inspektørforeningen går for så vidt angår § 44, stk. 1, nr. 1, ud fra, at formuleringen ikke er til hinder for, at udgang kan gives til kriminalpræventivt arbejde, fx foredragsvirksomhed i kriminalforsorgens interesse.

Statsfængslet ved Horserød foreslår for så vidt angår § 44, stk. 2, at bestemmelsen suppleres med sigtelse for strafbart forhold af ikke bagatelagtig karakter begået under strafudståelse.

Ad § 46:

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg finder det betænkeligt, at sikkerhedspersonalet i de danske fængsler kan ordinere tvangsmæssig antabus i høje doser til indsatte, uanset om de indsatte skal på en 2-dages orlov eller en ledsaget udgang.

Ad § 48:

Politimesteren i Grenå bemærker for så vidt angår §§ 44-48, at man ikke bør være for restriktiv ved fastsættelse af tilfælde, hvor politiet skal høres til brug ved vurderingen af risiko for misbrug af en tilladelse til udgang. Politimesteren henleder opmærksomheden på, at udtalelsen i så henseende indhentes hos den politimyndighed, der har behandlet straffesagen, hvilken myndighed i mange tilfælde vil kunne være en anden politikreds end den, hvor den indsatte under en udgang vil opholde sig. I tilfælde af kriminalitet under en udgang er det en fordel, at opholdspolitikredsen på forhånd er informeret om tilladelsen til udgang, hvilket - i hvert fald efter politimesterens opfattelse - ikke generelt finder sted.

Statsfængslet på Søbysøgård har bemærket sig de oplysninger, som indeholdes i bind I vedrørende **frigang** og udgang. Fra statsfængslet udtales, at det vil være en stor fordel, om fx 5-måneders reglen i udgangscirkulæret bliver lempet, således at man kan sætte folk i **frigang** og i egentlig weekendudgang også med kortere straffetider.

Afdelingen i Århus Syd finder, at en generel udvidelse af frigangsmulighederne også fra arresthusene vil være gavnlig, idet det muliggør, at de indsatte kan fastholdes i et arbejde/uddannelsesforløb.

Afdelingen i Haderslev støtter tankerne om et øget brug af frigangsregler samt regler om natfængsel.

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) me-

ner, at udgangsnormen bør sættes op og udvides til 14 dages mellemrum i stedet for den nuværende 3-ugers regel.

Ad § 49;

Statsfængslet i Ringe anfører for så vidt angår § 49, at i formuleringen "så vidt muligt af 2 timers varighed" ligger der en hensigtserklæring om, at man skal prioritere besøg højt. Fængslet er enig i denne erklæring for så vidt angår ukontrollerede besøg, men gør opmærksom på, at hvis der er tale om kontrollerede besøg, vil en opprioritering af dette område betyde, at det vil gå ud over andre aktiviteter - formentlig mest aktiviteter vedrørende de indsatte fritid.

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) anfører, at faciliteterne omkring besøgsværelserne bør være bedre og også rumme mulighed for madlavning mv.

Kriminalforsorgsforeningen finder, at arbejdsgruppens tidsrammer for besøgsmuligheder er for stramme, idet man vurderer, at aktivitetspligten bør kunne vige for besøg. Kriminalforsorgsforeningen finder endvidere, at én time pr. uge er for kort tid.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet og Ungdomspension Skejby er enige med arbejdsgruppen i, at det er af stor betydning, at den indsatte gennem besøg opretholder forbindelsen med omverdenen. Landsklubben finder, at et ugentligt besøg af 1 times varighed absolut ikke er tilstrækkeligt til at opretholde et kvalitativt indhold af denne kontakt, hvorfor tiden bør udvides til mindst 2 timer ugentligt, eventuelt fordelt over 2 ugentlige besøg. Landsklubben og ungdomspensionen foreslår endvidere, at et længerevarende besøg med mulighed for overnatning bør indføres for indsatte med lange domme, der endnu ikke er i udgangsforløb.

Inspektørforeningen foreslår af hensyn til de åbne fængsler, at bestemmelsen i § 49, stk. 3, omformuleres således, at den gøres fakultativ for institutionen.

Statsfængslet Renbæk er enig i dette og foreslår følgende formulering: "Institutionen kan kræve, at den besøgende skal indhente forudgående tilladelse til at besøge den indsatte".

Statsfængslet ved Nr. Snede har bemærkninger, der ligger tæt op af inspektørforeningens og Statsfængslet Renbæks bemærkninger.

For så vidt angår § 49, stk. 3, bemærker Statsfængslet i Ringe, at en bestemmelse som denne vil medføre, at fængslet må afvise pårørende, der kommer forbi og får lyst til at aflægge besøg. Statsfængslet foreslår, at bestemmelsen ændres til, at institutionen kan kræve, at der indhentes forudgående tilladelse fra besøgende.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg vurderer, at hvis § 49, stk. 1 og 4 sammenholdes, er der ikke nogen reel ret til mindst ét ugentligt besøg.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår stk. 4, at den kun bør ibrugtages, såfremt myndighederne klart kan dokumentere/bevise, at der er tale om fare for orden og sikkerhed.

Statsfængslet i Jyderup anfører, at det forekommer ulogisk og meget meningsforstyrende at lade spørgsmålet om børns ophold i fængsel hos en af forældrene indgå i afsnittet om besøg, jfr. stk. 5. Det må efter statsfængslets opfattelse anbefales, at bestemmelserne herom får sit eget afsnit i loven. Det bør endvidere præciseres, at det ikke alene er barnets tarv, men også praktiske forhold, der kan medføre begrænsninger i muligheden for at lade børn opholde sig hos en af forældrene i fængslet. Det bør endvidere efter statsfængslets mening præciseres, at det ikke er fængselsmyndighederne, der skal tage stilling til "hvad der kan anses for bedst for barnet". Vurderingen heraf tilkommer som udgangspunkt forældremyndighedens indehaver - det vil bl.a. sige den indsatte. I særlige tilfælde kan en social- og sundhedsforvaltning have truffet bestemmelser, som i så henseende skal følges af fængslet. Fængslets personale har - efter statsfængslets opfattelse - hverken uddannelse eller erfaringsmæssig baggrund for at foretage en profes-

sionel vurdering vedrørende børns tarv.

Statsfængslet på Kragsskovhede er enig med Statsfængslet i Jyderup i, at bestemmelsen i § 49, stk. 5, bør anføres i særskilt bestemmelse, og at afgørelser i henhold til denne bestemmelse bør kunne indklages for domstolene i henhold til lovudkastets § 107.

Statsfængslet ved Sdr. Omme er enig i Statsfængslet på Kragsskovhedes betragtninger.

Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår stk. 5, at bestemmelsens placering gør det vanskeligt at forstå, at den drejer sig om en opretholdelse af hidtidig praksis, hvorefter indsatte kan have barnet hos sig under strafudståelsen. Der er således ikke tale om besøg. Statsfængslet finder spørgsmålet om adgang til at have barnet hos sig og især spørgsmålet om, på hvilket tidspunkt eller i hvilken alder barnet efter et ophold senere kan fjernes fra fængslet, for så væsentligt, at det bør kunne undergives domstolsprøvelse.

Inspektørforeningen anfører, at bestemmelsen i stk. 5 er uhensigtsmæssigt anbragt i besøgsreglen. Foreningen finder, at adgangen bør have en særlig hjemmel, muligvis i kapitel 7. Det er foreningens opfattelse, at afslag bør kunne indbringes for domstolene.

Statsfængslet ved Horserød bemærker for så vidt angår stk. 5, at såfremt der med denne bestemmelse påtænkes hjemmel til, at børn kan medbringes under strafudståelsen, bør denne hjemmel ikke være indeholdt i afsnittet om besøg, men i stedet placeres som en særskilt bestemmelse i kapitlet om de indsattes rettigheder.

Ad § 51:

Kriminaldommeren i Glostrup har noteret sig, at der ved forslaget § 51 er sket en ophævelse af den hidtige adgang for institutionen til at foretage stikprøvevis gennemlæsning til eller fra indsatte. Dommeren går ud fra, at retstilstanden fortsat skal være den, at der i tilfælde af brevgennemlæsning og - tilbageholdelse som følge af mistanke om strafbart forhold, der bliver an-

meldt til politiet, skal gåes frem efter reglerne i retsplejelovens kapitel 71, jfr. særligt §§ 783 og 784. Dommeren har på den anden side noteret sig, at berettigelsen af brev gennemlæsning og -tilbageholdelse af ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn i tilfælde, hvor underretning herom til den indsatte i medfør af forslagens § 51, stk. 3, sidste punktum, undlades, ikke vil skulle domstolsprøves.

Statsfængslet ved Horserød bemærker, at det i nogle bestemmelser, bl.a. § 51, stk. 3, er præciseret, at kompetencen ligger hos institutionens leder. Statsfængslet foreslår, at det nærmere overvejes, hvorvidt kompetencen også ved andre lige så vigtige afgørelser skal fremgå af lovteksten.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup og fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille har bemærket, at gennemlæsning af et brev til en fange er et så alvorligt indgreb i personens private forhold, at det kun bør kunne ske efter forudgående godkendelse af retten. Der bør derfor stå i bestemmelsen, at fængslet, hvis det ønsker at gennemlæse et brev, foreløbigt kan vente med udleveringen af brevet og indhente rettens godkendelse til at gennemlæse det. Fangen skal samtidig have besked om, at brevet nægtes udleveret, og at der begæres kendelse som gennemlæsning. Talsmandsgruppen henviser til, at det under efterforskning i straffesager er retten, der skal godkende indgreb i meddelelseshemmeligheden. Beskyttelsen mod fængselspersonalets dispositioner må være lige så stærk, som mod politiets.

Ad § 52:

Foreningen af politimestre i Danmark finder ikke, at der af arbejdsgruppen er anført en tilstrækkelig vægtig begrundelse for den foreslåede udvidelse af adgangen til ukontrolleret brevveksling med advokater.

Statsfængslet i Ringe finder, at en ordning, som den der er nævnt i § 52, kun vil kunne administreres, hvis det forudsættes, at det klart fremgår af konvolut-

ten, at der er tale om en afsender, der er omfattet af ordningen, og hvis fængslet forsynes med navne, adresser og telefonnumre på de omtalte advokater. I tilfælde af mistanke om, at ordningen misbruges, vil det være nødvendigt at kontakte advokaterne med henblik på at sikre, om afsender er korrekt.

Statsfængslet i Jyderup finder, at der bør være adgang til ukontrolleret brevveksling også med en præst, prædikant, menighedsforstander eller lignende fra anerkendte trossamfund. Fængslet finder, at det forekommer ulogisk, at en indsat i henhold til § 34, stk. 2, har ret til samtale med en af de nævnte personer, men ikke ret til ukontrolleret brevveksling.

Inspektørforeningen anfører, at af hensyn til administrerbarheden af brevveksling med beneficerede advokater anbefales, at der oprettes et register over beneficerede advokater i tilknytning til kriminalregistret.

Fængselspræsteforeningen finder, at i reglerne om brevveksling bør præster og repræsentanter for anerkendte trossamfund nævnes på lige linie med de øvrige personer og instanser, med hvilke indsatte har ret til ukontrolleret brevveksling. Foreningen finder, at dette er nødvendigt under hensyn til de indsattes tillidsforhold til præsten og dennes tavshedspligt, at brevhemmeligheden parterne imellem under alle forhold respekteres.

Ad § 53;

Statsfængslet i Jyderup finder for så vidt angår § 53, stk. 1, at sætningen: "herunder i tilfælde, hvor forbindelse gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes" bør udgå, idet den forekommer noget fortidig.

Statsfængslet i Jyderup bemærker endvidere, at det bør fremgå af loven, at der kan opstilles mønttelefoner på alle almindelige fængselsafdelinger, også i de lukkede fængsler (som i Norge).

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup finder, at bestemmelsen om adgang til at telefonere er meget

upræcist formuleret. Det bør fremgå af bestemmelsen, at det også for indsatte i lukkede fængsler og arresthusene absolut bør være hovedreglen, at man har adgang til at telefonere fra møntboks. Der kan være konkrete grunde til at forbyde dette eller bestemte specialafdelinger, hvor det ikke er hensigtsmæssigt, men i alle andre tilfælde bør sikres adgang til telefon.

Talmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg foreslår, at der indføres enten mønttelefoner eller fast telefontid i de lukkede fængsler.

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere), Kriminalforsorgsforeningen og Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet finder, at alle indsatte på såvel åbne som lukkede anstalter skal have adgang til mønttelefoner.

Fængselspræsteforeningen anfører, at eftersom brugen af telefon i samfundet uden for fængslerne stort set har afløst korrespondance pr. brev, og mange indsatte derfor mangler evne og mulighed for at udtrykke sig skriftligt, henstiller foreningen, at den kommende straffuldbyrdeelseslov tilgodeser disse kendsgerninger, således at man helt sletter eftersætningen i § 53, stk. 1, : "herunder i tilfælde, hvor forbindelsen gennem brevveksling ikke uden væsentlig ulempe kan afventes".

Talmandsgruppen i Københavns Fængsler er enig i Fængselspræsteforeningens betragtninger.

Ad § 54:

Statsfængslet i Gribskov anfører for så vidt angår § 54, stk. 2, at da en bibliotekslåneordning vil medføre merudgifter for den enkelte anstalt, som ikke allerede er indarbejdet i anstaltens budget, bl.a. fordi bibliotekslåneordninger ikke er iværksat ved alle anstalter, må man anse det for betænkeligt at fastslå en sådan ubetinget ret. Statsfængslet foreslår derfor tilføjet: "eller andre af justitsministeren godkendte ordninger".

Kulturministeriet har meddelt, at ministeriet ikke har bemærkninger til betænkningen.

Ad § 55;

Statsfængslet i Ringe, der bl.a. modtager unge mænd i alderen 15-23 år, finder det beklageligt, at muligheden for at nægte tilladelse til interview med indsatte, der på grund af ung alder må antages ikke at være i stand til at overskue følgerne af samtykke til et interview, er bortfaldet. Netop de helt unge har tilbagevendende pressens bevågenhed, og fængslet finder, at der er et behov for at kunne beskytte denne gruppe, der ofte ikke har styrke til at afvise et pres fra pressen. Desuden må man være opmærksom på, at pressen nu og da betaler for interviews. I disse situationer kan det være yderligere svært for den unge at sige nej til et interview. Fængslet er opmærksom på, at problemstillingen er berørt i bemærkningerne, men kan ikke ud af lovteksten se, at der er mulighed for at afslå interview af hensyn til den indsatte.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 1 i § 55, at det er rigtigt at fastslå en indsatsret til at lade sig interviewe af pressen, selv om den kan udledes af § 4, stk. 1. Det forekommer også efter fængslets mening rigtigt, at loven bemyndiger justitsministeren til at fastsætte regler om begrænsninger i den adgang ud fra klare ordens- eller sikkerhedsmæssige hensyn. Fx må det kunne forbydes at kunne gennemføre et interview med en indsat, mens denne er anbragt i sikringscelle. Derimod forekommer det efter statsfængslets mening meget betænkeligt - og i strid med proportionalitetsgrundsætningen i § 4, stk. 1 - at forbyde interview af hensyn til den forurettede eller til retsfølelsen. Statsfængslet bemærker desuden, at spørgsmålet om, hvorvidt en censur af denne karakter er forenelig med grundlovens § 77, ikke er behandlet i Justitsministeriets notat af 7. juni 1989, der alene handler om adgangen for indsatte til at udgive et fængselsblad (bilag 8).

Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 55, stk. 2, at den hidtidige adgang til at nægte

adgang til tv mv. synes at have været misbrugt i nogle konkrete sager. Fængslet giver udtryk for, at hjemmelen, hvis den bevares, bør indskrænkes i videst mulige omfang.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 55, stk. 2, at bestemmelsen bør udgå.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup finder, at det ikke er rimeligt, at der af andre hensyn end de rent sikkerhedsmæssige skal kunne nedlægges forbud mod interview. Straffelovgivningens regler om freds- og æreskrænkelser gælder i sådanne tilfælde og må give en tilstrækkelig garanti mod misbrug.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 55, at det er en rettighed at have mulighed for at udtale sig til pressen, hvis man ønsker det. Talsmanden finder det derfor uacceptabelt, at man fra systemets side søger at lægge censur på dette område.

Ad § 56;

Statsfængslet i Vridsløselille anfører, at der mangler en hjemmel til at visitere hele fængslet på een gang.

Statsfængslet ved Nr. Snede anfører, at det bør tydeligt fremgå af bestemmelsen, at der kan foretages rutinemæssig (dvs. uden konkret mistanke) visitation af de indsattes opholdsrum. Statsfængslet tilføjer, at det er af afgørende betydning for begrænsningen af navnlig narkotikamisbruget i en åben anstalt, der som bekendt gennem årene gradvist har fået et mere belastet belæg bl.a. i form af professionelle narkohandlere og narkomaner, at der kan foretages rutinemæssig visitation af opholdsrum, og at det er af væsentlig betydning, at den hjemmel, der i dag er til at foretage kropsvisitationer, ikke begrænses (i forbindelse med rutinemæssig visitation af opholdsrum og ved visitation af grupper af indsatte).

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 56, at der i et åbent fængsel er ret frit spil med hen-

syn til indsmugling af bl.a. narkotika og alkohol, idet kontrolmulighederne er begrænsede. Fængslet anfører videre, at opretholdelse af forsvarlige ordens- og sikkerhedsmæssige forhold derfor kræver, at der er hjemmel til at foretage visitation af personer på tilfældige tider og steder og af lokaler, herunder opholdsrum (såkaldt razzia). Statsfængslet kan ikke se, at der i den foreslåede bestemmelse er tilstrækkelig hjemmel hertil. Statsfængslet ved Horserød og Inspektørforeningen finder, at en sådan hjemmel bør tilvejebringes.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet og Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) mener, at der bør medtages en bestemmelse om, at den indsatte altid skal overvære visitation af eget opholdsrum. Den indsatte oplever det meget indgribende og ydmygende at komme tilbage til sin celle efter arbejde for at konstatere, at alle hans ejendele er blevet efterset.

Politimesteren i Århus bemærker for så vidt angår § 56, stk. 2, og § 57, stk. 2, at man undrer sig over, at det psykiske ("krænkelse og ubehag") er medtaget i formuleringen af bestemmelserne, idet visitation og magtanvendelse altid vil medføre en vis krænkelse og ubehag.

Dansk Fængselsforbund anfører, at bestemmelserne i § 56, stk. 3, om at personale så vidt muligt skal være af samme køn som den indsatte ved visitation, der indebærer afklædning, bør ændres, således at der helt ses bort fra, at personalet skal være af samme køn som den indsatte ved sådanne visitationer. Det vil efter forbundets opfattelse også være muligt at tage de hensyn til den indsattes blufærdighed med en sådan bestemmelse, og det vil have betydning ved rekruttering af uniformeret personale samt den daglige tjeneste, at der kan ses bort fra personalets køn ved visitation af de indsatte.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 56, stk. 3, at det er uacceptabelt, at det allerede efter de gældende regler er legalt i visse nødsituationer, at visitationer foretages af personale af modsat køn i forhold til den indsatte, og

det er efter talsmandsgruppens opfattelse helt uantageligt, at man nu i lovforslaget gør det legalt også i andre situationer end de rent nødretslige at lade fx kvinder visitere mandlige fanger. De fleste fanger vil opleve en sådan visitation som krænkende i en meget ubehagelig grad.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg foreslår, at § 56, stk. 3, ændres til: "...må kun overværes af personale af samme køn som den indsatte". Talsmandsgruppen er i øvrigt meget kritisk over den for nævnte bestemmelse.

Ad § 57;

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) anfører, at lægetilsyn bør være obligatorisk i forbindelse med alle tvangsmæssige tiltag, såsom enrumsanbringelse og magtanvendelse.

Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 57, stk. 4, at bestemmelsen i 2. punktum, hvorefter lægetilsyn kun kan undlades, såfremt det findes åbenbart unødvendigt, bør begrænses mest muligt, således at kun helt klare tilfælde undtages, også af hensyn til beskyttelse af personalet.

Ad § 58;

Statsfængslet ved Sdr. Omme og Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 58 og § 59, at der formentlig skal indføres en bestemmelse, hvorefter justitsministeren fastsætter nærmere regler om behandlingen af sager om udelukkelse fra fællesskab.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet mener, at udelukkelse fra fællesskab bør begrænses mest muligt og til max. 7 dage.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 58, stk. 1, nr. 2 og 3, og stk. 3, at det må kræves fra systemets side, at der skal føres bevis for påstandene, da der her er tale om et

indgreb, som efter arbejdsgruppens eget oplæg svarer til en frihedsberøvelse. Talsmanden anfører endvidere, at det i øjeblikket er sådan, at fangerne bliver isoleret i længere perioder på et skønsgrundlag.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 58, stk. 3, at retten til mindst en time daglig i fri luft bør være helt absolut. Tilføjjelsen "medmindre ganske særlige omstændigheder taler herimod" bør derfor udgå.

Kriminalforsorgsforeningen finder, at formuleringen i § 58, stk. 4, 2. punktum, ikke giver tilstrækkelig sikkerhed for, at der virkelig gøres forsøg på at hjælpe eller påvirke den indsatte til at ændre sin adfærd. Kriminalforsorgsforeningens erfaring siger, at man ikke løser konflikter ved at isolere sig eller kræve isolation, hvorfor afsoning uden fællesskab bør begrænses mest muligt.

Ad § 60:

Fængselspræsteforeningen har bemærket, at indsatte i adskillige tilfælde har klaget over den ydmygelse, der tilføjes dem ved, at de belagt med håndjern har måttet opholde sig sammen med mange mennesker i offentlige venteværelser på sygehus og hos speciallæge mv. Det foreslås derfor, at man indskærper, at den slags sikringsmidler så vidt muligt ikke bør anvendes i sådanne situationer. En generel opfordring til skånsomhed som anført i § 60, stk. 3, vil i praksis vise sig utilstrækkelig.

Ad § 61:

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) finder, at den indsatte uanset varigheden af anbringelsen, skal have ret til at have en person hos sig. Indsatte skal endvidere ved anbringelsen straks tilses af en læge og derudover tilses mere end en gang dagligt, uden at det sker på varslede tidspunkter. Lægen skal efter pensionens opfattelse have kompetence til at kræve

den pågældende udtaget af sikringscelle eller til at kræve fikseringen afsluttet. Desuden foreslås indberetning til Direktoratet for Kriminalforsorgen ved hver en anbringelse - uanset varighed. Endelig mener pensionen, at der bør være en udefra kommende instans, der kontrollerer anvendelsen af sikringsmidler - eventuelt et tilsynsråd.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet er enig med arbejdsgruppen i, at sådanne indgreb har en alvorlig karakter, og at sikringscelleanbringelse kun skal anvendes i de nævnte tilfælde. Landsklubben er i øvrigt enig med de betragtninger, som Ungdomspensionen Skejby har fremsat.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 61, stk. 3, at også under hensættelse i sikringscelle bør adgangen til gårdtur være ubetinget. Undtagelsen med hensyn til § 41, stk. 3, skal derfor fjernes fra bestemmelsen.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille anfører for så vidt angår § 61, stk. 4, at det vil være ønskeligt, hvis man samtidig skal indhente accept fra lægelig side.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 5, at i forbindelse med reglerne om lægetilsyn under anbringelse i sikringscelle bør justitsministeren fastsætte præcise regler om de sanktioner, der skal iværksættes over for personale, der undlader at efterkomme reglen om bl.a. lægetilsyn.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg erkender, at det kan være tvingende nødvendigt at hensætte enkelte indsatte i sikringscelle. Talsmandsgruppen finder dog, at den gamle praksis med, at alt tøjet skal flås af den indsatte, bør ophøre. Talsmandsgruppen finder, at § 61, stk. 5, bør præciseres. Talsmandsgruppen nævner bl.a. et fast tilsyn, eventuelt hvert kvarter, og konstant ved særlige tilfælde.

Ad § 62;

Kriminaldommeren i Glostrup har omtalt problematikken omkring afgrænsningen af de sager, der skal behandles af institutionen efter disciplinærreglerne fra dem, der (alene eller tillige) skal behandles af politiet. Det forekommer efter dommerens opfattelse beklageligt, at "denne problematik ikke har kunnet gøres til genstand for grundige overvejelser i udvalget og udkast til regler herom, idet sådanne regler i høj grad tiltrænges". Den nuværende praksis, hvorefter efterforskning af sager om strafbare forhold, forøvet af indsatte, indledes af fængselspersonalet med afhøring til forhørsprotokol såvel af den sigtede som af vidner, hvorpå efterforskning fortsættes af politiet, er således **erfaringsmæssigt** - efter dommerens opfattelse - mildt sagt uhensigtsmæssigt, og spørgsmålet om disciplinære midlers mere eller mindre pønale karakter - og dermed deres indvirkning på strafudmålingen - volder regelmæssigt problemer.

Statsfængslet i Ringe har bemærket, at det af betænkningens bind 1, side 242, fremgår vedrørende fremgangsmåde ved ikendelse af disciplinærstraffe, at der reelt til alle afsoningsinstitutioner er knyttet juridisk uddannet ledelse eller personale. Statsfængslet henleder opmærksomheden på, at der i mange årtier har været afsoningsanstalter, der ikke havde juridisk uddannet personale. Som eksempel nævnes Søbysøgård, Sdr. Omme, Nr. Snede og nu Statsfængslet i Ringe - anstalter, der i perioder har haft ledere, der ikke havde en juridisk embedseksamen, men som havde en mangeårig forvaltningsretlig og strafferetlig erfaring fra praktisk arbejde. Fængslet finder, at det forhold, at alle sager kan ankes til Direktoratet for Kriminalforsorgen, hvor jurister behandler sagerne, er tilstrækkelig til at sikre den fornødne retssikkerhed i disse spørgsmål.

Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) bemærker, at alle disciplinærafgørelser, der indbefatter isolering/strafcelle, skal afgøres af en domstol efter normale regler.

Kriminalforsorgsforeningen finder, at begrebet strafcelle bør afskaffes. Hvis arbejdsgruppen imidlertid

finder, at strafcelle stadig skal kunne anvendes ved disciplinærsager, vil Kriminalforsorgsforeningen subsidiært stille krav om, at dette bør være en domstolsafgørelse. Kompetencen for idømmelse af frihedsstraf bør fortsat kun være forbeholdt domstolene, hvorfor Kriminalforsorgen som den udøvende magt, ikke skal gives hjemmel til idømmelse af strafcelle/isolation, der er et alvorligt indgreb i den personlige integritet. Kriminalforsorgsforeningen foreslår følgende udformning af § 62: "Indsatte kan af institutionens leder eller den, som lederen bemyndiger hertil, ikendes disciplinærstraf. Disciplinærstraf i form af strafcelle kan kun ikendes af institutionens leder eller vagthavende leder". Kriminalforsorgsforeningen anfører endvidere, at ensartethed i disciplinærsager i praksis ikke kan garanteres, når disciplinærstraffe ikendes arbitrært af vagtpersonale, der på landsplan vil udgøre et stort antal personer. Kriminalforsorgens menige personale er ikke ansat til og ej heller kompetent til at idømme straffe.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille har anført for så vidt angår § 62, nr. 5, at det er meget betænkeligt, at en institutionsleder kan lave sin egen regelsamling, specielt hvis der ikke er stillet nogen krav til en sådan regelsamling.

Ad § 63:

Statsfængslet Renbæk er ikke enig i arbejdsgruppens bemærkninger på side 240 om udgangskarantæne som disciplinærstraf. De indsatte betragter helt klart udgangskarantæne som disciplinærstraf, hvad enten karantænen er af kortere eller længere varighed. Da erfaringen viser, at kortere udgangskarantæne har langt større general- og specialpræventiv virkning på udgangsmisbrug end bøder, og da det næppe er arbejdsgruppens hensigt, at anvendelsen af strafcelle på dette område skal øges, synes det ikke rimeligt i en ny fuldbyrdelseslov at opretholde et system, hvorefter man skal kalde kortvarige udgangskarantæner for fremadrettede foranstaltninger, uagtet in-

gen er i tvivl om, at der rent faktisk er tale om en bagudrettet reaktion på et udgangsmisbrug, og hvis eneste fremadrettede sigte er general- og specialprævention. Endvidere anfører statsfængslet, at det er i strid med et af arbejdsgruppens hovedformål - at loven skal tjene som vejledning for den dømte - her at opretholde den kunstige og for den indsatte uforståelige sondring mellem fremadrettede og bagudrettede reaktioner. Man skal derfor foreslå, at der skabes hjemmel for disciplinært at afkorte eller inddrage et antal udgange som disciplinærmiddel over for udgangsmisbrug.

Statsfængslet ved Nr. Snede foreslår, at der indføres hjemmel til at ikende udgangskarantæne op til fx 9-12 uger som disciplinærstraf på linie med, hvad der blev foreslået af arbejdsgruppen vedrørende revision af anordningerne i oktober 1984. Statsfængslet forestiller sig, at der endvidere skal være mulighed for at fastsætte udgangskarantæne som en adækvat foranstaltning i de tilfælde, hvor det har et reelt indhold at overveje, om der er risiko for fornyet udgangsmisbrug. Statsfængslet anfører, at som det er i dag, anvendes udgangskarantæne reelt som disciplinærstraf, og selv om denne anvendelse er yderst hensigtsmæssig, forekommer det stødende at foregive, at det sker ud fra en vurdering af misbrugsrisikoen. Anstalten tilføjer, at indsatte, der får karantæne på op til 10 uger, næsten undtagelsefrit påbegynder udgang efter periodens udløb.

Statsfængslet ved Nr. Snede foreslår endvidere, at der bliver hjemmel til også at ikende strafcelle for forsinkelse, idet der er behov herfor ved forsinkelser kort tid før løsladelse (prøve), hvor karantæne og bøder ikke har nogen reel motiverende virkning. Det kan endvidere være hensigtsmæssigt at give strafcelle i visse tilfælde af gentagne forsinkelser. Her kan man ganske vist normalt fastsætte længerevarende karantæne, men en sådan kan være contraindikeret af sociale grunde. I disse tilfælde kan de generalpræventive hensyn tilgodeses ved strafcelle og eventuelt tillige en kortere karantæne.

Politimesteren i Randers anfører, at afskaffelse af disciplinærstraf ved arbejdsvægring findes ubegrundet, navnlig i arresthuse, hvor der i forvejen hos korttidsafsonere erfaringsmæssigt findes ringe arbejdsmotivation. Desuden bemærkes fra politimesterens side, at arbejdsvægring kan medføre vanskeligheder med overholdelse af indgåede leveringsaftaler med efterfølgende vanskeligheder ved indgåelse af nye leveringsaftaler.

Inspektørforeningen er af den opfattelse, at udvalget bør genoverveje spørgsmålet om udgangskarantæne som disciplinærstraf. Dels har udgangskarantænen som hovedregel et klart pønalt præg, dels er der i lovforslaget indkorporeret et forslag om kortvarigt ophold i arresthuse - også en reaktion af ren pønalt karakter.

Statsfængslet på Kragshoved bemærker, at lovudkastets § 63, stk. 2, nr. 3, tillige bør omfatte receptpligtig medicin.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 63, stk. 4, at det er urimeligt, at der for samme forseelse skal kunne ikendes bøde og strafcelle. Dette anses for at være en skærpelse i forhold til de gældende regler.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille finder det ønskeligt, om § 63, stk. 1, nr. 6, udgår, idet bestemmelsen overlader en skønsmulighed for ledelsen, hvilket ikke har været administreret tilfredsstillende indtil nu.

Ad § 64;

Statsfængslet i Gribskov anfører, at der savnes en regel om inddrivelse af bøder, når indsatte er beskæftiget ved selvforskaftet arbejde.

Inspektørforeningen anfører for så vidt angår § 64, stk. 2, at det fremgår af bestemmelsen, at en bøde indeholdes i den indsatte's vederlag for beskæftigelse. Det bør tydeliggøres, at bøden også kan indeholdes i vederlag, der udbetales til indsatte, der er fraværende fra beskæftigelse på grund af sygdom - eller vederlag, der

udbetales til personer, der ikke har aktivitetspligt, eller indsatte, der ikke kan tilbydes beskæftigelse.

Statsfængslet ved Horserød kan tilslutte sig Inspektørforeningens betragtninger vedrørende § 64, stk. 2.

Ad § 65;

Statsfængslet i Gribskov stiller forslag om, at der tilføjes en bestemmelse om, at der ved ikendelse af strafcelle kan tillægges denne sanktion strafforlængende virkning i indtil 3 dage for forseelser begået inden for de sidste 2 døgn før løsladelsesdatoen, og at denne bestemmelse suppleres med en tilføjelse til udkastets § 107 om, at den strafforlængende virkning kan indbringes for retten. Statsfængslet ønsker denne regel indsat, idet Kriminalforsorgen ofte er udsat for, at de indsatte bevidst spekulerer i, at de i tiden op til løsladelsen ikke kan rammes af disciplinærstraf af strafcelle, således at de ustraffet kan indsmugle spiritus til "løsladelsesfester" med andre indsatte.

Fængselspræsteforeningen finder, at det under bestemmelsen om strafcelle i § 65 bør understreges, at udelukkelse fra fællesskab i institutionen ikke dermed indbefatter udelukkelse fra deltagelse i gudstjeneste, men at udelukkelse fra gudstjeneste også i sådanne tilfælde forudsætter udførlig og konkret begrundelse.

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler er enig i Fængselspræsteforeningens betragtninger.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 65, stk. 2, at det bør præciseres, at en indsat, der afsoner strafcelle, har ret til deltagelse i gudstjeneste, der afholdes i institutionen, efter reglen i § 34.

Statsfængslet ved Horserød anfører for så vidt angår § 65, stk. 2, at det i bemærkningerne bør fremgå, at strafcelle kan være mindre indgribende, fx alene udelukkelse fra fællesskab i fritiden.

Statsfængslet i Gribskov anfører for så vidt angår stk. 3, at strafcelle, der ikendes under afsoning i

Statsfængslet i Gribskov, ikke kan effektueres i anstalten i særlige afdelinger eller eget opholdsrum (fællestuer). Da anstalten ikke er udstyret med en særlig straffeafdeling, udstås strafcelle i særlig afdeling i anden anstalt, nemlig Statsfængslet ved Horserød, subsidiært i arresthus.

Ad § 68;

Advokatrådet og Ungdomspension Skejby (medarbejdere og beboere) kan tilslutte sig mindretallets opfattelse vedrørende konfiskation, således som den er gengivet i betænkningen side 246-247.

Fællestalsmanden i Statsfængslet i Vridsløselille bemærker, at det er fangernes opfattelse, at Kriminalforsorgens muligheder for at varetage sine sikkerheds/ordensmæssige opgaver bliver tilgodeset i rigeligt omfang i straffelovens §§ 75-77a. Det er således fællestalsmandens opfattelse, at institutionens leder ikke skal have mulighed for at konfiskere penge eller private ejendele, medmindre det klart kan bevises, at effekterne skal bruges eller stammer fra ulovlige aktiviteter.

Statsfængslet i Gribskov anfører for så vidt angår stk. 1, nr. 1, at efter fængslets internt fastsatte regler er det forbudt de indsatte at spille om penge, og ved overtrædelse af dette forbud konfiskeres de penge, der findes på spillebordet. Statsfængslet fortolker reglen således, at der fortsat er hjemmel til konfiskation i disse tilfælde.

Rigsadvokaten kan tiltræde, at der hjemles konfiskation som omhandlet i § 68, stk. 1, nr. 1 og 2. Dermod finder rigsadvokaten, at penge og genstande, der i øvrigt findes på institutionens område, uden at det kan fastslås, hvem de tilhører, bør behandles i overensstemmelse med de almindelige regler i lov om hittegods.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår stk. 1, nr. 3, at praksis har vist, at der er behov for hjemmel til konfiskation i visse tilfælde af den her omhandlede art, fx ved fund af narkotika eller alkohol un-

der en razzia på et værksted. Bestemmelsen bør imidlertid for en ordens skyld formuleres således, at den alene hjemler mulighed for konfiskation af illegalt hittegods og ikke fx armbåndsure, lightere, smykker eller for den sags skyld penge, som lovligt kan indføres i fængslet, og som i øvrigt lige så vel kan tilhøre en medarbejder som en indsat.

Ad § 69;

Inspektørforeningen har anført for så vidt angår § 69, stk. 1, at bestemmelsen synes at indeholde en begrænsning i forhold til den nugældende bestemmelse i straffelovens § 35, idet forslaget alene taler om skade på person eller ting. Der er behov for en hjemmel til at pålægge indsatte af vederlaget at betale udgifter, som de under fængselsopholdet bliver ansvarlig for, fx honorar til tandlæge, fysioterapeut i forbindelse med en udeblivelse fra en behandling eller et mistet HT-kort.

Inspektørforeningen har i øvrigt samme bemærkninger til § 69 som anført tidligere under § 64, stk. 2.

Statsfængslet ved Horserød er enig i foreningens betragtninger på dette område.

Statsfængslet ved Horserød er i øvrigt enig med Inspektørforeningen for så vidt angår ovennævnte betragtninger vedrørende § 69, stk. 1.

Statsfængslet i Vridsløselille har bemærket, at ved udformningen af de administrative bestemmelser bør der tages hensyn til, at der ikke kan fratrækkes så mange penge til erstatning, at der ikke mulighed for at tage beløb med på udgang mv. Endvidere bør det efter statsfængslets opfattelse præciseres, hvad personlige fornødenheder omfatter, jfr. det tilsvarende udtryk i § 40, stk. 2, der synes anvendt i en anden betydning. Der bør tages hensyn til, at de indsatte har tilstrækkeligt penge til cigaretter, kaffe og lignende. I denne forbindelse bør det afklares, hvorledes der kan sørges for, at de indsatte under udgang har penge, dels til nødvendig

kost, dels til bare anstændig beklædning. Statsfængslet anfører endvidere, at i dag er det sådan, at nogle kommuner betaler tøj til udgang, mens andre ikke gør det. Det bør afklares, hvorvidt det er Justitsministeriet (Kriminalforsorgen) eller kommunerne, der skal afholde disse udgifter. Det foreslås, at Kriminalforsorgen betaler kostpenge, mens kommunerne betaler udgifterne til beklædning (som hidtil).

Ad § 70;

Statsfængslet Renbæk anfører for så vidt angår § 70, at arbejdsgruppens beskrivelse side 251 forneden i betænkningen af, hvornår varetægtsfængsling under strafudståelsen ikke medfører strafafbrydelse, ikke er i overensstemmelse med gældende ret. I medfør af § 8, stk. 4, i Justitsministeriets cirkulære om beregning af frihedsstraf mv. (KC F-2-1) er der i disse situationer hverken krav om samtykke fra den indsatte eller, at krav om erstatning undlades, eller konkret aftale mellem Kriminalforsorgen og anklagemyndighed om fremrykning af tidspunktet for prøveløsladelse. Straffen anses ganske enkelt ikke for at have været afbrudt, såfremt varetægtsfængsling ikke kan modregnes i en idømt straf i medfør af straffelovens § 86. Hvis denne retstilstand ønskes opretholdt, bør der skabes hjemmel herfor i lovteksten.

Ad § 71;

Statsfængslet ved Horserød anfører for så vidt angår § 71, at man finder det ikke ganske rimeligt at stille krav om, at der skal foreligge ganske særlige omstændigheder for at opnå en **strafafbrydelse**. For så vidt angår frifodsfolk, forekommer det ganske ofte, at politiet eller Justitsministeriet, forinden straffuldbyrrelsens iværksættelse, træffer beslutning om opdeling af straffen i to eller flere perioder, uden at kriteriet her er ganske særlige omstændigheder. Det vil i hvert

fald være hensigtsmæssigt, såfremt der i de kommende administrative bestemmelser om strafafbrydelse, for så vidt angår kriterierne, sondres mellem frifodsfolk og domfældte, der kommer direkte fra arresthus, ligesom det også forekommer relevant at sondre mellem straflængder. Statsfængslet henleder endvidere opmærksomheden på, at der i det nuværende udgangscirkulære er hjemmel til at give afsonere 8 dages udgang, når særlige omstændigheder foreligger. I nogle tilfælde vil det være mere hensigtsmæssigt at løse den indsattes problemer ved en strafafbrydelse. Statsfængslet foreslår, at der i bestemmelsen indføres, at de ganske særlige omstændigheder kan være af "helbredsmæssig karakter".

Statsfængslet ved Nr. Snede har ingen bemærkninger til selve formuleringen af bestemmelsen i § 71, men derimod til arbejdsgruppens bemærkninger på side 254, hvor man forudsætter administrativ gennemførelse af en regel om, at strafafbrydelsen regnes fra udløbet af den periode, hvori den indsatte ville kunne få § 31-udgang. Statsfængslet tager afstand fra en sådan ordning.

Statsfængslet i Jyderup anfører for så vidt angår § 71, stk. 1, nr. 1, at straffuldbyrdelsen bør kunne midlertidigt afbrydes med samme begrundelse, som kan føre til udsættelse af straffuldbyrdelsen. Der bør derfor efter fængslets opfattelse tilføjes "helbredsmæssige forhold", jfr. § 10 i lovudkastet.

Ad § 73;

Rigsadvokaten tilslutter sig det udgangspunkt, at en administrativ ændring af en ubetinget straf kun bør ske på grundlag af nye oplysninger om domfældte, der har måttet vente nogen tid på indkaldelse til afsoning, eller ske på et tidspunkt i afsoningsforløbet, hvor det er klart, at kriminalforsorgens behandlingstilbud er utilstrækkelige. En videre anvendelse af reglerne om overførsel fra fængsel til anden institution mv. kunne synes at være i strid med straffelovens sanktionsregler, hvorefter det er henlagt til domstolene at fastsætte

sanktionsformen. En efterfølgende administrativ afgørelse, der ikke bygger på nye oplysninger, vil ofte kunne være i strid med dommens forudsætninger. Undtagelse vil dog kunne gøres, hvor det allerede under domsforhandlingen er oplyst, at den domfældte kan ventes overført snarest efter dommen, fx på grund af den pågældendes ungdom. I så fald vil retten kunne foretrække en domsform, der lyder på ubetinget fængselsstraf frem for betinget dom eller foranstaltninger efter straffelovens § 69, der i reglen sætter en snæver grænse for varigheden af et institutionsophold, og som ikke giver samme mulighed for tilbageførsel til fængselsafsoning, hvis forudsætningerne for institutionsopholdet ikke længere er til stede på grund af domfældtes vægring ved at indordne sig.

Politimesterforeningen og Politidirektøren i København kan ikke anbefale nogen udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelserne om fuldbyrdelse af fængselsstraf uden for fængsel eller arresthus. Foreningen tilslutter sig de betragtninger, der er fremført af Jørgen Langkilde og Birgitte Vestberg.

Udtalelsen fra politimesteren i Grenå er i overensstemmelse med Politimesterforeningens udtalelse.

Statsfængslet i Jyderup finder, at det er for begrænset at tale om behov for "særlig" behandling eller pleje, idet også fx behov for en særlig pædagogisk indsats bør kunne begrunde afsoning uden for fængsel eller arresthus.

Advokatrådet tilslutter sig Lisbeth Victor Hansens og Søren Søltøft Madsens opfattelse og anbefaler en betydelig udvidelse af den faktiske anvendelse af bestemmelsen i straffelovens § 49, stk. 2.

Inspektørforeningen bemærker, at bestemmelsens formulering i relation til tyngden af modhensyn er svækket i forhold til det nuværende cirkulære, hvilket ikke synes hensigtsmæssigt. Det foreslås, at stk. 1, nr. 3, affattes således: "afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod...".

Kriminalforsorgens pensioner og afdelinger tilslutter sig generelt forslaget om en betydelig udvidelse af

brugen af "§ 49, stk. 2-anbringelser". De pågældende tilslutter sig endvidere ønsket om en forenkling af proceduren ved sådanne anbringelser. Flere peger på, at det kunne være ønskeligt, at Kriminalforsorgen får det bevillingsmæssige ansvar for de pågældende anbringelser.

Udtalelserne fra Kriminalforsorgsforeningen og fra Landsklubben af Socialrådgivere ansat under Justitsministeriet er i overensstemmelse med udtalelserne fra pensioner og afdelinger.

Ad § 75:

Statsfængslet ved Horserød finder, at bestemmelsen ikke forekommer umiddelbart forståelig.

Inspektørforeningen finder, at udtrykket "første gang" er forvirrende og formentlig overflødigt.

Ad § 76ff;

Socialministeriet, der har fået oplyst, at arbejdsgruppen særligt ønsker bemærkninger til betænkningens kapitel 25 om forsorgsmæssigt bistand, har meddelt, at man ikke har bemærkninger.

I udtalelserne fra kriminalforsorgens afdelinger er der generel tilslutning til de foreslåede bestemmelser om gennemførelse af tilsyn mv. Alene Afdelingen i Rødovre finder, at forslagene vil pålægge afdelingerne et så omfattende administrativt arbejde, at der ikke vil blive megen tid tilovers til det egentlige tilsynsarbejde med klienterne.

Ad § 77:

Afdelingen i Rødovre finder, at den i stk. 2 nævnte plan bør lægges allerede under afsoningens seneste del.

Afdelingen i Viborg peger i forbindelse med spørgsmålet om vejledning på den vejledningspligt, som skal udøves af domstolene i henhold til Justitsministeriets cirkulære af 25. august 1966. Afdelingen gør opmærksom

på, at der omkring denne vejledningspligt kan opstå problemer, når dom afsiges i et senere retsmøde, uden at tiltalte er til stede.

Ad § 78;

Inspektørforeningen foreslår, at "Kriminalforsorgen" erstattes med "tilsynsmyndigheden" i § 78ff.

Ad § 81i

Afdelingen i Hillerød finder ikke, at der i lov eller ved administrative bestemmelser bør fastsættes regler om kontakthypighed til klienterne. Afdelingen finder, at kontakthypigheden skal fastsættes efter en konkret vurdering, medmindre det i en resolution eller dom udtrykkeligt er bestemt, at der bør være tale om en hyppigere kontakt mellem klienten og tilsynsmyndigheden.

Ad § 82;

Statsfængslet ved Nr. Snede er meget positiv over for forslaget om, "at stramme op" over for vilkårsovertrædelser efter prøveløsladelse. Såfremt man ikke i praksis vil kunne gennemføre bestemmelsen i § 82, foreslår statsfængslet, at tilsyn bliver gjort frivilligt. Den gældende praksis er efter statsfængslets opfattelse demoraliserende i forhold til de prøveløsladte og for det personale, der er involveret i drøftelser om vilkårsfastsættelse.

Afdelingen i Rødovre er betænkelig ved, at tilsynsmyndigheden i forbindelse med indberetning efter stk. 2 skal handle ud fra et skøn over, om "der er nærliggende risiko for kriminalitet".

Afdelingen i Århus Nord er enig i stk. 1 og 2, men betænkelig ved stk. 3. Afdelingen henviser til overvejelserne i forbindelse med betænkningen Kriminalforsorg og Socialforsorg, hvorefter forsorgsarbejdet fra at være overvejende sanktionsorienteret skal være problemorien-

teret.

Ad § 85;

Statsfængslet i Vridsløselille ønsker at gøre opmærksom på, at en efterleven af intentionerne i bestemmelsen må påregnes at føre til et øget personaleressourceforbrug.

Ad § 86ff;

Politimesteren i Grenå peger på, at der burde skabes mulighed for en mere effektiv bødeinddrivelse ved tilvejebringelse af adgang til løntilbageholdelse.

Arrestforvareren ved arresthuset i Frederikssund rejser spørgsmålet om afskaffelse af forvandlingsstraf af bøder.

Ad §§ 92ff;

Der er - som ved prøveløsladelse - generel tilslutning fra kriminalforsorgens afdelinger til arbejdsgruppens forslag. Der henvises herom til bemærkningerne ad § 76ff.

Afdelingen i Rødovre rejser spørgsmålet, om det er foreneligt med, at fuldbyrdelse af en straf først kan ske efter endelig dom, at tilsynsmyndigheden foreslås straks efter retsmødet at skulle etablere tilsyn.

Afdelingen i Viborg finder, at det kunne være passende at harmonisere bestemmelserne for prøveløsladte og for betinget dømte med hensyn til betingelserne for ændring af tillægsvilkår i skærpende retning.

Politimesterforeningen anser det for tilfredsstillende, at der i lovforslaget er optaget bestemmelse om afgivelse af indberetning som følge af overtrædelse af tillægsvilkår ved betinget dom.

Afdelingen i Rødovre finder det ikke helt klart, med hvilket formål anklagemyndigheden skal orienteres om pålæg efter § 98. Afdelingen peger på, at berammelsesti-

derne ved domstolene er usandsynlige lange, hvorfor tilsynsperioden sandsynligvis er udløbet, når sagerne af anklagemyndigheden indbringes for retten. Afdelingen fremhæver endvidere som sin erfaring, at det er den manglende reaktion fra anklagemyndigheden på indberetninger, der er årsagen til, at der ikke indberettes i ret mange tilfælde.

Ad § 101;

Statsfængslet i Vridsløselille finder, at adgangen til efter stk. 1 undtagelsesvist at overføre forvarede indsatte til andre institutioner end Anstalten ved Herstedvester kun bør anvendes i yderst begrænset omfang under hensyn til personaleressourcerne i de øvrige lukkede institutioner sammenholdt med den specialbehandling, som Anstalten ved Herstedvester kan tilbyde.

Ad § 102:

Statsfængslet i Vridsløselille gør - med henvisning til bestemmelsen i lovforslagets § 32 - opmærksom på, at det undertiden ved indkaldelse kan være nødvendigt i en spidsbelastningssituation at anbringe indsatte i isolationsafdelingen. Efter den nuværende udformning af lovforslagets § 102 vil dette forhold kunne udløse erstatning. Statsfængslet gør opmærksom på, at man finder dette helt rimeligt.

Ad § 103:

Statsfængslet i Ringe finder, at det vil blive meget vanskeligt at leve med denne bestemmelse. Gennemføres dette forslag vil de indsatte kunne kræve erstatningskrav behandlet om en lang række også mindre indgribende ting som fx henlæggelse af effekter på depot m.m. Alt vil kunne rejses, og man vil i givet fald kunne risikere at skulle behandle mange sager vedrørende de rene småting. Statsfængslet finder derfor, at det nærmere bør

begrænses og beskrives, hvad det er for sager, der skal kunne rejses erstatningskrav i.

Statsfængslet ved Horserød foreslår, at der i bemærkningerne til bestemmelsen angives nogle typiske eksempler på bestemmelsens anvendelsesområde. Statsfængslet peger herved på fx uberettiget overførsel til anden institution og uberettiget tilbagekaldelse af en tilladelse til udgang.

Ad § 104:

Rigsadvokaten kan tiltræde, at fristen for kravets fremsættelse bør være 2 måneder.

Advokatrådet kan ligeledes tiltræde flertallets forslag om, at erstatningskrav skal fremsættes inden for 2 måneder efter, at indgrebet er ophørt.

Ad § 106:

Rigsadvokaten har ikke bemærkninger til klagefristens længde i det omfang justitsministerens afgørelse ikke kan kræves indbragt for domstolene efter § 107. Såfremt dette er tilfældet, finder rigsadvokaten, at fristen for klage til justitsministeren bør være passende kort, således at en endelig domstolsafgørelse kan foreligge inden for en rimelig kort frist. For sådanne afgørelses vedkommende kan rigsadvokaten tiltræde mindretallets forslag om en klagefrist på 14 dage.

Advokatrådet kan tiltræde, at klagefristen fastsættes til 2 måneder.

Ad § 107:

Generelle bemærkninger til selve forslaget om at indføre domstolsprøvelse.

Præsidenten for Østre Landsret har hæftet sig ved betænkningens oplysninger om, at der ikke er grundlag for at antage, at der ikke under den gældende ordning

gives klagesagerne en grundig og rigtig sagsbehandling. Under hensyn hertil findes der ikke at være noget udtalt behov for at udvide den klageadgang, der allerede består over for Folketingets Ombudsmand, og den domstolskontrol, der består i kraft af grundlovens § 63. På denne baggrund kan Landsretten fuldt ud tiltræde arbejdsgruppens indstilling (side 346) om, at en udvidet klageadgang kun bør gennemføres, såfremt de berørte områder tilføres de fornødne yderligere ressourcer. Landsretten påpeger, at man må regne med et meget betydeligt antal sager, idet der ikke hos en indsat vil være nogen særlig motivation for ikke at indbringe en afgørelse, der er gået ham imod. Såfremt man herefter ønsker en udvidet klageadgang gennemført, finder Landsretten af de i betænkningens afsnit 45.4.3.2.1. anførte grunde, at man bør gennemføre denne ved et navn med en dommer som formand. Det bør i denne forbindelse overvejes, om nævnets afgørelser skal være endelige, således at de ikke skal kunne indbringes for Folketingets Ombudsmand. Såfremt en udvidet domstolskontrol skulle blive resultatet, må man i hvert fald finde den i lovudkastets § 110 indeholdte regel om, at retterne skal drage omsorg for sagens oplysninger, meget betænkelig. Det bør være administrationen, der har ansvaret for sagens oplysning. Landsretten peger endelig på, at der regelmæssigt må antages at vise sig behov for mundtlig forhandling med beskikkelse af advokat for klageren, ligesom det må antages, at de trufne afgørelser i meget vidt omfang vil blive indbragt for landsretten.

Præsidenten for Vestre Landsret kan tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om domstolsprøvelse under forudsætning af, at domstolene i den anledning tilføres de nødvendige ressourcer.

Præsidenten for Københavns Byret peger på, at alene mere principielle overvejelser kan begrunde den foreslåede vidtgående adgang til at indbringe afgørelser i forbindelse med straffuldbyrkelse for domstolene. Hvis domstolene var i stand til inden for rimelige tidsmæssige rammer at løse de opgaver, som allerede er henlagt

til dem, kunne en del måske tale for at lægge sådanne principielle overvejelser til grund for den påtænkte lovgivning. Som bekendt er dette langt fra tilfældet, og byretten må derfor udtale sig imod de foreslåede bestemmelser. Man har ingen tiltro til, at domstolene forsynes med de nødvendige ressourcer til den foreslåede nye opgave og skulle det ske, må det forventes, at øgede bevillinger vil være ledsaget af forudsætninger om, at de her omhandlede sager skal behandles særligt hurtigt, dvs. forud for andre sager, hvilket naturligvis vil være ganske urimeligt.

Præsidenterne for retterne i Århus og Ålborg tilslutter sig udtalelsen fra Præsidenten for Vestre Landsret.

Præsidenten for Retten i Odense peger på, at forslaget uden tilførelse af de nødvendige ressourcer vil medføre en forlængelse af ekspeditionstiden og dermed forringet retssikkerhed inden for andre områder. Præsidenten har noteret sig, at arbejdsgruppen er opmærksom på dette spørgsmål.

Kriminaldommeren i Glostrup kan tiltræde arbejdsgruppens forslag om, at administrative afgørelser af særlig indgribende betydning for de pågældende personer skal kunne påklages til domstolene. Kriminaldommeren finder, at der efter de i bilag 9 meddelte oplysninger vil blive tale om et betydeligt større antal sager end de forudsatte ca. 850. Der peges endvidere på, at der ved forslaget ikke er taget stilling til, hvorvidt afgørelserne skal henlægges til kriminaldommeren ved embeder, med hvilke der er ansat to dommere.

Dommerforeningen har meddelt, at den er bekendt med de af retspræsidenterne afgivne udtalelser.

Med hensyn til kapitel 19 i lovudkastet har Dommerforeningen anført, at uanset der under den gældende ordning ikke er grundlag for at antage, at klagesagerne ikke undergives en grundig og rigtig sagsbehandling, finder foreningen det rigtigst i overensstemmelse med udviklingen på andre områder, at klageadgangen udvides for så vidt angår de væsentligste afgørelser.

Dommerforeningen går ind for en domstolsprøvelse.

Dommerforeningen finder desuden anledning til at pege på, at sagerne efter deres karakter fortrinsvis bør behandles af en udnævnt dommer. Efter værnetingsbestemelsen i § 108 vil de fleste af sagerne blive koncentreret ved få embeder, hvoraf nogle er enedommerembeder. Som følge heraf vil en gennemførelse af forslaget kræve ekstraordinære ressourcer til disse embeder.

Spørgsmålet om en domstolsprøvelse kan i øvrigt indgå i overvejelserne i den arbejdsgruppe, som Dommerforeningen har foreslået justitsministeren at nedsætte med henblik på et oplæg til domstolenes fremtidige struktur og arbejdsområde.

Dommerfuldmægtigforeningen kan anbefale en gennemførelse af lovforslaget under den forudsætning, at der tilføres de nødvendige ressourcer til domstolenes behandling af sager, der undergives domstolsprøvelse.

Politimesteren i Grenå finder det ikke hensigtsmæssigt, at en lang række rutinemæssige, administrative afgørelser underlægges domstolskontrol. Såfremt man i videre omfang måtte ønske, at kriminalforsorgens afgørelser skal kunne indbringes til prøvelse hos en myndighed uden for kriminalforsorgen, burde dette i hvert fald i et vist omfang kunne ske til et klagenavn som foreslået.

Politimesteren i Randers finder den foreslåede domstolsprøvelse af endelige administrative afgørelser langt videregående end nødvendigt. Arbejdsgruppen udtrykker i forvejen tillid til lokalt truffne afgørelser og til Justitsministeriets afgørelser og anfører herudover, at en sådan klageadgang vil kunne bevirke en generel styrkelse af tilliden til kriminalforsorgens afgørelser. Politimesteren anfører herimod, at de dømtes tillid til domstolene måske ikke er særligt udtalt og næppe vil blive større, hvis domstolene stadfæster Justitsministeriets afgørelser. Ordningen vil ligeledes påføre de i forvejen belastede domstole yderligere arbejde, og sagsbehandlingen må befrygtes at blive langvarig. Politimesteren finder, at domstolsprøvelsen herefter bør begrænses til de allermest indgribende afgørel-

ser, hvorved bemærkes, at domstolsprøvelse må foretrækkes frem for en særlig klageinstans.

Politimesterforeningen er yderst betænkelig ved, at der i den nuværende meget belastede økonomiske situation inden for justitssektoren foretages udbygning af den eksisterende klageordning gennem en omfattende domstolsprøvelse. En sådan ordning må skønnes at blive særdeles ressourcekrævende flere steder i systemet, og uden tilførelse af de nødvendige yderligere ressourcer må ordningen forventes at medføre yderligere forsinkelser i domstolens behandling af de nuværende sager, hvilket må anses for uacceptabelt. På baggrund af arbejdsgruppens konstatering, hvorefter der ikke findes grundlag for at antage, at der ikke under den gældende ordning gives klagesagerne en grundig og rigtig sagsbehandling, anser foreningen det for urimeligt, at man belaster økonomien med den foreslåede nyordning.

Politimesteren i Hobro tiltræder Politimesterforeningens udtalelse, herunder det af foreningen anførte om en udbygning af den eksisterende klageordning, der vil indebære ganske voldsomme og uforholdsmæssige ressourcetekrav.

Politifuldmægtigforeningen finder, at § 107 af ressourcemæssige grunde er for vidtgående, således at man alene kan anbefale domstolsprøvelse i et mindre omfang, jfr. nedenfor.

Advokatrådet har med tilfredshed noteret sig, at der foreslås en adgang til at få prøvet endelige administrative afgørelser af en uvildig instans. Advokatrådet kan tilslutte sig forslaget om, at prøvelse skal ske ved indbringelse for domstolene. Advokatrådet finder i øvrigt bl.a., at der bør indføres domstolsprøvelse i et noget videre omfang end foreslået, jfr. nærmere nedenfor.

Statsfængslet Møgelkær udtaler, at man ikke nærer væsentlige betænkeligheder ved den foreslåede udvidede klageadgang for de indsatte.

Statsfængslet ved Sdr. Omme peger på, at mens tendensen i samfundet i øvrigt tilsyneladende går i retning

af en forenkling og opstramning af klagesystemet, fører forslaget nærmest den modsatte vej. Man kan tiltræde, at der indføres domstolsprøvelse med hensyn til afslag på ordinær prøveløsladelse, beslutning om genindsættelse og nægtelse af erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af frihedsstraf i for lang tid. I øvrigt finder man ikke, at der er grundlag for at ændre den eksisterende klageordning, der indeholder en tilstrækkelig retssikkerhedsgaranti i adgangen til at klage til Folketingets Ombudsmand.

Statsfængslet ved Nr. Snede har principielt ikke noget imod, at der indføres et kontrolorgan uden for kriminalforsorgens regi, men på baggrund af de personalebesparelser, der allerede er gennemført, og de forventede fremtidige besparelser er man betænkelig ved indførelse af en ordning, som må forventes at medføre et ret stort ressourceforbrug. Man finder, at den gældende rekursadgang til Direktoratet for Kriminalforsorgen og Folketingets Ombudsmand for en del af de omhandlede sagstypers vedkommende er fuldt tilstrækkelig. Man tilslutter sig mindretallets indstilling om begrænset klageadgang (betænkningens side 336). Under drøftelserne i statsfængslet har flere medlemmer af samarbejdsudvalget givet udtryk for, at man foretrækker et særligt navn, idet man finder det uheldigt, at den lokale domstol indblandes i administrationen. Endvidere har man peget på, at kontrollen ved de almindelige domstole formentlig ikke vil blive så dybtgående, fordi domstolene vil være mere tilbageholdende med at efterprøve den skønsmæssige del af forvaltningsakterne.

Statsfængslet ved Horserød anfører, at den nugældende klageadgang efter fængslets opfattelse fungerer godt, og man finder ikke arbejdsgruppens argumentation for en domstolsprøvelse så overbevisende, at der bør indføres supplerende klagemuligheder, der nødvendigvis vil være ressourcekrævende.

Medarbejdere og beboere på Ungdomspension Skejby er enige i nødvendigheden af en klageinstans uden for kriminalforsorgen og mener ikke, at der skal være en nær-

mere afgrænsning af de afgørelser, som skal omfattes af denne særlige klageadgang. Enhver klage fra de indsatte vedrørende en konkret afgørelse foretaget af kriminalforsorgen skal kunne indbringes for klageinstansen.

Afdelingen i Roskilde peger på, at det vil være en positiv forbedring af de dømtes retssikkerhed, at de får mulighed for at indbringe klager over kriminalforsorgen til domstolene.

Afdelingen for Samfundstjeneste er enig i forslaget om domstolsprøvelse. Afdelingen peger på, at man i denne forbindelse tillige burde foreslå, at spørgsmålet om genindsættelse af en prøveløsladt henskydes til en domstolsafgørelse, således at man opnår en ensartet behandling i forhold til betingede domme, herunder domme med vilkår om samfundstjeneste.

Afdelingen i Esbjerg peger på, at det i en række tilfælde er et stort fremskridt med domstolsprøvelse.

Afdelingen i København Vest fremhæver arbejdsgruppens bemærkninger vedrørende spørgsmålet om at udbygge den eksisterende klageordning (betænkningens punkt 45.4.2.).

Kriminalforsorgsforeningen ser positivt på indførelse af domstolsprøvelse. Samtidig med denne udvidelse af adgangen til at påklage afgørelser anbefaler Kriminalforsorgsforeningen stærkt, at der indføres lokale tilsynsråd ved Kriminalforsorgens institutioner.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet, Dansk Socialrådgiverforening er enig med arbejdsgruppen i nødvendigheden af en klageinstans uden for kriminalforsorgen. I modsætning til arbejdsgruppen mener man ikke, at der skal være en nærmere afgrænsning af de afgørelser, som skal omfattes af den særlige klageadgang. Enhver klage fra de indsatte vedrørende en konkret afgørelse truffet af Direktoratet for Kriminalforsorgen skal derfor kunne indbringes.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg hilser en udvidet klageadgang velkommen og foretrækker en domstolsprøvelse frem for et klagenævn, idet der herved opnås den mest uvildige behandling. Talsmandsgruppen er

ikke enig i arbejdsgruppens bemærkninger vedrørende nødvendigheden i udvidelsen af klageadgangen. Den nuværende klageadgang fungerer efter talsmandsgruppens opfattelse ikke og har aldrig gjort det.

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler giver udtryk for samme synspunkter som Fængselspræsteforeningen og talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg.

Arresthuset i Randers bemærker særskilt, at forslaget til domstolsprøvelse for arresthuset virker uforståeligt og proportionalitetsforvrængende, hvilket indtryk forstærkes af, at formålet alene skal være en styrkelse af tilliden til Direktoratet for Kriminalforsorgens afgørelser. Man anser omkostningerne og det administrative arbejde for at stå i skærende modsætning til værdien af det tilstræbte.

Fængselspræsteforeningen udtrykker ønske om, at der til hvert fængsel tilknyttes en uvildig tilsynsførende, som har fri adgang til institutionen, og som de indsatte til enhver tid kan sætte sig i forbindelse med. Den tilsynsførende bør helst høre til i det lokalsamfund, hvor institutionen er beliggende. En sådan "ombudsmandsordning" praktiseres fx i Vesttyskland og vil kunne lette de indsattes kontakt til myndigheder uden for institutionen.

Bemærkninger angående afgrænsningen af de afgørelser, som efter forslaget skal skulle indbringes for domstolene.

Kriminaldommeren i Glostrup har ikke indvendinger imod den foreslåede afgrænsning af de typer af afgørelser, som skal kunne efterprøves af domstolene.

Rigsadvokaten bemærker, at spørgsmålet om, hvilke typer af afgørelser der skal kunne kræves indbragt for domstolene, må afgøres ud fra en afvejning af retssikkerhedssynspunkter over for en ressourcemæssig vurdering sammenholdt med, om afgørelsen er af en sådan karakter, at domstolsprøvelse indeholder en reel retssikkerhedsgaranti. Da anklagemyndigheden ikke har nogen direkte in-

teresse i udfaldet af denne afvejning, har rigsadvokaten ingen bemærkninger til § 107.

Politimesterforeningen peger på, at såfremt en domstolskontrol skønnes at burde gennemføres, bør denne i hvert fald begrænses som foreslået af et mindretal (Jørgen Langkilde og Birgitte Vestberg).

Politimesteren i Randers finder, at en domstolsprøvelse bør begrænses til de allermest indgribende afgørelser.

Advokatrådet finder, at der bør gives adgang til prøvelse i et noget videre omfang end foreslået. Rådet foreslår, at tidsfristen i nr. 4, litra b udgår, at tidsfristen i nr. 7 litra a nedsættes fra 6 måneder til 60 dage, at tidsfristen nr. 9 litra b udgår, at tidsfristen nr. 10 nedsættes fra 8 til 4 uger, og at tidsfristen i nr. 12 nedsættes fra 4 til 2 uger. Rådet fremhæver, at reglen om, at halvdelen af straffetiden skal være udstået, vil kunne bevirke en urimelig begrænsning af domstolsprøvelsen specielt for så vidt angår langtidsstraffede. Advokatrådet foreslår endvidere, at en afgørelse om anbringelse i særligt sikrede celler og de nærmere vilkår herfor skal kunne indbringes for domstolene, såfremt der medtages et særligt regelsæt vedrørende særligt farlige indsatte. Rådet bemærker herved, at domstolsprøvelsen ikke alene bør omfatte spørgsmålet om, hvorvidt den indsatte opfylder betingelsen for at være undvigelsestruet, men tillige de indgreb, der i denne forbindelse er anordnet over for vedkommende. Advokatrådet finder endvidere, at der bør være adgang til domstolsprøvelse af "Anden afgørelse af lignende indgribende karakter for den, som den angår". Det bemærkes herved, at det ikke vil være muligt at opregne alle de situationer, hvor en foranstaltning konkret kan være af lige så indgribende betydning som de allerede opregnede eksempler i § 107. Som eksempler peges på tilfælde, hvor et valg mellem to ensartede institutioner konkret har indgribende betydning for den indsatte, eller tilfælde, hvor en af den indsatte fremsat klage over faktisk magt-anvendelse eller lignende, bliver afvist.

Statsfængslet i Jyderup finder, at afgørelser efter § 22, stk. 4, om tvungen anbringelse i Anstalten ved Herstedvester bør omfattes reglerne om domstolsprøvelse. Det samme gælder efter statsfængslets opfattelse afgørelser efter § 55, stk. 1, om begrænsninger i indsattes adgang til i institutionen at lade sig interviewe af pressen. Statsfængslet finder det endvidere ikke logisk, at en disciplinærstraf af 8 dages strafcelle for undvigelse kan prøves af retten, når denne domstolsprøvelse vil kunne undgås ved i stedet at bruge en strengere reaktion i form af overførsel til lukket fængsel efter § 25, stk. 1. Grænsen for domstolsprøvelse kan derfor uden større betænkeligheder forhøjes til 14 dages strafcelle.

Statsfængslet på Kragshovede finder, at afgørelser efter § 49, stk. 5, om en indsats adgang til at have sine børn hos sig i institutionen, bør kunne indklages for domstolene.

Statsfængslet ved Sdr. Omme finder, at domstolsprøvelsen alene bør omfatte afslag på ordinær prøveløsladelse - for så vidt afslaget ikke er begrundet i reststraffens længde - beslutning om genindsættelse efter prøveløsladelse og afgørelse om nægtelse af erstatning i anledning af uforskyldt udståelse af frihedsstraf i for lang tid.

Statsfængslet i Gribskov foreslår, at der ved iken-delse af strafcelle kan tillægges denne sanktion straf-forlængende virkning i indtil 3 dage for forseelser be-gået inden for de sidste 2 døgn før løsiadelsesdatoen, og at en sådan afgørelse om strafforlænget virkning skal kunne indbringes for domstolene.

Statsfængslet ved Nr. Snede tilslutter sig den af-grænsning af klageadgangen, der er foreslået af et mind-retal (Jørgen Langkilde og Birgitte Vestberg).

Statsfængslet i Vridsløselille peger på, at de fleste tilfælde af anbringelse i sikringscelle i stats-fængslet lige akkurat overskrider 24 timer, jfr. herved § 107, nr. 13. Man foreslår derfor, at fristen fastsæt-tes til 3 døgn og ønsker i den forbindelse at pege på, at for formelle bestemmelser vil kunne frygtes at føre

til, at man i højere grad hænger sig i formalia end i det gældende formål, at få sikringscelleanbringelsen bragt til ophør.

Beboere og medarbejdere på Ungdomspension Skejby finder, at enhver klage fra de indsatte vedrørende en konkret afgørelse foretaget af kriminalforsorgen skal kunne indbringes for en klageinstans uden for kriminalforsorgen.

Fællestalsmanden for de indsatte i Statsfængslet i Vridsløselille finder, at afgørelser om tilbageholdelse af et brev og om konfiskation (nr. 11 og 15) skal prøves ved en domstol, inden indgrebet sker. For så vidt angår forslagene i nr. 2, 6, 8 og 10 peges på, at der bør foreligge en bevisførelse på samme betingelser som i det almindelige retssystem, og at kriminalforsorgen skal føre bevis for sine påstande for at undgå, at systemet misbruger sin magt.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg peger på, at fratagelsen af allerede erhvervede goder bør kunne indbringes for domstolene.

Talsmandsgruppen i Københavns Fængsler tilslutter sig synspunkterne fremsat af talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet, Dansk Socialrådgiverforening finder, at enhver klage fra de indsatte vedrørende en konkret afgørelse foretaget af Direktoratet for Kriminalforsorgen skal kunne indbringes for domstolene.

Politifuldmægtigforeningen finder, at domstolsprøvelsen af ressourcemæssige grunde bør begrænses til nr. 11, 13-16 og 19.

Bemærkninger angående den foreslåede indbringelsesfrist på 14 dage.

Kriminaldommeren i Glostrup finder den foreslåede indbringelsesfrist på 14 dage passende.

Advokatrådet finder, at en frist på 14 dage er for kort. Rådet tænker her særligt på tilfælde, hvor den

indsatte ønsker at drøfte spørgsmål med sin tidligere beskikkede forsvarer eller andre. I modsætning til situationen ved ankeovervejelser, hvor forsvareren har sagen præsent og kan vejlede uden først at skulle rekvirere og sætte sig ind i sagsakterne, kan der ved afgørelser i henhold til § 107 tænkes situationer, hvor forsvarerens vejledning kræver, at der forinden er fremskaffet nærmere oplysninger om afgørelsen. Rådet skal derfor foreslå, at fristen fastsættes til 2 måneder.

Landsklubben af socialrådgivere ansat under Justitsministeriet, Dansk Socialrådgiverforening er enig med det mindretal (Lisbeth Victor Hansen), der mener, at indbringelsesfristen bør fastsættes til 2 måneder.

Talsmandsgruppen i Statsfængslet i Nyborg foretrækker en længere indbringelsesfrist, idet den omhandlede slags sager temmelig sikkert vil blive afhængig af, hvor hurtigt talsmandsgrupperne kan arbejde for at støtte den enkelte.

Ad § 108:

Præsidenten for Københavns Byret foreslår, at sagerne indbringes for landsretterne som første instans, såfremt de foreslåede bestemmelser om domstolsprøvelse opretholdes. Herved vil også umiddelbart kunne sikres den større grad af ensartethed i afgørelserne, som ellers kun kunne opnås ved et landsdækkende navn.

Kriminaldommeren i Glostrup indstiller, at § 108 udformes således, at der klart tages stilling til, for hvilken ret sagen i tilfælde af overførsel til anden institution skal indbringes og behandles.

Rigsadvokaten rejser spørgsmålet, om der ikke i relation til afgørelser efter retsplejelovens § 998 ligeledes kunne skabes den ordening, at disse afgørelser træffes uden medvirken af domsmænd. Dette bør i hvert fald være tilfældet, hvis straffedommen er afsagt uden medvirken af domsmænd, ligesom det ikke ville være praktisk gennemførligt, at fortolkningstvivel vedrørende domme, der er afsagt af landsretten i første instans, afgø-

res under medvirken af nævninge. Rigsadvokaten finder derfor, at indbringelse af sager efter § 107 og retsplejelovens § 998 i alle tilfælde bør ske for byretten.

Statsfængslet i Jyderup finder, at der vil kunne opstå tvivl om rette værneting i situationer, hvor en indsat klager over overførsel fra en institution til en anden. Ved sådanne overførsler er det ikke ualmindeligt, at den indsatte midlertidigt anbringes i et arresthus eller senere midlertidigt overføres til et andet arresthus, mens der afventes pladsledighed i det lukkede statsfængsel. Det må derfor afklares præcist, hvad det er for en institution, hvis beliggenhed i den konkrete sag, er afgørende for sagens værneting. Da det vel må forventes, at det i en del tilfælde kan være nødvendigt for retten at afhøre et eller flere vidner blandt personalet på den overførende institution, finder statsfængslet, at dette taler for at lade denne institutions retskreds være afgørende for valg af værneting. Modsat kan der være fordele forbundet med, at flere retter involveres i fuldbyrdelsessagerne, frem for at det fx altid kun er de åbne fængslers "egne" retter, der behandler overførselssager.

Statsfængslet ved Horserød finder det ligeledes mest hensigtsmæssigt, at indbringelse af sager sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, hvis afgørelse påklages, er beliggende.

Inspektørforeningen finder, at bestemmelsen bør ændres således, at indbringelse af sagen sker for byretten i den retskreds, hvor den institution, hvis afgørelse påklages, er beliggende.

Ad § 109;

Præsidenten for Københavns Byret anfører - i forbindelse med sine bemærkninger til § 110 - at det vil være særdeles nærliggende at lade Direktoratet for Kriminalforsorgen - og ikke retten - drage omsorg for sagernes oplysning i forbindelse med sagernes indbringelse for retten, således at sagerne derefter kan behandles i

strafferetsplejens former.

Advokatrådet forudsætter, at indbringelse af sagen sker umiddelbart efter, at den ndsatte har fremsat begæring om prøvelse for retten. Rådet foreslår, at det udtrykkeligt i § 109 angives, at sagen af Direktoratet for Kriminalforsorgen skal indbringes for retten "uden unødigt ophold".

Ad § 110;

Præsidenten for Københavns Byret anfører, at byretten meget stærkt må udtale sig imod § 110, som bør ændres, også selv om forslaget om domstolsprøvelse i øvrigt opretholdes af arbejdsgruppen. Domstolene er indrettet på at afgøre tvister på grundlag af og kun på grundlag af det, der forelægges af sagens parter. Man råder ikke over personale til at foretage selvstændige undersøgelser, og initiativer hertil kan hos parterne - og specielt klagere - rejse tvivl om rettens upartiskhed. Det må forventes, at det klientel, som der her er tale om, i særlig grad vil føle sig foranlediget til at udtrykke mistillid til retten. Hertil kommer, at en del af de afgørelser, der foreslås truffet af domstolene, har en betydelig lighed med afgørelser om tvangsindgreb inden for strafferetsplejen. Det er inden for dette område som bekendt et hævdvundet princip, at oplysningspligt og bevisbyrde påhviler politiet/anklagemyndigheden. Det vil være særdeles nærliggende i det foreliggende tilfælde at lade Direktoratet for Kriminalforsorgen løse disse opgaver i forbindelse med sagernes indbringelse for retten, og at sagerne derefter behandles i strafferetsplejens former. Gennemføres udkastets § 110 i den foreliggende form, pålægges domstolene herved en i praksis ukendt og principiel betænkelig undersøgelsesfunktion inden for dette område, samtidig med at domstolene som nævnt ganske mangler de sekretariatsfunktioner, som en forsvarlig varetagelse af oplysningspligten forudsætter.

Kriminaldommeren i Glostrup finder det bedst stemmende med de hensyn til retsikkerheden, som ønskes til-

godeset, at man i videst muligt omfang overfører de sædvanlige straffeprocessuelle regler på prøvelsesprocessen, herunder også reglerne om forsvarernes aktindsigt. Her ved ville det også kunne undgås, at sager af landsretterne hjemvises til fornyet behandling under iagttagelse af andre processuelle regler end de benyttede, og der må gås ud fra, at sagerne måske alene med undtagelse af prøvelse af de i § 107, nr. 1, nævnte afgørelser, altid optimalt vil fordre mundtlig behandling og beskikkelse af advokat samt i et vist omfang bevisførelse.

Dommerforeningen foreslår for så vidt angår § 110, stk. 1, at 1. punktum omformuleres således, at initiativet til sagens oplysning påhviler kriminalforsorgen, men med adgang for retten til at kræve yderligere oplysninger, og således at udgangspunktet bliver mundtlig behandling, men at retten får mulighed for i stedet at beslutte skriftlig behandling.

Ad § 112;

Kriminaldommeren i Glostrup er enig i, at adgangen til på ny at indbringe de administrative afgørelser til prøvelse for retten bør tidsmæssigt begrænses og kan tiltræde den foreslåede periode på mindst 6 måneder. Kriminaldommeren går ud fra, at udtrykket "opretholdes", jfr. de i § 111 nævnte udtryk "afvises, stadfæstes, ændres eller ophæves" tager sigte på, at en del af de af retten efter § 107 truffne afgørelser efter deres karakter er endelige, således fx formentlig afgørelser efter § 107, nr. 1, nr. 11 og 14-19. Kriminaldommeren finder, at det måske ville være hensigtsmæssigt - for at begrænse antallet af afvisninger og begæringer om fornyet prøvelse -, at præcisere hvilke sager, som (i hvert tilfælde) ikke kan prøves på ny.

Høringsudtalelser vedrørende arbejdsgruppens foreløbige udkast til forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en særlig lov om fuldbyrdelse af straf mv.

Ad § 1 (borgerlig straffelov).

Der erindres om forslaget fra Afdelingen for Samfundstjenesten, om at kompetencen til at træffe afgørelse om genindsættelse til prøveløsladte henlægges til domstolene.

Ad § 2 (retsplejeloven).

Der erindres om Rigsadvokatens forslag om koordinering af indbringelsen af sager efter udkastets § 107 og retsplejelovens § 998.

Ad § 3 (afskaffelse af indsattes betaling af afsoningsomkostninger).

Rigspolitichefen kan tilslutte sig forslaget og peger i den forbindelse navnlig på de administrative lettelser, som forslaget indebærer.

Politimesteren i Grenå finder, at en gennemførelse af forslaget vil indebære en administrativ lettelse, men ikke harmonere med den generelle tendens til at indføre brugerbetaling i videre omfang. En mulighed for mere effektiv inddrivelse af afsoningsomkostninger og sagsomkostninger i det hele taget kunne skabes ved på dette område at indføre adgang til løntilbageholdelse. En adgang til at dømme personer, der efter deres økonomiske forhold skønnes at være i stand hertil, til at betale tillægsbøder eller pligt til betaling af afsoningsomkostninger vil formentlig være vanskelig at administrere og nemt kunne skabe yderligere ulighed i reaktionsmønsteret.

Politimesterforeningen kan tilslutte sig forslaget og henviser til arbejdsgruppens argumentation herfor.

Dansk Politiforbund finder, at en gennemførelse af forslaget vil betyde en umiddelbar lettelse for flere led i politiet - dels den juridiske sagsbehandling, dels den kontormæssige og dels selve opkrævningen, der som regel påhviler ordenspolitiet.

Afdelingen for Samfundstjeneste erklærer sig helt enig i arbejdsgruppens overvejelser om at afskaffe betaling for afsoning, allerede ud fra den betragtning, at klienterne er hårdt nok økonomisk belastet også uden at skulle betale for en eventuel afsoning.

Afdelingen i Viborg er enig i, at en ophævelse af indsattes pligt til at betale afsoningsomkostninger, vil have en ressourcebesparende tendens først og fremmest for politiet, men også i et begrænset omfang for Kriminalforsorgen i Frihed, der efter de gældende regler må være løsladte behjælpelig med at søge afsoningsudgifterne afskrevet som uerholdelige. Afdelingen peger på, at man i forbindelse med dette spørgsmål kunne overveje en generel sanering af reglerne om betaling af sagsomkostninger.

Afdelingen i Århus Syd kan støtte forslaget om, at pligten til betaling af afsoningsomkostninger ophæves. Afdelingen mener dog, at dette også bør gælde sagsomkostninger. Afdelingen er endvidere helt enig med arbejdsgruppen i, at en generel ophævelse af denne ordning ville kunne opfattes som en lempelse af den samlede strafferetslige reaktion over for personer, der har mulighed for at betale såvel sags- som afsoningsomkostninger, og kan derfor tilslutte sig forslaget om, at der skabes adgang til at idømme sådanne personer tillægsbøder eller pligt til betaling af sags/afsoningsomkostninger.

Et flertal i samarbejdsudvalget i Arresthuset i Randers er ikke enig i arbejdsgruppens forslag bl.a. ud fra den betragtning, at brugerbetaling påtænkes indført i mange andre sammenhænge.

Dansk Fængselsforbund finder, at det bør være uden

budgetmæssige konsekvenser for kriminalforsorgen, såfremt den indsattes pligt til betaling af afsoningsomkostninger ophæves. Forbundet kan tilslutte sig arbejdsgruppens forslag om, at denne pligt til betaling af afsoningsomkostninger ophæves.